

Vlaams Bouwmeester

OPEN OPROEP

Handleiding
voor de publieke bouwheer

Open Oproep

Colofon

Open Oproep. Handleiding voor de publieke bouwheer
is een uitgave van het Team Vlaams Bouwmeester.

Concept Peter Swinnen

Coördinatie en productiebegeleiding Catherine Robberechts

Beeldredactie Peter Swinnen

Teksten en interviews Gideon Boie, Stefan Devoldere,
Tania Hertveld, André Loeckx

Documentatie en beeldarchief Pieter Degrendele

Cartografie Pieter Degrendele, Pierre Stubbe

Eindredactie Catherine Robberechts, Peter Swinnen

Grafisch ontwerp Kim Beirnaert en Pierre Stubbe

Druk Stevens Print, Merelbeke

Fotografie

Stijn Bollaert: pp. 18–63, 106–107, 114–115, 158–159

Karin Borghouts: pp. 98–99

Filip Dujardin: pp. 10–11, 12–13, 78, 196–197, 204–205, 216–217

BEL Architecten bvba: pp. 122–123

architecten de vylder vinck taillieu: p. 80

pp. 37–39 © SABAM Belgium 2013

Niets uit deze publicatie mag door middel van
druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze
ook worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de wettelijke
voorschriften inzake copyright na te leven, maar
kon niet altijd met zekerheid de herkomst van
de gereproduceerde documenten achterhalen.
Eenieder die meent nog rechten te kunnen doen
geldend, wordt verzocht zich tot de uitgever
te wenden.

ISBN 9789040303494

D/2013/3241/303

NUR 648

VU Peter Swinnen,
Vlaams Bouwmeester, Grasmarkt 61, 1000 Brussel

Vlaams Bouwmeester

OPEN OPROEP

Handleiding voor
de publieke bouwheer

Inhoud

Een bouwcultuur gewikt en gewogen	7
Peter Swinnen	
Open Oproep 2000–2013: genereuze gebouwde omgevingen	17
Stijn Bollaert	
Visionaire bouwheren getuigen	65
Tania Hertveld en Stefan Devoldere	
Een publiek archief.....	91
Gideon Boie en Stefan Devoldere	
Drie bouwmeesters en de Open Oproep. Proeve van <i>oral history</i>	191
André Loeckx	
De Open Oproep in Vlaanderen	219
Een bouwcultuur in kaart gebracht	
Open Oproep register	
Exhaustieve projectenlijst 2000–2013	257
Appendix: stappenplan en reglement	

Een bouwcultuur gewikt en gewogen

De Vlaamse overheid werkt sinds het aantreden van de Vlaams Bouwmeester in 1999 onafgebroken aan een excellent architectuurbeleid en aan voorbeeldig publiek bouwheerschap. Zowel bij centrale als bij lokale overheden is er onder meer dankzij het Team Vlaams Bouwmeester een breed draagvlak voor een kwaliteitsvolle bouwcultuur gecreëerd. Een van de slagkrachtige instrumenten die het Team Vlaams Bouwmeester hierbij hanteert, is de Open Oproep.

De Open Oproep is een onderhandelingsprocedure die de publieke bouwheer in staat stelt om, op basis van een sterke maatschappelijke visie, de meest adequate ontwerper voor zijn project te kiezen. Vertrouwen is daarbij het sleutelbegrip: vertrouwen in een procedure die ruimtelijke meerwaarde vooropstelt, vertrouwen in de expertise van uitgelezen ontwerpers en vertrouwen in een genereus voorbereidend traject, waar de publieke bouwheer secuur wordt bijgestaan door de Vlaams Bouwmeester en zijn team.

Terwijl de meeste aanbestedingsprocedures voor gebouwen en stedenbouwkundige masterplanning nog te zeer neigen naar het honoreren van de 'economisch meest voordelige inschrijver', wensen we met de Open Oproep voluit de kaart te trekken van de maatschappelijk meest voordelige inschrijver. Architectuur en bouwcultuur zijn immers urgente maatschappelijke kwesties. Niets is zo kenmerkend voor een beleid als zijn gebouwd patrimonium, zijn bouwcultuur, zijn omgang met ruimtelijke ordening en open ruimte. Ze vormen de blijvende getuigenissen van de beslissingen van vandaag, de lakmoesproef van een visionair maatschappelijk project.

Als Team Vlaams Bouwmeester zijn we voortdurend op zoek naar visionaire publieke bouwheren, die we veelal mogen ontdekken via het traject van de Open Oproep. Deze open onderhandelingsprocedure gaat bewust verder dan het louter lenigen van behoeften of het realiseren van een programma van eisen. Publieke opdrachtgevers worden er begeleid bij het formuleren van een projectdefinitie, waarin de beoogde maatschappelijke winsten klaar en duidelijk omschreven staan, en waar bevlogen ontwerpers vervolgens mee aan de slag kunnen. Het resultaat van de Open Oproep is steevast een 'mastervisie': geen uitgewerkt voorontwerp, maar een flexibel en intelligent plan dat de publieke opdrachtgever, in onderhandeling met de ontwerper, toelaat zijn

Ma Van Gembalgrag

Een open beheid met betrekking tot de realisatie van de overheidshuizen voor de Vlaamse Gemeenschap en een integraal architecturaal beheidsheld zijn de kernbegrippen van mijn bekenneris als minister verantwoordelijk voor de huisvesting van alle overheidslidenden. De Open Oproep voor landschap ontwerpen is een nieuwe en belangrijk moment en deze beheidsoeg te kunnen waarmaken. Ik ben erg blij a het eerste nummer te kunnen aanboden van een langere reeks publicaties waaraan wij een vereidich beiden van de vertaalsnde ontwerpen die werden ingediend voor ieder project d Open Oproep dat reeds werd gprand. Deze publicatie en de volgende maken ook duidelijk welke de belangrijke rol is van de Vlaams Bouwmeester bij de selectie van ontwerpers en welke uitzonderlijk kwalitatieve aan door de verschillende ontwerpers wordt bereikt. De reeks "Open Oproep" zal op termijn uitgroeien tot het menaal platform van het Vlaams architecturaal voor overheidshuizen. Samen afged met een oemend platform. Dat deze publicaties tegelijk voor de betrokkenen een aanleiding kunnen zijn tot informatie en debat beheidswaardig volledig aan de beheidsoeg van in Vlaanderen te starten met een open architecturaal debat. Dit is de belangrijkste beheidsoeg om te kunnen tot een nieuw architecturaal draagvlak voor nieuwe architecturale projecten. Tot die d deze reeks het beiden van een nieuwe beheid dat duidelijk laat zien hoe er gekozen wordt en welke lezers er gemaakt worden. Dit id dus tegelijk een Open Oproep tot debat op basis van een Open beheid.

maatschappelijke taak ook als bouwheer te vervullen. Het Atelier Bouwmeester in de Ravensteingalerij fungeert daarbij als presentatie- en discussieplek, een stedelijke publieke ruimte waar de bouwcultuur op het scherp van de snee gewikt en gewogen kan worden. De Open Oproep telt tot op vandaag 25 edities: goed voor meer dan 550 unieke projecten, waarvan er nagenoeg 200 reeds werden gerealiseerd. Vele publieke bouwheren deden door de jaren heen meermaals een beroep op de Open Oproep procedure. Dit beschouwen we niet alleen als een belangrijk teken van vertrouwen, maar tevens als een bewijs van de gestage totstandkoming van de bouwcultuur die we nastreven. Ook internationaal kijkt men met gretige blik naar de verwezenlijkingen van de Open Oproep.

Het leek ons dan ook hoog tijd om – niet zonder enige trots – de hele oogst tegen het licht te houden. Een oogst die we trouwens binnenkort via ons webarchief geheel publiek zullen maken. Deze handleiding brengt een scherpe synthese, gestoffeerd met kritische beschouwingen. Zij zullen ons inspireren bij de constante verfijning van de procedure, opdat de Open Oproep steeds beter zou resulteren in maatwerk voor de publieke opdrachtgever.

Door in te stappen in de Open Oproep bewijst een publieke opdrachtgever dat hij belangstelt in het realiseren van een waardevolle leefomgeving en het nastreven van een internationale kwaliteitsstandaard, en dat hij vertrouwen wenst te stellen in architectuur en bouwcultuur als cruciale instrumenten in de verwezenlijking van zijn sociale, economische en ecologische ambities.

Wij zijn inmiddels reeds druk met Open Oproep 26 alsook met het treffen van de voorbereidingen voor de volgende edities. Als Team Vlaams Bouwmeester hopen we dat deze handleiding een ware bron van inspiratie mag vormen; voor de talrijke publieke bouwheren die Vlaanderen rijk is maar evenzeer voor eenieder die oprecht begaan is met de ontwikkeling en ondersteuning van een verlichte bouwcultuur.

Peter Swinnen, Vlaams Bouwmeester

atel

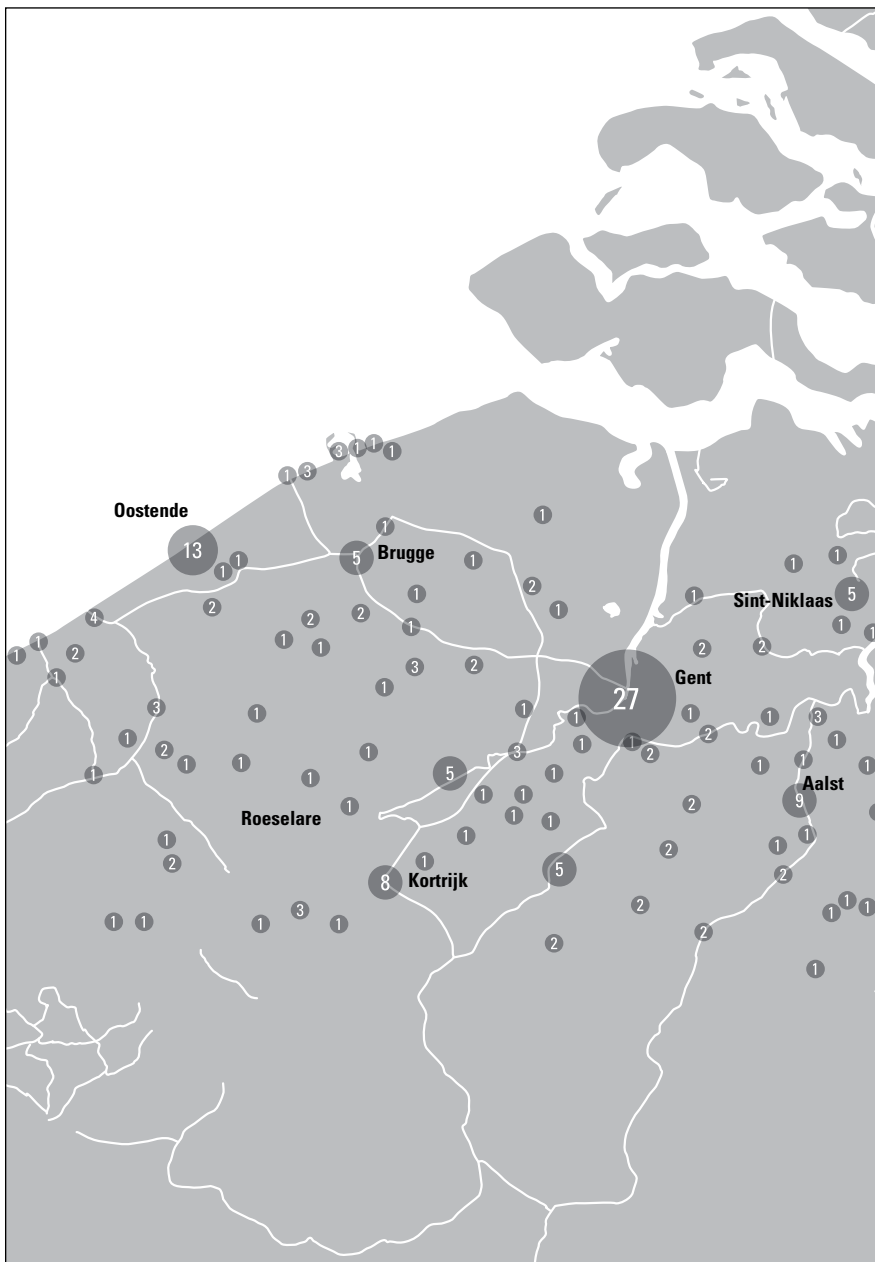
bouwm

ier

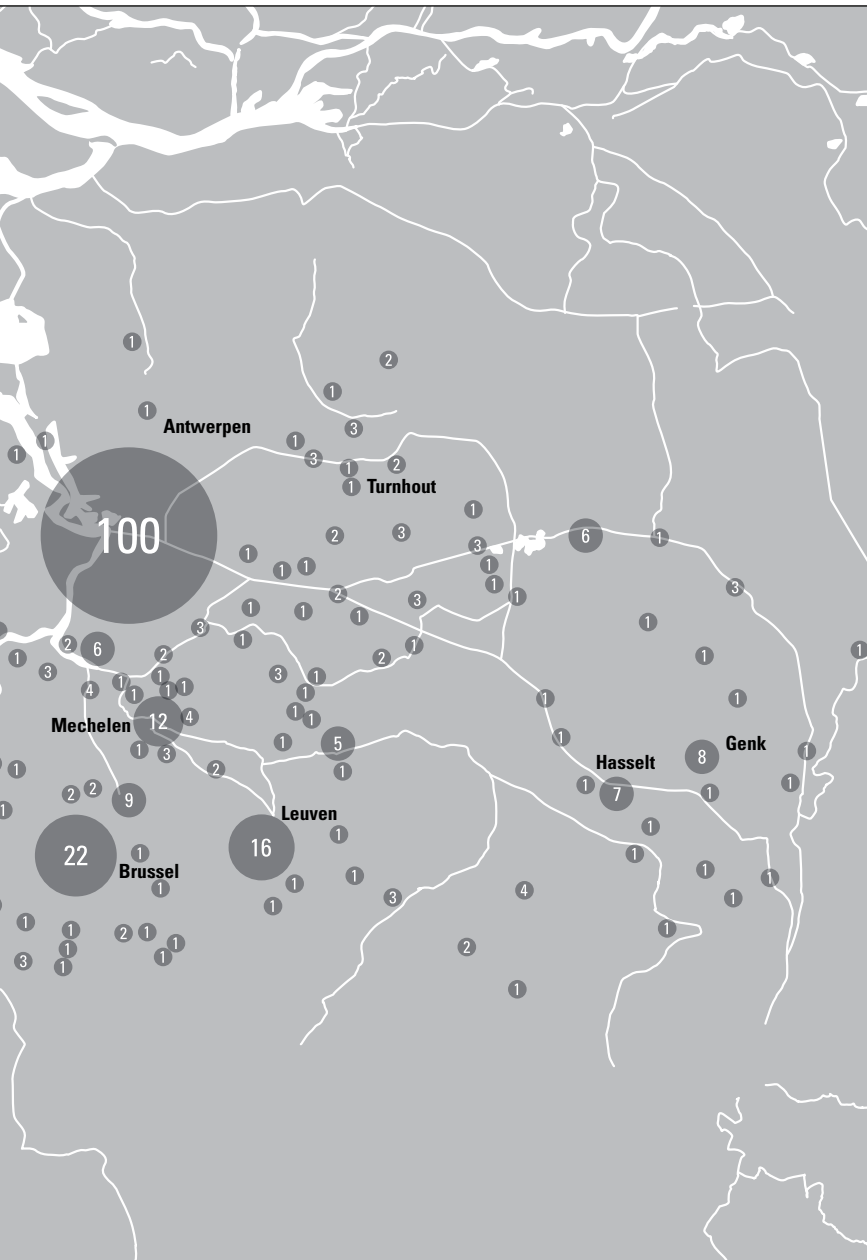
neester

De Open Oproep 2000–2013: spreiding en aantal projecten

DE OPEN OPROEP 2000–2013

GENEREUZE GEBOUWDE

OMGEVINGEN

Sinds de Open Oproep procedure in 2000 het licht zag, werden ruim 550 projecten gepubliceerd, wat inmiddels resulteerde in zo'n 200 opgeleverde realisaties: van scholen en culturele infrastructuur over zorgomgevingen tot administratieve gebouwen en publieke ruimte. Op uitnodiging van het Team Vlaams Bouwmeester bracht fotograaf Stijn Bollaert een selectie in beeld.

1301 Kazerne Dossin: Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten, Mechelen, AWG Architecten, 2012

1301 Kazerne Dossin: Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten, Mechelen, AWG Architecten, 2012

1219 Basisschool voor Bijzonder Onderwijs Groenlaar, Huiswerk architecten, 2012

0408 Basisschool Sint-Ursula, Laken, Architecten Tom Thys en Adinda Van Geystelen, 2009

0611 Theaterplein Antwerpen, Studio Associato Secchi-Viganò, 2009

0611 Theaterplein Antwerpen, Studio Associato Secchi-Viganò, 2009

0229 Brug over het Albertkanaal, Vroenhoven, Ney & Partners, 2011

0229 Brug over het Albertkanaal, Vroenhoven, Ney & Partners, 2011

0213 Openbare bibliotheek Beveren, De Smet Vermeulen Architecten, 2008

1201 Boekentoren Gent (Henry van de Velde), restauratie Universiteitsbibliotheek, Robbrecht en Daem i.s.m. Barbara Van der Wee en SumProject, gestart 2012

1201 Boekentoren Gent (Henry van de Velde), restauratie Universiteitsbibliotheek, Robbrecht en Daem i.s.m. Barbara Van der Wee en SumProject, gestart 2012

1610 Kinderdagverblijf en stelplaats groendienst, Speelpleinstraat Merksem, 51N4E, 2012

1610 Kinderdagverblijf en stelplaats groendienst, Speelpleinstraat Merksem, 51N4E, 2012

0908 Crematorium Uitzicht, Kortrijk, Souto de Moura Arquitectos i.s.m. SumProject, 2011

0908 Crematorium Uitzicht, Kortrijk, Souto de Moura Arquitectos i.s.m. SumProject, 2011
met het kunstwerk *Looking at Silence* van Pedro Cabrita Reis

0409 Sport- en Recreatiecentrum 'De Boerekreek', Sint-Laurijs, Coussée & Goris
i.s.m. Studiebureau Guy Mouton, 2008

0906 Polyvalente zaal en jeugdlokaal Bocholt, ONO, 2012

1505 Bestuurs- en dienstencentrum Oostcampus, Oostkamp, Carlos Arroyo, 2012

1222 Passiefschool 't Beekje, Etterbeek, evr-Architecten, 2012

0340 Hoofdbibliotheek Dendermonde, architecten BOB361, 2010

0516 's Hertogenmolens Aarschot, noAarchitecten, 2010

1202 Parkloods, Park Spoor Noord, Antwerpen, Verdickt & Verdickt architecten, 2011

1202 Parkloods, Park Spoor Noord, Antwerpen, Verdickt & Verdickt architecten, 2011

DE OPEN OPROEP VISIONAIRE BOUWHEREN GETUIGEN

Door te kiezen voor de Open Oproep bewijst een publieke opdrachtgever dat hij belangstelt in het realiseren van een waardevolle leefomgeving en het nastreven van een internationale kwaliteitsstandaard, en dat hij vertrouwen wenst te stellen in architectuur en bouwcultuur als cruciale instrumenten in de verwezenlijking van zijn sociale, economische en ecologische ambities. Aan enkele bouwheren werd gevraagd hun concrete ervaringen met de procedure toe te lichten.

Interviews Tania Hertveld, Stefan Devoldere

2202 Cultuurcentrum Deinze **2012** Citadelpark Gent **1813** Stedelijk Sportcentrum Gent **1407** Voetgangers- en fietsbruggen, Oude Dokken, Gent **2401** Ziekenhuis Vilvoorde **1815** Sociale woningen Borsbeek **0603** Campus RVT Nevele **1903** Campus Mercator Gent **1513** Masterplan 'stedelijk plateau' Turnhout **1612** Laaglandpark Merksem **2307** Masterplan Gooik **2504** Bestuurs- en dienstencentrum Sint-Gillis-Waas

2202 Bouw van een cultuurcentrum met ondergrondse parking in Deinze
Bouwheer Stadsbestuur Deinze **Ontwerp** V+ & TRANS, 2011

EEN CULTUURCENTRUM NAAST HET MUSEUM

Gesprek met **Jan Vermeulen**, burgemeester van Deinze

Waarom heeft u voor de bouw van een nieuw cultuurcentrum beslist om via de Open Oproep te werk te gaan?

JV We hadden goede ervaringen met de Open Oproep voor ons administratief centrum (OO 1604) en vooral voor de academies (OO 1905). Die laatste wedstrijd had ons geleerd dat je, door een bestaand masterplan te confronteren met vijf nieuwe visies, tot nieuwe inzichten komt. De kwaliteit van de vijf voorstellen was zo hoog dat we het masterplan, dat eerder door het bureau uapS was opgemaakt voor de omgeving, nog hebben kunnen verbeteren. Even is overwogen om het cultuurcentrum via een DBFM-formule te ontwikkelen, maar we wilden toch een duidelijke garantie op kwaliteit. We hebben in Deinze zo lang op een cultuurcentrum moeten wachten dat het vooral mooi en goed moest worden; de keuze om met de Vlaams Bouwmeester te werken was voor ons dus evident.

De Open Oproep leidt tot nieuwe inzichten, zegt u. Voor het Cultuurcentrum suggereerde de uiteindelijke laureaat een alternatief voor de locatie die oorspronkelijk was vooropgesteld.

JV Gezien het nieuwe administratieve centrum was verschoven naar de Leieboorden, was beslist om de parking waar het AC oorspronkelijk was voorzien te weerhouden als locatie voor het CC. Maar uiteindelijk bleek dat de vijf kandidaten tijdens de Open Oproep tot dezelfde conclusie kwamen: die oude meander rond de markt is een belangrijke groene ruimte voor de stad. Het ontwerpvoorstel van AgwA was volledig conform met onze vraag: een mooi project, maar toch wrong er iets. Het volgende team, ONO, wilde de site zo open mogelijk laten en in de hoogte bouwen, bijna zo hoog als de kerktoren. Vervolgens stelde Sadar Vuga voor om aan de Leie te bouwen op de plek van het nieuwe stadhuis, en presenteerde Sou Fujimoto een project rond een grote binnentuin. Ten slotte kwamen TRANS en V+ met het idee om het CC naast het Museum van Deinze en de Leiestreek te bouwen. Een gedurfd voorstel, maar eigenlijk hadden de vier voorgaande presentaties hun argumentatie voor een alternatieve locatie alleen maar helpen versterken. Bovendien zorgde dit voorstel, door het behoud van de bestaande parking, voor een besparing van 5 miljoen euro investeringskost, wat natuurlijk een belangrijke stap was richting realisatie. Het is fantastisch dat je voor een relatief haalbaar budget een dergelijke denkoefening krijgt over een project waar je jezelf al uitvoerig het hoofd over hebt gebroken. Vijf ontwerpers – onder wie één uit Tokyo en één uit Ljubljana – die exclusief met jouw stad bezig zijn, dat is fantastisch om mee te maken. De dag van de jury in het Atelier Bouwmeester zal ik nooit meer vergeten.

2012 Opmaak van een ontwerpgrammatica voor het Citadelpark te Gent en realisatie van één of meerdere pilootprojecten, **Bouwheer** Stad Gent, **Ontwerp H+N+S** landschapsarchitecten / Artgineering / Peter Kint architecten, 2010

GROENE LONG EN CULTURELE CLUSTER

Gesprek met **Tom Balthazar**, schepen van Stadsontwikkeling, Wonen en Openbaar Groen in Gent

Wat was de aanleiding om voor de ontwikkeling van het Citadelpark voor de Open Oproep procedure te opteren?

TB Binnen het stadsbestuur liep al een hele tijd een discussie over de herinrichting van het park zelf, maar ook over een hele reeks gebouwen in het park: de arena van de wielervedagse, het congrescentrum, de musea SMAK en KMSK... Om de verschillende visies die daarover bestonden op elkaar af te stemmen, hebben we een masterclass georganiseerd met architecten, stedenbouwkundigen en andere specialisten. Daar werd duidelijk dat er een goed doordachte visie nodig was op het geheel, een zogenaamde ontwerpgrammatica voor het Citadelpark, en al snel is het voorstel gekomen om via de Open Oproep een multidisciplinaire equipe te selecteren en ons te laten begeleiden door de Vlaams Bouwmeester.

Heeft die begeleiding geloofd?

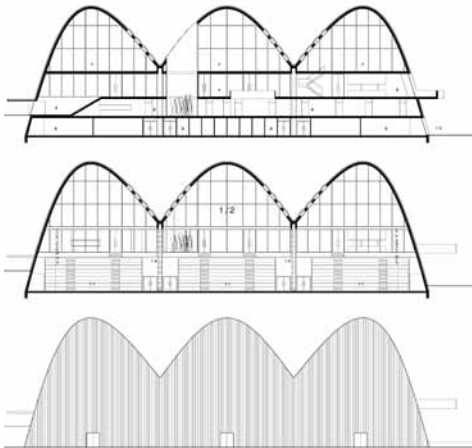
TB De Open Oproep is beter gekend zodat je in een ruimere vijver van potentiële kandidaten kan vissen, en je wordt bij het proces en de jurering bijgestaan door mensen met ervaring en inzicht. Ik merkte ook dat in de jury iedereen zijn mening kwijt kon, en door de Bouwmeester werd uitgedaagd om met een gedurfd advies te komen, of het eigen oordeel beter te onderbouwen. Ook kon je goed inschatten of de ontwerpteams wel echt onderling hadden gebrainstormd over het project. Je zag duidelijk dat bij sommige kandidaten wel knappe mensen zaten, maar dat die weinig met elkaar hadden gesproken, terwijl anderen zich duidelijk voorbereid hadden om als equipe aan de slag te gaan.

Was u verrast door de voorstellen? Werden vooroordelen overstege?

TB Toch wel. Het onbevangen ruimtelijk denken van sommige teams was indrukwekkend. Die zijn er in geslaagd om andere dan de evidente opties aan te dragen, waarbij het natuurlijk de kunst is het gepaste evenwicht te behouden tussen originaliteit en haalbaarheid.

En het vervolg?

TB De ontwerpers hebben hun aanbevelingen verder uitgewerkt in overleg met de buurt en de verschillende eigenaars en gebruikers van de gebouwen. Er ligt nu ook een iets verfijndere kostprijsberekening voor, en een voorstel voor de fasering van het project. Als je het park en alle te renoveren of te vervangen gebouwen samen in overweging neemt, hebben we 100 miljoen euro nodig en die zijn er op dit moment niet. Wat we nu moeten proberen is de goede ideeën mee te nemen, zodat de verschillende deelprojecten naarmate er fondsen vrijkomen op een gecoördineerde manier kunnen worden uitgevoerd. Als dat lukt, zullen we op lange termijn zeker een goede zaak hebben gedaan.

1813 Renovatie en uitbreiding van het Stedelijk Sportcentrum te Genk
Bouwheer Stadsbestuur Genk **Ontwerp** BEL / Ney & Partners, 2009

STEDELIJKE SPORTINFRASTRUCTUUR

Gesprek met **Wim Dries**, burgemeester van Genk

Waarom besliste het Genkse stadsbestuur om de opdracht voor de renovatie en uitbreiding van het stedelijk sportcentrum te publiceren via de Open Oproep?

WD Door een project in een internationale context te plaatsen met een kwaliteitslabel als dat van de Vlaams Bouwmeester worden de uitdaging en de ambitie sterker benadrukt. Wij hebben al voor negen projecten een Open Oproep georganiseerd omdat we in de diversiteit van de ontwerpers die kandideren het verschil merken met onze eigen procedures. Met de Open Oproep bereiken we zowel lokale, regionale als buitenlandse ontwerpers. De inschrijvers worden in deze context ook meer uitgedaagd om het beste van zichzelf te geven.

Hoe hebt u de procedure zelf ervaren?

WD Alles begint bij de manier waarop het Team Vlaams Bouwmeester de opdrachtgever begeleidt om de publicatietekst haarscherp en voldoende ambitieus te formuleren. Voor het sportcentrum werden we door de administratie Monumenten en Landschappen gewaarschuwd dat het aansluiten op een geklasseerd monument (het zwembad van architect Isia Isgour, 1963–75) geen eenvoudige opdracht zou worden. Dit aspect werd nauwkeurig omschreven in de projectdefinitie. Voor de tweede stap, de selectie van de ontwerpers, werd ons een shortlist van kandidaten voorgelegd. Uit de evenwichtige en logische samenstelling van deze lijst bleek dat er grondig was nagedacht over de opdracht.

De twee briefings zijn interessant omdat de verschillende partijen aan het woord komen: de beleidsmensen stellen de ambities scherp, de technische diensten lichten ruimtelijke en bouwtechnische aspecten toe en de gebruikers zetten hun bekommernissen uiteen. De briefings zorgen dus niet alleen voor een verbondenheid met de vijf ontwerpers, maar ook voor een breed draagvlak binnen de eigen organisatie.

De jury van dit project heb ik zelf niet meegemaakt, maar de toen aanwezige schepen vertelde me dat het stadsbestuur een zeer grote vrijheid kreeg om een ontwerper te kiezen. De Bouwmeester heeft erover gewaakt dat we de juiste keuze maakten, niet door de discussie te domineren maar wel door ze te begeisteren.

Hoe hebt u het natraject ervaren?

WD We beschikken als stad over de nodige diensten en hebben niet echt ondersteuning nodig bij de uitvoering. We merken wel dat de ontwerpers zelf niet altijd ervaring hebben met het werken voor een overheid en niet altijd vertrouwd zijn met de nogal rigide wetgeving overheidsopdrachten. Misschien zou de Bouwmeester ter attentie van de beleidsmakers voorstellen kunnen formuleren om deze juridische context te versoepelen.

1407 Realisatie van voetgangers- en fietsbruggen in het kader van het project Oude Dokken in Gent **Bouwheer** AG Stadsontwikkelingsbedrijf Gent / W&Z Waterwegen en Zeekanaal nv **Ontwerp** DFA | Dietmar Feichtinger Architects, 2007

MEER DAN EEN BRUG

Gesprek met **Peter Lacoere**, directeur projecten SOGent en **Agnieszka Zajac**, projectleider

Wat was de aanleiding om de opdracht voor het ontwerpen van nieuwe bruggen voor de Oude Dokken te gunnen via Open Oproep?

PL Het voorstel kwam van ons, onder meer om de Afdeling Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), onze mede-bouwheer, te stimuleren ruimer te denken dan gangbaar is, en zo meer kwaliteit te genereren. De eerste brug is het aller-eerste bouwwerk in het masterplan dat OMA opstelde voor het hernieuwde stadsdeel de Oude Dokken, wat heel hoge verwachtingen met zich meebrengt. Het gaat om een heel belangrijk gebaar, middenin het gebied, dat de verbinding legt naar het stadscentrum. De brug moest van meet af aan ook als balkon op het water kunnen dienen. Ze wordt intussen druk gebruikt, bij festiviteiten staat ze bomvol, en in de nabijheid is spontaan een park & ride zone ontstaan. De brug is een plek op zich geworden, veel meer dus dan een zuivere verbinding.

Waarom is het volgens jullie zinvol om voor een infrastructuurproject een Open Oproep te organiseren?

AZ Binnen het project Oude Dokken mikken we op een zeer kwaliteitsvolle uitvoering van alle onderdelen. Voor de architectuur is dat bijna vanzelfsprekend, maar voor de infrastructuur is dat even belangrijk. We wilden een verlengstuk van het openbaar domein dat de doorstroom van voetgangers en fietsers over het dok met een continue doorvaarmogelijkheid verzoende. Feichtingers voorstel was het enige dat effectief aan de voorwaarden beantwoordde. Tijdens de jury is de beslissing dus snel en unaniem gevallen. Het startsein van de procedure, waarbij we uit 86 inzendingen een preselectie van tien kregen voorgeschoteld, heeft echter wel voor wrijvingen gezorgd. Het feit dat je niet weet wie zoal heeft gekandideerd en beperkt wordt in je keuzemogelijkheid, kan je als bouwheer wel het gevoel geven dat je in een bepaalde richting wordt geduwd.

Je legt een deel van de verantwoordelijkheid in handen van de Bouwmeester, maar je krijgt er ook heel wat voor terug?

AZ De naambekendheid van de Open Oproep heeft inderdaad echt wel gespeeld. Alle onderdelen van het Oude Dokken project worden met een klankbordgroep besproken, en toen we daar vertelden dat het brugontwerp was gekozen via de Open Oproep, werd dat zeer positief onthaald. Ook mensen die niet dagelijks bezig zijn met architectuur, maar gewoon geïnteresseerd zijn in de groei en ontwikkeling van de stad, kennen de Open Oproep: dat geeft je een voorsprong in het aanvaardingsproces bij de bevolking.

2401 Bouw van een nieuw ziekenhuis te Vilvoorde **Bouwheer** vzw Algemeen Ziekenhuis
Jan Portaels **Ontwerp** NU – dJGA – AR-TE – WEST8 – STABO – DAIDALOS, 2012

VERNIEUWEND ZORGCONCEPT

Gesprek met **Guy Buyens**, algemeen directeur AZ Jan Portaels

Waarom werd voor de bouw van een nieuw ziekenhuis een beroep gedaan op de Open Oproep procedure?

GB Een ziekenhuis bouwen is iets dat iemand doorgaans maar één keer doet in zijn carrière. De combinatie van ons gebrek aan ervaring als opdrachtgever en de omvang van de opdracht deed ons beslissen om ons professioneel te laten bijstaan.

Hoe bent u met de Vlaams Bouwmeester in contact gekomen?

GB Wij hebben een werkgroep opgericht met leden van de raad van bestuur, de directie en externe experts uit andere ziekenhuizen en uit de academische wereld, en daar is de idee ontstaan om begeleiding van de Vlaams Bouwmeester in te zetten. We hebben informatie ingewonnen over de Open Oproep procedure en zijn gaan kijken welke projecten al via die procedure werden gegund. Het enige wat ons deed twifelen was het feit dat er geen ervaring met het bouwen van een ziekenhuis vereist was. Anderzijds wilden we vermijden dat ons project gewoon zou voortborduren op bestaande concepten. Om de beoogde vernieuwing te realiseren werd gekozen om in zee te gaan met de Vlaams Bouwmeester.

Wat zijn uw ervaringen met de procedure?

GB De selectiemethode zijn we in de ziekenhuiswereld niet gewoon, maar achteraf gezien heeft ze ons wel toegelaten om de ontwerper te kiezen waar we ons goed bij voelen. De procedure is heel open en kan ons inspireren bij onze eigen selecties.

Welke elementen in de procedure zijn uw project ten goede gekomen?

GB Wij hadden een goed uitgewerkte visie neergeschreven. Voor onze keuze hadden we twee belangrijke evaluatieassen uitgetekend: het vernieuwende van het concept in functie van onze visie en de functionaliteit. Bij de keuze bleek dat geen enkel team hoog scoorde op beide assen, het was óf een vernieuwend concept, óf een functioneel ziekenhuis. Als leken hadden wij snel de neiging om in te boeten op het concept om een functioneel gebouw over te houden, omdat wij vertrouwd zijn met de normen en voorschriften en ons hier comfortabel bij voelen. De Bouwmeester heeft ons geholpen om die andere as te bewaken.

Hoe verloopt het verdere traject?

GB Wij zijn weldra klaar om het dossier bij VIPA in te dienen. Wij hebben een project gekozen met heel veel potentieel en goede ideeën, met patio's om het welbevinden van de patiënten te verhogen, met gangen aan de buitenkant, met inkrimp- en uitkrimpzones, met scheiding van logistieke stromen enz... We hebben heel intensief met het ontwerpteam samengewerkt om van een sterk vernieuwend conceptueel voorstel een functioneel gebouw te maken, en dat is prima gelukt.

1815 Nieuwbouw van sociale woningen te Borsbeek **Bouwheer** C.V. De Ideale Woning
Ontwerp DIERENDONCKBLANCKE ARCHITECTEN, 2009

SOCIALE WONINGEN ROND EEN SEMIPUBLIEK BINNENPLEIN

Gesprek met **Peter Vande Sompele**, hoofd technische dienst van sociale huisvestingsmaatschappij De Ideale Woning

Wat was de aanleiding om deel te nemen aan de Open Oproep procedure?

PVS Wij hadden verschillende redenen om dit te doen. Om te beginnen gaat het voor ons over een groot project: het realiseren van een zeventigtal wooneenheden. Ten tweede wilden wij graag breder selecteren, omdat binnen de sector van de sociale woningbouw vaak dezelfde ontwerpers kandideren. Ten slotte leek het ons goed om bij wijze van leerproces een andere procedure uit te testen (zelf werken we meestal met een beperkte offertevraag). Op die manier hebben we bijvoorbeeld de gewoonte aangenomen om een uitgebreide projectdefinitie op te stellen. Wij hebben gemerkt dat wanneer je als opdrachtgever goed nadenkt over je vraag, het antwoord van de ontwerpers veel scherper is. Vroeger beperkten wij ons tot het bepalen van het aantal wooneenheden en het meegeven van de stedenbouwkundige randvoorwaarden, nu denken we na over de waarden die we in het project willen terugvinden: architecturaal, stedenbouwkundig maar ook bijvoorbeeld met betrekking tot duurzaamheid en beheersmatige aspecten.

Hoe is de procedure verlopen?

PVS Een aantal stappen zijn gelijklopend met wat wij gewoonlijk doen: er dient zich een aantal kandidaten aan, er volgt een eerste selectie en uit vijf voorstellen wordt één gekozen. De selectiecriteria zijn ook niet erg verschillend van wat wij gewoon zijn, alleen dienen zich voor de Open Oproep kandidaten aan die niet in dat circuit zitten van ontwerpers van sociale huisvestingsprojecten. Dit heeft te maken met de vrij uitgebreide regelgeving: voor een ontwerpbureau rendeert het om opgebouwde kennis in een bepaalde sector in te zetten, en als opdrachtgever zal je een ontwerper die de sector niet kent intensiever moeten begeleiden. Wij proberen in onze eigen procedures ook om minder ervaren bureaus een kans te geven, maar de Open Oproep leverde toch andere kandidaturen op.

Briefings hadden we vóór onze deelname aan de Open Oproep nog nooit georganiseerd. Zeker voor grotere en complexe opdrachten waar stedenbouwkundige en infrastructurele aspecten belangrijk zijn, is dit een meerwaarde. De vragen die er worden gesteld, laten ons toe de opdracht nog scherper te stellen. De gunning is bijzonder snel verlopen. De heldere en logische manier van redeneren van het gekozen bureau was hierbij doorslaggevend.

Hoe ver staat het project nu?

PVS Tussen de gunning en het verlenen van de bouwvergunning zit een periode van drie jaar, wat een normale termijn is voor een project met bouw- en infrastructuurwerken. In 2014 zullen de werken van start gaan.

0603 Bouw van 54 nieuwe woonegelegenheden voor het rust- en verzorgingstehuis en visie op de gehele campus te Nevele **Bouwheer** OCMW Nevele **Ontwerp** 51N4E, 2004

ZORGFLATS BIJ DE DORPSKERN

Gesprek met **Joke Mertens**, OCMW-secretaris te Nevele

Waarom heeft het OCMW van Nevele de beslissing genomen om de studieopdracht voor het nieuwe woonzorgcentrum te gunnen via de Open Oproep?

JM De OCMW-raadsleden vonden dat zij deskundige ondersteuning nodig hadden om een ontwerper te kiezen voor dit belangrijke dossier. Dat het ging om advisering, waarbij de uiteindelijke keuze niet uit handen werd gegeven, was zeer belangrijk. Vanuit de administratie kwam immers de vraag naar hoge en geobjectiveerde kwaliteitseisen. Collega's uit het veld verklaarden ons gek omdat we voor de Open Oproep kozen. Er werd gevreesd dat een ontwerper zonder ervaring in de zorgsector zou worden geselecteerd. Dat is uiteindelijk ook gebeurd, maar dit leverde juist heel frisse oplossingen waar zowel personeel als bewoners vandaag zeer tevreden over zijn.

Hoe is de procedure zelf verlopen?

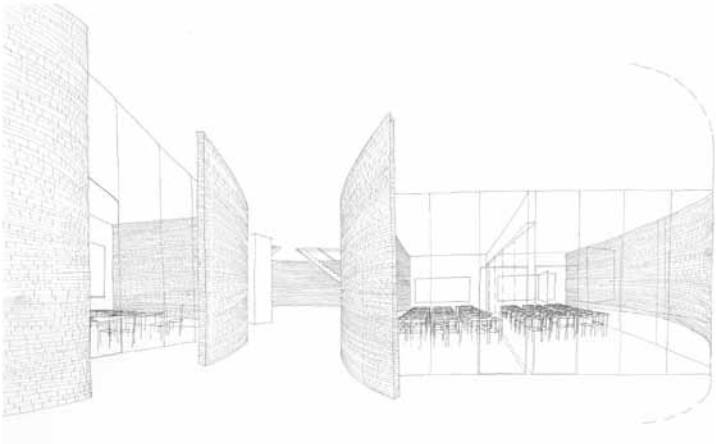
JM Voor ons is het een lange procedure geweest, maar ze heeft wel geleid tot de selectie van een goede ontwerper. Uit de begeleiding voor de opmaak van de projectdefinitie hebben we veel geleerd dat het project ten goede is gekomen. De eerste selectieronde vonden we moeilijk. De informatie in de portfolio's was zeer beperkt, het moest allemaal snel gaan en we kregen weinig argumenten voor de preselectie van de tien voorliggende kandidaten, waardoor de verdediging van de uiteindelijke keuze voor vijf ontwerpers voor onze raad niet eenvoudig was. We moesten afgaan op de aanbevelingen van de Bouwmeester.

De mogelijkheid die we kregen om een tijdje samen te werken met vijf ontwerpers tijdens de fase van de beperkte studieopdracht was heel interessant, omdat al kon worden aanvoeld hoe de samenwerking verder zou verlopen. Het feit dat vijf verschillende visies werden voorgelegd heeft ons ook toegelaten om op een veel bewustere manier te kiezen. Er zijn oplossingen geformuleerd die er op geen enkele andere manier zouden zijn gekomen.

Hoe is het traject nadien verlopen?

JM We hebben nog een aantal keren contact gehad met het Team Vlaams Bouwmeester, maar echte begeleiding was niet nodig. In de loop van het traject hebben we vastgesteld dat de overeenkomst een aantal onduidelijkheden bevat en we misschien liever met een aangepast model hadden gewerkt. Ondanks die paar moeilijkheden zouden we voor een nieuw groot project zeker opnieuw een beroep doen op de Open Oproep.

1903 Bouw van nieuwe leslokalen, een bibliotheek en een zelfstudiecentrum op de Campus Mercator **Bouwheer** Hogeschool Gent **Ontwerp** architecten de vylder vinck taillieu, 2010

CAMPUS MERCATOR

Gesprek met **Jos Nollet**, directeur Gebouwen en Facilitair Beheer, Hogeschool Gent

De Hogeschool Gent heeft recent verschillende bouwopdrachten via de Open Oproep gegund. Wat was de aanleiding om hiervoor de Open Oproep in te schakelen?

JN Een belangrijke troef is dat je via het wedstrijdstelsysteem vijf concepten ter discussie kan voorleggen aan je bestuur, waarbij je ziet hoe verschillende architecten de opgave elk op hun eigen manier benaderen. Zo'n wedstrijd kan je ook zelf organiseren, maar bij een Open Oproep schrijven enorm veel architecten in – ook buitenlandse – waardoor je vanzelf op een hoger niveau gaat spelen.

Voor de uitbreiding op de Campus Mercator kozen jullie voor een allerm minst evident ontwerp van De Vylder Vinck Taillieu. Hoe kom je tot de keuze voor zo'n gedurfd voorstel?

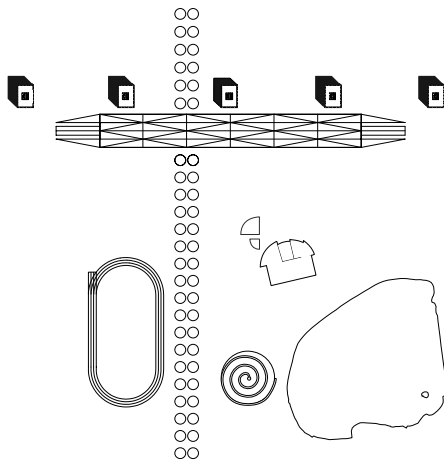
JN In tegenstelling tot andere teams die reconversie bepleitten, stelde De Vylder Vinck Taillieu voor om het karkas van de oude textielabriek af te breken, maar eenzelfde sfeer op te roepen met een bakstenen nieuwbouw. De Vylder Vinck Taillieu hebben tijdens de jury goed uitgelegd waarom zij voor een grondplan kozen met veel gebogen vormen op een relatief kleine oppervlakte: heel sterk. Door de integratie van de Hogeschool met de universiteit, wordt de opleiding die in het gebouw zou worden ondergebracht, nu echter volledig opgenomen binnen de universiteit. We hebben De Vylder Vinck Taillieu nog gevraagd het ontwerp aan te passen voor andere invullingen, maar de UGent heeft beslist om daar niet op in te gaan.

Open Oproep 1903 zal dus geen gebouw opleveren. Heeft u er als bouwheer toch iets aan gehad?

JN De algemene kwaliteit van onze architectuurprojecten is er wel door bevorderd. Die ervaring tijdens de jury helpt ook om meer gewaagde projecten te durven verdedigen. Door de algemeen directeur en het bestuurscollege mee uit te nodigen op die jurering, weten de mensen die de uiteindelijke beslissing moeten nemen, ook perfect hoe een project in elkaar zit.

Dus zeker de investering waard?

JN De Open Oproep kost inderdaad wat centen tijdens de voorbereiding, maar als je een gebouw neerzet van ettelijke miljoenen euro's, moet je toch verschillende concepten naast elkaar kunnen leggen. Daar moet je een wedstrijd aan koppelen. Soms hoor je wel klagen dat het wat lang duurt, maar bij de gunning heb je al de eerste gesprekken met de ontwerper achter de rug en is de schetsfase voorbij. Dat zal misschien een drietal maanden schelen ten opzichte van een offerteaanvraag, maar je hebt bewust een duidelijke keuze gemaakt, samen met het bestuur.

1513 Opmaak van een masterplan voor het 'stedelijk plateau' te Turnhout
Bouwheer Stadsbestuur Turnhout **Ontwerp** Office Kersten Geers David Van
Severen / Technum, 2008

NIEUW STADSBEELD

Gesprek met **Hugo Meeus**, coördinator bij de stad Turnhout

Hoe ontstond het idee om de ontwerpopdracht voor een masterplan voor het gebied ten zuiden van de Turnhoutse binnenstad te gunnen via de Open Oproep?

HM Het idee 'stedelijk plateau' ontstond in het ruimtelijk structuurplan en mobiliteitsplan. In 2007 werd het een Vlaams stadscontract. Via de stuurgroep is contact gelegd met de Vlaams Bouwmeester. Wij hadden een ambitieuze projectdefinitie en een niet alledaags programma. Het verkeerskundig vraagstuk was complex, we streefden naar een sterke vermindering van de milieulast voor de omwonenden en tegelijk had het gebied een hoge ruimtelijke potentie. Dit wilden we breed onder de aandacht brengen van ontwerpers. De Open Oproep leek ons hiervoor een geschikte procedure.

Hoe verliep de procedure?

HM Samen met het Team Vlaams Bouwmeester werd de projectdefinitie verfijnd en scherper gemaakt. Daardoor waren de antwoorden van de ontwerpers veel gevarieerder dan verwacht. Van heel verkeerskundig tot heel ruimtelijk, met slimme combinaties.

Hebben uw ervaringen met de Open Oproep u geïnspireerd om uw eigen procedures bij te stellen?

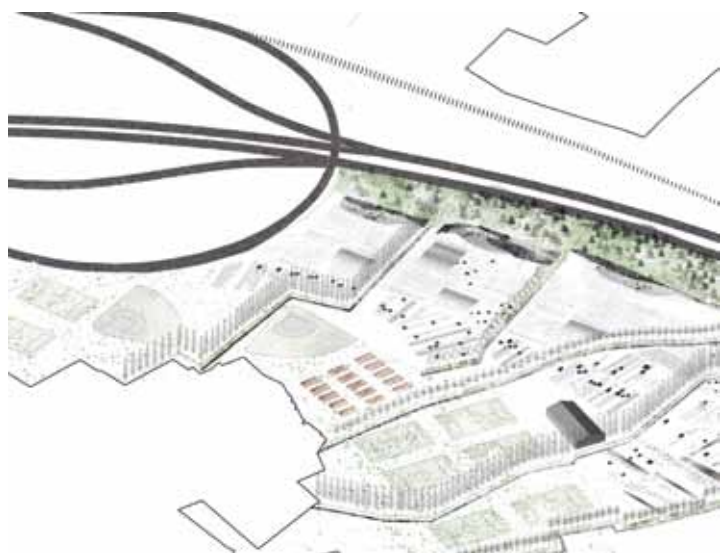
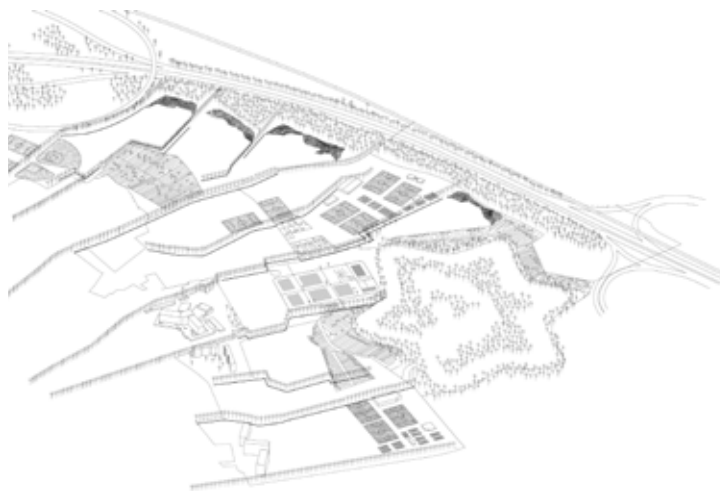
HM Veel grote projecten hebben we niet meer opgestart. Voor de stationsomgeving hebben we opnieuw gepubliceerd via Open Oproep, en konden we weer vaststellen dat we een ruimere pool van kandidaten konden aanspreken en dat de ontwerpoplossingen veel beter waren dan via onze eigen oproepen.

Hoe is het vervolg van het traject 'stedelijk plateau' verlopen?

HM In de stuurgroep werden alle betrokken partijen bij elkaar gebracht en ontstond een vruchtbare samenwerking rond het ontworpen masterplan. De realisatie is echter in de huidige financiële situatie niet meer vanzelfsprekend. Stad Turnhout is niet de opdrachtgever voor de belangrijkste onderdelen, maar voert de regie. Zo wordt een integrale oplossing voor een verkeersprobleem hopelijk nog mogelijk.

Waren de leden van de stuurgroep al betrokken bij de Open Oproep?

HM De toenmalige projectmanager beschouwde de selectieprocedure en de uitvoering als twee aparte stappen, waardoor deze actoren pas na de keuze van de ontwerper werden betrokken. Daardoor is het draagvlak bij de partners die voor de uitvoering moeten zorgen niet altijd even groot. Dit pleit voor een samenwerking in een vroegere fase. Voor het project van de stationsomgeving hebben we hier lessen uit getrokken en zit iedereen mee rond de tafel voor de keuze van de ontwerper.

1612 Opmaak van een landschapsstudie /haalbaarheidsstudie voor een landschapspark te Merksem **Bouwheer** Stadsbestuur Antwerpen **Ontwerp** Bureau Bas Smets, 2008

EEN PARK VOOR MERKSEM

Gesprek met **Maud Coppenrath**, projectregisseur

Wat was de aanleiding om voor de aanleg van het Laaglandpark in de Open Oproep te stappen?

MC Het project komt voort uit het bestuursakkoord, meer bepaald de doelstelling om de stad te vergroenen. De site (130 ha) is een soort restgebied naast snel- en spoorweginfrastructuur, waar in de loop der jaren ad hoc allerlei functies werden ingeplant: sportvelden, een begraafplaats, volkstuinten en een aantal verenigingen in het fort, dat ook deel uitmaakt van de site. Het park is belangrijk als natuurgebied en omwille van zijn verbindingfunctie. Wij zochten een strategie om de bestaande infrastructuur te integreren in een nieuw landschap. Op advies van de Stadsbouwmeester werd gekozen voor de Open Oproep. Binnen onze eigen procedures genereren we ook wel internationale kandidaturen, maar via de Open Oproep is de selectie toch ruimer.

Hoe hebt u het proces ervaren?

MC Het heeft ons geïnspireerd voor onze eigen procedures: zo organiseren we nu ook briefings voor de ontwerpers om de context goed te schetsen. Zo'n directe feedback is meteen een middel om na te gaan of onze projectdefinitie voldoende duidelijk is.

Hoe is de keuze voor het winnende project verlopen?

MC Na de presentaties waren geen extra onderhandelingsrondes meer nodig: we hebben gekozen voor het project dat het meest aansloot bij de historische context (resterend polderlandschap en bossen). Hierdoor kozen we misschien ook het meest realistische en haalbare voorstel, dat bovendien het best aan de projectdefinitie beantwoordde. De ontwerpers moesten een landschappelijke strategie ontwikkelen en binnen dat kader, bij wijze van eerste aanzet, één representatief, uitvoerbaar groenproject voorstellen. Er was slechts een beperkt uitvoeringsbudget voorzien.

Hoe is de fase na de gunning verlopen?

MC De contractonderhandelingen zijn vlot verlopen. De samenwerking met het bureau was boeiend. Na de eerste fase is discussie ontstaan over de exacte detailleringgraad van het voorontwerp, die voor ons vrij hoog moest zijn: alle ontwerpkeuzen moesten duidelijk zijn. Onze projecten moeten voor de uitvoeringsfase een hele goedkeuringsprocedure doorlopen, waarbij alle instanties die in een latere fase betrokken zullen worden bij het beheer van het openbaar domein hun feedback en akkoord geven. Uiteindelijk is het dossier in 2011 *on hold* gezet door de beslissing op Vlaams niveau over de uitvoering van het Masterplan 2020: de uitvoering van de A102 (waarvoor de reservatiestreek in het gebied ligt) werd in de timing naar voor geschoven.

2307 Opmaak van een masterplan voor het centrum en van een ontwikkelingsplan voor het inbreidingsproject in het centrum van de gemeente Gooik **Bouwheer** Gemeentebestuur Gooik **Ontwerp** maat-ontwerpers, 2012

GEHUCHTENRIJKDOM

Gesprek met **Michel Doomst**, burgemeester van Gooik en **Simon De Boeck**, schepen van Milieu, Landbouw, Jeugd, Gezin en Woonbeleid

U besliste om een masterplan te laten opstellen voor de dorpskern van Gooik als een globaal kader voor toekomstige ontwikkelingen. Waarom heeft u dit via de Open Oproep aangepakt?

MD In een landelijke gemeente als de onze denkt men doorgaans erg hiërarchisch: Gooik is het hoofddorp, Leerbeek is de hoofdkern en de drie andere zijn kernen in het buitengebied. De creativiteit en onbevangenheid van de Open Oproep heeft dat direct doorbroken: er werd meteen opgemerkt dat dit star, dogmatisch denken niet strookt met de realiteit van het terrein.

SDB We hadden evengoed onze stedenbouwkundige een plan kunnen laten uittekenen, maar we wilden iemand met de nodige afstand naar Gooik laten kijken. Ik heb zelf architectuur gestudeerd, dus ik kende de Open Oproep, en ik vond dat die aanpak wel mooie resultaten opleverde.

Hoe hebben jullie de procedure ervaren?

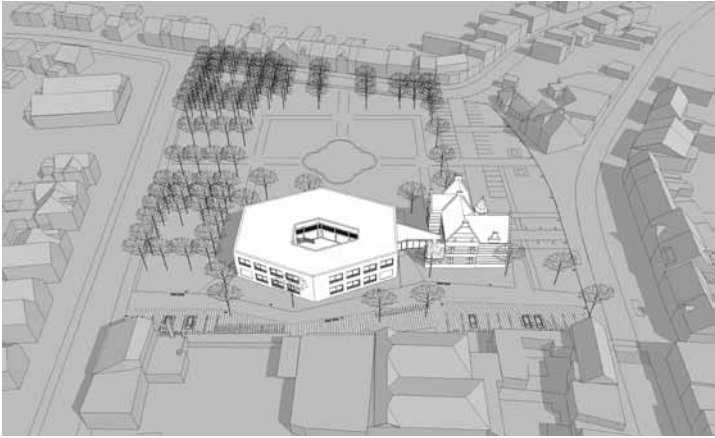
MD Ik vond dat enorm boeiend. Zo'n forum zorgt ervoor dat je anders gaat nadenken over heel fundamentele zaken. Ik was ook blij dat de mensen van Stedenbouw bereid waren de denkoefening mee te maken. Na een hele dag jureren konden we 's avonds toch al een duidelijke lijn uitzetten: vertrek van de typische Gooikse gehuchtenrijkdom en versterk dat. Mochten we de klassieke weg zijn gegaan, dan was alles onder de kerktoren terechtgekomen, want dat schrijft nu eenmaal het ruimtelijk structuurplan-denken voor.

SDB Het voorzien van een woonontwikkeling was ook deel van de opgave, en wij dachten daarvoor aan een nieuwe wijk met een vijftiental woningen in een nog beschikbaar binnengebied in de dorpskern. Het was heel merkwaardig dat elk van de kandidaten – los van elkaar – voorstelde om dat net niet te doen, maar te verdichten door kleine, onbebouwde percelen te benutten. Dat was voor ons wel een *eye-opener*.

Hoe is het proces verder verlopen?

MD De jurering was goed gedoseerd en we hebben daar de juiste omkadering gekregen. Als je deze oefening gemaakt hebt, sta je ook sterker in de discussies die volgen. We weten waarover we praten. Dat je plan uit een Open Oproep voortkomt, geeft bovendien aan je beslissing meer gewicht: omdat je visie beter onderbouwd is, sta je sterker tegenover mogelijke investeerders en stedenbouw, én tegenover je gemeenschap, die ook kritisch aankijkt tegen nieuwe ontwikkelingen. Nu is het zaak om investeerders en middelen te vinden om dat mooie concept om te zetten in de praktijk.

2504 Nieuwbouw van een bestuurs- en dienstencentrum te Sint-Gillis-Waas
Bouwheer Gemeentebestuur Sint-Gillis-Waas **Ontwerp** architecten
Els Claessens en Tania Vandenbussche, Technum, 2013

BESTUURSCENTRUM, ERFGOED EN GROEN

Gesprek met **An Roels**, projectregisseur gemeentebestuur Sint-Gillis-Waas

Van waar de keuze voor de Open Oproep als procedure voor de bouw van een nieuw bestuurs- en dienstencentrum in Sint-Gillis-Waas?

AR Het gemeentebestuur was op zoek naar nieuwe huisvesting voor zijn administratie. Sinds 1961 is deze gevestigd in het geklasseerde kasteel de Vaulogé. We wensen deze site niet te verlaten, maar door plaatsgebrek in het kasteel is de dienstverlening verspreid geraakt over verschillende gebouwen, waardoor deze niet optimaal is. Bovendien is de bouwfysische toestand van het kasteel slecht. Daarom wilden we een nieuwbouw realiseren die aansluit bij het kasteel en een geïntegreerde werking toelaat. Het belangrijkste is dat de burger centraal staat en dat alle diensten kunnen verkregen worden aan één centrale balie. Naast de opgave voor het gemeentehuis zelf, is ook de relatie met het aanpalende park belangrijk, omdat wij de impact van het nieuw administratief centrum op deze groenstructuur zo veel mogelijk willen beperken. Wij zijn er ons van bewust dat elke overheid aandacht moet hebben voor de uitstraling en de kwaliteit van haar openbare gebouwen. De Open Oproep procedure en de expertise van het Team Vlaams Bouwmeester leken ons de beste garantie te bieden op een geslaagd resultaat. Belangrijk voor ons was niet alleen de hulp bij de finale keuze van een ontwerper maar ook en vooral de begeleiding doorheen het hele proces.

Hoe hebben jullie dat proces ervaren?

AR Wij zijn gestart met een haalbaarheidsstudie en de opmaak van de projectdefinitie, waarna de Open Oproep werd gepubliceerd. Zonder dat wij de indruk hadden in een bepaalde richting te worden geduwd, hebben wij de ondersteuning van het Team Vlaams Bouwmeester tijdens het hele proces, en ook bij cruciale keuzes, als bijzonder zinvol ervaren. Wij zijn er nog steeds van overtuigd dat de Open Oproep procedure voor Sint-Gillis-Waas niet alleen een gebouw zal opleveren waarin kan worden gewerkt, maar een totaalconcept voor optimale dienstverlening, met een perfecte relatie tussen kasteel, nieuwbouw en park en met de uitstraling die een openbaar gebouw behoort te hebben. Een resultaat dat wij zonder de Open Oproep wellicht nooit hadden kunnen bereiken.

DE OPEN OPROEP EEN PUBLIEK ARCHIEF

De volgende bladzijden bieden een eerste inzicht in het Open Oproep archief. Voor een keuze van vijftien Open Oproep projecten, gepubliceerd tussen 2003 en 2012, vindt u een bondig verslag van het ontwerp onderzoek dat in het kader van de selectieprocedure heeft plaatsgevonden. Na een korte toelichting van de opdracht worden de voorstellen van de (drie à vijf) geselecteerde ontwerpteams belicht. Het uiteindelijk geselecteerde project komt daarbij telkens als eerste aan bod; de voorstellen van de niet weerhouden deelnemers staan in willekeurige volgorde. Waar mogelijk worden beelden van de werf of van het finaal opgeleverde project getoond. Voor een volledig overzicht van het Open Oproep archief verwijzen we graag vanaf medio 2014 naar de website van de Vlaams Bouwmeester: www.vlaamsbouwmeester.be.

Teksten Gideon Boie, Stefan Devoldere

0417 Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen **0512** Voetgangers- en fietsersbrug Knokke-Heist **0605** Crematorium Heimolen Sint-Niklaas **1406** Watersilo Beersel **1516** Havenhuis Antwerpen **1701** Antwerp Coordination Center **1801** Waalse Krook Gent **1908** Droogdokkenpark Antwerpen **1919** Koninklijk Atheneum Koekelberg **2003** School De Wijnpers Leuven **2101** Provinciehuis Antwerpen **2105** Woon- en zorgcontinuüm Huis Perrekes Oosterlo **2106** Crematorium Zemst **2112** Sociale huisvesting Rodekruisstraat Westerlo **2402** Universitair Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus Bierbeek

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

Updates van een 19de-eeuwse museumarchitectuur

• detail IV

Opdracht

De huisvesting van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) dateert uit het eind van de 19de eeuw. De imposante kunsttempel is een ontwerp van architecten J.J. Winders en F. Van Dijck. De veilige berging van de kunstschaten was voor de ontwerpers een belangrijke bekommernis, wat vandaag de publiekswerking van het museum belemmert. De opdrachtgever vraagt een actualisering van het museumgebouw in overeenstemming met de behoeften van de 21ste eeuw.

Met het oog op een professioneel beheer van de collectie vormen veiligheid en klimaatregeling een prioriteit. Daarnaast is er ook nood aan meer internationale uitstraling én aan een aangename werkomgeving voor de museumstaf. De opdracht betreft de opmaak van een masterplan voor de aanpassing van de museuminfrastructuur. De publiekswerking en de inrichting van werkplekken worden in een volgende fase toegevoegd aan de opdracht.

Opdrachtgever

Vlaamse overheid, Departement WVC, Administratie Cultuur, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen (KMSKA)

Locatie

Leopold De Waelplaats, Antwerpen

Budget

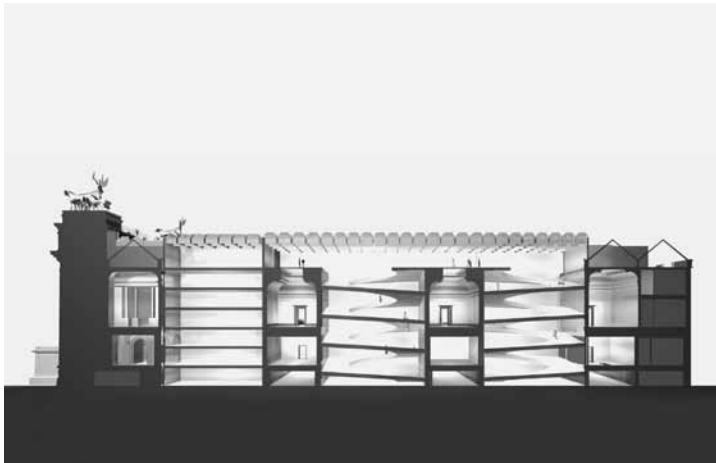
39.000.000 €

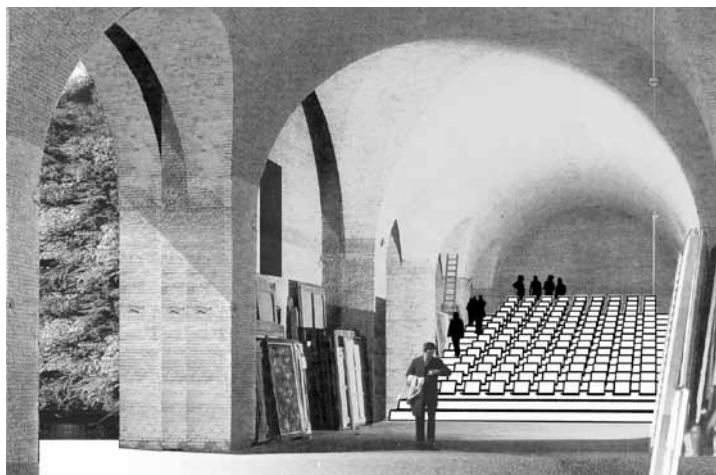
Ontwerpteams

- Claus en Kaan Architecten (gegund project)
  - 51N4E
  - Driesen Meersman Thomaes
  - Jeanne Dekkers Architectuur
  - T.O.P. office / BAS
- Status**
in uitvoering

Claus en Kaan Architecten stellen een inbreiding voor van het bestaande gebouw. Het oorspronkelijke volume blijft behouden, maar de zes patio's worden ingevuld met een afwijkende vloerverdeling. Dankzij deze ingreep wordt bovenop de bestaande 15200 m² een extra nuttige vloeroppervlakte van 3600 m² gecreëerd, wat een uitbreiding buiten de perimeter van het gebouw overbodig maakt. De gewonnen vloeroppervlakte wordt gebruikt als expositieruimte en opereert onafhankelijk in het bestaande museum dankzij de onderlinge verbinding via een nieuwe dakverdieping. De verticale circulatie wordt verborgen achter voorzetwanden.

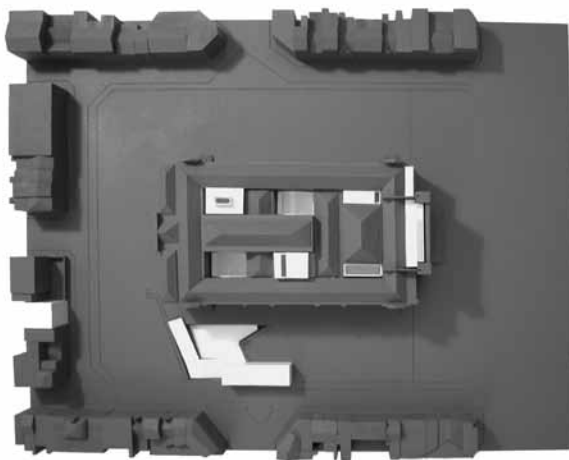
Het masterplan voorziet in een volledige restauratie van de buitengevels naar de authentieke plannen. Het uitzicht van het monumentale museumgebouw vanaf de omliggende straten wordt gerespecteerd en versterkt. Ook de uitbreiding op het dak raakt niet aan de buitenschil van het gebouw. Verder wil het masterplan de werking van het museum maximaal opladen door extra programmaonderdelen in te brengen, zoals een academie. Op die manier wordt de impact van het museum op de omgeving nog versterkt. De diverse bezoekersstromen zullen op natuurlijke wijze het leven en het ritme van de buurt mee bepalen.

De ontwerpers van 51N4E laten zich leiden door de dwingende structuur van het 19de-eeuwse museum en passen de nieuwe programmatie in de bestaande verschijningsvorm van het gebouw. De kelder verdieping wordt ingericht als bibliotheek met een eigen ingang aan de achtergevel. Het auditorium komt centraal in het gebouw te liggen en verbindt de kelder met de bel-etage. Het tentoonstellingscircuit begint op de bel-etage en loopt verder naar de hoger gelegen verdieping waar de topstukken te zien zijn. Eventuele ingrepen gaan naadloos op in de bestaande architectuur. Enkel binnen de vier patio's wordt afgeweken van de oorspronkelijke schaal, vorm, opdeling en verschijning van het museum. De patio's bieden ruimte aan de publiekslift, logistieke voorzieningen, een interne museumtuin en het goederentransport.

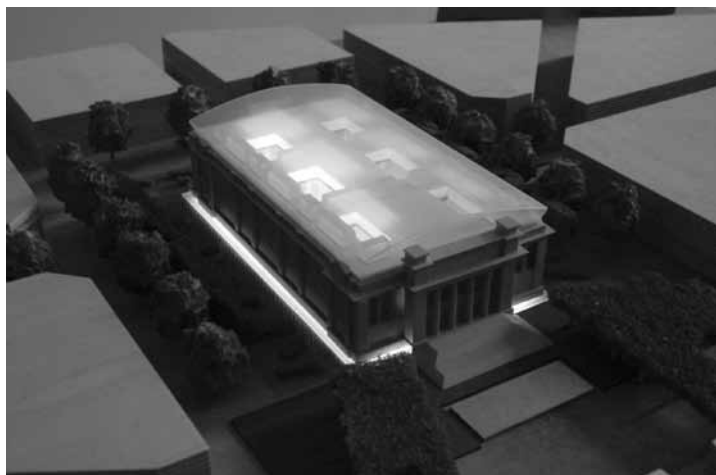
De bijkomende ruimte voor het collectiebeheer wordt buiten het bestaande gebouw gerealiseerd: het depot, de art handling, het restauratieatelier, de kantoren en de parking worden in een ondergronds complex ondergebracht. De grillige vorm van deze ondergrondse uitbreiding verwijst naar de archeologische relictten van de Spaanse citadel. Een centrale, cirkelvormige patio brengt niet alleen licht binnen in de ondergrondse werkruimten, maar biedt voorbijgangers ook een inblik in de interne keuken van het museum. De patio vervult zo een structurerende rol in de publieke ruimte rond het museum. Er ontstaat een stedelijke dynamiek aan de achtergevel die inspeelt op de nieuwe aanleg van de Leopold de Waelplaats.

Driesen Meersman Thomaes gaan uit van de vele praktische vragen die het hedendaagse gebruik van het 19de-eeuwse museumgebouw met zich meebrengt. De structurele verbouwing uit 1923–27 wordt gedeeltelijk ongedaan gemaakt. De zes patio's worden vrijgemaakt en opnieuw ingevuld naargelang van de noden. Zo wordt op de kelder verdieping het bestaande depot en prentenkabinet in een voormalige patio aangevuld met een auditorium dat tot de bel-etage reikt. Een andere patio wordt benut voor een goederenlift, en blijft hier over twee verdiepingen open. Het parcours door de tentoonstellingszalen wordt in zijn oorspronkelijke opzet hersteld, evenals de inrichting van de zalen en de voormalige beeldengalerij.

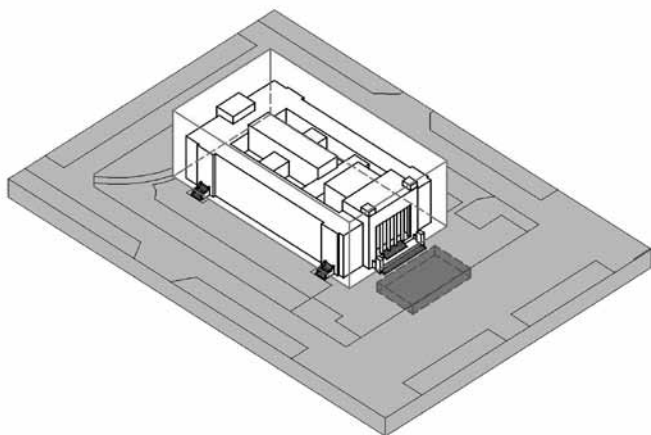
Het museum wordt aan de Schildersstraat uitgebreid met drie bovengrondse verdiepingen met kantoor- en opslagruimte en een ondergrondse verdieping met een nieuwe ingang. Ook een dienstparking wordt geïntegreerd. Het transport van kunstwerken vormt immers een pijnpunt in het huidige museum. De ondergrondse uitbreiding maakt beschut laden en lossen mogelijk en biedt rechtstreeks toegang tot de goederenlift, die vanuit een voormalige patio alle verdiepingen van het museum bedient. De nieuwbouw krijgt een grillige vorm die verwijst naar de omtrekken van het voormalige Zuidkasteel.

Jeanne Dekkers stelt een aantal interventies voor die de oorspronkelijke kwaliteiten van het 19de-eeuwse museum ondersteunen. De belangrijkste ingreep is het openbreken van het gesloten gebouw naar de omgeving. Achter de colonnade wordt een transparante glasgevel geplaatst die licht brengt in de nieuwe publieksruimten. De glaspartij dient ook als scherm voor een geprojecteerde afbeelding van de Heilige Barbara van Jan van Eyck. Boven de ontvangsthal wordt een statig salon ingericht. Onder de trappenpartij aan de voorgevel wordt een auditorium voorzien met bijbehorende foyer.

Met het masterplan wordt extra nuttige vloeroppervlakte gewonnen onder een nieuw glazen dak: rond de lichtkoepels van de bovenzalen ontstaat een nieuwe zolderverdieping die benut wordt als tentoonstellingsruimte. Tegelijk valt daglicht binnen in het nieuwe trappencircuit dat, verdeeld over drie voormalige patio's, in het hart van het gebouw een open, verticale circulatie mogelijk maakt van kelder tot zolder. Het nieuwe glazen dak maakt het museum extra zichtbaar in de omgeving en laat het 's avonds functioneren als een lichtbak op het Zuid.

T.O.P. office en BAS voorzien een nieuw volume parallel aan de zijgevel ter hoogte van de aanpalende Zwijgerstraat. Deze nieuwbouw biedt ruimte aan alle ondersteunende diensten en reserveert het 19de-eeuwse museum voor de oorspronkelijke tentoonstellingsfunctie. De nieuwbouw wordt tevens de nieuwe toegang tot het museum. De trappenpartij aan de Leopold de Waelplaats is immers niet aanpasbaar voor mindervaliden zonder afbreuk te doen aan de compositie van het bestaande gebouw. Op elke verdieping wordt een brug gelegd tussen het nieuwe en het bestaande gebouw, wat aanleiding is voor een radicaal vernieuwde circulatie door het museum.

Het 19de-eeuwse museum én de nieuwbouw worden samen overkapt door een nieuwe, transparante huid die in één beweging een oplossing biedt voor alle uitdagingen op het vlak van structuur, energie, fasering en identiteit. Tussen de twee volumes ontstaat een overdekte beeldentuin. Over de specifieke vorm die de nieuwe huid moet aannemen, worden geen uitspraken gedaan. Afhankelijk van de voorkeur van de opdrachtgever kan het gebouw geheel of gedeeltelijk overkapt worden. De omtrekken van de voormalige Spaanse vesting kunnen eventueel de snijlijn bepalen. Een andere optie is om de gedecoreerde voor- en achtergevel vrij te laten en zo de nadruk te leggen op het oorspronkelijke museumgebouw.

De afbraak van de atoomschuikelder in het hart van het museum vormde de eerste stap in de verbouwing door Claus en Kaan Architecten (situatie 2013).

Voetgangers- en fietsersbrug Knokke-Heist

Voorstellen voor een geïntegreerde verkeersinfrastructuur

• II B7

Opdracht

Op de grens van Zeebrugge en Heist eindigt de Zeedijk abrupt door de ontwikkeling van de zeehaven. Voor wandelaars en fietsers die de weg willen verderzetten naar Zeebrugge-dorp, vormt de Elisabethlaan (N34) een levensgevaarlijk obstakel van vier rijvakken en een dubbele trambedding breed. Een nieuwe voetgangers- en fietsersbrug over deze drukke verbindingsweg moet de zachte weggebruiker veilig en ongestoord van de Zeedijk naar het achtergelegen natuurgebied begeleiden.

Een bijkomende verwachting legt de opdrachtgever in de opwaardering van de blauwgroene attractiewaarde van het havengebied. De voetgangers- en fietsersbrug zal functioneren als een knooppunt in het toeristisch-recreatief fietsnetwerk van de provincie West-Vlaanderen, en vormt de ontbrekende schakel die de fietsroutes van de kust verbindt met die van het Brugse ommeland.

Opdrachtgever

AWZ – Afdeling Waterwegen
Kust

Locatie

Koninklijke Baan, Knokke-Heist

Budget

1.700.000 €

Ontwerpteams

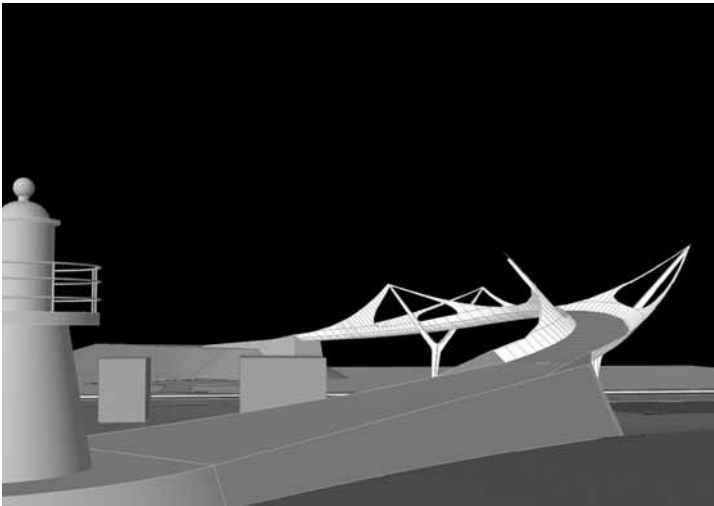
- Ney & Partners
(gegend project)
- De Bruycker De Brock
Architecten / Brigitte D'Hoore
- T.O.P. office / BAS
- Urban Platform
- Swarts en Jansma / Technum

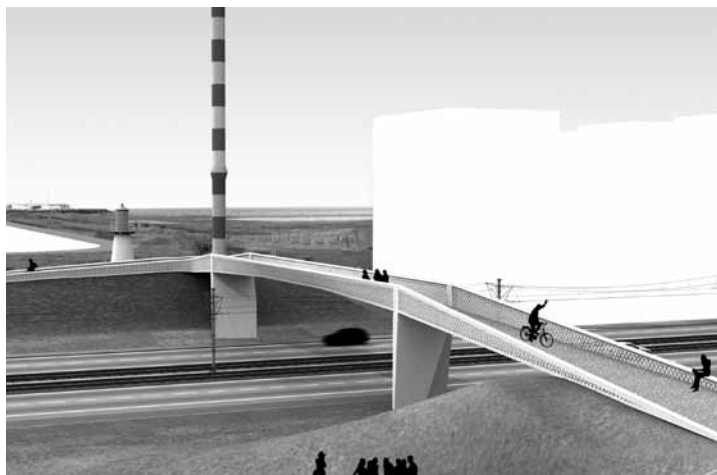
Status

gerealiseerd

Laurent Ney ontwierp een voetgangers- en fietsersbrug waarvan de vorm wordt bepaald door de krachten die erin spelen. De brug bestaat uit een geplooide staalplaat die, als een hangmat, wordt opgehangen aan twee pilonen, met een overspanning van 28, 46 en 28 meter. De vorm van de brug volgt het statisch rekenmodel van de oplegging, waar mogelijk wordt de onnuttige materie uit de staalplaat weggesneden. In de staalplaat wordt een brugdek gestort in beton en afgewerkt met kunststof.

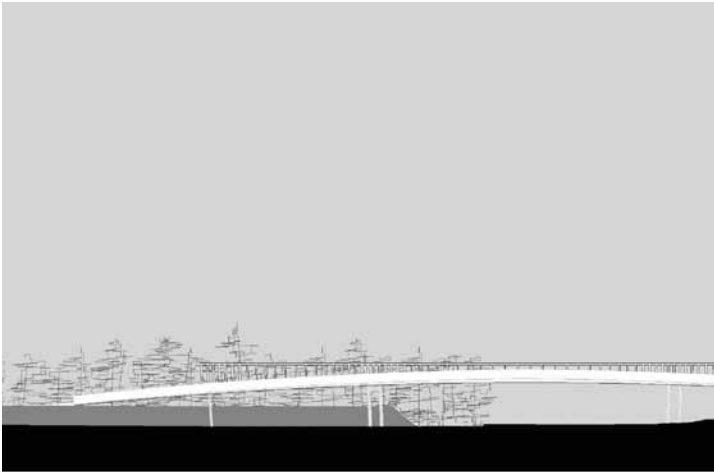
De nieuwe voetgangers- en fietsersbrug vormt een zwevende, vloeiende overgang tussen het duinlandschap en het achterliggende natuurgebied. Aan de Zeedijk houdt een keermuur het fietsverkeer gescheiden van het autoverkeer. De keermuur gaat over in het bruggenhoofd dat het duinlandschap rond de oude vuurtoren herstelt. Een wandelpad benadrukt van hier uit de zichtas naar de vuurtoren aan de overzijde. De brug maakt een vloeiende bocht over de Elisabethlaan en beperkt zijn voetafdruk op straatniveau dankzij de twee ranke tussensteunpunten.

De Bruycker De Brock Architecten en Brigitte D'Hoore stellen een brug voor die in drie overspanningen, waarvan de middelste 38 meter bedraagt, de verbinding maakt tussen de kleine en de grote vuurtoren. Het loopvlak en de borstwering vormen samen een stijve constructie in beton. De borstwering krijgt een grillig motief door structureel onnuttig materiaal weg te snijden, waarbij de vorm van de perforaties verwijst naar schelpen, visschubben en zandkorrels. Het beton is uitgevoerd in een kalk-witte variant en de perforaties zijn ingekleurd met de maritieme signalisatiekleuren rood of groen.

De voetgangers- en fietsersbrug kruist de Elisabethlaan loodrecht en horizontaal. Hierdoor vormt de brug een duidelijke poort naar Knokke-Heist, wat nog wordt versterkt door de pilonen van de brug licht te laten overhellen richting Knokke en de brug van binnen uit te verlichten. De brug creëert een traject dat beide vuurtorens achtereenvolgens in het vizier neemt. Om het gezicht op de vuurtorens te optimaliseren wordt aan beide zijden van de brug de rechte aanlooplijn afgebogen. Aan de kustzijde ontstaat een rustplek in de bocht van het fietspad.

T.O.P. office en BAS verbinden beide zijden van de Elisabethlaan met een gebogen brugdek van zes meter breed, met een horizontale balustrade. Een windscherm met glasinleg beschermt de fietsers en voetgangers tegen westenwind en zandvlagen. Conflicten tussen de verschillende gebruikers van de brug worden vermeden door de voetgangers op een verhoogde vlonder te laten circuleren. De voetgangers- en fietsersbrug krijgt een opvallende, geel-oranje kleur. De brug wordt ingeplant tegen het haventerrein en houdt daardoor voldoende afstand tot de appartementsgebouwen op de Zeedijk. De aanloop naar de brug ligt in het verlengde van de Zeedijk. Met een rechte hoek wordt de Zeedijk aangesloten op het brugdek waardoor een duidelijke breuk ontstaat in de wandelroute.

Urban Platform stelt een brug voor die vanaf de Zeedijk een lange aanloop met twee bochten neemt alvorens de Elisabethlaan te overbruggen, wat een laag hellingspercentage oplevert van 5%. De opvallende harmonievorm biedt de gebruiker telkens wisselende perspectieven op het omliggende natuur- en havenlandschap. Het brugdek en de houten vlonder op het bruggenhoofd zijn bekleed met hout, als een natuurlijk verlengstuk van de Zeedijk. De voetgangers- en fietsersbrug wordt zo een ontmoetingsplek waar dagjestoeristen, natuurliefhebbers en sportbeoefenaars hun tocht aanvangen of verderzetten. De brug bestaat uit een eenvoudige constructie van draagbalken en dwarsliggers. Door het brugdek afwisselend op en tussen de draagbalken te bevestigen, ontstaat een eenvoudige afscheiding tussen voetgangers en fietsers waarbij de draagbalk gebruikt kan worden als zitbank. De brug wordt ondersteund door korte kolommen, die de last overdragen op bruggenhoofden die zijn uitgewerkt als een natuurlijk landschap. Het ruime brugdek loopt zo aan weerszijden over in het landschap.

Zwarts en Jansma en Technum voorzien een stalen constructie van 140 meter lang op zes betonnen pilonen. De onregelmatige afstand tussen de steunpunten wordt bepaald door het onderliggende landschap. Boven het wegdek neemt een enkelzijdige boogconstructie de krachten van de overspanning op, waarbij de onregelmatige overspanningen zich vertalen in onregelmatig golvende bogen. De boogconstructie is schuin geplaatst ten opzichte van het wegdek en zorgt voor de stijfheid van de constructie. Een gesloten balustrade wordt geplaatst aan weerszijden van het brugdek. De fietsers- en voetgangersbrug verbindt de Zeedijk in één rechte lijn met het natuurgebied. Enkel de aanloop van de brug is aan beide zijden kort afgebogen in de richting van Knokke-Heist. De brug wordt ver in het natuurgebied aangezet om het hellingspercentage voor fietsers te beperken. De oude vuurtorens krijgen daarbij een nieuwe betekenis als verlichtingspunten voor de brug.

Gezicht op de Elisabethlaan in Knokke-Heist met de voetgangers- en fietsersbrug van Ney & Partners, 2008.

Crematorium Heimolen Sint-Niklaas

Schetsen voor een
nieuwe uitvaartcultuur

• VIII D16

Opdracht

Op de begraafplaats Heimolen in Sint-Niklaas wordt het tweede crematorium in de provincie Oost-Vlaanderen voorzien. De begraafplaats ligt vlakbij de E17 autosnelweg, is goed aangesloten op het openbaar vervoer en heeft een grote parkeerruimte. Bovendien kan het nieuwe crematorium gebruik maken van de bestaande infrastructuur op Heimolen, zoals de strooiweiden, de urnenbegravingplaats en het columbarium.

De opdracht omvat het ontwerpen van een ovenruimte, een afscheidscentrum en een horecagelegenheid. Die verschillende onderdelen moeten ondergebracht worden in afzonderlijk gebouwen die functioneren in het samenhangend verband van de crematieplechtigheid. De opdrachtgever drukt expliciet de ambitie uit om met de ruimtelijke vertaling van dit technisch programma recht te doen aan de culturele en existentiële waarde van het levenseinde.

Opdrachtgever

Intercommunale Westlede

Locatie

Waasmunstersesteenweg 13,
Sint-Niklaas

Budget

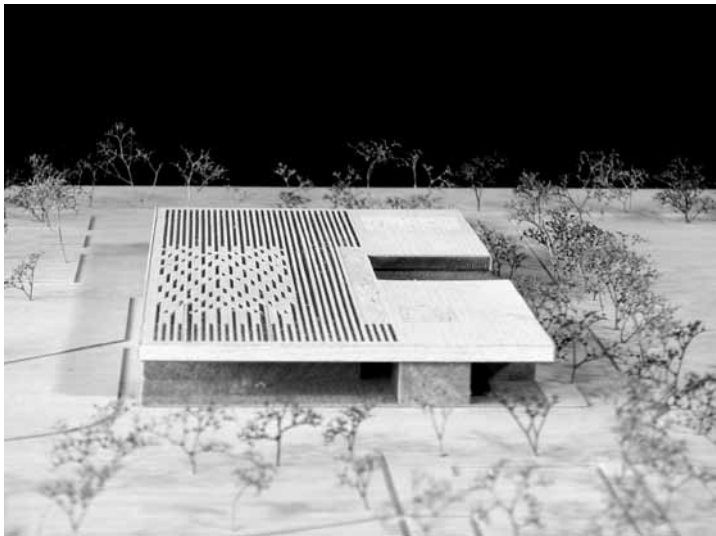
5.500.000 €

Ontwerpteam

- Claus en Kaan Architecten
(gegend project)
  - Stéphane Beel Architecten
  - De Smet Vermeulen Architecten
  - Amor Fati – Wim Cuyvers
  - Vincent Van Duysen Architects
- Status**
gerealiseerd

Claus en Kaan stellen twee gebouwen voor die met een waardige, universele symboliek allereerst geven aan het crematieprogramma. De twee gebouwen worden zo ver mogelijk uit elkaar geplaatst, maar niettemin verbonden door een zichtlijn dwars over de weidse begraafplaats. Het ovengebouw wordt gesitueerd aan de achterzijde van de begraafplaats. Het ceremoniegebouw wordt samengevoegd met de horecagelegenheid en ingeplant aan de oostelijke ingang van de begraafplaats. In deze hoek van het terrein kan de Baenslandstraat als discrete toegangsweg fungeren voor personen en goederen.

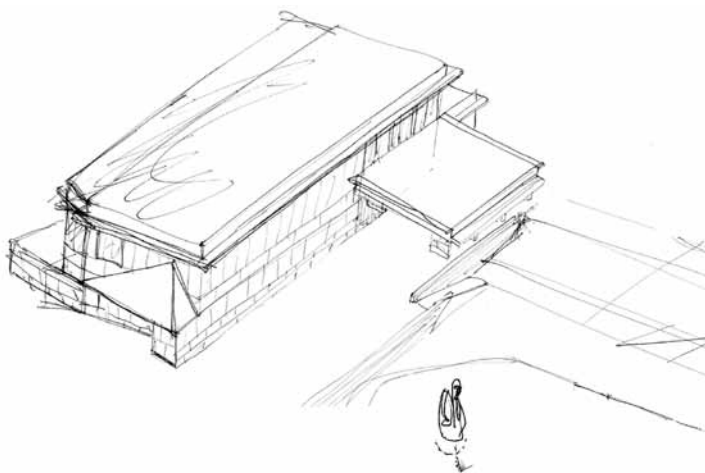
De verbondenheid tussen beide gebouwen wordt benadrukt door het architecturaal ontwerp ervan te spiegelen. De ceremonie- en horecaruimten worden onder een groot zwevend dak geschoven. Op het gelijkvloers ontstaat hierdoor een halfopen, continue ruimte voor onthaal en ontmoeting. Het dak vangt de hoogteverschillen op tussen de diverse aula's en familiezalen. Het ovengebouw daarentegen, staat solitair op een groot betonnen vlak dat in de maatvoering refereert aan het dak van het ceremoniegebouw. De drie ovens staan vrij in de ruimte en zijn voor de nieuwsgierige voorbijganger zichtbaar doorheen de geperforeerde gevels. De gevels komen hoog genoeg om de schoorsteen, technische installaties en dienstlokalen aan het oog te onttrekken.

Stéphane Beel zet in op het vormgeven van de belangrijkste functie van de begraafplaats: het afscheidsritueel. Met het oog hierop wordt een orthogonaal plan uitgetekend dat afwijkt van de opdracht. In de eerste plaats wordt het ceremoniegebouw gesitueerd aan de achterzijde van de begraafplaats – de voorbestemde plaats van het ovengebouw. De afstand van het ceremoniegebouw tot de parkeerplaats zorgt voor een pendelbeweging langs een dubbele oprijlaan. Een tweede ingreep voorziet een muur die de begraafplaats afbakent van een voorplein. Die muur is de drager van het onthaalgebouw, dat ook plaats biedt om na te praten.

De diverse gebouwen worden met elkaar verbonden door een herkenbare signatuur. De crematieruimte is opgevat als een annex van het ceremoniegebouw – wat eveneens in tegenspraak is met de opdracht. Een gemeenschappelijk platform en dito luifel benadrukken de samenhang van de functies. Kleine verschillen in schaal, oriëntatie en afwerking zorgen voor differentiatie. Zo is de ceremonieruimte iets ruimer opgevat en met grote vensterpartijen gericht op de begraafplaats. De ovenruimte heeft daarentegen een beperkte voetafdruk en richt de blik ten hemel. Het gebruik van losse, Perzische tapijten en ruw beton zorgt voor een prikkelend contrast met de strakke vormgeving. De schoorsteen, ten slotte, staat als een boom tussen de bomen.

Henk De Smet en Paul Vermeulen vertrekken vanuit de vraag om de gebouwen te verspreiden en de begraafplaats om te vormen tot een volwaardig park. Eigen aan een park is dat het zich afkeert van de context en een eigen structuur, vorm en karakter bezit. Het ontwerp borduurt hiertoe verder op het diagonale centrale wandelpad en de bestaande columbaria. De wandelafstanden tussen het ceremoniegebouw, het ovengebouw en het restaurant zorgen ervoor dat nabestaanden een begin maken met het verwerkingsproces. Tegelijk corrigeert de verspreide plaatsing van de gebouwen disfuncties in de bestaande begraafplaats. Zo neemt het ceremoniegebouw de bushalte in zich op en ontsluit het nog beter de begraafplaats voor de bezoekers. Het restaurant is deel van een muur die een niveauverschil overbrugt en een rechtstreeks zicht op de columbaria onmogelijk maakt.

De bescheiden inrichting en vormgeving van de gebouwen beantwoordt aan de psychologische behoeften van de nabestaanden. Het ovengebouw is licht verschoven ten opzichte van de diagonale zichtlijn van het centrale wandelpad. De filterfunctie van het ovengebouw werd ingegraven om boven het maaiveld een compact volume te bekomen. De bijbehorende strooiweide ligt discreet achter een bos. Het restaurant krijgt de vorm van een boothuis. De eetkamers kijken uit op de vijver en het terras vormt het vertrekpunt van een wandeling door het park.

Het voorstel van Wim Cuyvers streeft naar een omgang met de dood die voorbijgaat aan lege symboliek en verbloemd nutsdenken. Met het oog hierop affineert het ontwerp de randstedelijke realiteit en de traagheid in de omgang met de dood. Alle programmaonderdelen worden gecentraliseerd op de plek die voorgeschreven is voor het ovengebouw en informeel dienstdoet als mestvaalt. In een modulaire structuur van drie verdiepingen hoog ontstaat een parcours waarlangs de rouwstoet alle stadia van het afscheid doorloopt. De ruimtes voor familiebijeenkomst, rouwplechtigheid, crematie, maaltijd, bevoorrading, technische installaties en dergelijke meer, worden in onmiddellijke confrontatie met elkaar geplaatst.

Daarnaast doorbreekt het ontwerp de afgesloten ruimte van de begraafplaats. Een nieuwe toegang tot de begraafplaats wordt voorzien op de parking aan de autosnelweg – wat de toevoer van personen en goederen aanzienlijk vergemakkelijkt. Vanuit het drie verdiepingen tellende crematoriumgebouw krijgen de bezoekers uitzicht op het drukke autoverkeer en het industrieterrein aan de overkant. Om het publieke karakter van het gebouw te versterken is het open voor weer en wind en dus 24/24 uur toegankelijk. Als gevel wordt hekwerk uit gegalvaniseerd staal voorzien met waar nodig een extra afscheiding van industriële strippengordijnen. Ten slotte wordt de betonnen structuur ingestreken met zwarte epoxy-koolteer, waarin de namen van de overledenen worden gegrift.

De centrale ingreep in het voorstel van Vincent Van Duysen is de aanleg van een deels ingegraven sokkel over de hele breedte van de begraafplaats. De sokkel vervangt de huidige groene buffer tussen parking en begraafplaats en markeert de oostelijke en de westelijke toegang. De monolithische structuur herbergt het nieuwe afscheidscentrum. Openingen in het volume en een interne waterpartij zorgen voor een spel van licht en beweging. Een patio brengt daglicht in de horeca-faciliteiten. De grote en kleine aula (geschikt voor respectievelijk 500 en 100 personen) steken boven de sokkel uit. Bovenop de sokkel bevinden zich diverse functies, zoals een rustplek, een plein met bomen en het columbarium.

Het ovengebouw krijgt een plaats achteraan op de begraafplaats. De route erheen volgt min of meer de bestaande wandelpaden en vertakt naar de westelijke toegang. Hierdoor wordt het mogelijk om de circulatiestromen op de begraafplaats te scheiden en de bestaande begraafplaats te vrijwaren van druk verkeer. Een ondergrondse verdieping met inrijmogelijkheid, technische installaties en personeelsruimten zorgt voor een bescheiden verschijning van het ovengebouw. Een indruk die wordt versterkt door de gedeeltelijk in glas opgetrokken gevel, die het licht onregelmatig reflecteert. Met dezelfde bedoeling is ook de schoorsteen opgevat als een verzelfstandigd sculpturaal element, dat iets verderop tussen de bomen staat.

Het ceremoniegebouw van crematorium Heimolen in Sint-Niklaas, door Claus en Kaan architecten, 2008.

Watersilo Beersel

Schetsen voor een nutsvoorziening
annex *landmark*

• XV H18

Opdracht

Een watertoren van 500 m³ uit 1938, met bijbehorende ondergrondse waterreservoirs, moet vervangen worden door een nieuw exemplaar met een capaciteit van 3000 m³. De kosten voor renovatie en onderhoud van de bestaande infrastructuur overstijgen immers de prijs van nieuwbouw. Afbraak van de bestaande watertoren is wenselijk voor zover dit weinig bijkomende ingrepen en investeringen vraagt. Voor de opdrachtgever primeert het functionele, namelijk de drinkwatervoorziening in de regio. De watertoren is een autonoom object dat van op afstand wordt aangestuurd en slechts tweemaal per jaar wordt bezocht ter inspectie.

De betekenis van de watersilo overstijgt echter de watervoorziening. De watertoren, gelegen aan een rotonde, functioneert ook als een *landmark* in het omliggende landschap. Dat open landschap heeft een agrarische bestemming, vooralsnog zonder geplande woonuitbreidingen. Het is een geliefkoosd terrein voor wielertoeristen, mede door de tweejaarlijkse Brabantse Pijl. Tijdens wielerevenementen doet de watertoren ook dienst als uitkijkpost en zendmast. Ook gsm-operatoren maken er gebruik van. De publieke toegankelijkheid van de watertoren is omwille van hygiëne en veiligheid niet gewenst. De site mag wel worden opengesteld mits een omheining wordt voorzien.

Opdrachtgever

Intercommunale TMVW

Locatie

Grootbosstraat, Beersel

Budget

1.700.000 €

Ontwerpteams

- BEL / Bureau d'études Weinand (gegend project)
- West 8
- Studiebureau Mouton
- Benthem Crowel
- Office Kersten Geers
- David Van Severen / Util

Status

in uitvoering

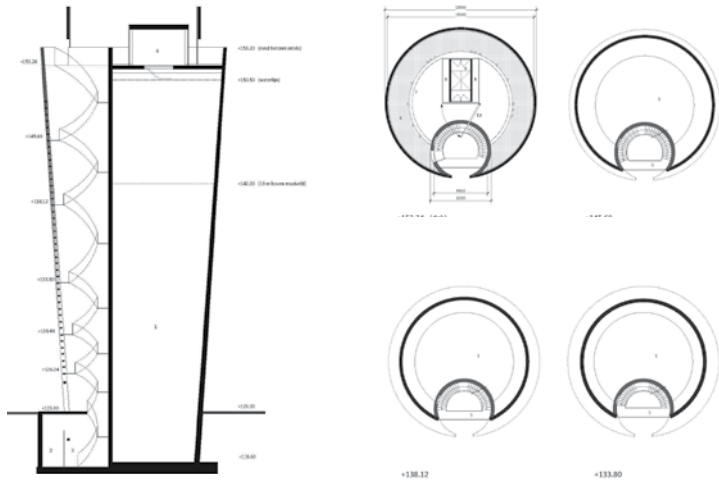
BEL en ingenieur Weinand opteren voor een omgekeerde piramidevorm met een driehoekig grondvlak. De representatie valt zo samen met de functie als watersilo. Alle extra functies worden beschouwd als secundair en navenant behandeld. Ze krijgen een plaats aan de buitenzijde van de watersilo. De trap klimt rondom de omgekeerde piramide naar het toegankelijke dak. De technische uitrusting hangt zichtbaar aan de buitengevel. De binnenkant van de toren is toegankelijk via eenvoudige mangaten in het dak. De zendmasten worden zichtbaar op het dak geplaatst.

Omwille van haar rol als baken in het landschap wordt de piramide zo dicht mogelijk bij het kruispunt geplaatst. De piramide staat met zijn neus naar het kruispunt en biedt de voorbijganger verrassende perspectieven en een steeds veranderend schaduwspel. De oude watertoren wordt afgebroken en het terrein wordt ingericht als een sobere, onderhoudsvriendelijke tuin. De oprijlaan bestaat uit betontegels. Enkele maaskeien bieden een zitplaats voor vermoeide fietsers. Een keermuur rondom het terrein zorgt voor een scherp contrast met de akkers. Een vandalismebestendig hekwerk, ten slotte, sluit de toegang tot de trap af.

West 8 grijpt voor de nieuwe watersilo terug naar een elementaire, natuurlijke vorm: de waterdruppel. Het reservoir wordt ontworpen als een stalen druppel van 3000 m³. De druppelvorm verbergt een stijve interne constructie en het eigenlijke waterbassin. De restzones worden benut voor controle en onderhoudswerkzaamheden. De stalen druppel wordt gedragen door een open, stalen raamwerk dat even hoog reikt als de omringende bomen. Het open skelet zorgt voor een minimale impact op de grond en een visuele integratie tussen de boomstammen. De totale hoogte van de constructie bedraagt ongeveer 32 meter. De druppel wordt een poëtisch element in de omgeving.

De nieuwe watersilo wordt voorzien in het bos aan de overzijde van de straat, op het hoogste topografische punt in de omgeving. De ontwerpers gaan uit van een hergebruik van de bestaande watertoren, en reiken daarvoor verschillende opties aan. Eén mogelijkheid bestaat erin de watertoren gecontroleerd te laten degraderen tot een ruïne met een uitkijksplatform. Een andere optie benut het waterreservoir als een unieke ruimte voor bijeenkomsten.

Ingenieur Guy Mouton stelt een cilindervorm voor met een uitsparing voor de wenteltrap naar het dak. Voor de positie van de cilindervormige uitsparing handelt hij een bijzonder principe van de krachtenleer. Een cirkelvorm resulteert bij hydrostatische druk in pure trek- (onder druk van binnenuit) of drukkrachten (onder druk van buitenaf). De positie van de binnencilinder heeft daarbij geen invloed op de krachten die het water uitoefent op de buitencilinder. Wanneer beide cilinders elkaar snijden, ontstaat een gecombineerde trekkracht die steeds op de lijn ligt die beide snijpunten verbindt en door een stalen trekker kan worden opgevangen. De binnencilinder kan dus zonder probleem een architecturaal interessante uitsnijding maken in de buitenmantel, bijvoorbeeld voor een wenteltrap, zonder het krachtenevenwicht te verstoren. De stalen trekkers kunnen hierbij dienstdoen als borstwering. Mouton geeft de buitencilinder verder een omgekeerd conische vorm met het oog op een optimale krachtwerking en de beperking van de voetafdruk. De nieuwe watersilo is opgevat als een ontoegankelijk monument, dat iets verder van de rotonde wordt geplaatst dan de oude watertoren. Hierdoor kan deze laatste blijven functioneren tijdens de constructie van de watersilo. Het terrein rondom de watersilo wordt aangeplant met middelhoge wilde liguster en afgesloten met een keermuur en poort.

Het ontwerp van Bentham Crowwel zet in op het imago van de watertoren als teken van beschaving en vooruitgang. De vorm speelt in op de functie als toren en als silo, en verwijst naar de no-nonsense attitude van een longdrinkglas. De buitenafwerking van de watersilo doet denken aan de lichtrefractie in het water, glooiingen in een strand en de ploegsporen in de omliggende akkers. De golvende prefab betonelementen worden als bouwstenen volgens een verspringend ritme geplaatst, waardoor ze een stabiele structuur vormen. De binnenkant van de silo is afgewerkt met een kunststofmembraan voor de waterdichting. De kern van de watersilo bevat een wenteltrap, verticale leidingen en een takelsysteem om materiaal naar de bovenste verdieping te hijsen dat op de begane grond kan aangevoerd worden door kleine vrachtwagens.

Het terrein rond de watersilo is functioneel en terughoudend ingericht. De omheining omschrijft de watersilo en een oprijlaan, en is gecamoufleerd door een eenvoudige beukenhaag – zoals veelvuldig toegepast als omheining van de villa's in de streek. De rest van het terrein wordt opengesteld voor landbouw. De bovenkant van de watersilo wordt opgetrokken in een kunststofcomposiet die aansluit op de golvende betonelementen en de antennes aan het zicht onttrekt zonder de straling te belemmeren.

Het voorstel van Office Kersten Geers David Van Severen en Util is een compositie van negen cilindrische vaten, de bestaande watertoren en een horizontaal balkvolume dat beide elementen verbindt. De stalen vaten (met een diameter van 4,20 meter, een hoogte van 30 meter en een dikte van 10 mm) zijn uitsluitend bedoeld voor wateropslag. Het centrale vat wordt versterkt om als stijf element de andere vaten staande te houden. Het oppervlak van de vaten wordt behandeld met een coating voor lage warmte-absorptie. De oude watertoren wordt louter benut als toegang tot het complex. Hiertoe wordt alle bestaande infrastructuur uit de watertoren verwijderd en wordt een nieuwe wenteltrap geïnstalleerd. De horizontale brug, een gesloten volume, functioneert als technische verdieping en standplaats voor de zendmasten. De brug wordt daarom bekleed met translucent polycarbonaat, wat radiosignalen doorlaat.

De nieuwe watersilo speelt in op het hermetische karakter van burgerlijke bouwwerken en functioneert tegelijkertijd als observatiepunt. De nutsvoorziening wordt dus uitgebreid met een functie die inspeelt op de romantische beleving van het Brabantse landschap: de compositie van negen kokers, oude watertoren en horizontale brug vormt een torenhoog venster op de omgeving. De nieuwe watersilo wordt zo een herkenbare plek, vergelijkbaar met naburige monumenten als de Leeuw van Waterloo of het kasteel van Beersel. Fietstoeristen kunnen hier even uitrusten en een blik werpen op het verstilde landschap van akkers, bossen en voorstedelijke woonwijken.

De watersilo van Beersel, een ontwerp van BEL en Bureau d'études Weinand, in aanbouw, 2013.

Havenhuis Antwerpen

Ontwerpen voor een 'schoon verdiep'
van het havenbedrijf

• detail IV

Opdracht

Het nieuwe Havenhuis centraliseert de verschillende administratieve diensten van de Antwerpse haven. Het biedt onderdak aan 436 werknemers en voorziet in extra capaciteit voor een potentiële groei van het bedrijf met nog eens 145 werknemers. Als hoofdzetel moet het Havenhuis de uitstraling krijgen die past bij de internationale activiteiten van het Gemeentelijk Havenbedrijf.

De bouwlocatie ligt op het snijvlak van het stedelijk gebied en de haven, op de plek van een oude brandweerkazerne. De plek maakt het mogelijk om het Havenhuis te laten functioneren als een belvédère met uitzicht op de havenindustrie, de maritieme natuur en de nieuwe stadsontwikkeling ten noorden van de historische stad. Het nieuwe Havenhuis moet ingebed zijn in zijn omgeving en relaties aangaan met de wijde omtrek. De brandweerkazerne is een beschermd monument en moet geïntegreerd worden in het ontwerp voor het Havenhuis. De relatie met de geplande Oosterweelverbinding* wordt beschouwd als een essentieel onderdeel van het ontwerp. De aanleg van het omliggende terrein maakt deel uit van de opdracht.

* De Oosterweelverbinding is het project om de Antwerpse Ring (R1) te sluiten. Ten tijde van de Open Oproep voor het Havenhuis (gepubliceerd in januari 2008) stelde studie bureau BAM voor om hiertoe een dubbeldeksbrug te bouwen (de Lange Wapperbrug). Het brugontwerp is dan ook te zien op sommige schetsen van de deelnemende bureaus. In 2009 stemde de Antwerpse bevolking het BAM-tracé echter weg in een volksraadpleging. In het huidige plan van de Vlaamse regering wordt de expressweg E34 ter hoogte van Blokkersdijk via een toltunnel (de Oosterweeltunnel) onder de Schelde geleid en via bijkomende tunnels onder het Straatsburgdok verbonden met de R1 ter hoogte van Merksem.

Opdrachtgever

Gemeentelijk Havenbedrijf
Antwerpen

Locatie

Siberiastraat 20, Haven 44/63,
2030 Antwerpen

Budget

49.900.000 €

Ontwerpteams

- Zaha Hadid (ge Gund project)
- Vier Architectos
- Kempe Thill / A20 / Marcq & Roba / Greisch
- Rapp + Rapp
- Xaveer De Geyter Architects

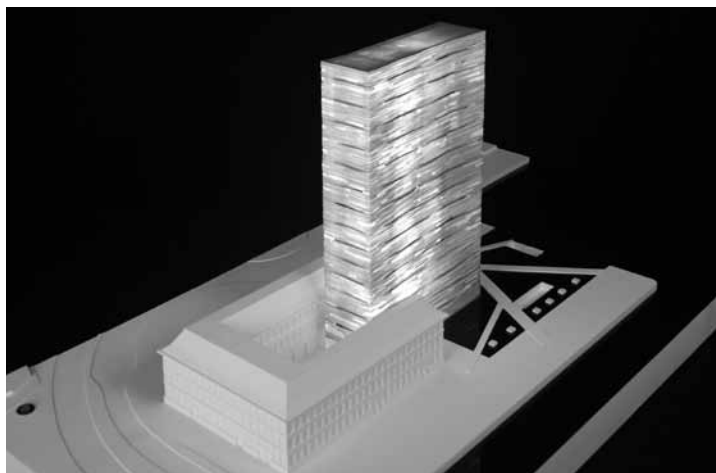
Status

in uitvoering

Zaha Hadid stelt een uitbreiding voor bovenop de bestaande kazerne, als een vrije interpretatie van een zwevend containervolume. De imposante, gestroomlijnde steunbeer beperkt de voetafdruk van de nieuwe constructie. De asymmetrische vorm van de container vrijwaart de lichtinval op de binnenplaats, terwijl de overkraging een luifel vormt aan de ingang van de kazerne. In de nieuwe constellatie behoudt het oude gebouw zijn eigen identiteit, waardoor een visuele spanning ontstaat tussen de kazerne en de nieuwbouw. Beide entiteiten zijn met elkaar verbonden via een verticale circulatie ter hoogte van de binnenplaats.

Het nieuwe Havenhuis vormt niet alleen het gezicht van het Havenbedrijf, maar wordt ook een dynamische figuur in de skyline van Antwerpen. De gevelbekleding toont een grillig patroon van open en gesloten drie- en rechthoekige panelen. De variaties zijn ingegeven door bepalende elementen in de omgeving (zoals o.a. de vorm van het dok) en het interne programma (auditoria of landschapskantoren). De gevelpanelen zijn gemaakt van spiegelen materiaal, waardoor het nieuwe volume als een schitterende diamant verschijnt. Het nieuwe Havenhuis vormt een totaalcompositie met de pylonen, de tuikabels en het zwevende brugdek van de geplande Oosterweelverbinding.

Het Spaanse Vier Arquitectos vervangt de zuidvleugel van de brandweerkazerne door een 80 meter hoge toren. De langgerekte toren ondervangt de bescheiden proportie van de kazerne en heroriënteert het gebouw. Hij staat gedeeltelijk op de binnenplaats van de kazerne, die op de begane grond dienstdoet als nieuw toegangsportaal. De toren wordt opgetrokken met een dubbele, dragende gevel en bevat vijftien identieke, open kantoorverdiepingen met een variërende buitenruimte tussen de twee gevelvlakken. De buitenkant wordt bekleed met goudkleurige aluminiumplaten.

De kazerne functioneert als een massieve sokkel voor de glanzende toren. Het nieuwe complex neemt zijn plaats in de stedelijke ruimte in als een nieuw belfort en introduceert twee schaalniveaus in het noordelijke havengebied. De oude kazerne geeft een menselijke schaal aan het voorplein, terwijl de toren zich manifesteert op stedelijke schaal. Op het voorplein wordt een watervlak aangelegd in het verlengde van het Kattendijkdok, dat de goudkleurige toren reflecteert. Tussen de betonplaten van de kade worden exotische planten gezaaid.

Het ontwerpteam van Kempe Thill, A20, Marcq & Roba en ingenieursbureau Greisch stelt voor de nuttige vloeroppervlakte van de brandweerkazerne te verdubbelen door een negen verdiepingen tellend volume toe te voegen, als een exacte spiegeling van de bestaande kazerne. De oude kazerne wordt nauwgezet gerestaureerd. Alle verdiepingen krijgen een flexibele indeling, die enkel doorbroken wordt door de draagstructuur voor de uitbreiding. De ingreep houdt de voetafdruk beperkt en het voorplein van de kazerne vrij.

De uitbreiding zorgt ervoor dat het nieuwe, 41 meter hoge Havenhuis zich kan meten met de zwevende dubbeldeksbrug van de geplande Oosterweelverbinding.* Het monumentale gebouw wordt de drager van de Antwerpse toekomstdroom en staat op de zichtas tussen de haven en de stadstorens in het centrum. Het vormt een oplichtend baken voor de herontwikkeling van het havengebied tot volwaardig stadsdeel.

* Zie noot p.124.

Ook Rapp+Rapp voorzien een uitbreiding bovenop de bestaande kazerne. Vorm en typologie van de bovenbouw verwijzen naar de industriële architectuur in de directe omgeving. Het kubistische volume bestaat uit twee torens van twaalf verdiepingen, onderling verbonden door een geknikte balk van vijf verdiepingen. De gevels zijn opgebouwd uit repetitieve, verdiepingshoge vensterelementen. Elke verdieping kan vrij worden ingedeeld. Een extra hoge technische verdieping vormt de abstracte kroonlijst van het nieuwe Havenhuis.

De binnenplaats van de bestaande kazerne wordt aan het Kattendijkdok opengebroken door de zuidgevel gedeeltelijk te slopen. De hoofdingang wordt verplaatst naar de huidige stelplaatsen van de brandweerauto's aan de oostkant. De binnenplaats wordt ingericht met een spiegelvijver. De brandweerkazerne wordt omzoomd met een groen talud, van waar de bezoeker uitkijkt over de stad en een wandeling kan aanvatten. Vijver en uitkijkpunt creëren samenhang tussen de omgeving en het Havenhuis.

Xaveer De Geyter breidt de kazerne uit met een even groot volume, maar plaatst het op 34 meter hoogte. Het nieuwe bouwblok wordt ondersteund door een open, stalen constructie op de binnenplaats van de kazerne. Panoramische liften verbinden het oude met het nieuwe deel. De binnenplaats wordt het nieuwe portaal van het Havenhuis, met een duizelingwekkend perspectief naar boven. Alle verdiepingen in het oude en nieuwe gedeelte worden opgevat als een open kantooppervlakte.

Het nieuwe Havenhuis reikt tot 49 meter hoog, meet zich met het MAS en verbindt de stad met de havenindustrie. Het Kattendijkdok wordt opgevat als stadsboulevard waarlangs nieuwe bakens verrijzen ter vervanging van de voormalige industriële infrastructuur. De dubbeldeksbrug van de Oosterweelverbinding* verschijnt als een nieuwe stadsomwalling. Het nieuwe Havenhuis biedt hier een antwoord op door de hoogte op te zoeken en comfortabel uit te torenen boven de brug. De stalen constructie is voorzien op een tweede uitbreiding door de toevoeging van een derde, identiek volume.

* Zie noot p.124.

Antwerp Coordination Center

Naar een hypermoderne
haveninfrastructuur

• III B17

Opdracht

Door de toenemende capaciteit en intensiteit van het scheepvaartverkeer moeten alle partijen die betrokken zijn bij de scheepvaartbegeleiding in de haven van Antwerpen samengebracht worden in een nieuw coördinatiecentrum. In het nieuwe ACC zullen een zestigtal werknemers actief zijn volgens een ploegensysteem. Hiervoor moet de nodige sociale ruimte worden voorzien. De nieuwe verkeerstoren bevat ook een uitgebreid *datacenter* en een hoogtechnologisch crisiscentrum met bezoekersruimte. Het ontwerp moet voorzien in een gefaseerde afbraak van het huidige ACC en de heraanleg van de site.

Voor het ontwerp is de functionele eis om zo veel mogelijk visueel contact te hebben met de aan- en afvarende schepen doorslaggevend. De toren moet dus zicht bieden op de Schelde, op het Kanaaldok en zeker op de grote schepen die aan- en afvaren naar het Deurganckdok en het toekomstige Saeftinghedok. De nieuw op te richten verkeerstoren moet bovendien een betekenisvolle *landmark* zijn in het maritieme landschap en de dialoog aangaan met de industriële omgeving. Daarnaast wordt groot belang gehecht aan de duurzaamheid van het gebouw en zijn materialen. Een haalbaarheidsstudie naar alternatieve energiesystemen maakt deel uit van de opdracht.

Opdrachtgever

Vlaamse overheid, departement
MOW, Agentschap voor
Maritieme Dienstverlening

Locatie

Sluisplateau tussen
Zandvlietsluis en
Berendrechtsluis, 2040
Antwerpen, Potpolderweg

Budget

11.000.000 €

Ontwerpteams

- Neutelings Riedijk Architecten
(gegund project)
  - evr-Architecten
  - UNStudio
  - 51N4E / Ney / Arup
  - Baumschlager-Eberle
- Status**
in uitvoering

Neutelings Riedijk Architecten ontwerpen een monumentale toren met klassieke referenties. Twee getrapte volumes worden haaks op elkaar geplaatst en verbonden door twee rijzige kolommen. De 'benedenbouw' bevat een hal en het *datacenter* en loopt af in een publiek toegankelijke tribune. De 'bovenbouw' telt drie verdiepingen onder een toegankelijk dak. De controlekamer en het bovengelegen crisiscentrum zijn met elkaar verbonden middels een grote vide, die de zichtlijnen in zowat alle richtingen vrijwaart. Een dienstzone met circulatie, sanitair en eetzaal scheidt controle- en crisiscentrum van de opleidingslokalen. Een waterpartij op het dak van de benedenbouw vangt het regenwater op en wordt gebruikt om de warmteproductie van het datacenter te recupereren. De twee kolommen, met de hoofd- en noodcirculatie, staan in dit watervlak en dragen het dwars geplaatste bovenvolume, dat is getooid met de letters van de stad 'Antwerpen'.

evr-Architecten zetten volop in op duurzaamheid met een torengedouw dat de nodige bouwhoogte en de bijbehorende investeringen zo breed en ecologisch mogelijk wil benutten. De toren bevat onderaan een hal, kantoren, eet- en ontspanningsruimtes, en bovenaan het crisiscentrum, het controlecentrum en het opleidingscentrum. Tussenin wordt een groene buffer voorzien, een toegankelijke hangende tuin of 'klimaatmachine' die lucht en water zuivert en een oase introduceert in het harde, industriële landschap. Het driehoekige grondplan van de toren streeft naar maximale zichtlijnen, compactheid en flexibiliteit. De technische kern wordt in één van de hoeken geschoven en laat zo plaats voor verschillende opstellingen op de werkvloeren. De toren staat op een lange sokkel die het *datacenter* en alle technische grondgebonden functies bevat. De site wordt aangelegd als een natuurlijk landschap dat inspeelt op de Schelde-biotop en het effect van de groene klimaatmachine versterkt.

Het ontwerp van UNStudio verschijnt als een aerodynamisch silhouet dat een duidelijk en toekomstgericht referentiepunt wil zijn voor de haven van Antwerpen. De vorm van het nieuwe ACC is gebaseerd op de diamant als icoon van de stad en als object bij uitstek dat het licht over 360° capteert. De toren is rank en gestroomlijnd en leunt lichtjes tegen de zuidwestenwind in voor extra stabiliteit en minimale turbulentie. De gefacetteerde kop van het ACC reikt tot 155 meter hoog en bevat, van onder naar boven, het *datacenter*, het controlecentrum, het crisiscentrum en de gemeenschappelijke ontspanningsruimte. De rest van het programma wordt gehuisvest in een langgerekte sokkel, die het bestaande loodsgebouw deels recupereert.

Het ontwerp van 51N4E, Ney en Arup bestaat uit drie componenten: de ACC-toren, de ACC-loods en een voorplein. De toren houdt een iconische, driepuntige ster op 50 meter hoogte. Het grondplan vertaalt het organigram van de samengevoegde diensten rechtstreeks naar de werkvloer van het controlecentrum. Op de bovengelegen verdieping bevindt zich het crisiscentrum, daaronder het opleidingscentrum, de eetzaal, rust- en technische ruimtes. Het stervormige plan stelt het oogcontact van de gebruikers met de omgeving voorop. De werkomgeving kan naargelang van de noden flexibel worden ingericht. De drie balkvolumes worden bekleed met zonwerende lamellen en één arm eindigt in een ruim terras. De ACC-loods trekt een kamerbrede, translucente mantel over het bestaande loodsgebouw waarin extra kantoren en verblijfsruimten worden gehuisvest. Op het voorplein maakt een hellend vlak de scheiding tussen de publieks- en de personeelsparkeerplaats. Voor de energiehuishouding van het gebouw wordt een systeem van ondergrondse warmteopslag voorgesteld.

Het ACC van Baumschlagler Eberle biedt met zijn geweven trechtervorm niet alleen een economisch voordelige constructie maar ook een iconische impact in het havengebied. Aan een vaste betonnen koker worden dertien vloerplaten opgehangen. Het grondplan evolueert van een cirkel op de begane grond naar een vloeiende aaneenschakeling van drie observatieplatforms, met uitzicht richting de Schelde, het Kanaaldok en het Deurganckdok. De verschillende programmaonderdelen worden in de trechter ondergebracht naargelang van hun stijgende behoefte aan vloeroppervlakte. Helemaal bovenaan bevindt zich de scheepvaartbegeleiding, met daaronder het crisiscentrum met *study-units* en een terras. De minimale *footprint* van het gebouw laat plaats voor een ruime parking op het terrein. De bekleding van het gebouw verwijst naar structurele motieven uit de natuur, zoals de nerven van een blad of ijskristallen op een raam.

Waalse Krook Gent

Bibliotheek en centrum
voor nieuwe media

• VIII E12

Opdracht

Aan de Waalse Krook, in een bocht tussen Leie en Schelde, komt een nieuwe bibliotheek en een centrum voor nieuwe media. Het gezicht van deze plek wordt mede bepaald door het voormalige Wintercircus, later omgebouwd tot de, intussen verloederde, garage Mahy. De nieuwe bibliotheek kadert in de Gentse plannen voor een multimediale projectzone die kennis, innovatie en creatie inzet voor stedelijke ontwikkeling. De opdrachtgever vraagt naast een ontwerp voor de multimediale nieuwbouw ook een masterplan dat het Wintercircus én de aanleg van de publieke ruimte integreert. De ontwerpers zullen daarbij rekening moeten houden met belangrijke zichtassen, die de projectzone doorkruisen. De site ligt op wandelafstand van een belangrijke universitaire cluster en het Zuid, toegangspoort tot de stad. Een netwerk van voetgangersbruggen wordt voorzien om de locatie beter op te nemen in de winkelwandelroute van Gent. De opdrachtgever wenst niets te veranderen aan de moeilijke toegankelijkheid van de site voor auto's en laat langzaam verkeer primeren.

Opdrachtgever

CVBA Waalse Krook

Locatie

Bouwblok tussen Lammerstraat,
Walpoortstraat en Schelde te Gent

Budget

65.000.000 €

Ontwerpteams

- RCR Aranda Pigem Vilalta
arquitectes / Coussée & Goris
(gegund project)
  - Schmidt Hammer Lassen
  - UNStudio
  - Toyo Ito
  - Mateus / Beel
- Status**
in uitvoering

RCR Arquitectes / Coussée & Goris vatten de nieuwe bibliotheek en het centrum voor nieuwe media op als een grootwarenhuis van kennis en cultuur. Het gebouw verschijnt als een verlengstuk van de stedelijke ruimte. Op straatniveau loopt de publieke passage door het gebouw heen. Op strategische punten zijn verticale verbindingen voorzien die de wandelaar op een natuurlijke manier toegang geven tot de bibliotheek. Open atriums, interne straten en grote gevelopeningen loodsen de bezoeker door het gebouw. Interne balkons bieden verrassende zichten en extra verleiding. Ze stellen de bezoeker in staat om inzicht te krijgen in de complexe ruimte. De beleving van het zes verdiepingen tellende gebouw culmineert in de imposante leeszaal boven de centrale hal – met uitzicht over de stad.

De vorm van het gebouw volgt min of meer de kade. Hiermee wordt de historische 'kreuk' (of plooi) in de waterloop opgepikt als ruggengraat van de wijk. De nieuwe stedelijke ruimte rondom het gebouw wordt enerzijds bepaald door een intiem plein waar alle straten van het stadsdeel op uitkomen, en anderzijds door de kade als een groene oase die aansluit op de bruggen en het uitkijkplatform aan de ingang van de bibliotheek. De gevel is voorzien van panoramische balkons. De schaduwwerking die daarbij ontstaat, zorgt voor een optische verkleining van het volume. Aan de waterkant zorgt een brede hoek in het gevelvlak voor een monumentale verschijning en voor extra lichtreflectie.

Schmidt Hammer Lassen ontwerpt een sculpturaal gebouw dat niet alleen onderdak biedt aan kennis en cultuur, maar ook toevallige ontdekkingen en speelse interactie stimuleert. Thematische agora's, elk met een specifieke zichtrelatie tot de stad, verspreiden de bezoekers doorheen het gebouw. Elke verdieping wordt flexibel ingedeeld en mengt diverse functies. Los meubilair bakent ruimtes af in een orthogonaal grid van kolommen. Stille studieplekken worden gemarkeerd door middel van licht en kleur. De expressieve openingen in de gevel bevorderen ten slotte het contact met de omgeving.

De nieuwe bibliotheek en het centrum voor nieuwe media dragen bij tot de rijkdom van het stedelijk weefsel. De grillige vorm van het complex bootst een traditioneel bouwblok na en houdt rekening met de bouwhoogtes van de buurt. Rondom het gebouw ontstaat een netwerk van stegen en pleintjes dat aansluit op het authentieke stadswefsel. Een aanplanting van bomen bevordert de intieme sfeer op de pleintjes en vormt een buffer naar de naburige woningen. Ook ontstaat een wandeling over de kade met een gevarieerd uitzicht en met opstapplaatsen voor eventueel bootverkeer. De inzet is de creatie van een buurt die ook buiten de openingstijden van de nieuwe bibliotheek en het centrum voor nieuwe media bruist van het leven.

UNStudio brengen de nieuwe bibliotheek en het centrum voor nieuwe media onder in een waaivormig gebouw dat de hele projectzone inneemt. Het gebouw is georganiseerd rondom agora's, die de diverse themabibliotheken, workshop- en studieruimten met elkaar verbinden. Elke themabibliotheek heeft een eigen agora als toegang. De verdiepingen presenteren een open kennisomgeving zonder structurele hindernissen. Binnen een kolomvrije configuratie kan het gebouw eenvoudigweg evolueren volgens de verwachtingen van de gebruikers en nieuwe ontwikkelingen in de media. De uitnodigende ruimtelijkheid biedt een basis om de gebruikers te verrassen en te prikkelen.

Het gebouw manifesteert zich als een nieuw knooppunt in de stedelijke omgeving. Vanuit diverse aanknopingspunten en tangenten ontwikkelen de ontwerpers een maximale bouwveloppe. De vorm wordt verder verfijnd in functie van toegangen, pleinfuncties en perspectieven. De verschillende lagen van het gebouw worden trapsgewijs afgebouwd om aan te sluiten op de bouwhoogte van de naburige panden. De horizontale geleding van het gebouw minimaliseert de impact op de skyline en de schaduwwerking in de buurt. De grote voetafdruk wordt gecompenseerd door de aanleg van groendaken. De hoekpunten van het gebouw worden opgetild om de kade te activeren als wandelgebied.

Toyo Ito ontwerpt een grote 'markthal' van vier verdiepingen, die de hele projectzone in beslag neemt. Elke verdieping bestaat uit een aaneenschakeling van identieke structurele eenheden die samen één grote, open ruimte vormen. Elke eenheid biedt een platform voor een ander medium onder een zes- of achthoekige koepel. Diverse zones worden afgebakend door los meubilair en eventuele glazen tussenwanden. De aaneenschakeling van zones ademt een sfeer van intellectuele en fysieke openheid en stimuleert de uitwisseling van kennis.

De nieuwe bibliotheek en het centrum voor nieuwe media vormen behalve een gebouw vooral een stedelijk forum. De markthal wordt de plaats waar mensen verzamelen voor ontmoeting en participatie. De diverse interacties tussen mensen zijn in één oogopslag te overzien. Aan de voetgangersbrug naar het openbaar vervoersknooppunt op het Zuid komt een voorplein. Een tweede voetgangersbrug verbindt het nieuwe forum met het oude stadscentrum. Het Wintercircus wordt opgebroken en slaat een brug naar de universiteitsbuurt.

Manuel Aires Mateus en Stéphane Beel dopen de nieuwe bibliotheek en het centrum voor nieuwe media om tot Kunst- en Cultuurcentrum en geven het een helder en eenduidig volume, dat nauwgezet de historische contouren van de site volgt. De bezoeker bereikt via een hellend vlak een grote agora als hart van het gebouw. Van hier uit kan hij via twee kruisende trappen in één stuk doorlopen tot op de bovenste verdieping. Rondom deze centrale ruimte tekenen zich vier kwadranten af, die onderling verschillen door lichtinval en doorzichten, zowel naar het gebouw zelf, als naar de stedelijke omgeving.

Het nieuwe kunst- en cultuurcentrum wordt door verschillende bruggen met de stedelijke omgeving verbonden. De toegang tot het gebouw ligt in het verlengde van de Kuiperskaai en is gekoppeld aan een verhoogd plein. De kade wordt hiervoor opgetrokken tot 11 meter boven het straatniveau. Conform het historische, oorspronkelijke stratenplan kraagt het gebouw uit over het water. De gevels spelen in op de omgeving door insnijdingen ter hoogte van straten en gesloten delen ter hoogte van private woningen. Het geveloppervlak is op bepaalde plaatsen lichtdoorlatend, waardoor het gebouw 's nachts een lichte gloed uitstraalt.

Droogdokkenpark Antwerpen

Voorstellen voor een groenblauwe koppeling

• detail IV

Opdracht

Aan het Droogdokeneiland in Antwerpen moet de waterkering worden verhoogd. Ook de historische kaai-muur moet gestabiliseerd worden tot het peil dat werd vastgelegd in het Sigmaphan. De infrastructuurwerken worden aangewend om het onderbenutte gebied om te vormen tot het grootste publieke park van Antwerpen. Het Masterplan Scheldekaaien beschrijft drie sferen die inspelen op het omliggende cultuur- en natuurlandschap: een getijdenoever schept ruimte voor een contemplatieve beleving, een evenemententerrein ademt een grootstedelijk gevoel en de actieve haveninfrastructuur biedt kansen op culturele ontdekking.

De opdrachtgever vraagt behalve een schetsontwerp voor de inrichting van het Droogdokkenpark ook een visie over het Droogdokeneiland als geheel. Het eiland vormt de meest noordelijke punt van het ontwikkelingsgebied Scheldekaaien. De ontsluiting van het park gebeurt via de verkeersas Rijnkaai-Oosterweelsteenweg-Siberiastraat. Openbaar vervoer is geen optie. In de toekomst is een tramhalte voorzien ter hoogte van het Havenhuis aan de overzijde van het Kattendijkdok.

Opdrachtgever

Waterwegen en Zeekanaal NV
in Stad Antwerpen

Locatie

Gebied tussen Royerssluis,
Kattendijksluis en Droogdokken

Budget

15.000.000 €

Ontwerpteams

- Van Belle & Medina
(gedund project)
- CLUSTER
- Palmhout Urban Landscapes /
Satrian Beheer
- Import.Export Architecture /
Juurlink + Geluk
- H+N+S / BRUT

Status

ontwerpfase

Van Belle & Medina stellen voor het Droogdokkenpark een reeks morfologische interventies voor die inspelen op de historische en landschappelijke gelaagdheid van de plek. De belvédère vormt een ontmoetingsplek met uitzicht over stad en haven, waarvan de geometrische vorm is geïnspireerd door de historische stadsomwalling. Een glooiend park overbrugt het hoogteverschil tussen de waterkering en het bestaande maaiveld. Het netwerk van routes maakt een ontdekkingstocht mogelijk met verrassende perspectieven op natuurelementen en restanten van industriële activiteit. Een aantal verspreide paviljoenen functioneert als schuilplaats en sanitaire voorziening.

De inbedding van de verhoogde dijk in het park maakt het mogelijk om de natuurlijke oever te behouden. Een pier sluit met een wijde boog het slikken- en schorregebied af ter hoogte van de noordelijke Royerssluis. Op deze plaats biedt een intieme tuin mogelijkheden voor educatieve programma's, gecombineerd met een restaurant in het sluiswachtershuis. Het centrale evenementenplein is een verhoogd grasveld tussen het park en de droogdokkensite. De recreatiezone wordt ingericht in havenloodsen, sluiswachtershuizen en nieuwe, multifunctionele complexen. Het Droogdokkenplein vormt de zuidelijke toegang tot deze recreatiezone en is het verbindingspunt met de stad.

Het Droogdokeneiland wordt door CLUSTER opgedeeld in drie zones: het getijdenpark, de groene boulevard en de droogdokken. Het getijdenpark wordt opgebouwd vanuit een raster van dijken, keermuren en damwanden. Het raamwerk kent zijn hoogste punt midden op het eiland en zakt geleidelijk af naar de oever van de Schelde. De verschillende velden krijgen een diverse invulling, zoals slikken en schorren, aquacultuur, zilte landbouw, mosselteelt, een boomgaard, grasveld, voetbalveld enzovoort. Het raamwerk van dijken, keermuren en damwanden is de drager van paden, tribunes, paviljoenen en nutsvoorzieningen. Op strategische plaatsen vormen velden een verhoogd plein met uitzicht over de stad en het natuurlandschap.

De groene boulevard doorkruist het eiland van de noordelijke Royerssluis naar de zuidelijke Kattendijksluis met een hoogstammige aanplanting. Op de grens van het getijdenpark en de boulevard bereikt het stelsel van dijken, keermuren en damwanden zijn hoogste punt. Het niveauverschil wordt benut om in de dijk een gebouwencomplex te voorzien met horeca en activiteiten die direct toegankelijk zijn vanop de boulevard. De droogdokken en bijbehorende industriële complexen worden integraal behouden. De bestaande pier maakt plaats voor het getijdenpark.

Het ontwerp van Palmbout voor het Droogdokkenpark plaatst een nieuwe dijk centraal op het eiland. De dijk schermt een groen parkveld af dat dienstdoet als evenemententerrein. Een aantal wandelroutes loopt door het park en kruist elkaar centraal op het eiland. De groene dijk functioneert als waterkering en biedt plaats aan allerhande activiteiten zoals horeca, handel en sanitair, die aansluiten op de droogdokken. De droogdokken worden ingevuld met diverse attracties, zoals een zwembad, een openluchtmuseum, een ankerplaats voor woonboten, enzovoort. Door de nieuwe waterkering terug te trekken ontstaat buitendijks een getijdenlandschap waar de oude waterkering doorheen loopt als avontuurlijk wandelpad dicht bij de Scheldeoever. De twee sluiscomplexen krijgen de nadrukkelijke functie van uitkijkpunt met een tuin en palingrestaurant.

1908

Import.Export Architecture en Juurlink+Geluk maken van het Droogdokkenpark een getijdenlandschap door de oude dijk enerzijds te verhogen, maar tegelijkertijd te voorzien van gecontroleerde openingen. In het getijdenpark worden eilanden aangelegd, voorzien van gemeenschappelijke voorzieningen of verblijfsmogelijkheden. De eilanden worden gescheiden door ondiepe grachten en verbonden met een netwerk van paden dat los van de getijden begaanbaar blijft. Kleinschalige elementen zoals banken, vlonders en boeien, worden als drijfwooder het gebied verspreid. Buitendijks wordt een ruig rietlandschap aangelegd en worden cabines voorzien die functioneren als avontuurlijke uitkijkpost en ankerplaats voor watertaxi's.

Het Droogdokeneiland wordt verdeeld in programmatische zones. In Noord-Zuid-richting wordt een zone afgebakend die aansluit bij de haven, een zone die aansluit bij de stad en een tussenliggende zone. In Oost-West-richting ontstaat een ruige buitendijkse zone, een rustige binnendijkse zone en de versteende zone van de droogdokken. Per zone wordt een gedifferentieerd programma met bijpassende identiteit bepaald – dat bovendien kan variëren naargelang van het moment van de dag en het seizoen. Het resultaat is dat één en dezelfde activiteit – bijvoorbeeld wandelen – een veelheid aan ervaringen met zich meebrengt.

H+N+S en BRUT plaatsen de nieuwe waterkering centraal op het projectgebied, waardoor het slikken- en schorregebied wordt vergroot en omgevormd tot een ruimte voor beleving en ontdekking. De oude waterkering wordt behouden als een wandelpad dat afhankelijk van het getij toegankelijk is. Op bepaalde plaatsen wordt de oude waterkering doorgeknijpt, waardoor in het getijdenpark drie eilanden ontstaan. De nieuwe keermuur wordt uitgevoerd als een groene dijk met lichte hellingen en boomaanplanting, waardoor het park bruikbaar is voor evenementen. Aan de droogdokken loopt het park met een sterke helling af naar het straatniveau. De Royerssluis en Kattendijksluis worden door het lage getijdenlandschap geaccentueerd als belvédères.

De dijk vormt het verbindende element tussen het getijdenlandschap en de droogdokken, die worden opgeladen met een nog onbepaald watergebonden programma. Hoge steigers doorkruisen het projectgebied dwars en verbinden de Scheldeoever met de droogdokken. De sluiscomplexen functioneren als portalen tot het park. Om deze functie te ondersteunen, wordt op beide sluisen een bos van platanen aangeplant. Ook worden de functies die met de auto bereikbaar moeten zijn hier geconcentreerd, zoals infopunten, horeca en dergelijke meer. De industriële infrastructuur wordt enkel bewaard rond de Droogdokken.

Koninklijk Atheneum Koekelberg

Ontwerpen voor de modernisering van een scholencampus

• XIV G17

Opdracht

Het Koninklijk Atheneum van Koekelberg heeft nood aan vernieuwing. Naast de bouwfysische veroudering en het gebrek aan capaciteit, strookt het bestaande gebouw niet langer met de visie op pedagogie en management van de school. Het nieuwe schoolgebouw moet ondersteuning bieden bij de cognitieve vorming in een breed affectief, sociaal en cultureel kader. Studie en zelfstudie gebeuren in leeftijdsgroepen die elk een eigen sfeer vragen binnen het grotere sociale geheel. De groene omgeving van de school functioneert daarbij als een park in de multiculturele stad en zorgt voor interactie met de buurtbewoners.

Het ontwerp moet een oplossing bieden voor de vraag van de basisschool en secundaire school naar een eigen plek in het gebouw en op de campus. Tegelijk moet het ontwerp een maximale synergie mogelijk maken tussen beide scholen, met name op het vlak van gemeenschappelijk ruimtegebruik. Ook moet een scenario worden ontwikkeld voor de eventuele bouw van een multifunctionele sportinfrastructuur, die buiten de schooltijden toegankelijk moet zijn voor lokale verenigingen. Het ontwerp moet rekening houden met de ongelijke dynamiek in de planning van de school en de sportinfrastructuur.

Locatie

Kasteellaan / Klein Berchemstraat /
Basilieklaan, Koekelberg

Opdrachtgever

Scholen van Morgen NV: AG Real
Estate COPiD

Budget

19.000.000 €

Ontwerpteams

- Bogdan Van Broeck
(ge Gund project)
- WIT
- Hertzberger / Bossuyt

Status

bouwaanvraag

Bogdan Van Broeck stelt een renovatie van het Koninklijk Atheneum Koekelberg voor die aansluit op het modernistische grondplan van het bestaande gebouwencomplex. De inzet is een heroriëntatie van dit grondplan volgens een dubbele noord-zuid-as. De centrale speelplaats wordt heringericht als een rustgevend groen daklandschap met daaronder een polyvalente zaal en cafetaria. Resultaat is een grondplan dat twee heldere kruisvormen vertoont met een openplooiend groen centrum. Onder en rond de centrale tuin worden de gemeenschappelijke voorzieningen georganiseerd, zoals de sporthal. De speelplaatsen worden per leeftijdsgroep verspreid aan de buitenzijde van het gebouwencomplex.

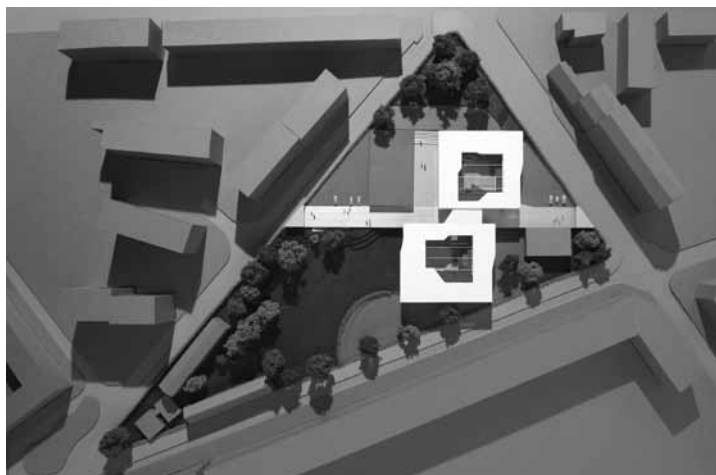
De nieuwe toegangen maken het mogelijk om binnen een groene perimeter een open campus aan te leggen. De gelijkvloerse verdiepingen van de gebouwenvleugels worden deels opengemaakt om dit groene landschap te laten doorlopen. De visuele en functionele verbindingen zorgen voor samenhang tussen delen van de campus die vroeger gescheiden werden door gebouwen.

De sloop van het Koninklijk Atheneum Koekelberg is volgens de architecten van WIT ecologisch en economisch onverantwoord. Niet alleen de structuur en fundering kunnen nog van dienst zijn, ook architecturaal zijn de bestaande gebouwen bruikbaar in de ambitie om een leesbare doorstroom-campus uit te bouwen. Zo zijn de bestaande klaslokalen optimaal georiënteerd op het oosten of op het zuiden en is hun breedte groter dan de diepte. Ook de gangen zijn ruim en voldoende verlicht aangezien ze slechts aan één zijde een klassenrij bedienen. Lichtinval, uitzicht, ventilatie, uitbreidbaarheid en flexibiliteit zijn hierdoor alvast een gegeven. Het ontwerp optimaliseert de bestaande structuur door de circulatieruimte op te laden met nuttige programma's en bijzondere vormen: een turnzaal, ateliers, graadklassen, onthaal en administratie. De gevels, technieken en aankleding krijgen een grondige opknabbeurt.

Het bestaande schoolcomplex speelt ook op een waardevolle manier in op de grote hoogteverschillen in het terrein. De nieuwe gebouwen krijgen een plaats binnen de bestaande compositie en vullen ze aan tot aan de rand van de schoolcampus. Hierdoor wordt de huidige, amorfe restruimte op het terrein omgevormd tot een dambord van glasheldere buitenruimtes, en wordt het autisme van de scholencampus doorbroken om een directe en diverse relatie aan te gaan met de buurt. De nieuwe sporthal, de kleuterklassen, de administratieve vleugel voor het secundair, het kinderdagverblijf en de parking en fietsenstallingen zijn rechtstreeks toegankelijk vanaf de straat. Door de afwisseling van een groene en gebouwde rand wordt het terrein van het Koninklijk Atheneum Koekelberg beter geïntegreerd in het stedelijk weefsel.

Hertzberger en Bossuyt stellen voor om het volledige gebouwencomplex af te breken, op basis van een negatieve kosten-batenanalyse voor de renovatie van de verouderde infrastructuur. De afbraak biedt ook de kans om af te stappen van de verouderde typologie van een school als een functionele eenheid met lange gangen en altijd eerdere klaslokalen. In het nieuwe ontwerp worden gangen vervangen door een doorlopende gemeenschappelijke ruimte waar uitnodigende plekken worden afgebakend door muurtjes, afscheidingen, trappenpartijen, verhogingen en/of verdiepingen. De school wordt opgevat als een conglomeraat van aandachtzones met gevarieerde intensiteit en capaciteit. In dit open continuüm kunnen leerlingen het doen en laten van anderen meemaken en mee beleven. Een overdekt atrium vormt het hart van het schoolgebouw.

De campus van het Koninklijk Atheneum Koekelberg wordt gereorganiseerd door een brede verhoogde straat die de campus van oost naar west doorkruist en dienstdoet als een langgerekt schoolplein. Aan de uiteinden van deze straat worden parkeerplaatsen en fietsenbergingen voorzien. De verschillende gebouwen worden geschikt op en langs de straat. De aparte gebouwen van de basis- en de secundaire school worden met elkaar verbonden over en onder de straat door. De speelplaatsen liggen aan de buitenranden van de campus. De sporthal staat autonoom aan de straat en maakt gebruik van het open groengebied. Op verschillende plaatsen worden groene amfiteaters voorzien. Ook het kinderdagverblijf staat op zich aan de oostelijke punt van de campus en sluit aan op de parking.

School De Wijnpers Leuven

Ontwerpen voor de modernisering van een scholencampus

• XV G21

Opdracht

De school voor technisch, beroeps- en kunstonderwijs De Wijnpers beschikt over een omvangrijke site aan de Mechelsevest in Leuven. Het gebouw dat vandaag onderdak biedt aan de eerste graad, gelegen aan de straatzijde, is dringend aan vervanging toe. De nieuwbouw moet voorzien in zowel lokalen voor algemene vorming als vakonderwijs (onder andere tuinbouw) en plastische opvoeding. Ook het centrum voor volwassenenonderwijs De Nobel wordt ondergebracht in het nieuwe schoolgebouw. Met het oog hierop moet het gebouw ook buiten de schooluren gemakkelijk toegankelijk zijn. De nieuwbouw moet ten slotte ook voorzien in een sporthal die gebruikt kan worden door de hele scholengemeenschap.

De nieuwbouw voor de eerste graad zal min of meer op dezelfde plaats komen als het bestaande gebouw Walraevens. De opdrachtgever wil graag alle bebouwing concentreren om de verschillende activiteiten beter met elkaar te integreren en de campus zo open mogelijk te houden. De projectzone wordt iets ruimer afgebakend zodat een relatie kan worden gelegd met de andere gebouwen én met de identiteit van de scholencampus. De nieuwbouw moet immers de provinciale school zichtbaar maken naar de vesten en de ring rond Leuven.

Opdrachtgever

Provincie Vlaams-Brabant

Locatie

Mechelsevest 72, 3000 Leuven

Budget

4.700.000 €

Ontwerpteams

- Office Kersten Geers David Van Severen / Util (gegund project)
- URA
- Henley Halebrown Rorisson
- MDMA

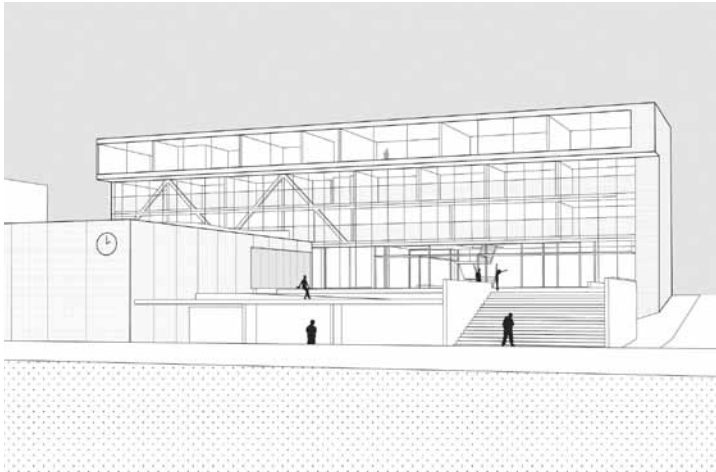
Status

in uitvoering

Office Kersten Geers David Van Severen stelt een compact volume voor met vier bovengrondse en twee ondergrondse bouwlagen. De toegang gebeurt via een verhoogde speelplaats die aansluit op de foyer en lerarenkamer. De verdiepingen worden alle op een gelijkaardige manier ingedeeld. Aan de oostkant bevindt zich een schakeling van vier tot zes lokalen, per verdieping opgedeeld in lokalen voor theorie, praktisch en volwassenenonderwijs en bediend vanuit een lange, centrale gang. Aan de westkant wordt de verticale circulatie georganiseerd met drie doorlopende trappartijen, en daartussen allerhande extra ruimtes zoals spreekkamers, kleedkamers, een bezemlokaal en een time-out lokaal. De sporthal bevindt zich onder de verhoogde speelplaats.

Het nieuwe schoolgebouw wordt evenwijdig geplaatst met de structuur van de tuinen. Hierdoor ontstaat aan de Mechelsevest een driehoekig pleintje dat de voorbijganger een blik gunt op de campus, en waaraan de nieuwe, verhoogde speelplaats zich presenteert als een voorplein voor de bestaande gebouwen. Een uitsparing in het schoolgebouw biedt vanaf de speelplaats een doorzicht naar de skyline van Leuven. Een bijkomende ingang in de zuidgevel maakt de school ook buiten de schooluren bruikbaar voor volwassenenonderwijs of sportactiviteiten.

URA stelt een nieuw schoolgebouw voor dat vier bovengrondse en één ondergrondse bouwlaag telt. De klaslokalen worden verdeeld over de drie bovenste bouwlagen, en telkens serieel geschakeld langs een gang aan de straatkant. De verticale circulatie gebeurt langs één opklimmende trappartij, die de drie bouwlagen met klaslokalen verbindt. Het gelijkvloers bevat een polyvalente foyer die aansluit op de lerarenkamer, de traphal en een doorgang naar de speelplaats. Die speelplaats is verhoogd en geeft uit op een belvédère, die ook toegankelijk is via hellingbanen aan weerszijden van het gebouw. Onder de speelplaats bevinden zich de kleedkamers, technische lokalen, vaklokalen en een open fietsenberging.

Het schoolgebouw staat tegen de Mechelsevest aan om de campus zo vrij mogelijk te laten en af te schermen van het verkeerslawaaai. Aan de campuszijde opent het volume zich naar de achterliggende tuinen. De speelplaats en de daktuin boven de sporthal vormen samen een voorplein aan de school. Vanaf de belvédère krijgen scholieren en leraar een overzicht over de campus en een uitzicht op de skyline van Leuven. De belvédère verbindt de speelplaats met de activiteiten in de tuinen en sluit aan op een pad, dat de verschillende gebouwen op de scholencampus met elkaar verbindt. Hiermee ontstaat een tweede toegangs-circuit aan de achterzijde van de gebouwen, dat nuttig is voor buitenschoolse activiteiten.

Het industrieel aandoende ontwerp van Henley Halebrown Rorisson bestaat uit een trapeziumvormige onderbouw met twee bouwlagen bovenop. De onderbouw biedt ruimte voor een foyer en werkplaatsen die in verbinding staan met de speelplaats. Lokalen met een grote oppervlakte worden voorzien op een tussenniveau. In de twee bovenste bouwlagen worden de klaslokaken voor algemene vorming serieel geschakeld. De gang situeert zich aan de oostgevel en kijkt uit over de campus. De lift wordt ondergebracht in een apart volume dat daglicht binnentrekt in de traphal.

Het nieuwe schoolgebouw wordt op de huidige speelplaats voorzien en staat los van de nieuwe sporthal. Het bestaande schoolgebouw kan dus blijven functioneren tijdens de werf voor de nieuwbouw. Wanneer de nieuwbouw eenmaal is gerealiseerd, kan het bestaande gebouw plaatsmaken voor de sporthal. De volumes van het schoolgebouw en de sporthal hebben een verschillende lengte, waardoor de ingang van de school duidelijk zichtbaar is vanaf de straat. Beide volumes worden met elkaar verbonden door middel van enkele gedeelde dienst-ruimten en een gezamenlijk gebruik van foyer en kleedkamers.

Martine De Maeseneer ontwerpt een L-vormig complex op de plaats van het bestaande gebouw. Een strakke vormgeving aan de straatzijde wordt gecombineerd met speelse elementen aan de speelplaats, die zich in de oksel van het gebouw, bovenop de sporthal bevindt. De speelplaats functioneert als ingang voor de school en is toegankelijk via de opengewerkte zijgevel. De sporthal is vanaf de straat rechtstreeks toegankelijk via een onderdoorgang. De raamverdeling varieert tussen horizontaal voor de klaslokalen en verticaal voor technische ruimtes zoals sanitair en gangen.

De zijvleugel van het schoolgebouw plooit zich naar buiten en schermt de campus af van het drukke verkeer op de ringweg. Tegelijk wordt de openheid van de campus benadrukt met een breed uitzicht over de stad. Meerdere doorzichten geven het gebouwencomplex een zekere transparantie. Zo kan de voorbijganger bijvoorbeeld doorheen de polyvalente zaal een blik werpen op de achterliggende speelplaats. Aan de tuinzijde bieden uitkragende luifels een afdak voor voliëres en een fietsenstelplaats.

2003

Het nieuwe schoolgebouw van Office Kersten Geers David Van Severen met uitzicht op het centrum van Leuven, 2013.

Provinciehuis Antwerpen

Ontwerpen voor een bestuurlijke vernieuwing

• detail IV

Opdracht

De Belgische staatshervorming brengt een modernisatie van de provinciebesturen met zich mee. De provincie functioneert vandaag als een bemiddelend beleidsniveau dat coördinerend optreedt en een vrije rol vervult binnen innovatieve projecten. Het bestaande Provinciehuis van Antwerpen, met zijn statige aanwezigheid en hoge drempels, past niet langer binnen deze visie. Een nieuw Provinciehuis moet vormgeven aan de actuele betekenis van het provinciebestuur, en inspelen op zijn onzekere toekomst door ook rekening te houden met een eventuele onderverhuur van het gebouw.

Het ontwerp voor een nieuw Provinciehuis moet de beschikbare ruimte op de site ook reorganiseren. De provincie krijgt voor het eerst beschikking over het hele gebouw. Regionale en federale overheidsdiensten zullen verhuizen naar andere locaties en provinciale buitendiensten worden gecentraliseerd. De uitbreiding van kantooroppervlakte gaat gepaard met een kwalitatieve opwaardering. Het nieuwe Provinciehuis moet een relatie aangaan met de omgeving en dus ook met het publiek. De bestaande infrastructuur voldoet ook niet meer aan de bouwtechnische eisen. De afbraak van het torengebouw en de renovatie van de voorbouw dringen zich op.

Opdrachtgever

Provincie Antwerpen

Locatie

Koningin Elisabethlei 22,
Antwerpen

Budget

73.000.000 €

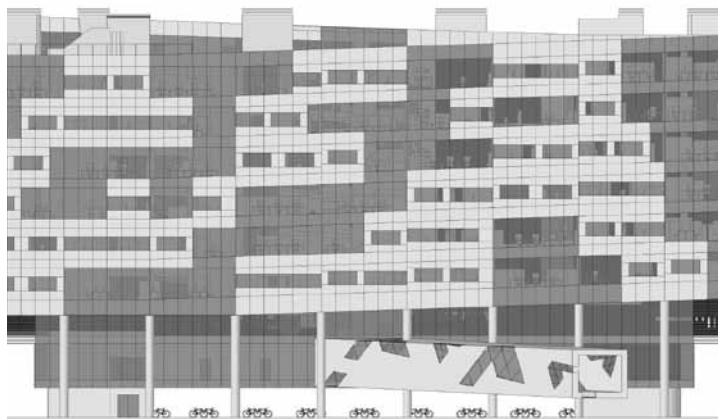
Ontwerpteam

- Xaveer De Geyter Architects (gegend project)
  - T.O.P. office / 1:1 Architecture / Arup
  - SO-IL
  - AWG Architecten
  - Miralles Tagliabue
- Status**
ontwerpfase

Het ontwerp van Xaveer De Geyter borduurt verder op de voorbouw van het bestaande Provinciehuis. De vorm van de voorbouw wordt geroteerd en gekopieerd in de hoogte. Hiermee ontstaat een gebouwenveloppe met compacte voetafdruk en mogelijkheden voor een efficiënte organisatie. Het resultaat is een gewrongen sculpturale toren van ongeveer 60 meter hoog, met een kruisvormig grondvlak. Op het maaiveld breekt het torenvolume de voorgevel van het oude gebouw open en krijgt het gebouw een voordeur aan de Koningin Elisabethlei. Het nieuwe Provinciehuis telt vijftien bovengrondse verdiepingen met een vrije indeling rond twee stijve kernen.

De driehoekige ramen vloeien voort uit de draagstructuur en bieden het Provinciehuis een opvallende verschijning in de stad. De plint van het gebouw krijgt een glazen huid die de continuïteit van het park benadrukt. De parking wordt volledig ondergronds gebracht met enkele patio's die uitgeven in het park. De tuin rondom het Provinciehuis vormt samen met het Harmoniepark aan de overkant van de straat en de omliggende tuinen van het bouwblok een grote, groene, open ruimte in het centrum van Antwerpen.

Het voorstel van T.O.P. office en 1:1 Architecture behelst twee gebouwen. Het eerste gebouw is een groot vierkantig tuinpaviljoen van 73 meter breed en 11 meter hoog. Het bevat in de half ingegraven sokkel het archief en de parking, op het transparante gelijkvloers alle publieke en sociale functies en op de eerste verdieping de kantoren voor de provincieraad. Te midden van de bestuurskamers wordt een cirkelvormige beeldentuin ingericht. Het tweede gebouw is een kantorschijf op pilotis. Over zes open kantoorverdiepingen worden de administratieve diensten geschikt volgens een dwingend architectonisch arrangement van werkplekken en situaties. Beide volumes worden onderling verbonden door een koker met een plastische uitwerking van het logo van de provincie.

Het nieuwe, lage paviljoen staat centraal op de site en neemt de bestaande voorbouw in zich op. De kantorschijf wordt geplaatst op de rooilijn van de herenhuizen aan de Koningin Elisabethlei. Het gebouw neemt hierdoor een actieve rol op in de stedelijke ruimte. De rest van het terrein wordt aangelegd als een open park tussen de Koningin Elisabethlei en de Harmoniestraat met vrije circulatiemogelijkheden voor voetgangers en fietsers.

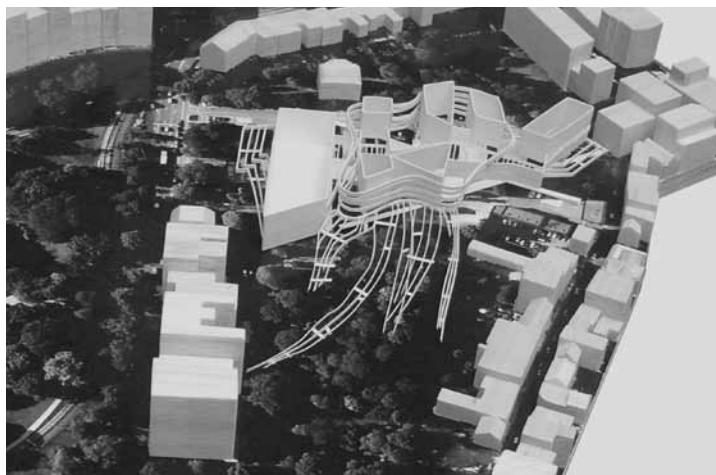
Het voorstel van SO-IL gaat uit van een volledige afbraak van het bestaande gebouw. Het voorgebouw vormt immers een obstakel op de zichtas van de site en refereert teveel aan de oude, bureaucratische logica. Enkel de parking en de historisch waardevolle interieurs worden gerecupereerd. Het nieuwe Provinciehuis grijpt terug naar de modernistische typologie van de hoogbouw met plint. Beide onderdelen krijgen een fluïde vorm die zich aanpast aan de omgeving en/of de functie. De hoogbouw reikt 11 verdiepingen hoog en plooit zich naar de schaal van de Koningin Elisabethlei en de Harmoniestraat. De variërende lengte van de kantoorvloeren zorgt voor diversiteit. De laagbouw wordt gevormd door een vloeiende lijn rond het auditorium, de beleidskamers en het restaurant.

Het nieuwe Provinciehuis wordt aan de noordzijde van de bouwlocatie geplaatst en dringt vanaf de Koningin Elisabethlei het park in. Het gebouw vormt een heldere afcheiding tussen de doorwaadbare publieke voortuin en de intieme achtertuin voor personeel. Het slanke, monumentale en transparante volume zorgt voor een herkenbare aanwezigheid in het stedelijk gebeuren. De representatieve functie van de hoogbouw staat in contrast met de huiselijkheid van de laagbouw. De toegang ligt in een binnenhof die ontstaat in de oksel van de twee lobben voor het auditorium en de beleidskamers. VIP's krijgen een rechtstreekse toegang onder de beleidskamers. Het restaurant schikt zich met een vloeiende beweging in de achtertuin.

AWG Architecten ontwerpt een complex van maximum 5 bouwlagen dat zich uitspreidt over de beschikbare site. De ingang van het complex bevindt zich aan de zuidkant van de Koningin Elisabethlei en geeft uit op een atrium achter een nieuwbouwvleugel aan de straat. In het atrium wordt de samenhang van het gebouwencomplex leesbaar voor de bezoeker. De circulatiestromen naar de verschillende functies in het gebouw vertrekken van hier uit. De bestaande voorbouw wordt gerecupereerd en gestript. Op die manier wordt het verouderde interieur benut als stijlvol decor voor publieke gelegenheden. De administratieve diensten worden ondergebracht in twee volumes die diagonaal over de locatie worden geplaatst.

Het ontwerp interageert met de randen van het projectgebied en herstelt het bouwblok. De volumes aan de Koningin Elisabethlei en de Harmoniestraat vormen een eigentijdse invulling binnen de bestaande rijwoningen. De diagonale positie van de volumes op het binnenterrein geeft structuur aan de locatie. Hierdoor ontstaat een beschermend en genereus binnenterrein waar openbare en private zones duidelijk zijn afgebakend. Op de hoek van het terrein aan de Koningin Elisabethlei trekt het gebouw zich wat terug, waardoor een plein ontstaat. Het is de logische toegangszone van het Provinciehuis, het startpunt van een wandeling door het bouwblok en het verbindingselement naar het Albertpark aan de overkant van de straat.

In het hart van de site plaatsen Eric Miralles en Benedetta Tagliabue een gebouwencomplex dat is opgebouwd uit lineaire volumes, parallel aan de voorbouw van het bestaande Provinciehuis. Diverse wandelassen, evenals de vertrekken van de gouverneur, doorkruisen deze volumes. Het resultaat is een fijnkorrelige structuur waarvan de tussenruimtes op de begane grond dienstdoen als een open zone voor ontmoeting en publieke activiteiten. De administratieve functies bevinden zich op de verdiepingen. Het complex krijgt samenhang door een voorzetgevel die als een ruime, organische enveloppe alle gebouwen omarmt. De opvallende dakstructuur stijgt ter hoogte van de ingang hoog boven het gebouw uit. Hier worden de vlaggen van alle Antwerpse gemeenten op de blinde gevel afgebeeld.

De binnenkant van het bouwblok wordt uitgewerkt als een park waarin het publiek deelneemt aan het provinciaal bestuur. Twee dwarse wandelpaden doorkruisen het park en vormen de dragers van het gebouwencomplex. Een meanderende padenstructuur strekt zich vervolgens uit over het hele terrein. Het gelijkvloers van het gebouw sluit aan op het park en bevat het restaurant, tentoonstellingsruimtes en dergelijke meer.

Huis Perrekes Oosterlo

Naar een genormaliseerde
woonzorgomgeving

• X E23

Opdracht

Huis Perrekes is een verzorgingstehuis voor personen met dementie. De ontwerpogave betreft de uitbreiding van de bestaande faciliteiten tot een woonzorgcontinuüm, bestaande uit een nieuw woonzorghuis, een zorgpension, kinderdagopvang, een complex met assistentiewoningen en bijbehorende tuinen. Huis Perrekes gaat uit van kleinschalig genormaliseerd wonen. De faciliteiten moeten zich dus manifesteren als normale huizen in het dorpsweefsel.

Met het oog hierop worden er aparte entiteiten gevraagd voor de verschillende zorgfuncties. De woningen moeten zoveel mogelijk horizontaal georganiseerd worden en discontinuïteit in materiaalgebruik wordt best vermeden.

De nieuwe woningen moeten opgenomen worden in een parkachtige omgeving, maar moeten bereikbaar zijn voor beperkt gemotoriseerd verkeer in functie van het transport van de bejaarde bewoners. Een stelsel van publieke, semipublieke en private tuinen moet de beleevingswaarde van het woonzorgcentrum verhogen. De bouwlocatie is in eigendom van de stad Geel en Huis Perrekes. Een masterplan werd opgemaakt met een voorstel van landruil, dat de huidige verdeling in een voor- en een achterperceel hertekent naar twee kavels aan de straat. Het perceel van de stad Geel kan zo benut worden als groenruimte tussen de bestaande en nieuwe gebouwen van het zorgcentrum.

Opdrachtgever

Huis Perrekes vzw

Locatie

Zammelseweg 1, Oosterlo (Geel)

Budget

4.300.000 €

Ontwerpteams

- NU architectuuratelier (gegund project)
- PT Architecten
- Schmitz / Igdot
- RAUM
- UR

Status

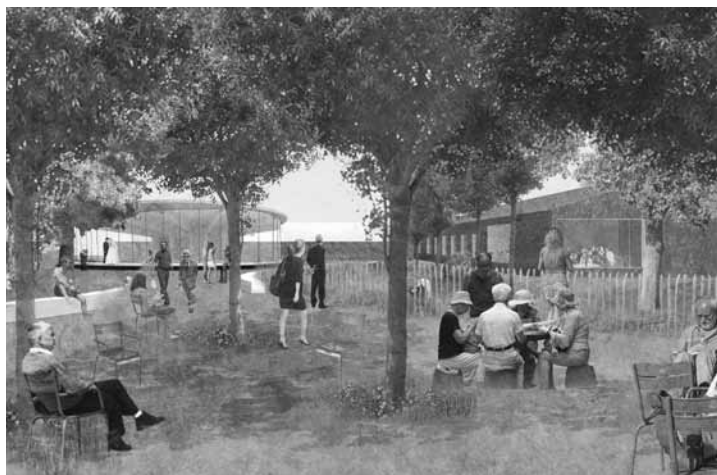
ontwerpfase

NU schikt drie volumes rond een centrale dierenweide. Alle gebouwen zijn één bouwlaag hoog, behalve aan de straatzijde, waar de assistentiewoningen als een tweede verdieping op het kinderdagverblijf worden geplaatst. Het zorghotel en de polyvalente ruimte worden samengebracht in een langgerekt volume dat van de straat tot diep op het erf reikt. Het verzorgingshuis staat aan de achterzijde van het woonerf en wordt door groen afgeschermd van de omgeving. De daken van de volumes krijgen een opvallende vorm die refereert aan een amalgaan van kleine, individuele wooneenheden met de typische hellende daken.

De schikking van de volumes wijkt af van het bestaande masterplan. De dierenweide vormt het hart van een nieuw woonerf. De hoge, groene omheining creëert er een ontmoetingsplaats die dankzij perforaties in verbinding staat met de omliggende woningen. Rond de dierenweide is een verhard pad aangelegd dat alle huizen met elkaar en met de omliggende straten verbindt. Elk huis wordt afgeschermd door een groene buffer. Op die manier worden ook de tuinen van de bestaande gebouwen opgenomen in een open, maar beschermende woonomgeving.

PT Architecten plaatst vier gebouwen, elk in een andere architecturale stijl, aan de oostelijke grens van het perceel. Het zorgpension wordt het uithangbord aan de straat. Het volgt min of meer de bouwlijnen en gebruikelijke volumes in de dorpskern. Achter het zorgpension wordt het verzorgingstehuis voorzien. De polyvalente ruimte wordt opgevat als een kiosk die centraal in het park staat. Aan de noordzijde van het perceel worden het kinderdagverblijf en de assistentiewoningen gestapeld. Hierdoor wordt het perspectief van de parkachtige omgeving afgesloten en wordt inkijk in de achtertuinen van de burenen vermeden.

Het ontwerp benut de groene ruimte als knooppunt van circulatie en leven in het dorp. De dorpsgemeenschap levert hiermee een spontane bijdrage aan de uitbouw van een humane zorgomgeving. Omgekeerd wordt het zorgprogramma benut om het gemeenschapsleven te stimuleren. De polyvalente ruimte is gemakkelijk toegankelijk voor de dorpsbewoners door de afzonderlijke ligging. De specifieke schakeling van het zorgpension en verzorgingstehuis bakent een beschermde, private tuin af binnen de groene parkomgeving.

Het ontwerp van Schmitz / Igodt plaatst vier langwerpige gebouwen loodrecht op de straat. De nieuwe woningen krijgen hierdoor zowel een adres aan de zijde van het park als aan de straatzijde. De tussenliggende tuinstroken bemiddelen de relatie tussen de woningen en maken het terrein doorwaadbaar voor de dorpsbewoners. Enkele luifels en passerellen verbinden de vier bouwvolumes en maken een interne circulatie mogelijk.

De nevenschikking van woonblokken zorgt voor een logische aansluiting met de rijwoningen in de dorpsstraat. Het zorgcentrum is zichtbaar aanwezig en richt zich naar het dorpsplein aan de overkant van de straat. Elk huis krijgt alle kenmerken van een traditionele woning, zoals een eigen stoep, voortuin en achtertuin die uitgeeft op een akker. Het park zorgt voor de verweving van de nieuwe huizen met de bestaande huizen van het zorgcentrum en de naburige woningen.

Het ontwerp van RAUM gaat uit van een volledige bezetting van de oostelijk gelegen kavel. Door middel van insnijdingen en passages worden een aantal woonvolumes gevormd, die met elkaar zijn verbonden zonder hun eigenheid te verliezen. Het zorgpension krijgt een plek aan de straat, met net daarachter het nieuwe verzorgingstehuis. Het kinderdagverblijf bevindt zich centraal in de bebouwingsstrook en zorgt voor extra leven op het terrein. De assistentiewoningen sluiten aan bij de naburige woonwijk. De polyvalente ruimte staat als een afzonderlijk huis tussen de rijhuizen aan de Zammelseweg.

Het ontwerp voorziet op de westelijke kavel een aaneenschakeling van belevingstuinen. De tuinen worden afgezoomd door paden die ook toegankelijk zijn voor gemotoriseerd verkeer. De vormgeving refereert aan een braakliggend weiland waar de bewoners vanuit hun huis naartoe kunnen wandelen. Aan de straatzijde wordt een verhard plein voorzien met zitbanken en bomen. Aan de achterzijde van het terrein is een parking voorzien die aansluit op het stratenpatroon van de naburige wijk.

UR ontwerpt vier compacte gebouwen die ondanks hun variërende omvang en positie een duidelijke familie vormen. Het zorgpension staat aan de straatkant, centraal op de vrije kavel. De polyvalente ruimtes bevinden zich op het gelijkvloers. Ze worden via de lobby verbonden met de bovengelegen hotelkamers. Het verzorgingstehuis telt één bouwlaag met kamers in een rondgang. De leef- en woonkamers richten zich naar de tuin, terwijl de verzorgingsruimten in de gesloten kern gesitueerd worden. Ook het kinderdagverblijf bestaat uit één bouwlaag, maar ligt verzonken om de impact op de omgeving te beperken. De zes assistentiewoningen ten slotte, worden in een volume van twee bouwlagen achter op het terrein geplaatst en sluiten aan op de naburige rijwoningen.

De gebouwen staan als stapstenen op de site. Hun onderlinge verschuiving bakent diverse buitenruimten af met elk een eigen sfeer: een dierenweide, een moestuin, een speeltuin en twee huistuinten. Aan de straat wordt een parking voorzien. Ook de bestaande gebouwen van het zorgcentrum krijgen huistuinten. De verschillende gebouwen en buitenruimten worden met elkaar verbonden door een groene padenstructuur die het hele gebied doorkruist.

Crematorium Zemst

Schetsen voor een nieuwe
uitvaartcultuur

• IX F18

Opdracht

Het nieuwe crematorium met drie ovenlijnen voor de regio rond Brussel wordt voorzien in een natuurgebied dat formeel deel uitmaakt van het bedrijventerrein Cargovil. In afwezigheid van een bestaande begraafplaats behoort de aanleg van een strooiweide, urnenveld en columbarium ook tot de opdracht. De crematie en asbestemming is geen alledaagse bezigheid. Integendeel, een crematorium is een bijzondere plaats die het leven opeist én tegelijk kansen biedt om menselijke gevoelens te uiten. Vanuit deze optiek wil de opdrachtgever de verschillende programma-onderdelen niet onttrekken aan het oog van de nabestaanden.

Het ontwerp voor het crematorium en de bijbehorende faciliteiten moet functionele en psychologische vereisten met elkaar verknopen. De integratie van het crematorium in de omliggende natuur is van fundamenteel belang en bepalend voor inplanting, oriëntatie, uitzicht en lichtinval. Ook de toegangswegen, parkeervoorzieningen, columbaria en strooiweiden vragen een weloverwogen inplanting. Ten slotte moeten de vijf functies van het crematorium (ceremonie, ovenruimte, backoffice, horeca en omgeving) geïntegreerd worden in een sterk visueel kader waarbinnen ze gelijktijdig kunnen opereren. Een naakte architectuur krijgt de voorkeur aangezien die dichter bij de essentie ligt.

Opdrachtgever

Intercommunale Havicrem

Locatie

Erasmuslaan, Zemst-Eppegem

Budget

5.500.000 €

Ontwerpteams

- Christian Kieckens Architects / DAE (gegund project)
- Sou Fujimoto
- NU architectuuratelier
- noAarchitecten
- Pascal Flammer

Status

in uitvoering

Christian Kieckens en DAE concentreren alle programmaonderdelen van het crematorium in één krachtig volume. Het ontwerp begint bij het dak, dat de vorm aanneemt van een cirkelsegment met een open middelpunt. De overmaat van het dak zorgt voor een gedeeltelijke beschutting in de oksels van het gebouw, dat in grondplan de vorm aanneemt van een verwrongen kruis. Het open middelpunt zorgt voor licht en lucht in de centrale toegangsruimte, waarrond de verschillende functies zijn geschikt in de armen van het kruis. De ceremonieruimten zijn gespiegeld op de oost-westas en hebben een interne doorgang naar de ovenruimte, die tegenover de verbruikszalen ligt. De functionele verdieping van het gebouw verheft zich boven het landschap en presenteert zich als een *piano nobile*.

Op het grondniveau opent het gebouw zich naar de omgeving. Een open vlak doet dienst als parking en ontmoetingsruimte. Insnijdingen in het terrein leiden de bezoekers naar de parking of naar de ceremonieruimten. Het bestaande bos wordt aanzienlijk uitgebreid en bakent samen met nieuwe waterpartijen een ruimte en tijd af die scherp contrasteren met de omliggende bedrijvigheid. De overgang tussen beide sferen wordt benadrukt door de straat te laten overlopen in een bosweg. Op de route naar de parkeervoorziening diep in het bos, verschijnt het crematorium als een bovenaards volume.

Sou Fujimoto geeft de verschillende onderdelen van het crematiegebeuren een afzonderlijk gebouw met passende kenmerken. De ene functie wordt in een ongerepte natuur ondergebracht, de ander omgeven door een bloemenweide en nog een ander voorzien van een bijzondere lichtinval. De bezoekers wandelen tussen de gebouwen en functionele zones die verspreid liggen over het terrein. De diverse onderdelen worden overkapt door een groot louverdak, dat enkel door de hoogste gebouwen wordt doorbroken. Onder de lamellen van dit dak groeit de inheemse vegetatie ongestoord verder.

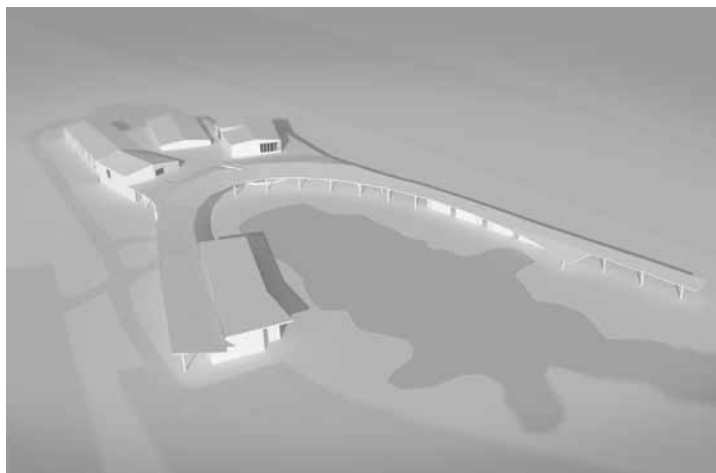
De natuurlijke begroeiing zorgt voor de integratie van de gebouwen in het stiltebos, dat door zijn serene sfeer perfect aansluit bij een plaats waar leven en dood samenkomen. Het dak breekt de lichtinval en maakt ook het uitzicht diffuus. Zo wordt het zicht op de realiteit van de hoogspanningsmast en het omliggende industrieterrein gefilterd.

NU architectuuratelier werkt de rituele sequentie van de crematie uit binnen een cirkelvormig plan. De cirkel refereert aan de typologie van een historische nederzetting en contrasteert vormelijk met de rechthoekige bedrijfsdozen. Het volledige programma van het crematorium trekt zich terug binnen de omwallingsmuur, in een labyrint van opeenvolgende binnen- en buitenkamers. De muur functioneert als een uiterste verbindingsgang rondom de verschillende met elkaar verbonden volumes. Een parkeerveld met hoogstammen op een onregelmatig raster neemt een ruim kwadrant van de cirkel in en wordt afgebakend door een colonnade.

De harde, geometrische vorm van het crematorium bepaalt de context. De omgevingsaanleg wil het rouwen verankeren in het weidelandschap. Een langgerekt bos functioneert als een groene buffer, waarin buitenkamers worden uitgesneden die dienstdoen als intieme strooiweiden. De groene kamers hebben een beperkte oppervlakte en staan met elkaar in verbinding via een statige as. De groene bomenmassa wordt ook doorsneden met zichtlijnen tussen het landschap en het crematorium. Een aangelegde heuvel verbergt het crematorium gedeeltelijk voor het bedrijventerrein en splitst het verkeer op van personen en goederen.

Het ontwerp van noAarchitecten combineert alle functies van het crematorium in één complex met een opvallend grote luifel. Centraal in het complex staan twee statige aula's waar hooggeplaatste vensteropeningen het licht rechtstreeks laten invallen op de plaats van de urne of de kist. De familie- en gastenkamers krijgen daarentegen een intieme, huiselijke sfeer. De cafetaria is ondergebracht in een afzonderlijk volume onder de luifel, die diverse ontmoetingsmogelijkheden biedt langs de oevers van een waterpartij. De ovenruimte is bereikbaar via de wacht- en kijkruimte. De technische ruimte krijgt ook een representatieve waarde door hoog geplaatste vensters.

De omgevingsaanleg encenseert de keten van het crematiegebeuren. In de eerste plaats wordt een gastvrije en authentieke plaats gedefinieerd. Bomen worden geplant om het bedrijventerrein te verbergen. De nieuwe toegangsweg – opgesplitst voor goederen en personen – vormt een dalende, doodlopende weg die ingewerkt ligt in het landschap. De luifel omarmt de Zennevallei en begeleidt de bezoekers naar het gebouwencomplex. De columbaria vinden hun plek in de weidsheid van het landschap.

Pascal Flammer deelt het crematorium op in twee gebouwen: een kapel en een restaurant. De kapel bevat de ovenruimte en de ceremonieruimten, met de foyer als buffer tussen beide. Het restaurant en de receptiehallen worden ondergebracht in een gebouw op voldoende afstand van de kapel. Het ontwerp gaat uit van eenduidige en efficiënte circulatiestromen. Doodlopende routes en overlappingsen tussen functies worden vermeden zodat verschillende groepen gebruikers elkaar niet onnodig kruisen.

Het ontwerp gaat uit van een continuüm van binnen- en buitenkamers. De wandeling door de kamers vormt een rondgang die één voor één alle functies van het crematorium aandoet. De graad van intimiteit en openheid in de kamers varieert afhankelijk van de fase in het rouwproces. Tijdens de wandeling functioneert het gebouw als een monument in het natuurlijke landschap. Een overdekt pad garandeert beschutting en discretie. De expressieve columbaria staan verspreid in het bos en vormen een echo van de steunpilaren van het crematorium.

Sociale huisvesting Rodekruisstraat Westerlo

Scenario's voor landelijk
sociaal wonen

• IX E23

Opdracht

In een woonuitbreidingsgebied net buiten Westerlo moeten 44 sociale huurwoningen worden gebouwd. De locatie is een restructuurde tussen twee linten met alleenstaande, landelijke woningen. Hiermee nestelt de nieuwe sociale woonwijk zich in de achtertuinen van de lintbebouwing. Ten noorden van de plek voorziet de opdrachtgever op termijn een tweede bouwfasen. De ontsluiting van de bouwlocatie gebeurt via een nieuwe doorsteek over een vrije kavel naar de Rodekruisstraat.

De uitdaging voor de ontwerpers ligt in het verzoenen van een compact bouwmodel voor sociale woningen met het ideaalbeeld van de Kempense woonconsument: een vrijstaande villa met veel groene buitenruimte in een ongedwongen kader. De woonomgeving moet bovendien functioneren als een sociaal vangnet voor een minder vermogende doelgroep van zowel gezinnen als alleenstaanden. Ten slotte moet de sociale woonwijk een dorpskernverdichting realiseren die sociale, economische, ruimtelijke en ecologische voordelen biedt.

Opdrachtgever

CV Zonnige Kempen

Locatie

Rodekruisstraat, Westerlo

Budget

4.600.000 €

Ontwerpteams

- Plus Office Architects (gegund project)
- Dogma
- DaF-architecten
- CLUSTER / Poot – Roegiers Architecten
- Witherford Watson Mann Architects

Status

ontwerpfase

Het voorstel van Plus Office definieert verschillende zones rondom een centraal verkeersknooppunt. Een eerste zone bestaat uit 28 rijwoningen gelegen aan een doodlopende straat. De rijwoningen krijgen elk een private achtertuin die aan de bestaande verkaveling paalt, en een carport aan de overzijde van de straat. In een tweede projectzone worden 16 hofwoningen rond een gemeenschappelijk pleintje geschikt. De woningen worden per twee rug aan rug geschakeld en hebben elk een ommuurde patio'tuin. De derde zone in het project is een buurtveldje dat de nieuwe sociale woonwijk een eigen karakter geeft.

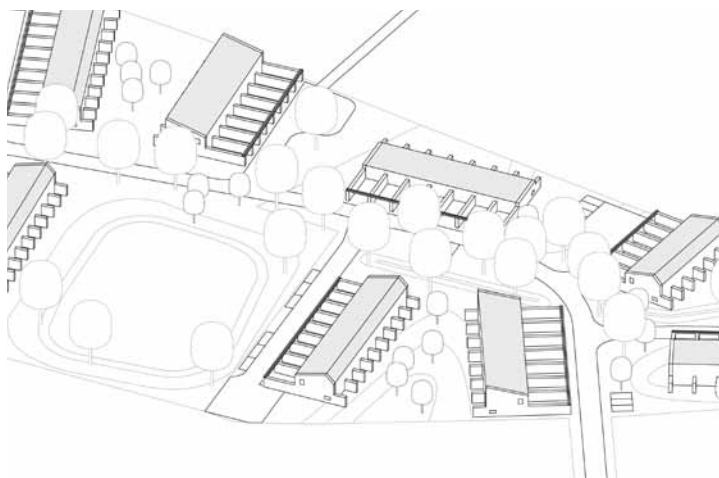
De wijk wordt ontsloten door de nieuwe toegangsweg aan te sluiten op een lange laan die het projectgebied doorkruist, parallel aan de woningen in de achterliggende verkaveling. Een bomerrij accentueert deze laan en geeft haar een landelijk karakter. De laan kan gemakkelijk verlengd worden in het naastgelegen woonuitbreidingsgebied en anticipeert zo op de toekomstige, tweede bouwfase. Desgewenst kan een tweede toegangsweg zorgen voor een betere verweving van de nieuwe woonwijk met het omliggende suburbane weefsel.

Het voorstel van Dogma voorziet in een duidelijk kader voor de complexe relaties en instabiele leefpatronen die kenmerkend zijn voor sociale woningbouw. Individuele rijwoningen worden geschakeld in een L-vorm aan de rand van de driehoekige bouwlocatie. Deze specifieke vorm voorziet een ruimtelijke eenheid met behoud van de openheid en doorwaadbaarheid van de plek. Vanuit de woning vertrekt een sequentie van private veranda, semiprivate moestuin en een collectieve tuin. De moestuinen stellen de bewoners in staat eigen groenten te kweken. De tuin is daarentegen toegankelijk voor iedereen en als zodanig een plaats waar de gemeenschap kan groeien.

Een individuele woning met herkenbare vorm is het ruimtelijke instrument voor huiselijke generositeit en intieme monumentaliteit. Het gebruik van de ruimte blijft flexibel door de vaste voorzieningen van de woning te concentreren in een lineaire strip. Alle woningen zijn met de wagen bereikbaar langs de rand van het terrein. De voorgevel is neutraal en bij alle woningen gelijk. Het gebruik van de tuin is daarentegen divers en biedt de mogelijkheid om individuele kenmerken aan te brengen binnen de coherentie van het ruimere kader.

In het ontwerp van DaF-architecten worden de woningen geclusterd in rijtjes van verschillende aantallen. De wooneenheden worden los verspreid over de bouwlocatie, tot in de kleinste hoeken van het terrein. De bouwenveloppe van de woningen is klassiek. De ommuurde voortuin wordt voorzien van een carport en staat in contrast met de open achtertuin, die naadloos aansluit op de groene omgeving. Korte muurtjes voorkomen hierbij de inblik op het naburige terras. De oriëntatie van de woningen is door de verspreide slagorde heel divers.

Het ontwerp wil een woonlandschap creëren dat het lokale, cultuurhistorische imago versterkt van dorpskernen, abdijen of boerderijen in een landschap van bossen en lanen. Met het oog hierop wordt de verdichting van het woongebied gecombineerd met een verdichting van de beplanting. De woningen worden opgenomen in een horizon van bomen. De toegangswegen vertonen een grofmazig en ontspannen patroon dat de indruk moet wekken dat de bebouwing dit eeuwenoude landschap eerder toevallig overspoelt.

Poot – Roegiers en CLUSTER ontwerpen rijwoningen van twee bouwlagen met een flexibele indeling en een minimaal warmteverlies dankzij het beperken van de buitengevels. De woningen worden in licht gebogen stroken met een variabele lengte over het driehoekige terrein geschikt. Elke woning heeft een private tuin die consequent naar het zuiden is gericht. Tussen de bouwstroken wordt telkens een groene buffer aangelegd.

De omgevingsaanleg gaat uit van een minimale weginfrastructuur op het terrein, mede om onnodige druk op de grondwaterspiegel te vermijden. De toegangsweg reikt via een korte straat tot aan de kop van elke bouwstrook. Hier worden per bouwstrook de individuele garages gecombineerd. Tussen de bouwstroken ontstaat een open, doorwaadbaar gebied dat overloopt in de private tuinen. Hetzelfde bouwpatroon kan toegepast worden op het woonuitbreidingsgebied voorzien in de tweede bouwfase.

Witherford Watson Mann Architects schikken de wooneenheden in twee clusters van tien woningen en een cluster van twintig woningen. De drie ensembles worden accidenteel ingeplant op een ruim, verkeersluw woonerf. De uitzonderlijke diepte van de woningen (tot 9 meter) houdt de buitenschil beperkt en biedt extra mogelijkheden om te variëren in aanpasbare woontypes. De woningen worden in een U-vorm rond een halfopen tuin gebouwd die bedoeld is voor gemeenschappelijk gebruik. De hoeken van de ensembles bieden plaats voor appartementen met uitzicht op de omgeving. Parkeren gebeurt in collectieve carports tussen de woonblokken. Een variëteit aan tussenruimten zoals een vijver, moestuin, zithoek en speeltuin compenseert de hoge dichtheid van de woningen. Het ontwerp gaat uit van de structurerende eigenschap van de woonensembles in het open landschap. De ensembles worden als los meubilair geplaatst langs een verkeersluwe straat. Die straat wordt niet afgebakend, waardoor het verkeer spontaan vertraagt. De verharding is onderdeel van het landschap en loopt van dorpel tot dorpel. De natuurlijke vegetatie wordt versterkt door de aanleg van een stelsel van sloten.

Universitair Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus Bierbeek

Toekomstscenario's voor psychiatrisch erfgoed

• XV G21

Oprichting

Er wordt een gefaseerde ontwikkelingsvisie gevraagd voor het Universitair Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus in Bierbeek en een ontwerp voor de eerste twee fasen ervan: een zorgseenheid voor de Doelgroep Algemene Psychiatrie (DAP) en een eenheid voor de Doelgroep Psycho-pedagogische Psychiatrie (DPP). De zorgseenheid DAP telt 60 bedden die verdeeld worden over twee leefeenheden, beide met een open en een gesloten regime. De zorgseenheid DPP telt 40 bedden, verdeeld over vier leefeenheden, met zowel bedden voor intensieve behandeling als observatiebedden in een open en gesloten omgeving.

De bestaande infrastructuur dateert uit 1932 en moet dringend gemoderniseerd. De opdrachtgever vraagt een zorgomgeving met een herkenbare structuur, een positief imago en een veilige afbakening. In de achtergrond hiervan speelt de uitbouw van gespecialiseerde centra voor intensieve behandeling, binnen uitgebreide zorgnetwerken die reiken tot in de huiskamer. Een bijkomende uitdaging ligt in de erkenning van het gebouwencomplex op de Krijkelberg als onroerend erfgoed. Om tegemoet te komen aan de noden van het psychiatrisch centrum werd beslist enkel de centrale as van het gebouwencomplex te conserveren.

Opdrachtgever

Vzw Provinciaaloot der Broeders van Liefde

Locatie

Krijkelberg, Bierbeek

Budget

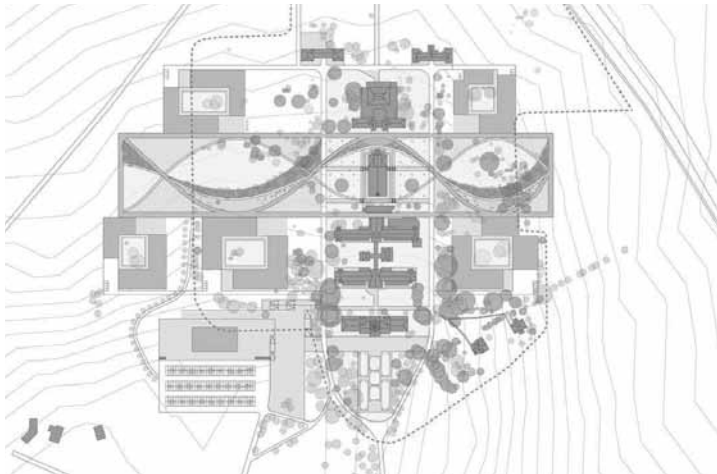
11.300.000 €

Ontwerpteam

- Van Belle & Medina (gegend project)
  - SNCDA
  - noAarchitecten
  - Atelier Kempe Thill / Daniel Van Doorslaer
  - Stéphane Beel Architecten
- Status**
ontwerpfase

Het masterplan van Van Belle & Medina introduceert een nieuwe as die haaks staat op de historische gebouwen. De as wordt een groenzone met slingerende wandelpaden en flankerende paviljoenen. De hoogteverschillen in het terrein zorgen voor natuurlijke uitkijkpunten op het erfgoed, zoals de watertoren en de landerijen rondom. In het hart van de campus ontstaat zo een landschapspark dat uitkijkt op de landerijen, het historisch erfgoed en de zorgenheden rondom. De kapel komt in het midden te staan en functioneert als kruispunt van de nieuwe campus.

Het ontwerp van de paviljoenen bestaat uit een complexe stedelijke structuur met huizen, straten, pleinen, tuinen, bomen en planten. De structuur wordt broken door de eenduidige typologie van een vierkantshoeve open te breken, onderdelen ervan te verschuiven, extra uitsnijdingen te maken en de losse eindjes opnieuw met elkaar te verbinden. Het resultaat is een schakeling van L-vormige eenheden rondom centrale binnentuinen. Elke leefeenheid heeft een eigen binnentuin en krijgt een identiteit afhankelijk van de zorgbehoefte.

Het masterplan van SNCDA tekent twee assen haaks op de centrale as met historische gebouwen. Ze worden beplant met streekeigen gewassen en benut als dierenweide. De laterale assen vormen tegelijk de ontwikkelingslijnen van het psychiatrisch centrum. Ze zijn de drager van een aantal geometrische paviljoenen met een grillige interne ruimteverdeling. Elk gebouw bevat verschillende binnentuinen waarrond een open, poreuze leefruimte ontstaat met directe toegang tot individuele kamers. De overvloedige restruimte biedt via zithoeken en terrassen plaats voor ontmoeting en ontspanning. De zorgenheid DAP wordt losjes binnen een cirkel geschikt. De praktijklokalen liggen aan een vierkante rondgang bij de ingang van het complex. Het middelpunt van de cirkel functioneert als knooppunt tussen behandeling en opname. Op deze plaats ligt de verplegingspost.

Het ontwerp van noAarchitecten bestaat uit een reeks paviljoenen die langs meerdere kanten toegankelijk zijn. De interne circulatie gebeurt door een centrale gang die zich als een acht rond twee binnentuinen wikkelt. De therapielokalen en zitkamers worden gemengd met de individuele kamers. Verspringingen in de gevels en hellende daken zorgen voor de herkenbaarheid van de verschillende leefeenheden. Betonnen gevelpanelen en koperen daken zorgen voor een waardevolle verschijning.

Dezelfde opzet wordt herhaald bij elke zorgeenheid. De verspringende volumes maken het mogelijk om binnen een herkenbare structuur in te spelen op specifieke zorgbehoeften. Een slingerend netwerk van wandelpaden verbindt de paviljoenen en staat los van de verkeersinfrastructuur. Op die manier ontstaat een open landschap met verspreide bebouwing dat appelleert aan landelijke nederzettingen.

Atelier Kempe Thill en Daniel Van Doorslaer stellen een modulair systeem voor, met een leefeenheid van zestien bedden als bouwsteen voor een zorgeenheid. De bouwstenen worden geschakeld rond een centrale kern met onder meer een verplegingspost. Afhankelijk van het programma ontstaan daarbij diverse vormen (een H, T, X of O). Binnen de leefeenheid worden de kamers geschikt rond een gemeenschappelijke leefruimte en een kleine binnentuin. Glazen wanden geven de gang een belevingswaarde en maken de leefeenheid in één oogopslag te overzien vanuit de centrale kern.

Het masterplan voorziet zes zorgeenheden op twee assen, parallel aan de centrale, historische as. De nieuwe paviljoenen worden georganiseerd op één bouwlaag en krijgen een groendak. Op die manier ontstaat een groene bufferzone met zorgfuncties tussen de bestaande formele, historische architectuur (voorbehouden voor administratie) en het open landschap rondom. Het terrein wordt opgevat als een voetgangersgebied. De parking en sporthal liggen aan de ingang van het terrein.

Stéphane Beel vat de zorgbehoefte en leefwereld van de patiënten samen in een rechthoekig ordeningssysteem. In het hart van elke zorgeenheid ligt een functionele kern met onder meer praktijklokalen, kantoren en bezoekersruimte. Errond worden vier leefeenheden geschikt met elk een patio. Elke leefeenheid biedt eerst toegang tot de salon en eetkamer en vervolgens tot een reeks individuele kamers. Aansluitend bij de salons bevindt zich één verplegingspost met overzicht over twee leefeenheden.

Het masterplan definieert twee bebouwingsstroken parallel aan de bestaande hoofdas. In de stroken worden de nieuwe paviljoenen lineair geschakeld met eenzelfde breedte. De paviljoenen worden opgevat als aanlegsteigers op een ringweg rondom de historische kern van het psychiatrisch centrum. De omgeving van de paviljoenen wordt een landschapspark met een netwerk van wandelpaden, dat aansluit op de diverse toegangen.

DRIE BOUWMEESTERS EN DE OPEN OPROEP PROEVE VAN *ORAL HISTORY* ANDRÉ LOECKX IN GESPREK MET b0b VAN REETH, MARCEL SMETS EN PETER SWINNEN

André Loeckx, als bijzonder emeritus hoogleraar Architectuur en Stadsvernieuwing verbonden aan de KU Leuven, is in de hoedanigheid van extern jurylid en expert al jaren vertrouwd met de Open Oproep en de werking van het Team Vlaams Bouwmeester. Op 11 februari 2013 bracht hij de huidige Bouwmeester en zijn beide voorgangers rond de tafel voor een terugblik, een evaluatie en het scherpstellen van toekomstige uitdagingen.

DE OPEN OPROEP: HET PERFECTIENEREN VAN EEN INGENIEUZE MAAR KWETS-BARE PROCEDURE

Het archief van de Open Oproep omvat inmiddels 550 projecten, waarvan zo'n 250 gebouwd of in uitvoering zijn. Dat zijn er in aantal genoeg voor pakweg tien Jaarboeken Architectuur Vlaanderen! Werk van een breed palet van ontwerpers is overal doorgedrongen in 'la Flandre profonde'. Maar als ik het goed heb, is de Open Oproep er niet ineens gekomen, kant en klaar uit een vademecum voor bouwmeesters. De Open Oproep is een procedure die uitgevonden en heruitgevonden werd, verbeterd en bijgesteld tot mogelijk de grenzen ervan bereikt werden.

De regel van tien en vijf

bOb Van Reeth, U stak in de jaren 1990 uw aversie tegen de gangbare wedstrijd-formules voor publieke bouwopdrachten niet onder stoelen of banken. Je had de 'open wedstrijd', zoals bijvoorbeeld voor de woonwijk op de site van de voormalige Brugse gevangenis 't Pandreitje in 1998, waar een dertigtal bureaus zich anoniem en met weinig kans op succes uit de naad werkten om toch die ene opdracht binnen te halen, terwijl de jury nog geen kwartier kon spenderen aan elke inzending. Een andere formule was de 'meervoudige opdracht', zoals in Gent voor het woonproject Hollainkazerne in 1992, waar van vijf bureaus een briljant uitgewerkt project verwacht werd tegen een schamele vergoeding. Als eerste Bouwmeester pakte U prompt uit met een nieuwe concept: de Open Oproep. Waar kwam dit vandaan?

bVR De inspiratie kwam voor een deel uit Nederland, waar een enigszins vergelijkbare procedure bestond, maar dan alleen voor de rijksgebouwen. De Nederlandse bouwmeester is een Rijksbouwmeester en laat zich niet in met de lokale of regionale besturen. Wat wij nu hebben, daar kunnen de Nederlanders alleen maar jaloers op zijn. Het is gelukt omdat precies de steden en gemeenten naar ons toe zijn gekomen met de vraag of we konden helpen bij hun architectuurwedstrijden. In een eerste stap hebben we een oproep gedaan aan architectenbureaus om hun portfolio's in te zenden en daarmee een 'bank' van geïnteresseerde ontwerpers aangelegd. Wanneer een opdrachtgever met een concrete vraag kwam, koos de Bouwmeester daar tien ontwerpers uit, van wie hij dacht dat ze kwaliteit in huis hadden en verschillende benaderingen voorstonden die relevant waren voor het project in kwestie. Tegelijk werd de opdrachtgever geresponsabiliseerd door van hem een sterke projectdefinitie te vragen en hem te betrekken bij een tweede selectie van vijf ontwerpers uit de tien. Die vijf werden dan uitgenodigd op basis van de projectdefinitie een voorstel uit te werken tegen een correcte betaling. Eigenlijk was de rol van de

Bouwmeester dan uitgespeeld. Als er vijf ontwerpers zijn gekozen die je goed vindt, dan hoef je in de uiteindelijke keuze niet meer sterk tussen te komen. Dat is dan ook niet vaak gebeurd.

De anonieme wedstrijd werd meteen een open procedure?

bVR Dat was gewoon het gevolg van het systeem dat wij hadden ontwikkeld: kiezen voor een open oproep aan geïnteresseerde ontwerpers, de keuze van tien waarvoor je als Bouwmeester de verantwoordelijkheid neemt, de selectie van vijf die je samen met de bouwheer doet. Dan ben je automatisch aan een open procedure bezig. De vijf weten van elkaar dat ze bezig zijn, ze ontmoeten elkaar op de briefings en er werd gevraagd of ze bereid waren te presenteren in aanwezigheid van de andere deelnemers.

PS Dat lijkt nu allemaal *common knowledge* maar was het toen absoluut niet!

MS Ja, ik vind dat bOb veel te bescheiden is. Hij heeft werkelijk een systeem uitgevonden, dat ook nu nog in het buitenland absoluut niet voor de hand ligt. Het feit dat tien – en daarna vijf ontwerpers, in overleg met de opdrachtgever, gekozen worden op basis van een argumentatie over hoe goed ze zijn en waarom ze voor het project in kwestie beter zijn dan de anderen, dat is gewoon schitterend. Anders sta je voor de onmogelijke opdracht te verantwoorden waarom er van 200 kandidaten 190 *niet* in aanmerking komen.

bVR Dat is precies de verantwoordelijkheid die je als Bouwmeester neemt. Belangrijk was ook het principe om van de bouwheer te eisen dat hij 1% van zijn budget zou besteden om de vijf ontwerpers te vergoeden, en duidelijk zou afspreken wat voor dit bedrag verwacht werd. Die vergoeding bleef natuurlijk bescheiden en er waren altijd architecten die te veel deden.

Werd de nieuwe procedure meteen aangenomen? Hoe vaak ging het van: ‘jij kiest er vier en wij doen onze favoriete bouwpromotor erbij’?

bVR Iets dergelijks heb ik slechts tweemaal meegemaakt. De ene keer ging het om een project in opdracht van Bloso. De raad van bestuur wou al onze portfolio's zien. Wij hebben dat gewoon geweigerd. We vermoedden dat men een architect uit de eigen omgeving erbij wou. Het ergste wat mij is overkomen was met Daniël Coens, de toenmalige burgemeester van Damme. Het ging niet om een Open Oproep maar gewoon een wedstrijd waarvoor ze mij als juryvoorzitter hadden gevraagd. Bij de zogezegde bouwmeesterselectie van vijf ontwerpers bleek eentje te zitten die er echt niet bij hoorde, maar die het uiteindelijk wél heeft gehaald. Ik heb toen in het rapport laten opnemen dat ik het absoluut niet eens was met de uiteindelijke keuze.

De zet van het tweevoud

Na een paar jaar werd de procedure bijgesteld. Gebeurde dit om tegemoet te komen aan de Europese richtlijnen?

MS Een belangrijk kenmerk van de Open Oproep was dat de in te dienen dossiers relatief beperkt konden blijven omdat je de ontwerpers de kans gaf hun ontwerp toe te lichten. Maar in principe kan je dat dus niet doen want volgens de Europese regelgeving moeten prijsvragen anoniem zijn. De enige manier om dat te redden was de procedure op te splitsen in twee delen. Het eerste deel, eigenlijk de hoofdprocedure, werd een naamloze wedstrijd met laureaten en een jury die een omschreven soort samenstelling had, alles conform de Europese richtlijn. Ons idee was dan dat de vijf deelnemende bureaus allemaal laureaat zouden zijn van het wedstrijdgedeelte en dat we tijdens de anonieme fase vragen zouden ophijsten die nadien in het tweede deel, de ‘onderhandelingsfase’, aan de betreffende ontwerpers zouden worden gesteld. De presentatie ging dus formeel deel uitmaken van de onderhandelingsfase terwijl de anonieme wedstrijd werd afgesloten na het eerste deel met in principe vijf laureaten. In de tweede fase ging de bouwheer dus in onderhandeling met de vijf laureaten, en dit begon met een toelichting door de ontwerpers en een gesprek met elke ontwerper over de eerder opgelijste vragen.

Ik maakte deel uit van enkele jury's en vond deze dubbele procedure heel sterk: eerst vijf verschillende anonieme projecten kritisch objectiverend doorlichten op basis van eenzelfde projectdefinitie, en vervolgens een meer subjectieve kritiek door elk jurylid op basis van de presentaties en van de bevraging. Beide procedures vulden elkaar zeer goed aan. Maar was het allemaal wel koosjer volgens de Europese regelgeving?

bVR Ik vond dat het goed werkte en ook helemaal koosjer was.

MS In Frankrijk kreeg ik later te horen dat het daar niet evident zou zijn om bij een prijsvraag met vijf deelnemers telkens te besluiten dat je er vijf hebt die even goed zijn. Dat blijft een kwetsbare schakel en ook bij ons gingen er af en toe stemmen op van bouwheren die na het anonieme gedeelte stelden dat bepaalde inzendingen het eigenlijk niet waard waren om naar de tweede ronde te gaan. Ik heb dat zoveel mogelijk afgehouden omdat men vaak te veel verwachtte van de ingediende dossiers. Er zijn maar een paar gevallen geweest waarbij ontwerpers niet werden toegelaten tot de volgende sessie, maar je merkte wel dat dit procedureel een zwak punt was.

bVR Met de bouwheer alles grondig, anoniem en collectief bespreken heeft overigens ook voordelen, denk ik: het maakt de bouwheer bewust van wat er precies op het spel staat.

bOb Van Reeth, hebt U een persoonlijke highlight? Is er een Open Oproep project waar U echt trots op bent?

bVR Er zijn heel wat projecten die ik nog niet gerealiseerd heb gezien. Bovendien is mijn *highlight* niet een project maar het feit dat we ervoor zorgden dat er tussen de tien en vijf geselecteerden altijd jongere ontwerpers zaten en minstens één buitenlander. Ik denk dat er daardoor heel wat gebeurd is in Vlaanderen. Er is een mentaliteit gegroeid waardoor we in het buitenland een reputatie hebben opgebouwd.

Een belangrijk punt, maar sta mij toe mijn vraag te herhalen. Zijn er realisaties waarvan U denkt: 'dit zou er zonder de Open Oproep niet gekomen zijn'?

bVR Wel, de brug in Vroenhoven van Laurent Ney en Jozef Legrand zou het nooit gehaald hebben, ook al was Waterwegen en Zeekanaal op dat moment veruit de meest intelligente administratie waar ik mee te maken had. Een ander project dat ik nog altijd prettig vind is het bruggetje van Jürg Conzett over de Coupure in Brugge. Maar da's eigenlijk niet met een Open Oproep gegaan.

Zijn er omgekeerd ook dingen waarvan je vindt dat ze er niet hadden mogen komen of waarbij het toch beter anders was gelopen?

bVR Echte miskleunen waren er niet of ben ik vergeten. Bij de vijf laureaten waren soms wel ontwerpen waarvan ik vond en vind dat die beter waren dan wat uiteindelijk gekozen en gebouwd is. Ik vond het ontwerp van Baumschlager Eberle voor de bibliotheek van Dendermonde bijvoorbeeld beter dan het gerealiseerde ontwerp, dat een heel andere uitstraling heeft. Maar de bouwheer kiest. Het komt er op aan de diversiteit van de vijf te waarderen. Alle vijf zijn goed.

Marcel Smets, tijdens uw bouwmeesterschap werd de Open Oproep bijgesteld en geïntensifieerd. De procedure gaf aanleiding tot een indrukwekkende productie. Geleidelijk aan kwamen er ook meer projecten in het domein van infrastructuur-, landschaps- en stadsontwerp. Hebben deze opdrachten niet het nadeel van geringere zichtbaarheid of langere realisatietijd? Ze leveren minder snel exemplarische resultaten op.

MS Ik betwijfel dat de infrastructuurprojecten die we gelanceerd hebben uiteindelijk veel langer duurden. Hun impact was snel duidelijk, hun voorbeeld-functie eveneens.

Maar geldt dit ook voor de stads- en landschapsprojecten? Op het slotcolloquium van 'the Ambition of the Territory' stelde Griet Celen, afdelingshoofd projectrealisatie bij de Vlaamse Landmaatschappij, dat zij de hele tijd met projecten bezig zijn die niemand ziet, terwijl de Bouwmeester zichtbare resultaten aflevert die concrete en overtuigende argumenten aanreiken voor het verdere werk. Het geslaagde gebouw dat toont dat een jonge architect het kan of dat een goede projectdefinitie het verschil maakt, is toch een krachtig argument, bijvoorbeeld bij de no-nonsense middenkaders van de administratie?

bVR Ook met minder concrete projecten werk je aan de mentaliteit, dat is misschien minder zichtbaar maar uiteindelijk wel voelbaar. Hoe er nu over de publieke ruimte wordt nagedacht en de rol van architectuur daarin: dat was een aantal jaren geleden ondenkbaar.

MS Ik heb het gevoel dat wanneer de Open Oproep bij b0b of bij mij minder op het gebouw gericht was, dat niet zozeer met grote plannen van langlopende stadsvernieuwingsoperaties te maken had maar met de inrichting van bepaalde strategische publieke ruimtes. Zo zijn er talloze pleinen heraangelegd. Dat is iets wat niet zo lang duurt maar wel een grote zichtbaarheid heeft. Ik heb altijd geloofd in het feit dat een Open Oproep iets tastbaars en in relatief korte tijd realiseerbaars moet opleveren en niet een abstracte studie. Tenzij die, zoals b0b suggereerde, een nieuwe denkwijze initieert of een gevoeligheid schept in een bepaald domein.

Meesterwerk van de kleine opdrachtgever

Marcel Smets, wat zijn Uw persoonlijke favorieten of projecten die U liever niet had gezien? Ook al zit hun realisatie mogelijk nog in de pipeline.

PS Dat is een 'question vache'.

MS Zeg dat wel. Misschien had dit of dat ingediend ontwerp beter gerealiseerd kunnen worden in de plaats van wat er uiteindelijk gekomen is. Ik zal het concreet maken: bij de Open Oproep voor het Havenhuis van Antwerpen had ik het gevoel dat geen van de ingediende ontwerpen écht goed zat. En het feit dat vijf stuk voor stuk goede architecten dat soort antwoorden gaven, leerde mij dat de projectdefinitie fout zat.

bVR Weet je wat er verkeerd was: de briefing van Marc Van Peel, een bouwheer met gezag, Schepen van de Haven. Hij zei: *'ik ben aan Sint Felix gaan staan en nu die silo eindelijk weg is, ziet ge ons Havenhuis daar zo schoon staan.'* Geen enkele ontwerper durfde er nog iets vóór te plaatsen, ze gingen er nog liever bovenop staan.

Daar brengen jullie een lastig probleem te berde. Wat wanneer je constateert dat er vijf interessante denkpijpen worden aangereikt, ontwerpelijk onderzoek van hoog niveau maar geen enkel ontwerp dat het juiste antwoord biedt? Moet je er dan toch een selecteren?

bVR Ik vind dat men dan moet durven erkennen dat het proces niets heeft opgeleverd, maar dat gebeurt natuurlijk niet en dat is een zwakte. Wanneer je inderdaad gezamenlijk vaststelt dat vijf goede ontwerpers een antwoord hebben gegeven dat niet bevredigend is – wat eigenlijk bewijst dat de projectdefinitie verkeerd gesteld of nog niet rijp is – dan zou je moeten kunnen opnieuw beginnen. Maar dat is verschrikkelijk want dan geef je eigenlijk aan dat de Bouwmeester en zijn procedure hebben gefaald. Anderzijds hebben we altijd gesteld dat we geen ontwerp kiezen maar een ontwerper. Het ingediende ontwerp hoeft niet perfect te zijn. Je kiest niet voor dit ontwerp, zelfs niet voor het concept. Op basis van wat aangebracht wordt, kies je voor een ontwerper en voor de aanpak van die ontwerper. Dat geeft nogal wat marge indien er niets echt overtuigends uit de bus komt.

Terug naar de question vache: de 'best of' van Marcel Smets.

MS De Scheldebrug in Temse van Ney & Partners vind ik magnifiek. Waar ik verder heel blij over ben, is dat er vooral een grondstroom van kwaliteit is ontstaan bij relatief bescheiden opdrachtgevers. Ik denk aan een aantal kleine culturele en ontmoetingscentra, bijvoorbeeld dat van Loker (Heuvelland) door Marc Koehler Architects. Of het administratief centrum van Carlos Arroyo in Oostkamp, waar de grote hal van een voormalige Coca-Colafabriek werd herbestemd. Over ambitieniveau gesproken! Dat wil niet zeggen dat er geen uitstekende grote projecten zijn geweest. Neem nu de restauratie van de Gentse universiteitsbibliotheek met de Boekentoren van Henry van de Velde in Gent. Dat was een uiterst complexe opdracht, we waren zo talrijk in de jury en toch hebben we met Robbrecht en Daem precies de juiste keuze gemaakt. Neem de Stadsbibliotheek en het Centrum voor Nieuwe Media van Coussée, Goris en RCR aan de Waalse Krook in Gent. Neem het Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten in de Kazerne Dossin in Mechelen van bOb van Reeth. Als je dat mee hebt kunnen bewerkstelligen, dan heb je het gevoel als Bouwmeester geteld te hebben!

Geen confectie, wel maatwerk met garantie

Peter Swinnen, 'long may you run' zong Neil Young over zijn geliefde auto. Was dat de opdracht toen U een goed draaiende Open Oproep erfde: de kwetsbare machine op tempo houden? Of vond U toch dat een en ander dringend moest worden bijgesteld?

PS Ik vond en ik vind nog altijd dat de Open Oproep een zeer intens parcours is dat de Bouwmeester, de bouwheer en de ontwerpers samen afleggen. Zo intens dat je het niet met eender wie voor eender wat doet. Het moet van meet af aan duidelijk zijn welk ambitieniveau we samen nastreven en welke garanties de bouwheer kan geven inzake termijnen en budgetten.

Een valabele intentie, maar hoe doe je dat?

PS We hebben het protocol van de Open Oproep scherper gesteld, niet om bouwheren onder druk te zetten, maar gewoon om voor iedereen een economie van middelen en inspanningen te verzekeren. Heel wat opdrachtgevers hebben nog nooit gebouwd en het Team Vlaams Bouwmeester begeleidt slechts een stuk van het hele parcours. In het nieuwe protocol zit onder meer de eis dat de bouwheer een projectregisseur moet aannemen die hem van A tot Z kan begeleiden. Een tweede belangrijk punt is dat de taak van het externe jurylid, een expert, niet ophoudt bij de aanduiding van de beste kandidaat. Hij of zij kan bijvoorbeeld nog drie, vier keer terugkomen, tot aan de bouwaanvraag, om erop toe te zien dat de besognes die tijdens de jurering en de onderhandeling aan de orde waren, daadwerkelijk meegenomen worden doorheen het hele traject. Een derde belangrijke kwestie is de vergoeding van het werk van de vijf geselecteerde bureaus. We hebben de ondergrens naar 3500 euro opgetrokken, al is dat nog altijd te laag. Ik vertel bouwheren dat ze voor zo'n bedrag een veredelde portfoliopresentatie mogen verwachten, niet een prachtige maquette en uitgewerkte plannen. We werken nu met een aantal schijven in functie van de grootteorde van het project. Daarbij moeten telkens de 'deliverables' worden vastgelegd en dit om twee redenen: om de bouwheer bewust te maken van wat hij krijgt voor het budget dat hij wil spenderen en om de ontwerpers te beschermen tegen de aandrang alles te produceren voor geen geld. Er ontstaat na al die jaren nog steeds een soort van opbod.

Je zei dat je het Open Oproep parcours niet voor eender wat wil aanvatten?

PS Er bestaat naar mijn mening een soort van ondergrens voor de Open Oproep. Het blijft een veeleisende procedure. Je moet eigenlijk vanaf het begin kunnen aanvoelen wat de moeite waard is en slaagkans heeft. Onder een bepaald

bouwbudget vind ik een Open Oproep niet de juiste procedure. Voor mij ligt de grens om en bij 1,2 miljoen investeringsbedrag. Ik kreeg in het begin dossiertjes van 900 000 euro. Maar voor dit type projecten moeten we andere werkwijzen ontwikkelen. Ik zie de Open Oproep niet als 'one size fits all'. Het moet veel meer een procedure op maat worden, die op zeer verschillende manieren en met verschillende intensiteitsgraden kan worden ingezet, afhankelijk van de opdrachtgever en de opdracht. Dan pas wordt het echt een genereuze procedure.

Bij de lectuur van uw ambitiedocument 7 memo's voor een verlichte bouwcultuur meende ik een zekere relativering van de Open Oproep te ontwaren binnen een verruimd pakket van acties en interesses. Een terugloop in het aantal Open Oproepen leek dit te bevestigen. Maar mijn indruk was fout: de Open Oproep blijft een prioriteit voor de Bouwmeester?

PS Toen bOb begon was de lancering van de Open Oproep een ontzettend intelligente zet die op vrij korte termijn resultaten kon opleveren. Intussen zijn we geëvolueerd en moeten we naar mijn mening onze actieterreinen en instrumenten diversifiëren. Dat vooral wordt in de 7 memo's benadrukt. De Open Oproep is één van de belangrijkste instrumenten van het Team Vlaams Bouwmeester maar niet het enige. Anders wordt het bouwmeesterschap te fragiel, denk ik. Bewust diversifiëren houdt in dat we op langere termijn op andere manieren te werk gaan: niet alleen bouwheren ondersteunen maar ook beleidsvoorbereidend werken. Dat is een heikele kwestie maar ik vind dat we daar naartoe moeten.

bVR Het is een heikel punt omwille van de concreetheid die daarnet ter sprake kwam. De accumulatie van concrete resultaten van allerlei slag, van het kleine tot het iconische en dit in allerlei gemeenten, blijft toch zeer belangrijk, ook al is het een moeizaam en veeleisend proces.

PS Het is belangrijk maar het mag niet het enige zijn, dat zou de werking van de Bouwmeester op termijn verzwakken.

Peter Swinnen, tijd voor uw favorieten.

PS Op mijn lijstje staat heel uiteenlopend werk. Er staan iconische gebouwen op à la Dossin, die ik fantastisch vind als gebouwde materie, maar ook kleine projecten, en dan niet per se omwille van het gebouwde resultaat. Zo hebben evr-Architecten in Evere de eerste passiefschool gemaakt. Architecturaal vind ik dat misschien niet om te juichen, maar het feit is dat hier maatstaven verlegd worden, dat het project een pilootkarakter heeft en een voorbeeldtraject inzet. Huis Perrekes, een woon- en zorgplek voor personen met dementie in Oosterlo van NU architectuuratelier, is eenzelfde verhaal. Waar ik ook naar uitkijk is het

masterplan voor het Citadelpark in Gent van KPW in samenwerking met H+N+S en Artgineering. Daar heeft men een soort landschappelijke grammatica ontwikkeld, een heel eigen manier van werken.

bVR Je geniet van de vrijheid om je te laten verrassen.

PS Vrijheid en verrassing horen bij de generositeit van de Open Oproep. Er is niet één eenduidig resultaat dat je kan verwachten. Dat zorgt soms voor vuur in de discussies maar dat is niet slecht. Ik vind niet alles even goed, voor mij is het niet 'alle vijf zijn goed', maar de Bouwmeester kiest niet he. Het gaat hem voornamelijk over het discussiemoment waarbij de opdrachtgever vertrouwd geraakt met het feit dat hij opdrachtgever is. Niet zelden, maar ook niet altijd, komt daarbij ook de beste ontwerper bovendien.

DE OPEN OPROEP, EEN COMPLEXE WERKING MET MEERVOUDIGE IMPACT

Capacity building of aha-moment?

Ik was als extern jurylid betrokken bij de complexe jurering van enkele Open Oproepen: de analyse en anonieme bespreking, de presentaties en open gesprekken met de ontwerpers, de besluitvorming. Soms een erg frustrerende, vaak een verhelderende ervaring. Wat mij opviel was hoe sterk opdrachtgevers onder de indruk waren van wat je allemaal zinnig kunt zeggen over een ontwerp. En dat vijf keer na elkaar, voor ontwerpen die altijd meer dan middelmatig, vaak goed, af en toe briljant waren. Op basis van termen die er toe doen, gedistilleerd uit de projectdefinitie. De jury sessie is dus ook een intensieve workshop voor opdrachtgevers. En voor juryleden, want ik leerde evenveel bij als alle andere deelnemers. Capacity building van de bovenste plank. Overdrijf ik nu of was ik misschien toevallig betrokken bij enkele uitzonderlijk goede sessies?

PS Zeker niet. In Antwerpen – waar ze toch van ontwerpen weten en een sterke stadsbouwmeester hebben – kiezen ze voor een Open Oproep wanneer ze voor een bepaalde opdracht hun eigen arsenaal willen verruimen of nood hebben aan meer diversiteit en een rijker palet van ontwerpers, ook internationaal. Dat vind ik een helder signaal: dat een stad die prima geëquipeerd is voor lokale projecten toch naar de Open Oproep grijpt voor de meer complexe of grootschalige.

Drukken opdrachtgevers achteraf wel eens hun waardering uit?

bVR In mijn herinnering gebeurde dat telkens weer. Dat ze vijf verschillende, waardevolle voorstellen kregen, dat was voor die bouwheren compleet nieuw. Zo kon er iets groeien. Ze konden hun eigen keuze maken en tegelijk werkt de Open Oproep als een kwaliteitsmerk. Als Bouwmeester maak je maar een deel van

het verhaal mee, maar die opdrachtgevers zo ver krijgen dat ze zich blootgeven en hun culturele ambities naar voor schuiven, dat is wel wat.

MS Er waren twee mogelijke scenario's, die niet noodzakelijk gepaard gingen. De ene keer bood je de bouwheer inderdaad een soort intensieve workshop of *capacity building*, een therapeutische sessie bij wijze van spreken, doordat hij zag dat er veel meer mogelijk was dan hij ooit had kunnen vermoeden. Dan had je het gevoel dat de bouwheer plots ten volle begreep waarover zijn eigen projectdefinitie ging en dat hij voor het eerst een echt bouwproject zag. Maar soms groeide dit uit tot een collectieve aha-erlebnis. Dat was iets anders dan een keuze onderbouwen of een problematiek opentrekken. Er ontstond iets waarvan je zegt: dit was een *eye-opener*, dat hadden ze niet gedacht. En dan de gewaarwording van: hier moeten we voor gaan. Dan zat het echt goed. Als dat gebeurde reed ik met heel veel plezier terug naar huis.

Eerder een collectieve aha-ervaring dan een moeilijke keuze met koppige voor- en tegenstanders. Was dat laatste veeleer uitzondering?

MS Ik heb toch relatief vaak het gevoel gehad dat er een soort consensus groeide en dat die consensus de basis legde voor een succesvol vervolg.

Komt er niet gauw sleet op zo'n aha-erlebnis, wanneer het Team Vlaams Bouwmeester eenmaal de scène heeft verlaten en de bouwheer achterlaat met de aha-architect?

PS Tja, de consensus legt slechts de basis voor het vervolg, maar toch mag je de moeilijkheid van de keuze zelf niet onderschatten. De opdrachtgever moet op een bepaald moment een beslissende keuze maken en dat is heel confronterend. Op zo'n moment is het belangrijk als Bouwmeester een juiste opening te vinden in de discussie op basis van hopelijk objectieve argumenten. Hoe vaak merk je niet dat zo'n bouwheer twijfelt om voluit voor een bepaalde keuze te gaan. Dan komt het erop aan hem zelf te laten argumenteren.

MS Ik denk dat je wel moet opletten: de grens tussen opdringen en overtuigen is niet altijd zo duidelijk. Ik heb altijd gezegd: het is mijn taak niet om te zeggen wat je moet kiezen, wel om te beletten dat je de foute keuze maakt. Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik per definitie iemand iets wou laten doen. Je moet de mensen zover krijgen als 'de rek' toelaat. Ga je verder, dan volgt de terugval zodra je weg bent. Dat was mijn vrees.

PS Het gaat niet over opdringen maar over inzicht opbouwen. Sommige bouwheer hebben het echt nodig extra vertrouwen te krijgen in een niet vanzelfsprekende keuze, om die te kunnen verdedigen bij hun achterban. Vergeet niet dat in zo'n jury vaak gemandateerden zitten met een achterban die de aha-erlebnis niet meemaakt.

Een publieke schat aan en voor ontwerp onderzoek?

De jury van de Open Oproep werkt voor de opdrachtgevers als een soort intensieve workshop over hun toekomstig project. Je kan ook zeggen dat het opstellen van de projectdefinitie, vijf ontwerpers die daarmee aan de slag gaan, de kritische analyse, de presentatie met bevraging en het vergelijkend debat in feite een interessante module van ontwerp onderzoek vormen, die zijn neerslag vindt in verslagen en ontwerpen. En dat voor alle projecten van alle Open Oproepen. Dit betekent een enorme hoeveelheid ontwerpenergie en ontwerpreflectie. Werd deze productie van de Open Oproep tot nog toe voldoende naar waarde geschat?

- PS** We zijn bezig het materiaal van al die vijfhonderd projecten te inventariseren. Deze inventaris zal ontsloten worden via een nieuwe website die er medio 2014 aankomt, zodat een soort publiek archief begint te ontstaan. Dat zal vanzelf een aantal onderzoeksvragen en -initiatieven genereren vanuit verschillende hoeken. Ik denk niet dat we dat onderzoek zelf moeten voeren, wel dat we het materiaal moeten ter beschikking stellen. Nu, 500 projecten met evenveel projectdefinities en vier of vijf ontwerpen per project, dat is een gigantische massa en elk projectdocument of ontwerp heeft een eigen formaat of presentatie. Het kost dus al heel wat moeite om dat op een samenhangende manier te formatteren... Toch vind ik dat we de resultaten van de Open Oproep zo inclusief en zo open mogelijk moeten kunnen communiceren. Tot nog toe filtert er te weinig door naar de buitenwereld, hooguit de projecten die gekozen zijn.
- bVR** Wij toonden ze alle vijf. Zo'n gemeentebestuur was soms zo trots dat ze er meteen een tentoonstelling van wilden maken. De vijf goede voorstellen op zich, de diversiteit die de vijf telkens aanwezig stelden, het avontuurlijke dat je daarmee soms bereikte, zo'n aanpak communiceer je toch! Dat gebeurde ook wel maar misschien niet vaak genoeg.
- MS** Ik liet projectfiches maken met een toelichting van de vijf voorstellen en ben een samenwerking aangegaan met het tijdschrift *A+* om systematisch resultaten naar buiten te brengen.
- PS** Het gaat mij gewoon om het ontsluiten van het materiaal via de website. Dat is nog geen volwaardig archief maar de directe output van de werkwijze die wij nog steeds volgen. Misschien kunnen we over twintig jaar spreken van een archief, en dan kan het VAI of het CVAA daar zijn tanden in zetten.

Een generatie betere ontwerpers? Meer betere architectuur?

En wat met de ontwerpers? Hebben jullie de indruk dat de Vlaamse architectuurscène de kansen die ze ineens kreeg ten volle wist te benutten, dat de humuslaag vruchtbaar genoeg was? Vlaanderen is tenslotte Nederland of Spanje niet...

PS Vandaar dat het zo belangrijk was van in het begin jonge architecten aan te spreken, een nieuwe laag aan te boren. En buitenlanders. Die internationale toets schrok jonge ontwerpers niet af, integendeel. Ze werden erdoor uitgedaagd en probeerden hun eigen werk op te tillen naar een internationale kwaliteitsstandaard. Ik heb dit zelf als jonge architect altijd zo gezien.

bVR Ik kon bij die jongeren wel goed zien waar ze vandaan kwamen. Je had instituten die architecten opleidden als objectenmakers en andere waarvan je voelde dat het hun om de volledige context te doen was. Dat was opvallend.

Denken jullie dat ook bij de architecten een soort capacity building plaatsvond, vergelijkbaar met deze bij de opdrachtgevers?

bVR Bij jongeren heerst nu in elk geval een ander klimaat. Die gaan overal kijken. Enthousiaste jongens en meisjes gaan in de vakantie en het weekend kijken naar architectuur. Niet alleen in het buitenland, ook bij ons.

MS Je kunt zeker zeggen dat een generatie jonge architecten dankzij de Open Oproep is doorgebroken. Die kregen vervolgens opdrachten die van een heel ander kaliber waren dan wat de vorige generatie op die leeftijd kreeg.

Kan je spreken over 'een generatie', waren het dan niet steeds dezelfde architecten die bij de Open Oproep in de prijzen vielen?

PS Helemaal niet, kijk maar eens naar de lijst van wie allemaal laureaat geworden is.

MS Er zijn momenteel heel wat jongere bureaus die zeer interessant werk afleveren. Veel meer dan in onze tijd. Maar dat is niet enkel te danken aan de Open Oproep: wij hebben ook nog les gegeven.

500 Open Oproep projecten, 50% opgeleverd of in uitvoering. 250 projecten die er staan of komen is geen quantité négligeable meer maar dat neemt niet weg dat de helft van de projecten dus niet doorgaat. Is 50% realisatie goed genoeg?

bVR Dat is een succes! Als in mijn eigen bureau 50% doorging, zou ik dat fantastisch vinden, maar ik denk niet dat we dat cijfer halen.

PS Ik vind 50% realisatie ook heel goed. Tegelijk moet je waakzaam blijven voor de andere 50%, vandaar ons versterkt protocol. Indien we het slaagpercentage

kunnen optrekken naar 55 is dat natuurlijk weer beter. Je moet constant de slagkracht van je eigen instrumenten in het oog houden.

MS Je moet opletten met dergelijke cijfers. Je gooit onvergelykbare dingen op een hoop. Wat met de studies die werden afgewerkt, staan deze ook als realisatie genoteerd? Sommige projecten zijn veel moeilijker of gaan over veel meer geld dan andere. Wat zegt zo'n globaal cijfer dan?

bVR Soms is een proces, een algemeen klimaat de echte realisatie. Maar dat blijft zeer afhankelijk van de politiek. Als meneer De Wever in de plaats komt van meneer Janssens, dan zou het wel eens kunnen dat heel wat dingen niet doorgaan. Verschijnt dit in de debetcijfers van de Bouwmeester?

Oké, weg met de cijfers! Laten we proberen de impact van de Open Oproep in termen van zeer goede architectuur in te schatten. Ik neem in publieke opdracht van Hans Ibelings ter hand en lees dat de gerealiseerde projecten van de Open Oproep 'de architectuur in Vlaanderen naar een ander plan brengen'. Hij schat ze allemaal 'boven de middelmaat', 'op een gewone manier goed'. Hij ziet wel een evolutie 'van terughoudende eenvoud naar gedurfde presentie' maar deze verloopt bij nader toezien schoorvoetend, wat mogelijk te maken heeft met wat hij 'Vlaamse geserreerdheid en ingetogenheid' noemt, een attitude die, aldus Ibelings, ook de buitenlandse bureaus overnamen wanneer ze eenmaal bij ons aan het werk waren.¹

MS Goed he!

PS Als dat geen open doelkans was voor de architectuur in Vlaanderen!

bVR Gewoon goed is toch prima! Sorry dat ik erover begin, maar ik werk veel in Nederland. Nederlanders zijn uit op iconen. Voor hen moet de banaliteit van het wonen op de ene of de andere manier verbijzonderd worden. En alleen aan de buitenkant. Dat is gewoon een andere mentaliteit. Maar je hebt ook het voorname van het gewone en dat kennen ze in Nederland niet of willen ze niet kennen. Ze kennen geen stilte: ze roepen, ook met hun architectuur. Ik ben aangesteld tot kwaliteitsbewaker van het Zuidas project in Amsterdam en gebruikte daar het woord 'banaliteit'. Voor een Nederlander is dat onvoorstelbaar. En als je dan zegt: ja maar Loos heeft dat geïntroduceerd, het is een positief begrip, het vormt de achtergrond voor jullie iconen, dan... nee. Het is zoals ik eerder opmerkte over jonge architecten en hun achtergrond: sommigen heeft men geleerd dat architectuur over objecten gaat, bij anderen gaat het over een veel ruimere context.

U zegt: 'gewoon goed is prima'. Maar 'gewoon goed' is toch geen label dat bij U past, noch als architect, noch als hoogleraar architectuur?

bVR O jawel. Gegeven het aantal studenten is 'gewoon goed' dikwijls heel goed.

Ik herinner mij Uw presentatie tijdens de jury van de Kazerne Dossin. Een beklijvende ervaring! Hier was geen architect aan het werk voor wie 'gewoon goed' goed genoeg was, wel een ontwerper die een bijzonder project toelichtte dat hem nauw aan het hart lag. Of, om het minder persoonlijk te stellen, verwijst ik naar de voorstelling van de vijf projecten voor het crematorium Hofheide in Holsbeek. Daar waren ontwerpen bij waarvan je zegt: dit heeft de ontwerper diep geraakt, dit ontwerp wil iets fundamenteels te berde brengen. Ook dat was veel meer dan 'gewoon goed'.

MS Ik wil het gesprek terug op een algemeen plan brengen. Ik deel de teneur van de citaten van Hans Ibelings niet. Die uitspraken klinken erg Hollands en erg typisch voor de architectuurcriticus. Maar ik denk niet dat dit de boodschap van Ibelings was. Naar mijn mening moet je het hebben over wat in een bepaalde gemeenschap als de standaard geldt. Ik denk dat het daarover gaat, ook op internationaal niveau. De mate waarin Vlaanderen prominenter meespeelt op de internationale scène in vergelijking met dertien jaar geleden en erkend wordt voor een bepaald soort architectuur, heeft te maken met een standaard van degelijkheid en doordachtheid, en ook met schroom. Vlaamse architectuur is schroomvol in de positieve zin van het woord, omdat zij met een omgeving durft om te gaan die schroom nodig heeft. We moeten dat eerder als een positieve ontwikkeling beschouwen dan als een tekort. Ik denk dat Ibelings daarnaar probeert te verwijzen.

Deze eigen kwaliteiten van de Vlaamse architectuur, vallen die U meer op nu U veel in Frankrijk werkt?

MS Wat in Frankrijk gebeurde de jongste tien jaar, lijkt op wat zich in Nederland afspeelde: de verkeerde keuze voor een modieus object ten nadele van iets wat zich inschrijft in een soort coherentie. Ik denk dat wij in Vlaanderen dichter bij de Zwitserse architectuur staan dan bij de Franse of de Nederlandse.

PS Naar mijn mening gaat het niet zozeer over de plek, Vlaanderen, Nederland, Frankrijk, Zwitserland, maar eerder over de kwaliteitsstandaard waarvoor je wil gaan. Nogmaals, je moet garanties inbouwen om kwaliteit te kunnen garanderen. En dan gaat het er niet over of het een aanwezige architectuur of een afwezige architectuur is, een iconische of een schroomvolle, beide hebben in een bepaalde context hun belang en relevantie. Waar we wel beducht voor moeten zijn is... b0b had het over banaliteit...Jawel, banaal kan positief zijn, maar middelmatigheid, daar moeten we voor oppassen. Misschien was dat ook wel de boodschap van Ibelings.

Oppassen voor middelmatigheid: spreekt hier een zekere terughoudendheid ten aanzien van de bereikte architectuurkwaliteit van Open Oproep realisaties? Ook tijdens

de redactiebesprekingen van de laatste twee Jaarboeken Architectuur Vlaanderen merkte ik af en toe een zekere teleurstelling na de misschien te hoog gespannen verwachtingen over de architectuur van de Open Oproep.

PS Teleurstelling is een te groot woord. Ik heb deze zomer de tijd uitgetrokken om alle Open Oproepen en alle presentaties te bekijken. Daar zit ontzettend veel intelligent materiaal bij maar tegelijk merkte ik wel dat ik vrij snel door die 500 opdrachten kon browsen en er die uithalen waarvan ik denk dat ze ook op internationaal niveau kunnen meedraaien. Dat zijn er veel minder dan 250 en dat kan ook niet anders. Niet elke opdrachtgever start de Open Oproep met een even hoog verwachtingspatroon of ambitieniveau.

Te veel kwaliteitserosie bij het uitwerken en realiseren van een aanvankelijk veel-belovend ontwerp?

PS Je ziet dat een Open Oproep valt of staat met de wijze waarop de ontwerper ervoor wil en kan gaan. De mogelijke valkuilen en weerstanden na het moment van keuze kun je niet voorpellen, maar ze zijn aanzienlijk. Ik weet uit ervaring dat je als ontwerper stevig in je schoenen moet staan en moet kunnen onderhandelen. Ik bedoel niet financieel onderhandelen maar onderhandelend ontwerpen, het verder ontwikkelen van ideeën. Zowel de bouwheer als de ontwerper moeten dat zeer intensieve proces volhouden. Dat is cruciaal voor de uiteindelijke kwaliteit van wat gerealiseerd wordt. Op dat vlak is er nog veel werk aan de winkel.

Hoe schatten jullie de bijdrage in aan de Vlaamse architectuur van de toch wel indrukwekkende reeks buitenlandse bureaus die jullie aan het werk hebben gezet: Secchi-Viganò, West 8, Baumschlager Eberle, Claus en Kaan, Sergison Bates, Rapp+Rapp, Arroyo, Kempe Thill, Proap, RCR et j'en passe...

MS Daarover hebben we het belangrijkste reeds gezegd: ze zorgen voor een spannender competitie. Door buitenlanders van niveau mee te selecteren, leg je de lat hoger en probeer je de eigen mensen beter te laten presteren. En dat werkt ook.

bVR Het werkte zowel voor de bouwheren als voor de ontwerpers. Het gebeurde dat een bureau na een gezamenlijke presentatie of nadat men elkaars werk gezien had, tot de conclusie kwam dat het de bal helemaal had mis geslagen. Of dat iedereen het eens was over de uiteindelijke keuze en dat zo'n bureau naar huis ging met het besef: ons project was niet je dat, anderen waren beter.

Hoe stonden de buitenlandse ontwerpers tegenover de projecten van de Open Oproep? Was dat voor hen een tussendoortje of een opstap naar meer?

MS Helemaal niet, er zijn heel wat buitenlandse bureaus die de projecten die ze hier gemaakt hebben, zeer belangrijk vinden. Carlos Arroyo is er een van, Gonçalo Byrne, Claus en Kaan, Cepezed...

Indien jullie dat nu los van het bouwmeesterschap en de Open Oproep bekijken, denken jullie dan dat de hedendaagse architectuur in Vlaanderen aanwezig is op de internationale scène, dat ze er staat en mag gezien worden?

bVR Ze mag in ieder geval gezien worden. Of ze 'er staat' weet ik niet, maar dat kan op zich ook geen behoefte zijn. Ik wil liever de ronde van Vlaanderen winnen dan de ronde van Frankrijk. Het gaat er niet om te kunnen uitpakken maar om een groeiproces naar een cultuur die hopelijk de moeite waard is.

MS Dat internationale is toch belangrijk he bOb. Erasmusstudenten in de architectuur wisselen ervaringen uit van Scandinavië tot Lissabon en stilaan ook de jonge ontwerpers. Er groeit een echte Europese architectuurscène.

bVR Als je het toch over 'er staan' wil hebben, dan vind ik dat wij er echt wel staan. Neem het Concertgebouw van Brugge, neem voor mijn part het MAS erbij en zelfs deSingel. Dat zijn dingen die net zo goed zijn als de goeie rommel die ik in het buitenland zie. Ik denk niet dat ons 'er staan' zo verschillend is.

Weerbarstige sectoren?

De architectuur in Vlaanderen staat er misschien wel maar geldt dat voor alle overheidssectoren die er belangrijke bouwprogramma's op nahouden? Of kan men spreken van 'weerbarstige sectoren' die geen boodschap hebben aan architectuurkwaliteit? Neem nu de infrastructuurwerken. Marcel Smets, het was opmerkelijk dat zowel U als bOb Van Reeth enkele realisaties in dat domein tot persoonlijke voorkeur van de Open Oproep promoveerden. Waren dit witte raven of hebt U het gevoel in de betreffende sector het verschil te hebben gemaakt?

MS Wanneer maak je het verschil? Daar is zeker een begin gemaakt maar het blijft een werk van lange adem, iets dat langzaam moet worden opgebouwd en ontplooid. Infrastructuurwerken zijn een sector waar architectuur niet op de agenda stond, zeker niet bij de ingenieurs.

bOb Van Reeth, had U de indruk dat reeds in het begin een aantal sectoren aan uw blik of uw bereik ontsnapten?

bVR Bij de Afdeling Gebouwen zeker niet. De sociale huisvesting wel. Hoewel we nogal wat contacten gehad hebben, is het eigenlijk nooit tot een opdracht

gekomen. We hebben heel wat afgepraat met onder meer Koen Spitaels, afdelingshoofd Projecten van de VMSW.

MS Als ik eerlijk mag zijn: dat blijft een van mijn grootste ergernissen.

Nochtans kan de sociale huisvesting terugblikken op een traditie van vooraanstaande architectuur en stedenbouw: de tuinwijken van de jaren 1920 bijvoorbeeld, waarover U reeds in het begin van Uw academische carrière publiceerde.

MS Vandaar dat dit één van mijn grootste frustraties blijft. Sociale huisvesting is een bastion. Dat zijn zoveel baronieën waarin niet de meest verheven beleidsvoerders zitten en die eigenlijk vooral bevreesd zijn dat iemand hun territorium zou binnendringen en hun eigen autoriteit, die in se zwak is, zou ondermijnen.

Misschien leveren zij goed werk binnen hun eigen terms of reference. Bij sommigen hoort daar zelfs architectuur bij, dat blijven evenwel uitzonderingen. Maar als de lokale maatschappijen niet te overtuigen waren, werd er dan geprobeerd openingen te zoeken op het niveau van de bevoegde minister?

bVR Dat is wel geprobeerd, maar tevergeefs. Wanneer iemand als minister Muyters zegt dat op de buiten wonen duurder zal worden, dan wordt hij bijna gevierendeeld, en toch heeft hij gelijk. Zo'n uitspraak zou van invloed moeten zijn op het beleid. De vraag moet dan zijn: wat komt er in de plaats?

MS Wij hebben met de toenmalige minister van Wonen, Marino Keulen, een boek over sociale woningbouw² uitgegeven, we hebben een studiedag georganiseerd, we hebben geprobeerd daar alle sociale woningbouwmaatschappijen bij te betrekken. Minister Keulen is uitdrukkelijk komen zeggen hoe goed we bezig waren enzovoort. En het gevolg was nul.

En de zorgsector? Is daar reeds een en ander gebeurd of moet de derde Bouwmeester er de eerste opening nog forceren?

MS In diverse geledingen van de zorgsector hebben we wel wat kunnen bereiken. Ik vind dat daar een paar zeer interessante realisaties zijn uitgekomen, zoals de zorgflats van 51N4E in Nevele. Op het vlak van de ziekenhuizen is er weinig gebeurd; dat is ook een zeer technische materie.

bVR Bij mij was dat occasioneel. Wij hebben met de Open Oproep onder meer wat gedaan in het Imeldaziekenhuis van Bonheiden. Maar dat bleef minimaal, er was geen politiek draagvlak.

Was de operatie scholenbouw tot nog toe de meest succesvolle wat betreft het inspielen op een heel beleidsdomein? Ik neem aan dat de 24 modelscholen 'er zullen staan' op het vlak van architectuur. Maar wat met de rest van de DBFM operatie?

MS Dat werd een heel apart proces. De hele DBFM operatie is voor een stuk zelfs ontsnapt aan de overheid.

PS Het zijn uiteindelijk geen 200 maar 154 scholen geworden. En de 24 modelprojecten van de Open Oproep... ik weet dat we daarover van mening verschillen. Eigenlijk werd er een onderscheid gemaakt tussen een aantal scholen waaraan men met veel aandacht en begeleiding ging werken, terwijl de rest het met heel wat minder aandacht moet stellen. Maar, wat wil je, het was een 'inhaaloperatie'. Wanneer je dat woord moet gebruiken, is het al te laat.

bVR Dan wordt het voor de politiek juist interessant: wanneer ze de hete adem in de nek voelen, dan pas worden de scholenbouw of de zorg opeens belangrijk.

PS Wat de Open Oproep betreft is het zich richten op sectoren niet zo interessant.

Hoezo? In de Zeven memo's beklemt U nochtans de schaal van de ruimtelijke noden in Vlaanderen: het Decreet Grond- en Pandenbeleid dat tegen 2020 voorziet in 64000 extra sociale huur- of koopwoningen, de vergrijzing die tegen 2050 150000 extra woon- en zorgplaatsen zal vergen... Dat gaat niet over aparte projecten maar over sectoren.

PS Ik bedoel: Open Oproepen zijn niet het gepaste instrument om binnen te breken in zogenaamd weerbarstige sectoren. Voor een Open Oproep moet men klaar zijn; er moet reeds vertrouwen zijn. Je moet andere middelen aanwenden, andere instrumenten ontwikkelen om bepaalde sectoren te benaderen. Deze andere instrumenten kunnen wel voorbereidend zijn voor een nieuwe generatie Open Oproepen.

Voor U is geen enkele sector echt weerbarstig; zij kunnen en moeten alle benaderd worden?

PS Wanneer je het wil hebben over weerbarstige sectoren: de Vlaamse overheid is misschien geen sector, maar ik vind die erg weerbarstig. Ik mis de Vlaamse overheid nog steeds in de Open Oproep, in tegenstelling tot de stedelijke en gemeentelijke overheden, waar men kan spreken van een serieuze lokale verankering van de Bouwmeester werking. Bij de hogere overheid hoor ik heel veel commentaar op de Open Oproep, zonder dat men het echt heeft geprobeerd.

Kun je stellen dat wat de hogere overheid betreft, verlicht opdrachtgeverschap nog niet bestaat?

PS Opnieuw, ik probeer daar een bocht rond te maken door alle ministers aan te spreken op hun bevoegdheid en interesse en daarbij andere instrumenten te gebruiken, aangepast aan de vraag en de schaal. Zo hebben we binnen onze Pilotprojecten reeds trajecten lopen rond zorg, collectief wonen, scholen in Brussel en landbouw. In het kader van onze territoriale experimenteerruimte, Labo Ruimte genaamd, werken we intensief samen met Ruimte Vlaanderen en externe partners rond grootschalige vraagstukken omtrent de kust, energielandschappen, de rand rond Brussel en de Eurodelta. Op die manier hebben we de voorbije jaren zeer direct kunnen inspelen op concrete maatschappelijke noden en urgente beleidsvraagstukken. Via een dergelijke aanpak op maat worden enerzijds de diverse beleidsmakers nauwer bij het publieke opdrachtgeverschap betrokken (de Pilotprojecten-calls aan het adres van publieke opdrachtgevers en ontwerpers gaan rechtstreeks uit van de bevoegde ministers), én kan anderzijds een selectie bouwheren met ambitie rekenen op een bijzonder intensieve begeleiding.

Past Uw droom van een Vlaamse IBA³ daar eveneens in?

PS Ik ben ervan overtuigd dat we onze instrumenten zo breed en grensoverschrijdend mogelijk moeten kunnen verankeren binnen het beleidsvoorbereidend kader. Een stimuleringsfonds zoals IBA, op Vlaamse schaal weliswaar, zou een cruciaal onderdeel moeten zijn van het inschrijven van ontwerpend onderzoek als beleidsvoorbereidend instrument. We zullen zien of dat lukt. Ik heb nog twee jaar om dit samen met Ruimte Vlaanderen al of niet vleugels te geven. Het belangrijkste vind ik dat we de afgelopen drie jaren het instrumentarium danig hebben uitgebreid, zodat er, met de Pilotprojecten en Labo Ruimte, naast de Open Oproep evenwaardige en complementaire instrumenten zijn kunnen ontstaan om publieke bouwheren, administraties, lokale en Vlaamse beleidsmakers nog beter van dienst te zijn.

Bovenstaande tekst is de neerslag van een gesprek dat plaatsvond in het Atelier Bouwmeester, Ravensteingalerij 54-59 te Brussel op 11 februari 2013.

- ¹ Zie Hans Ibelings, *In publieke opdracht. Vlaams Bouwmeester 1999–2009*. SUN, Amsterdam, 2009, pp. 133–136.
- ² Bruno De Meulder (red.), *Onzichtbaar aanwezig. Sociale huisvesting in Vlaanderen, vandaag*, Vlaams Bouwmeester, 2008.
- ³ De IBA (Internationale Bauausstellung) wordt in Duitsland al meer dan een eeuw ingezet als instrument van stadsplanning en ruimtelijke ordening bij complexe en urgente vraagstukken. De eerste IBA vond plaats in Darmstadt in 1901; momenteel bevindt IBA Berlin 2020 zich in een startfase. Zie ook Peter Swinnens ambitie-nota *Zeven memo's voor een verlichte bouwcultuur* (Brussel, Team Vlaams Bouwmeester, 2010) op pp. 17–19.

DE OPEN OPROEP IN VLAANDEREN EEN BOUWCULTUUR IN KAART GEBRACHT

Op de volgende reeks detailkaarten zijn alle Open Oproep projecten van editie 01 tot en met 25 aangeduid met hun volgnummer. De gegevens over elk van deze projecten zijn, via het Open Oproep volgnummer, terug te vinden in het Open Oproep register, alsook, vanaf medio 2014, via www.vlaamsbouwmeester.be.

I

II

III

VI

VII

VIII

XII

XIII

XIV

IV

V

IX

X

XI

XV

XVI

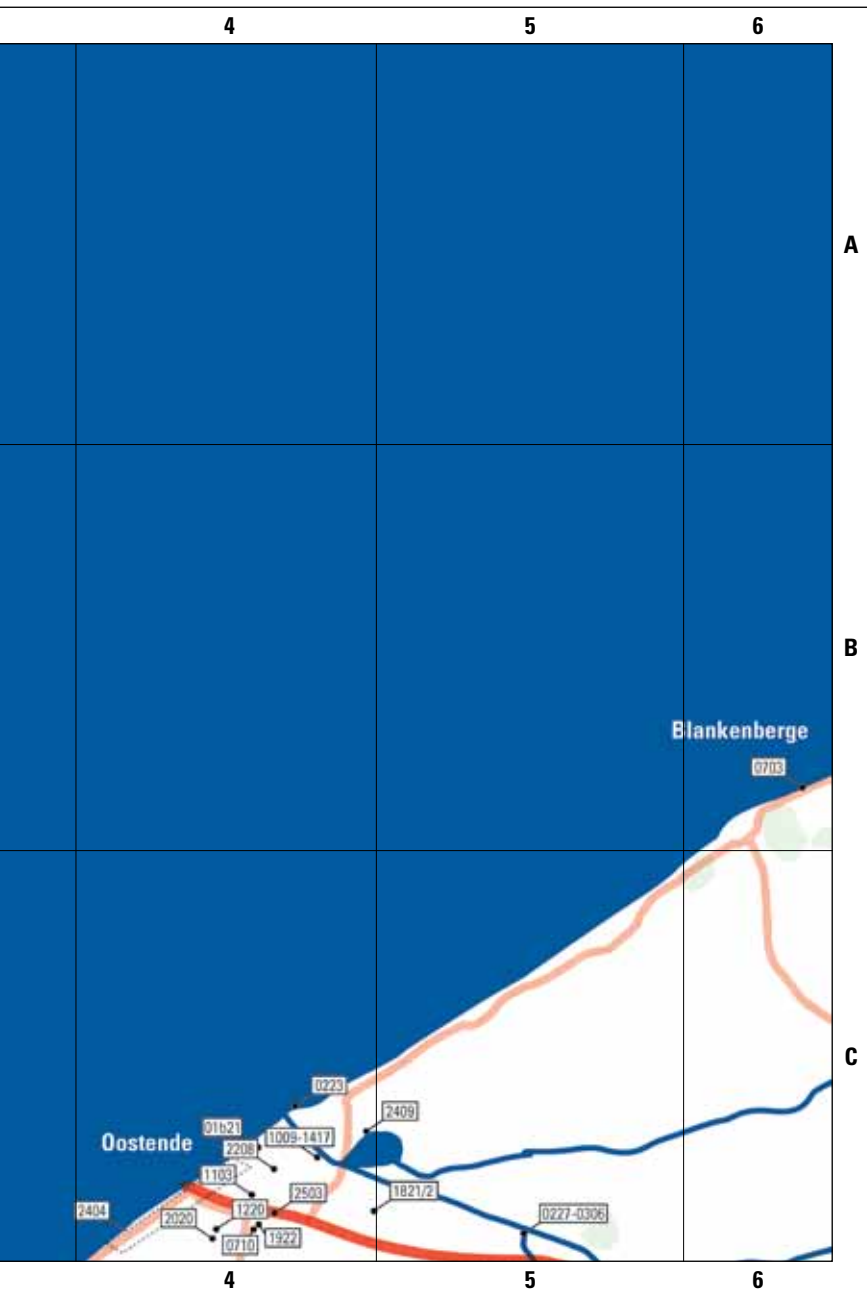

XVII

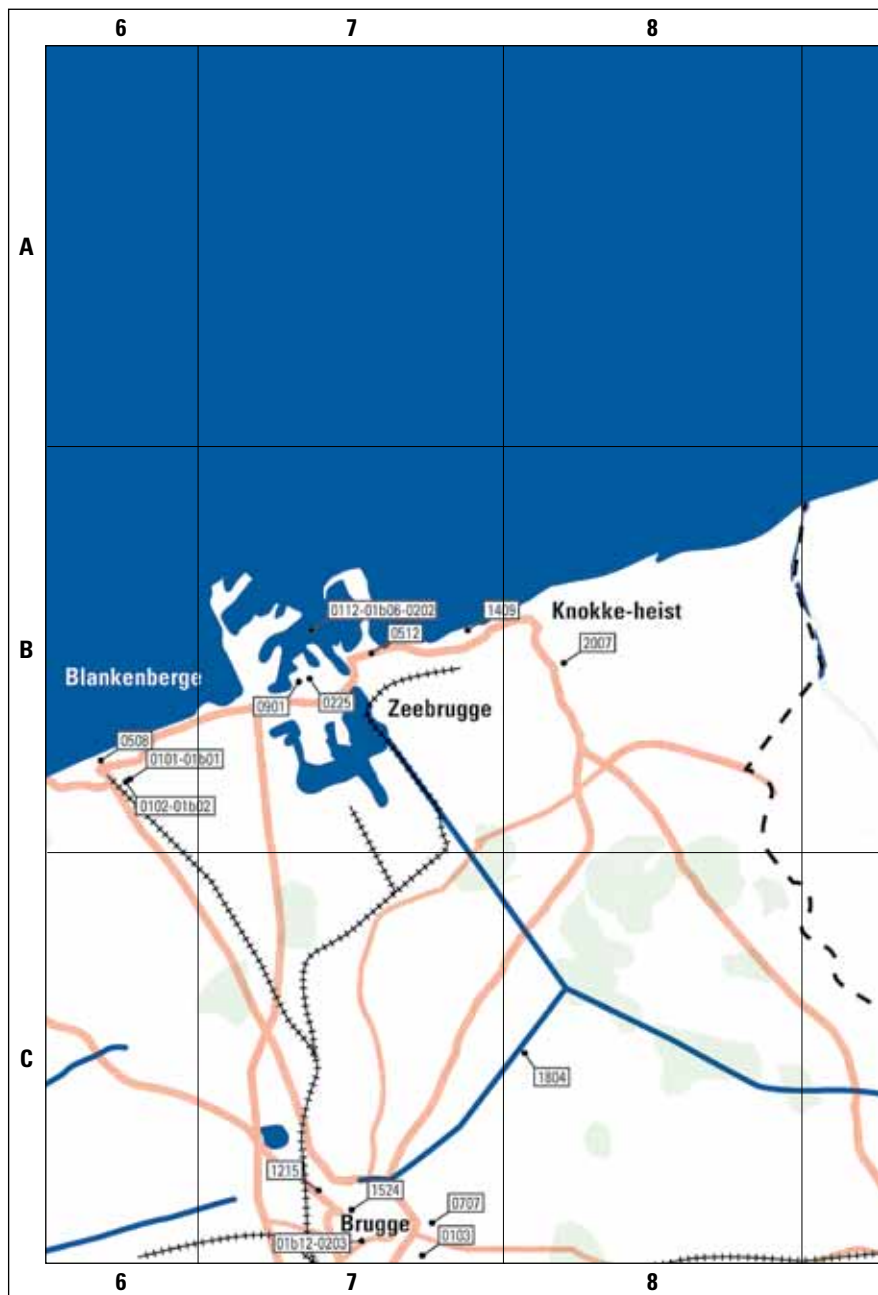

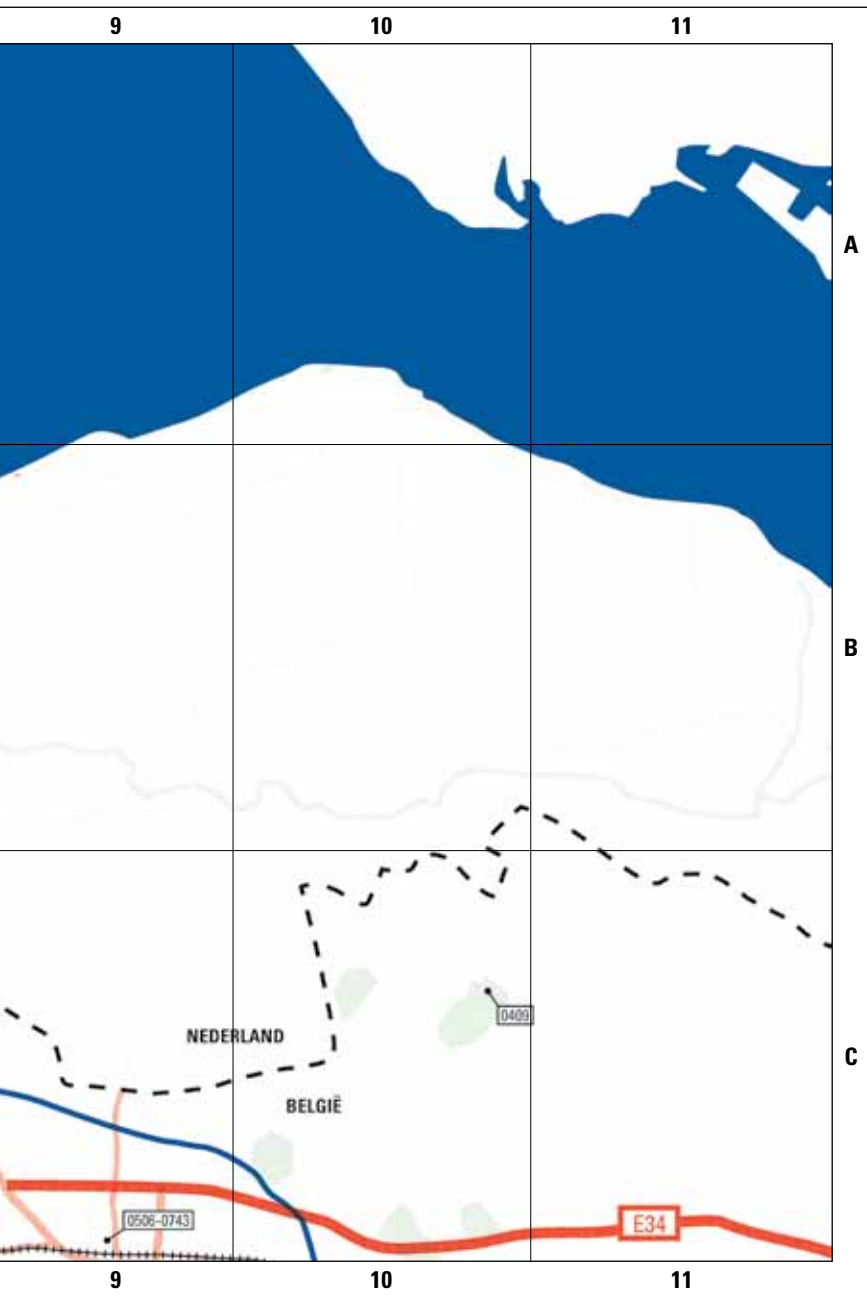
I

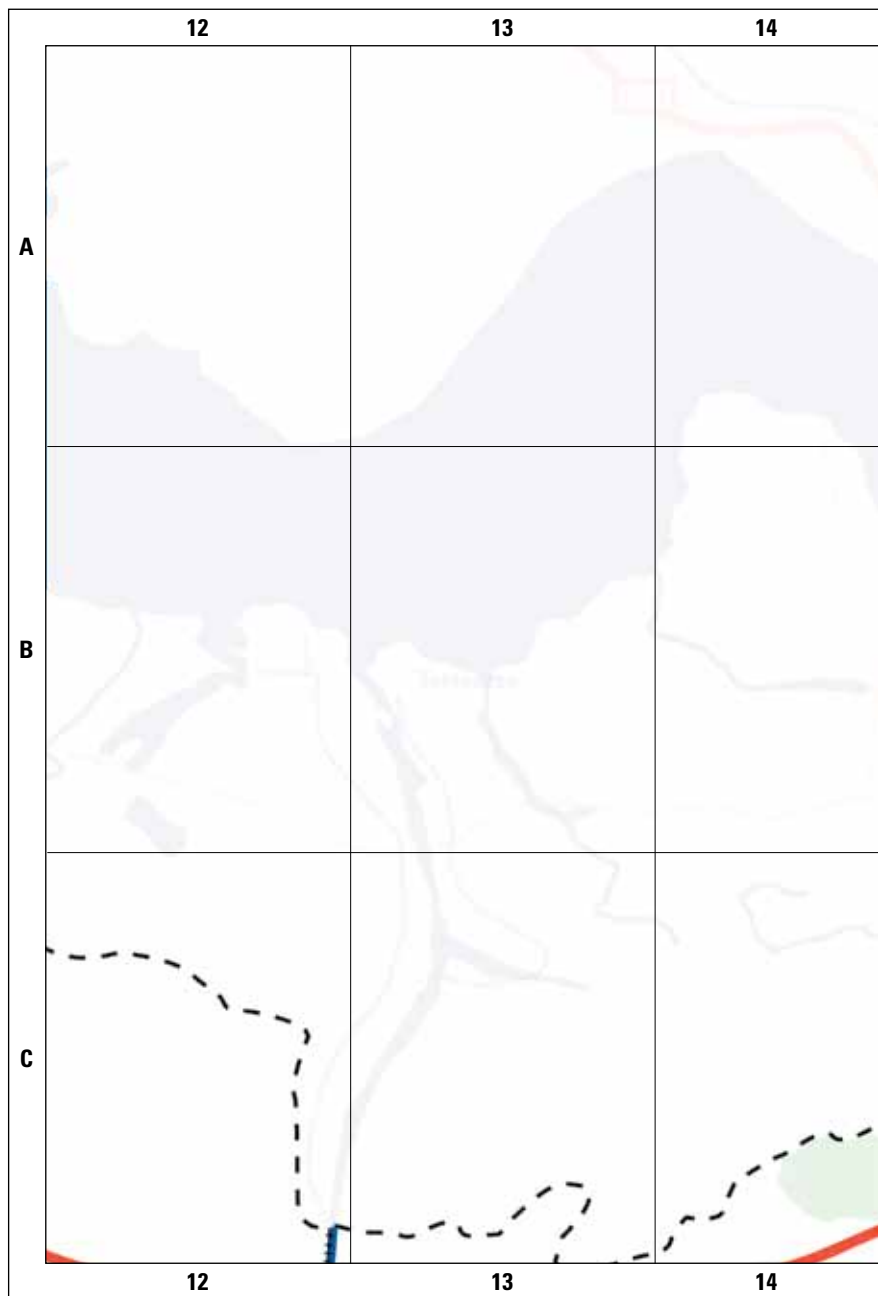
	1	2	3
A			
B			
C			

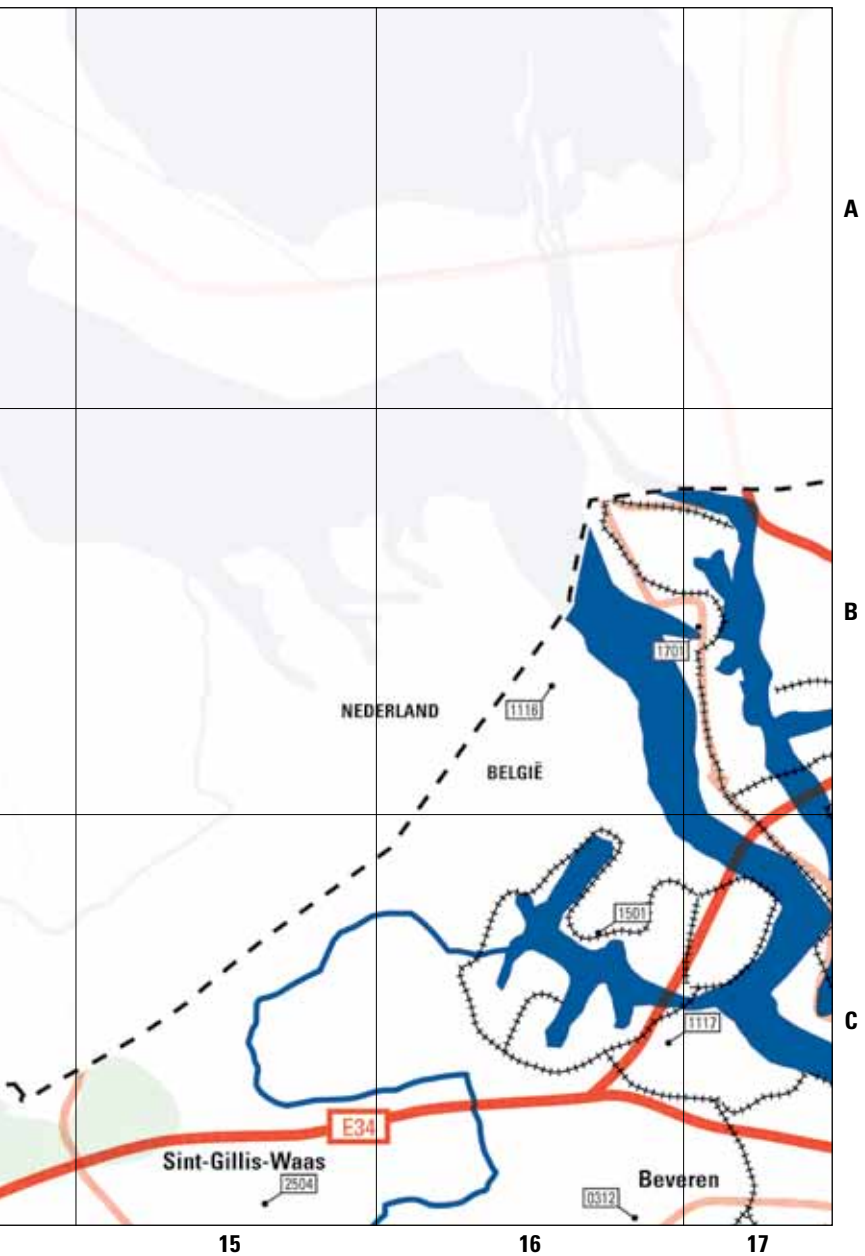

15

16

17

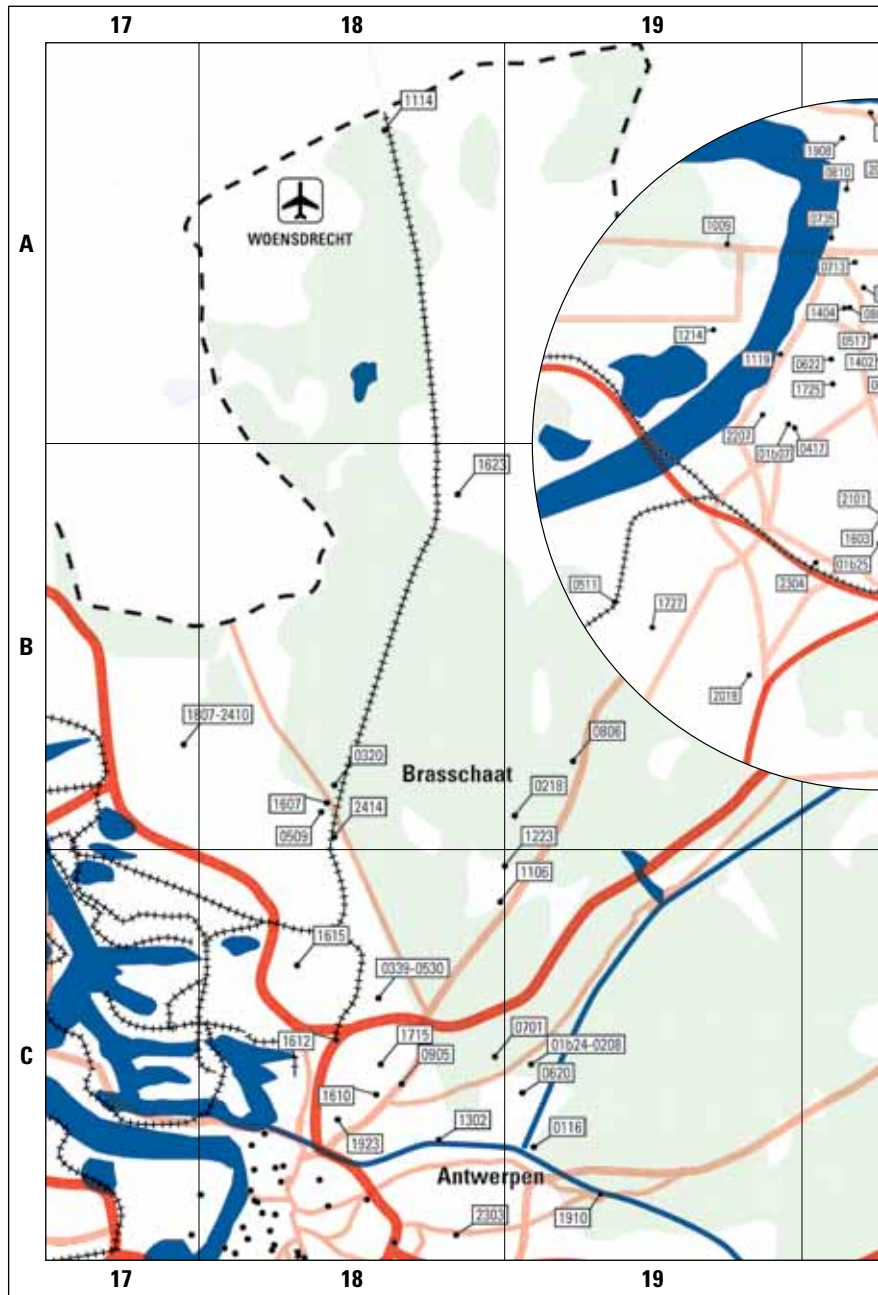

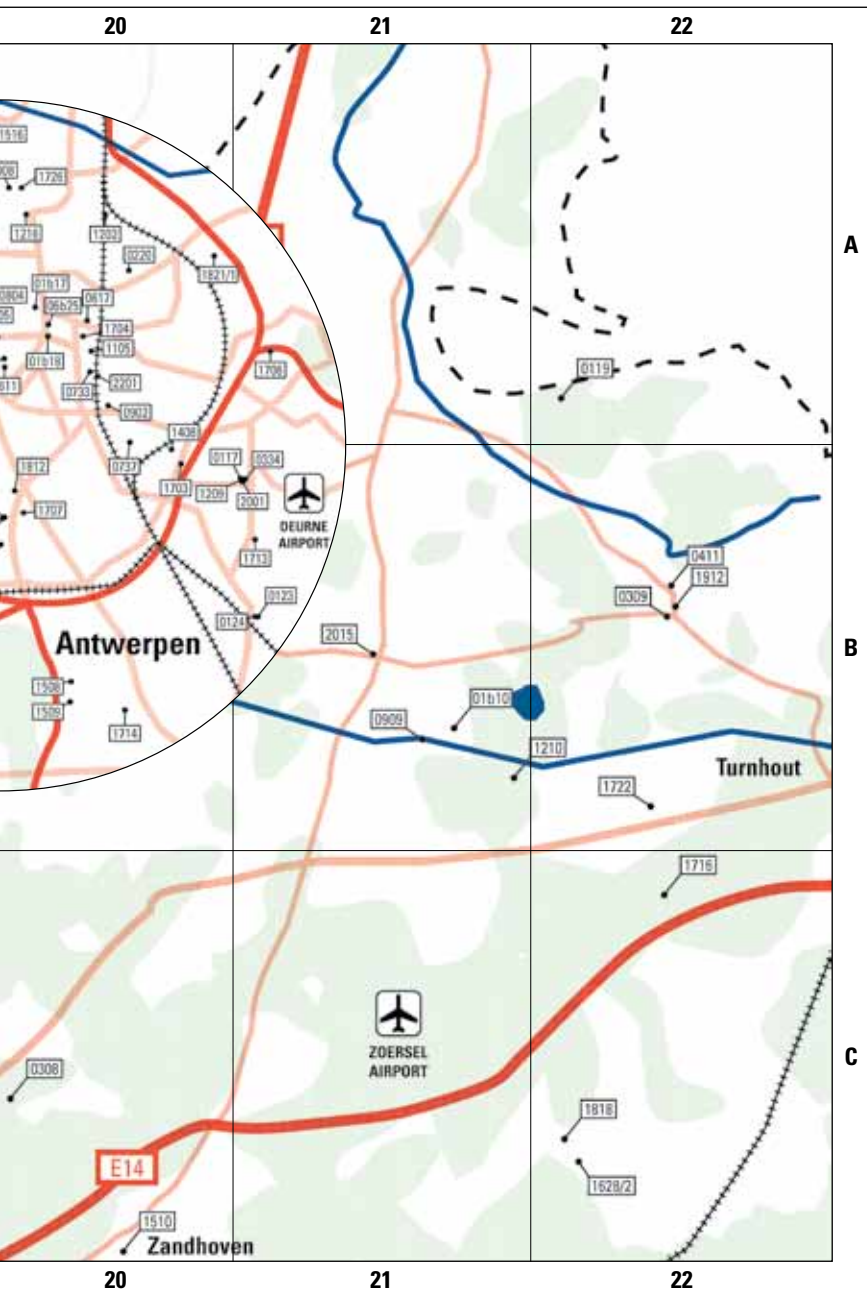
A

B

C

IV

V

23

24

25

A

0502

0720

WEELDE

B

2011

1513

Turnhout

C

0125-01608

2306

0709

Kasterlee

1620

2502

1307

Mol

1822

23

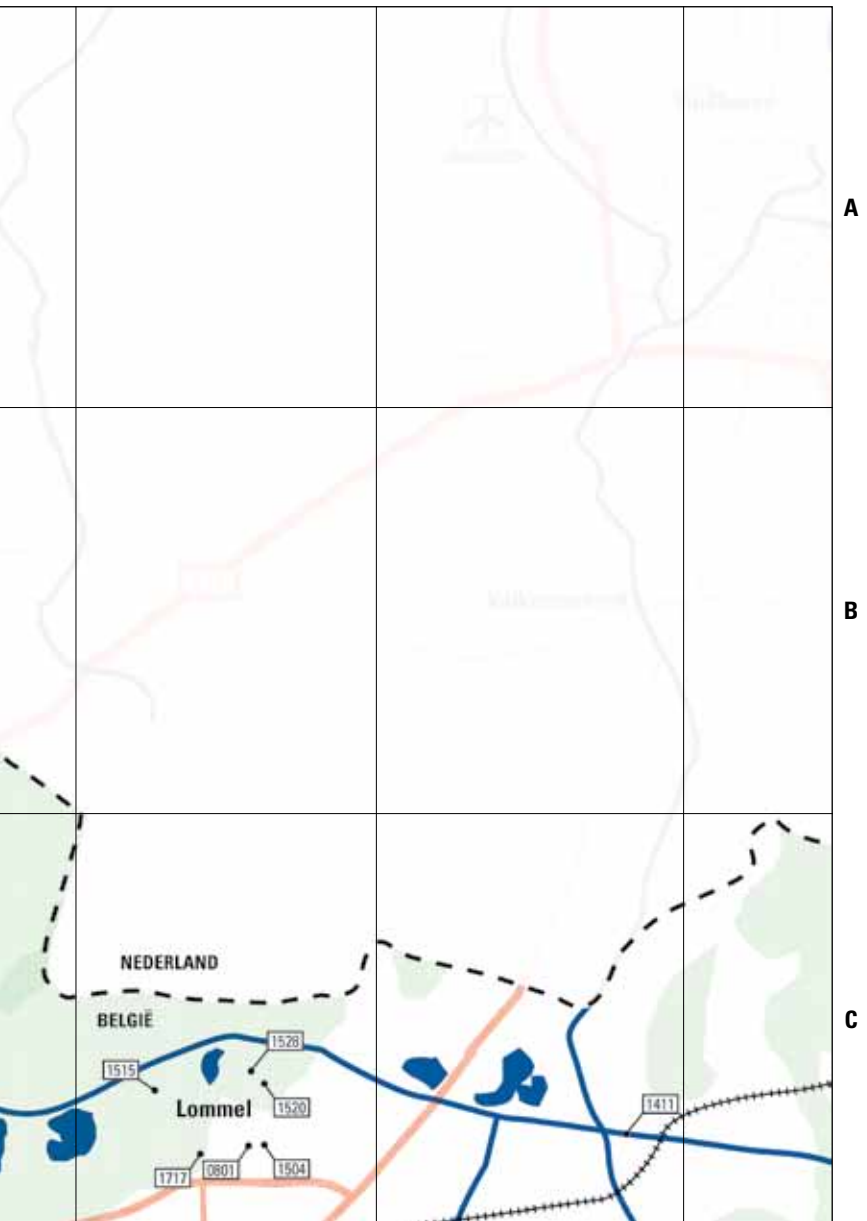
24

25

26

27

28

A

B

C

26

27

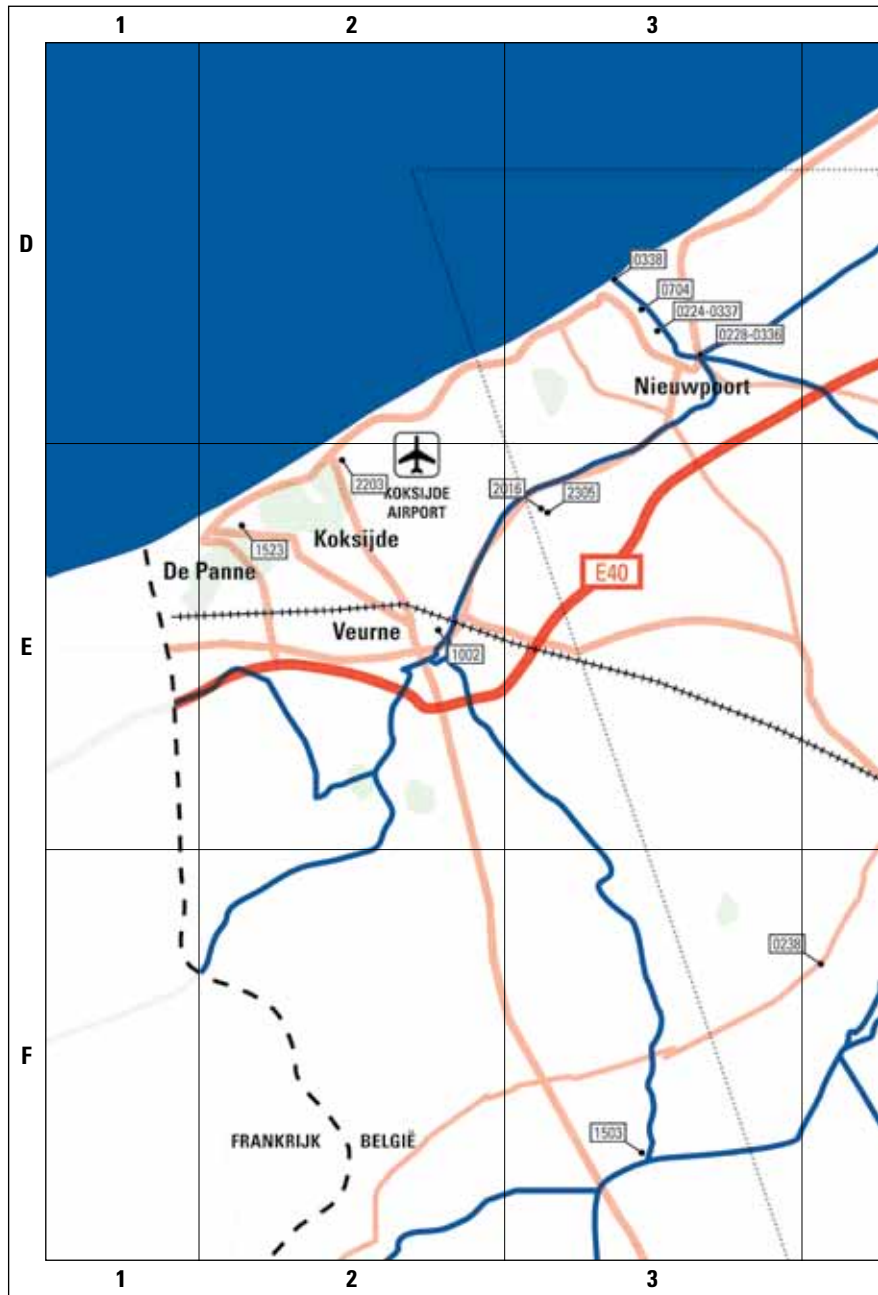
28

3 Km

231

VII

D

E

F

VIII

12

13

14

D

E

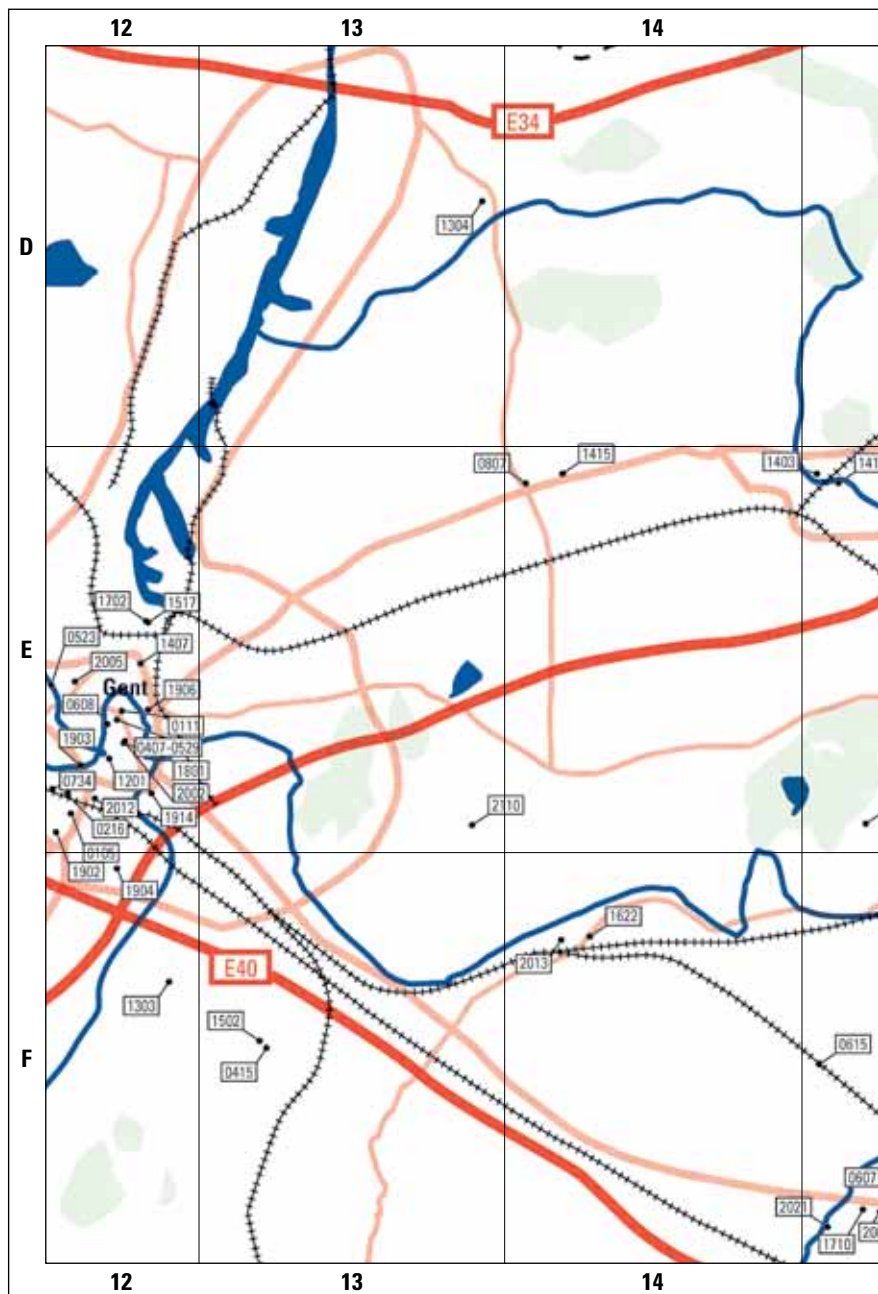
F

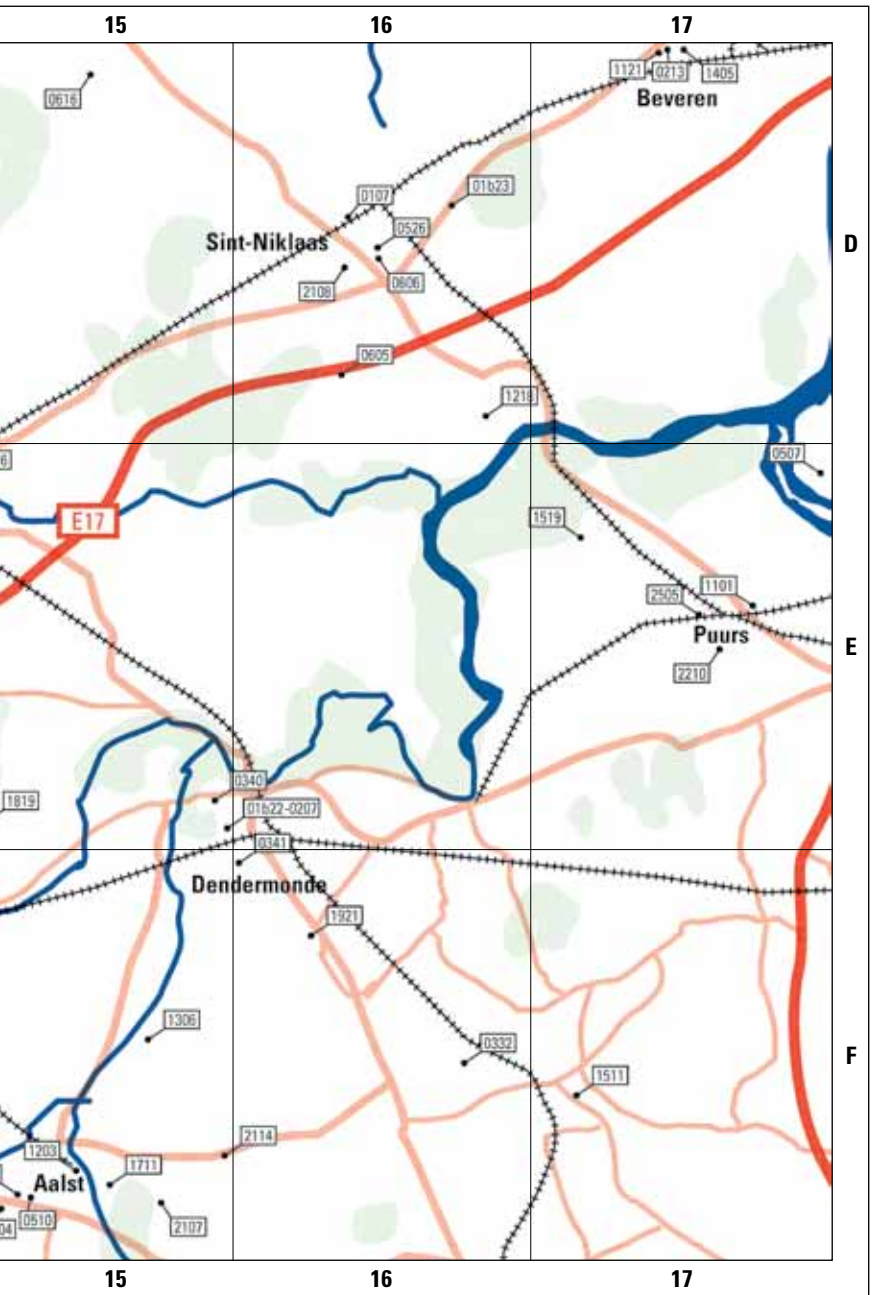
12

13

14

VII

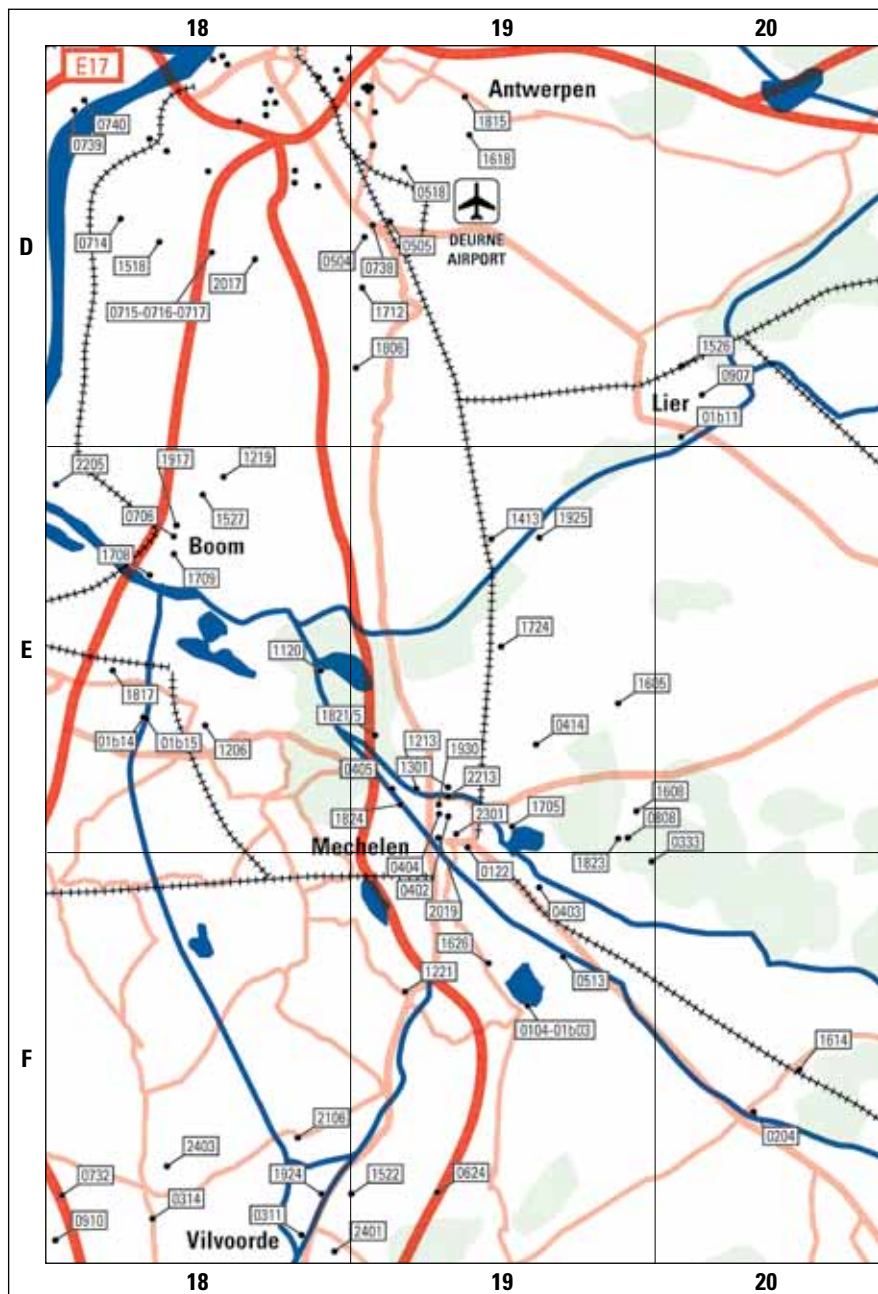

D

E

F

IX

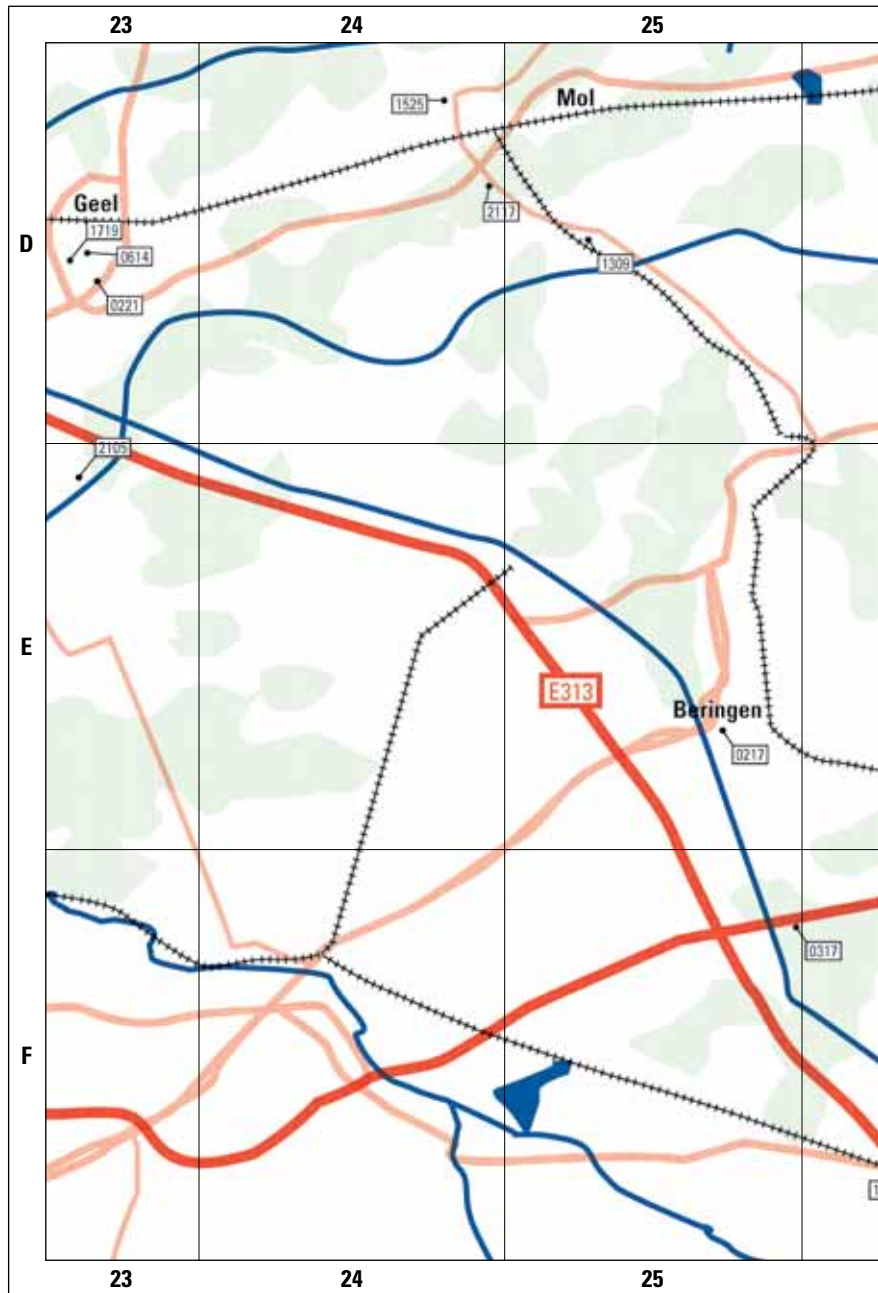
D

E

F

IX

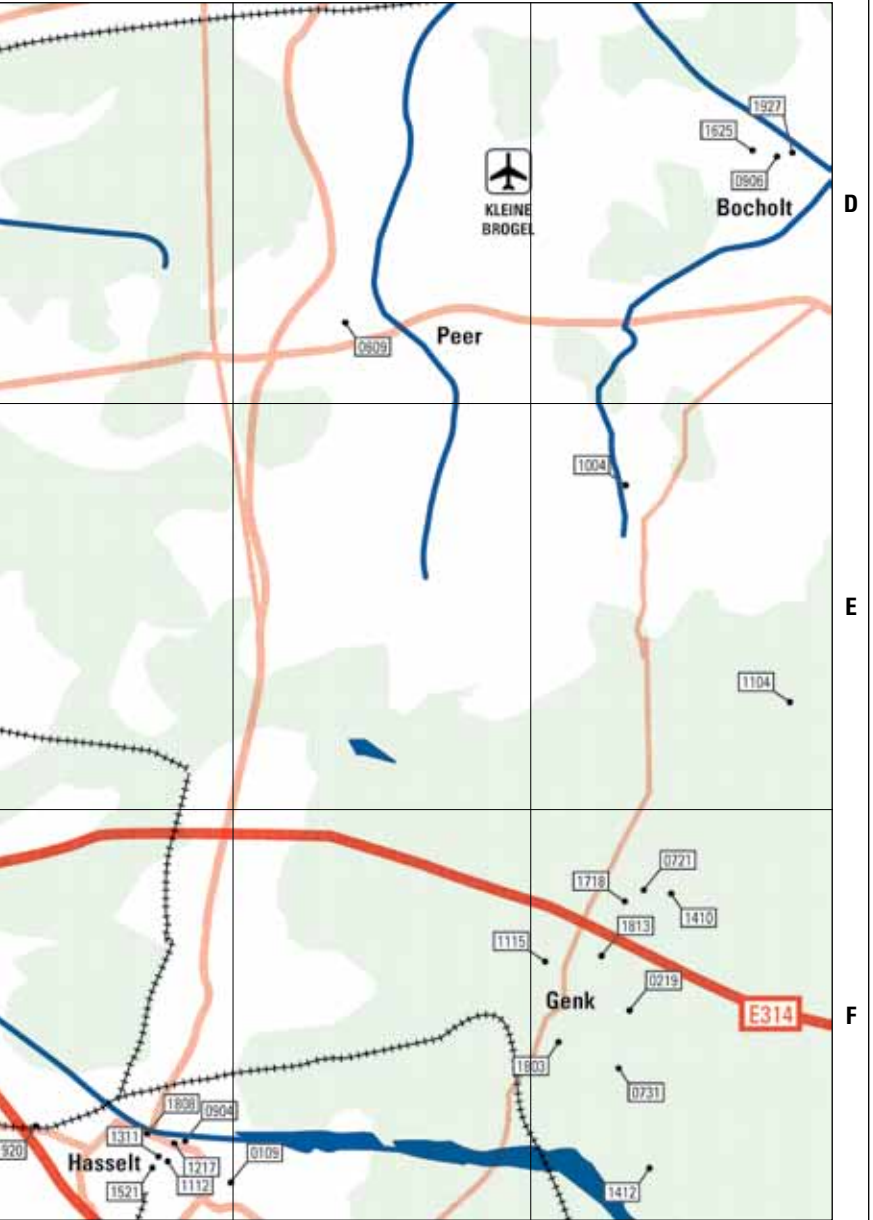

26

27

28

D

E

F

XI

26

27

28

29

30

31

D

Bocholt

E

Maasmechelen

1208

BELGIË NEDERLAND

F

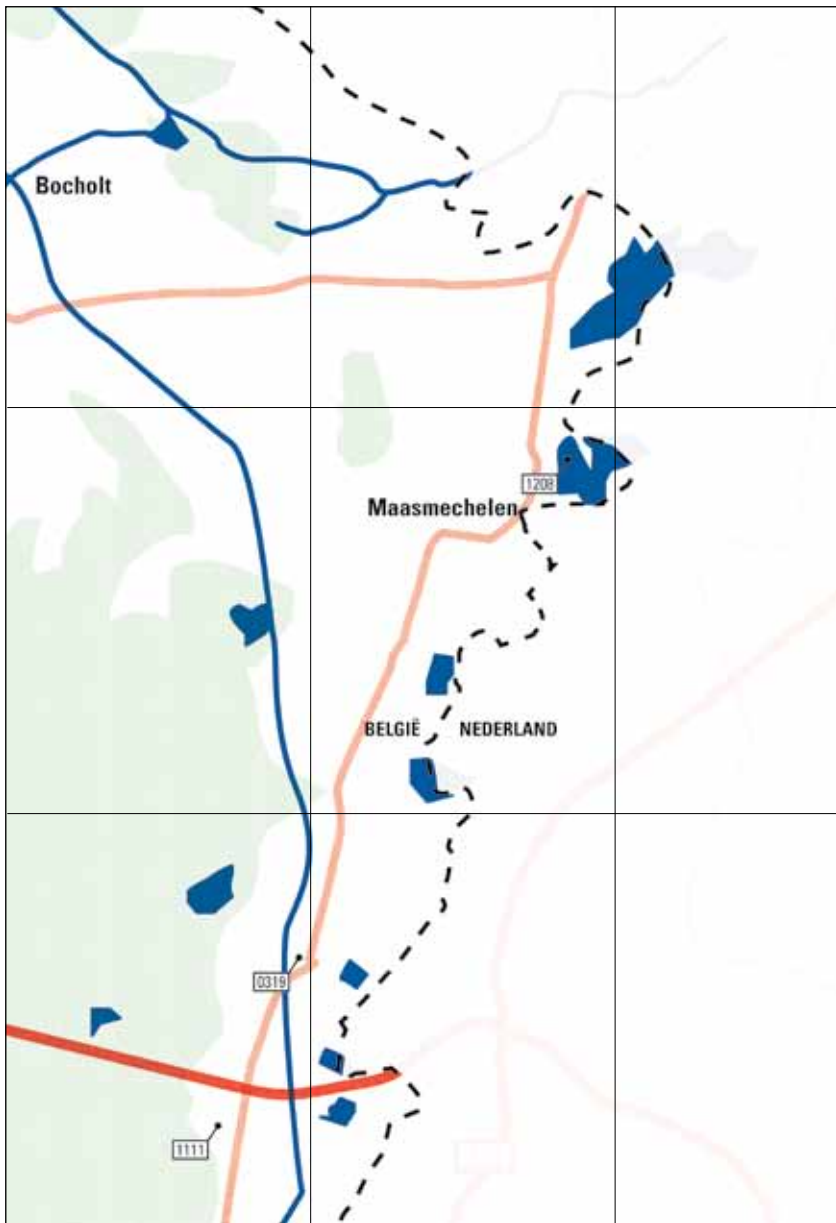
0319

1111

29

30

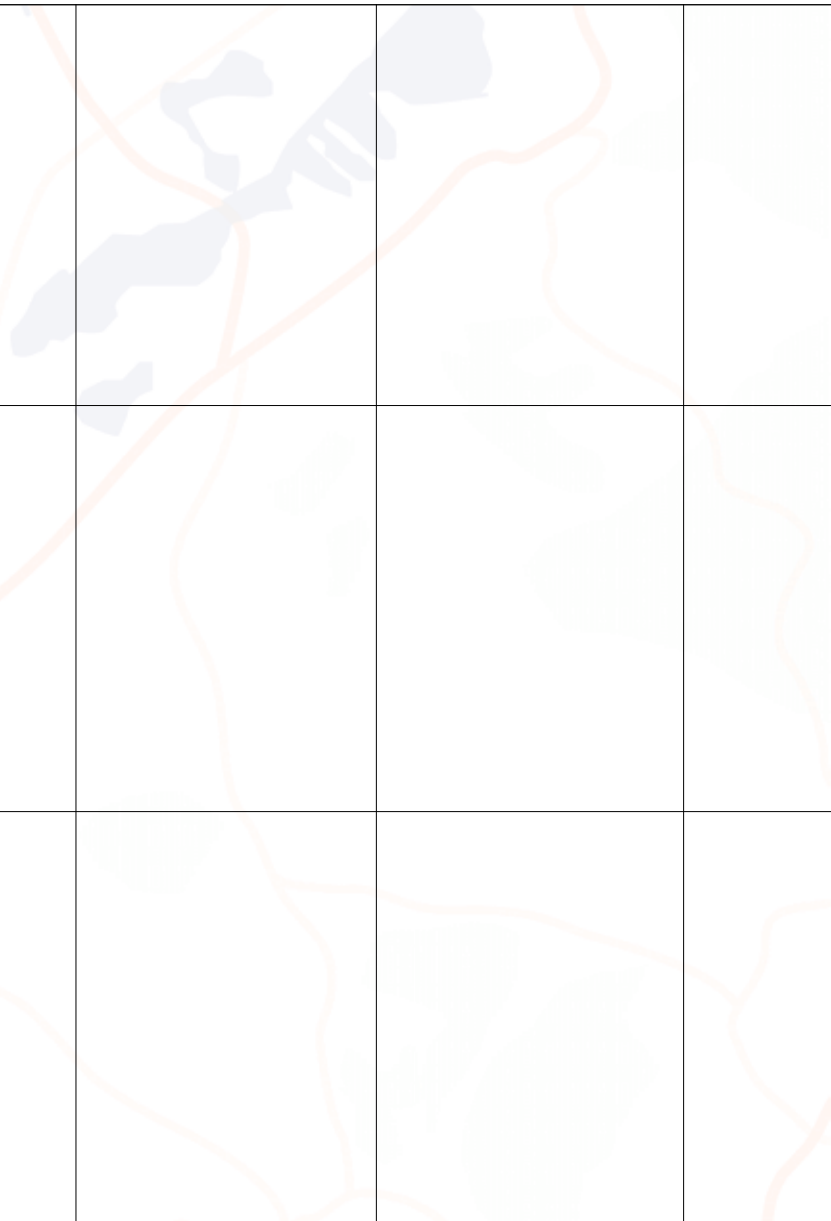
31

32

33

34

D

E

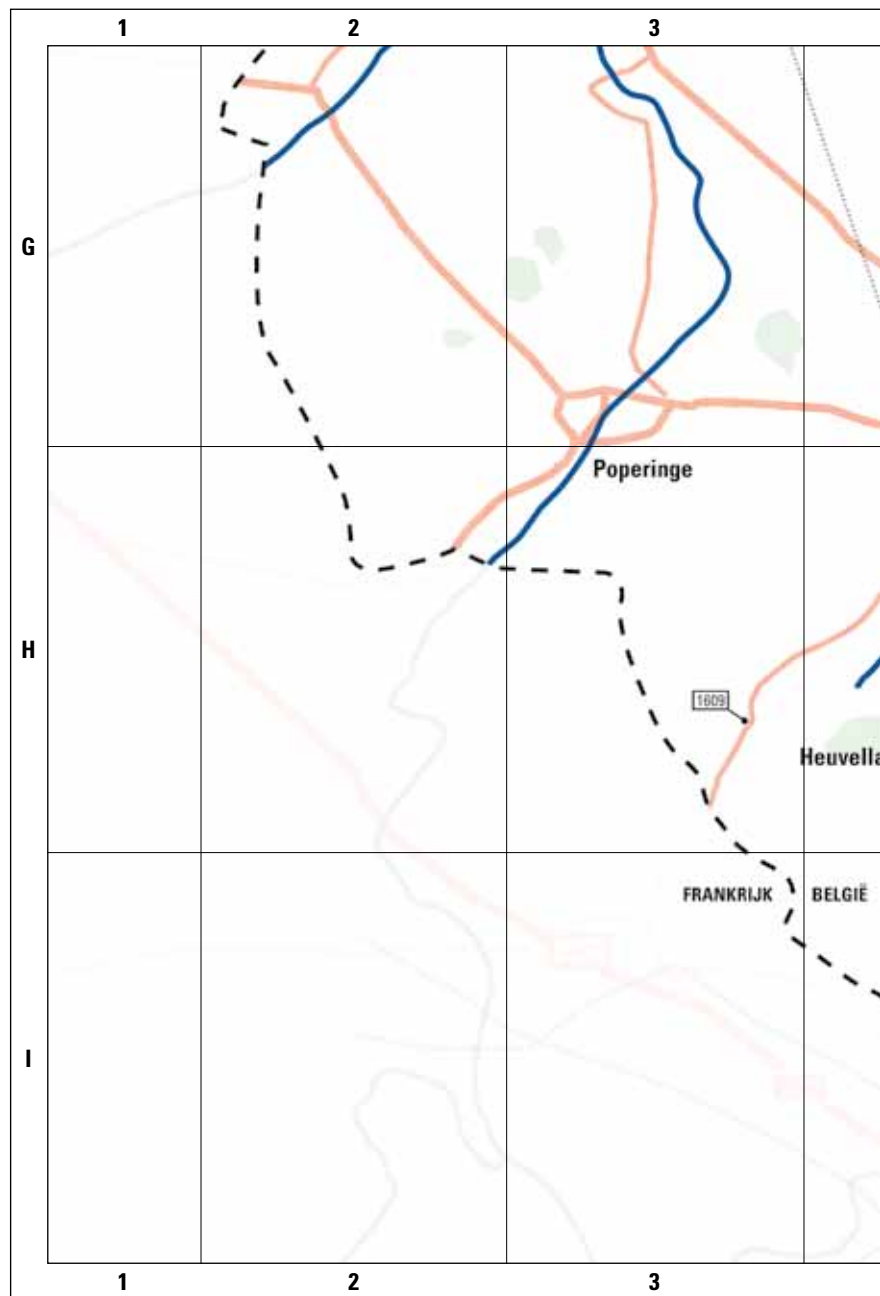
F

IX

32

33

34

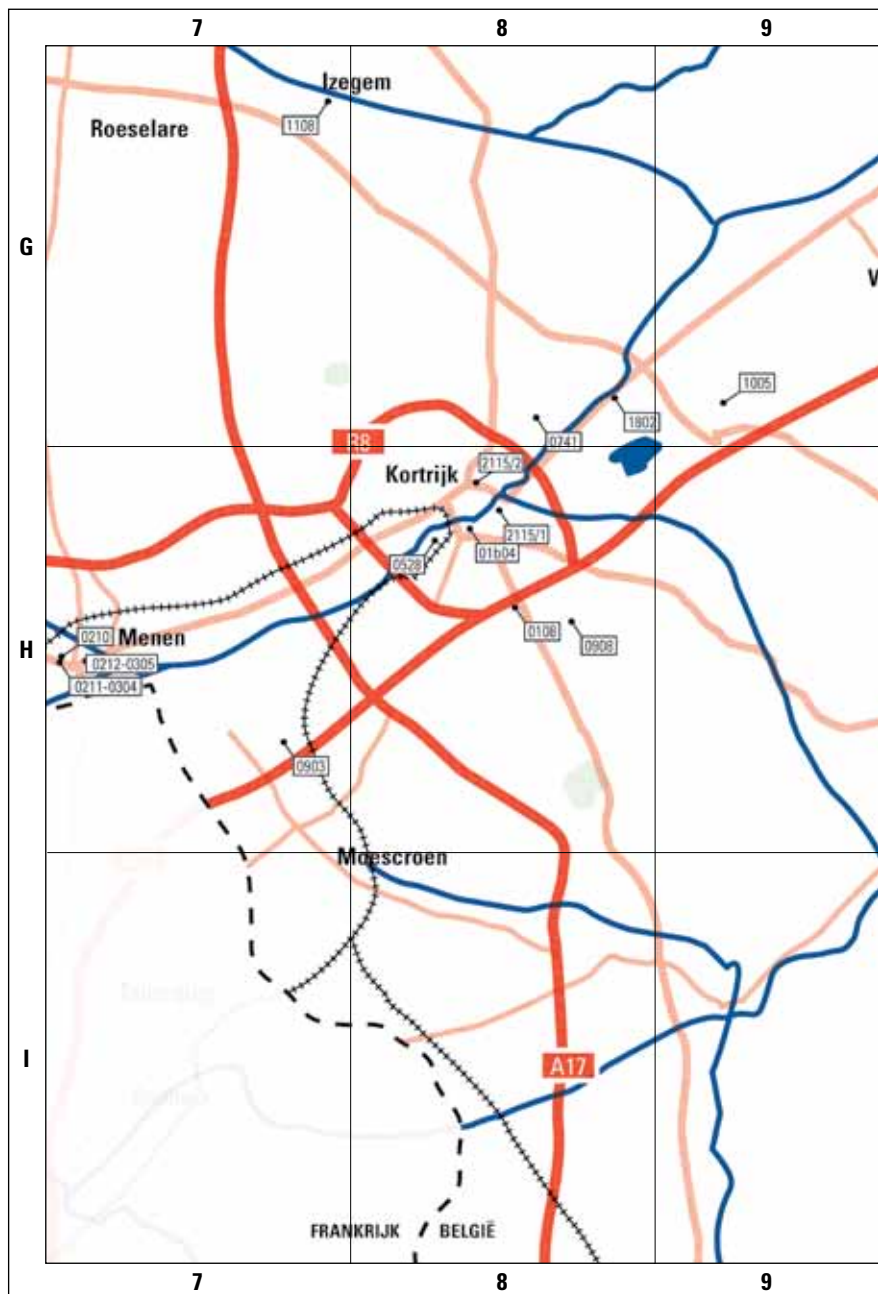

G

H

I

XIII

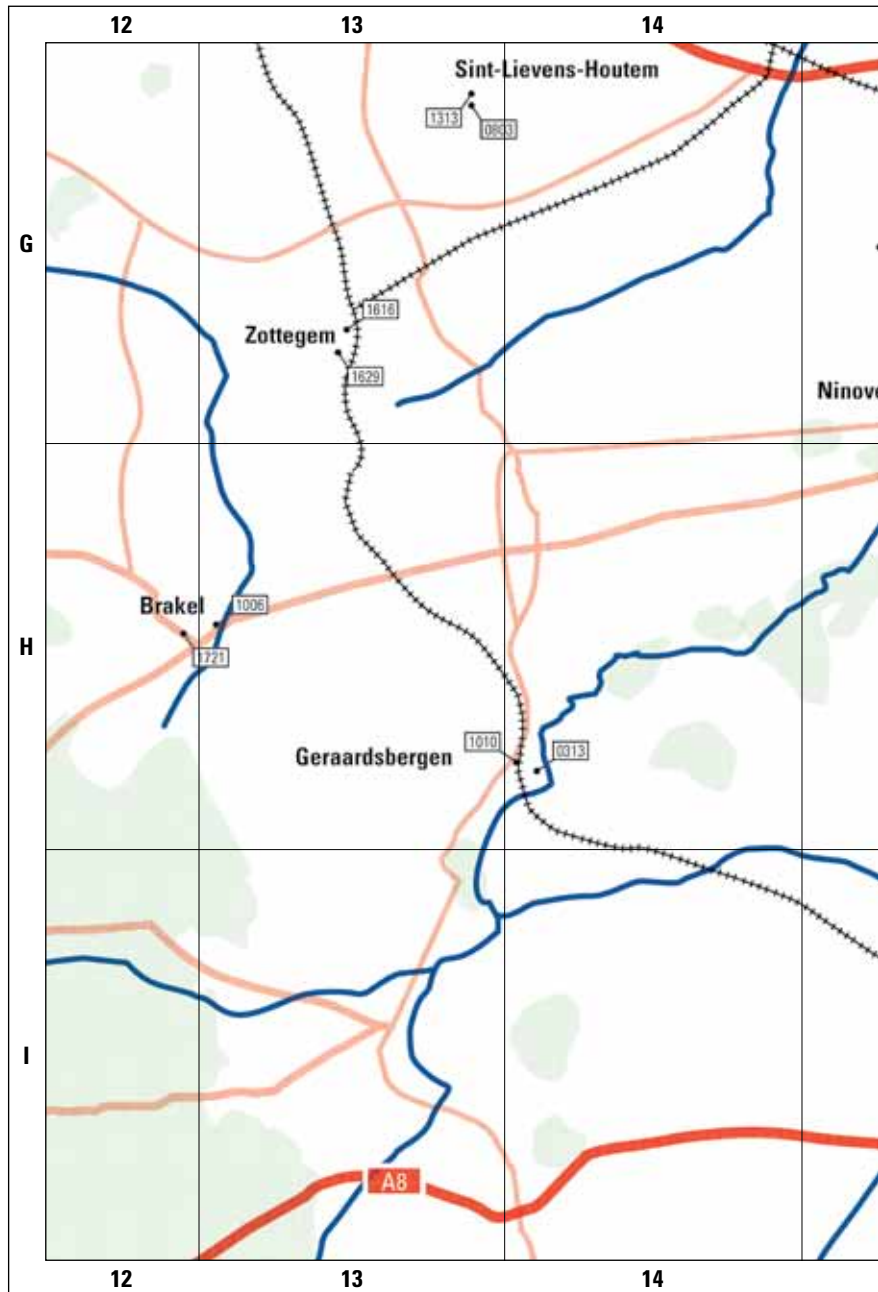
G

H

I

XIV

G

H

I

XV

18

19

20

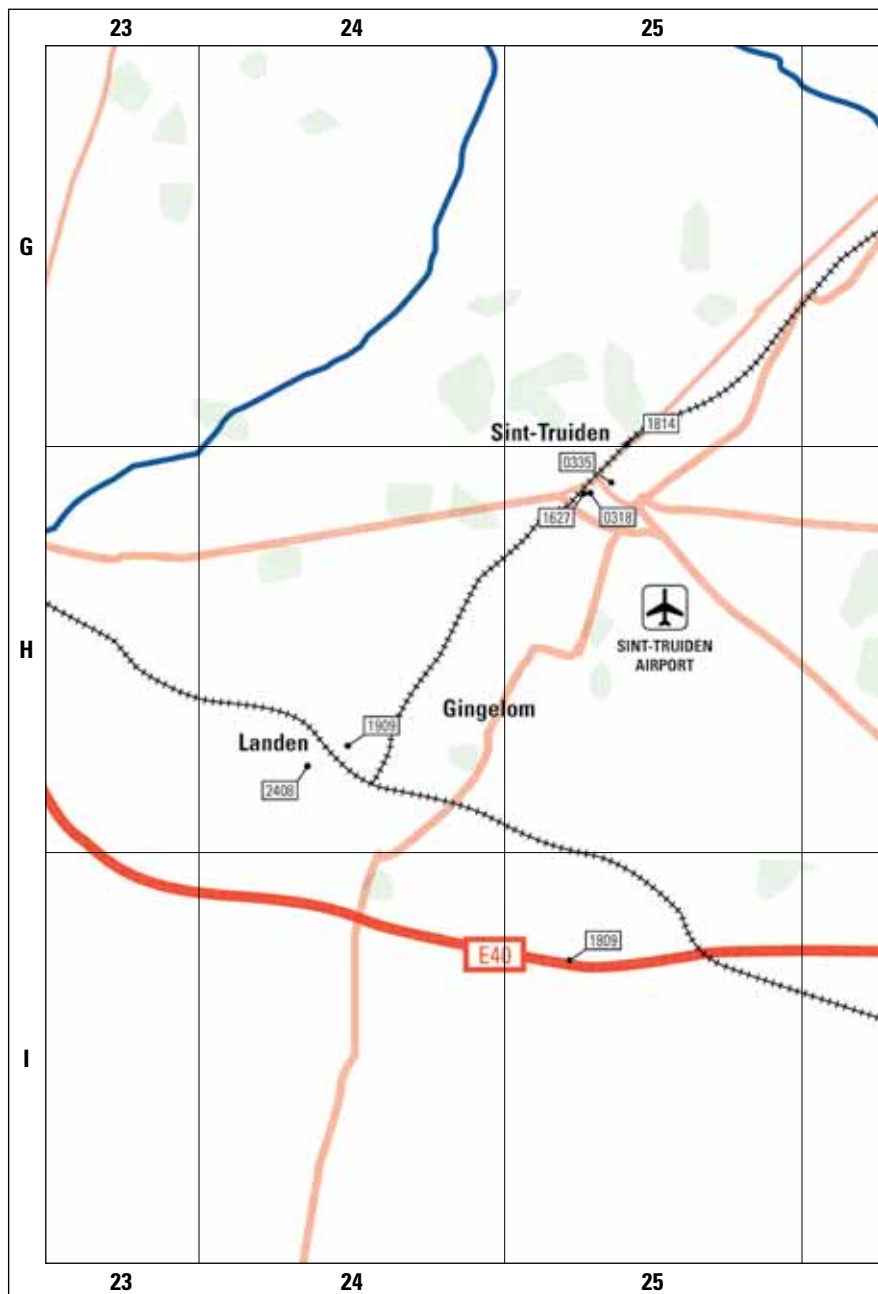

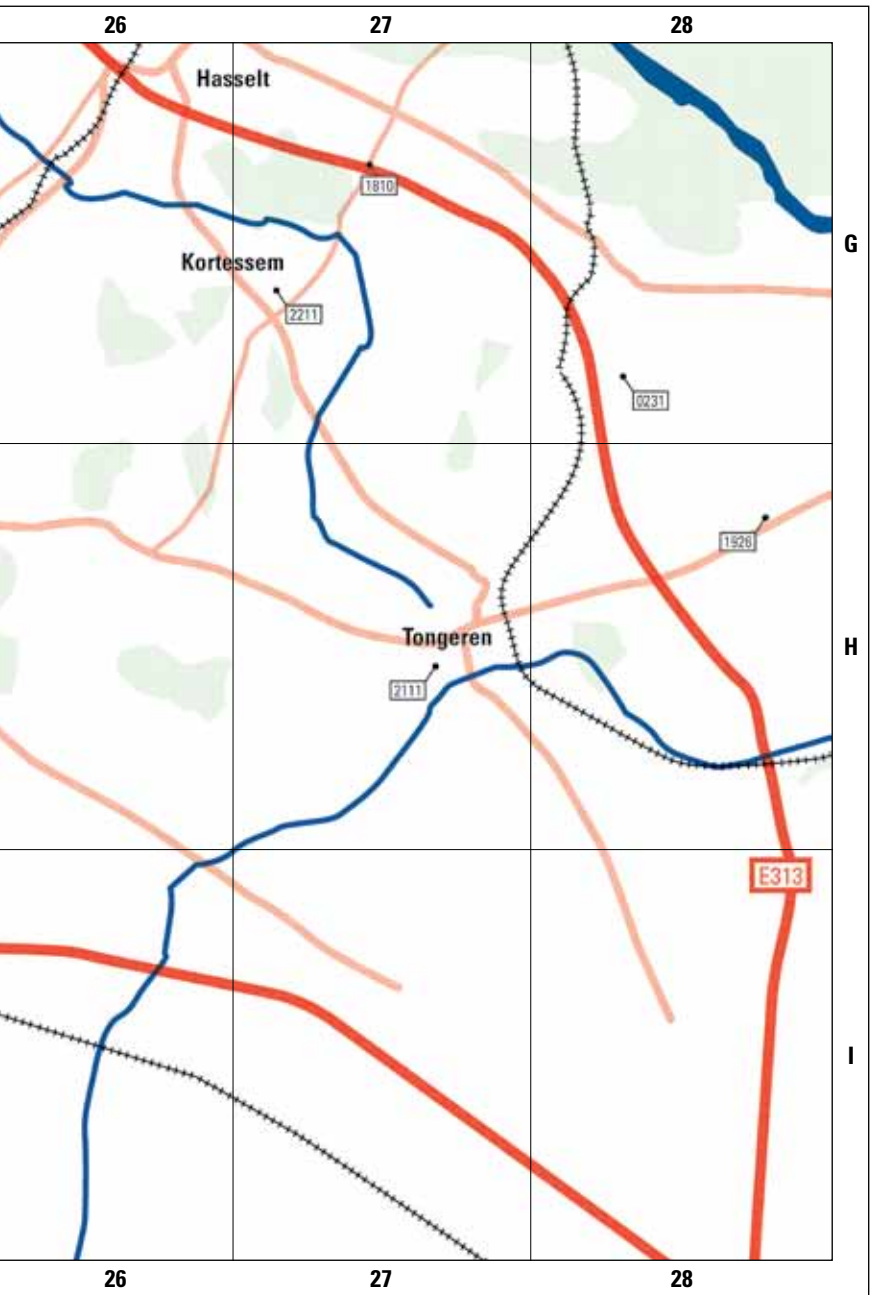
G

H

I

XVI

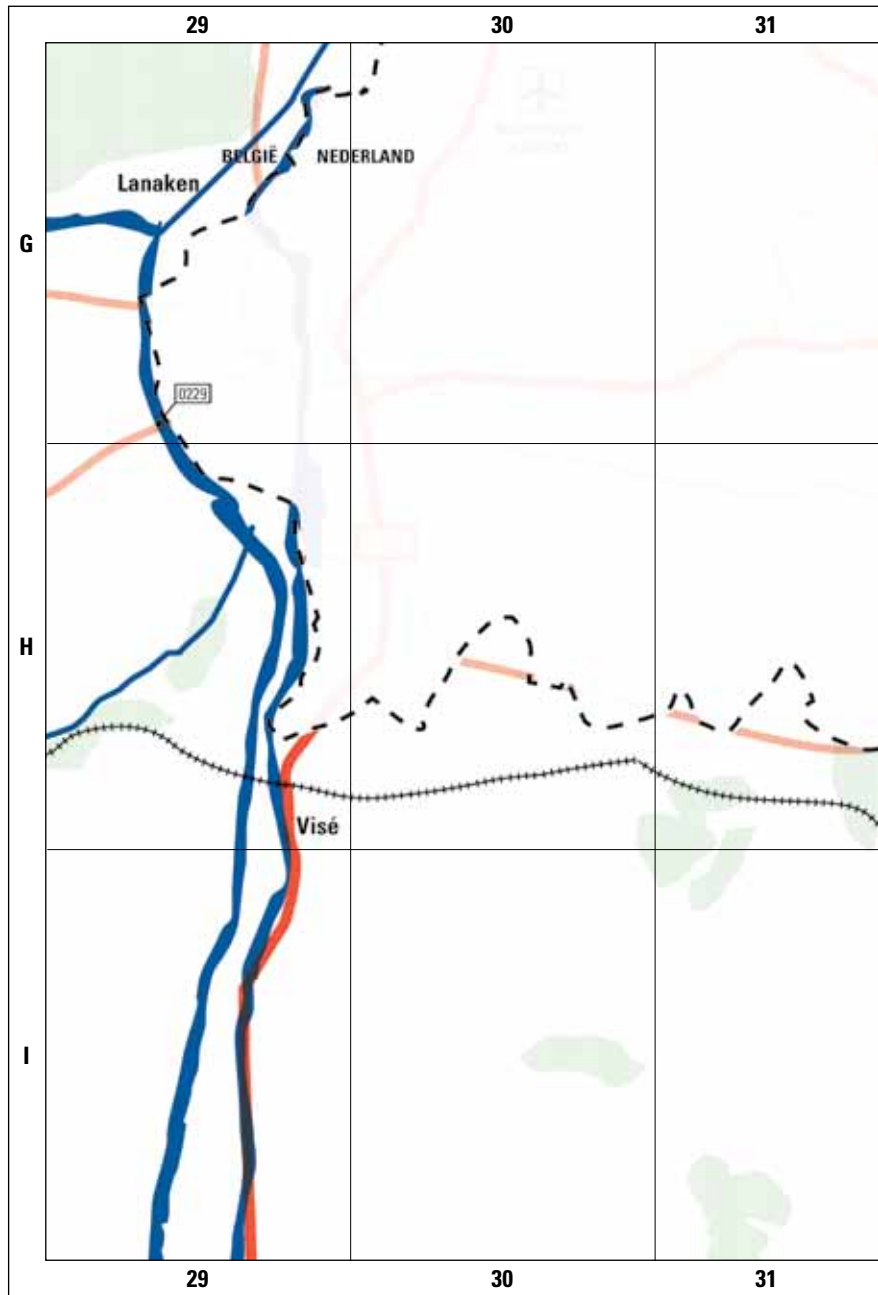

G

H

I

XVII

XVI

32

33

34

G

H

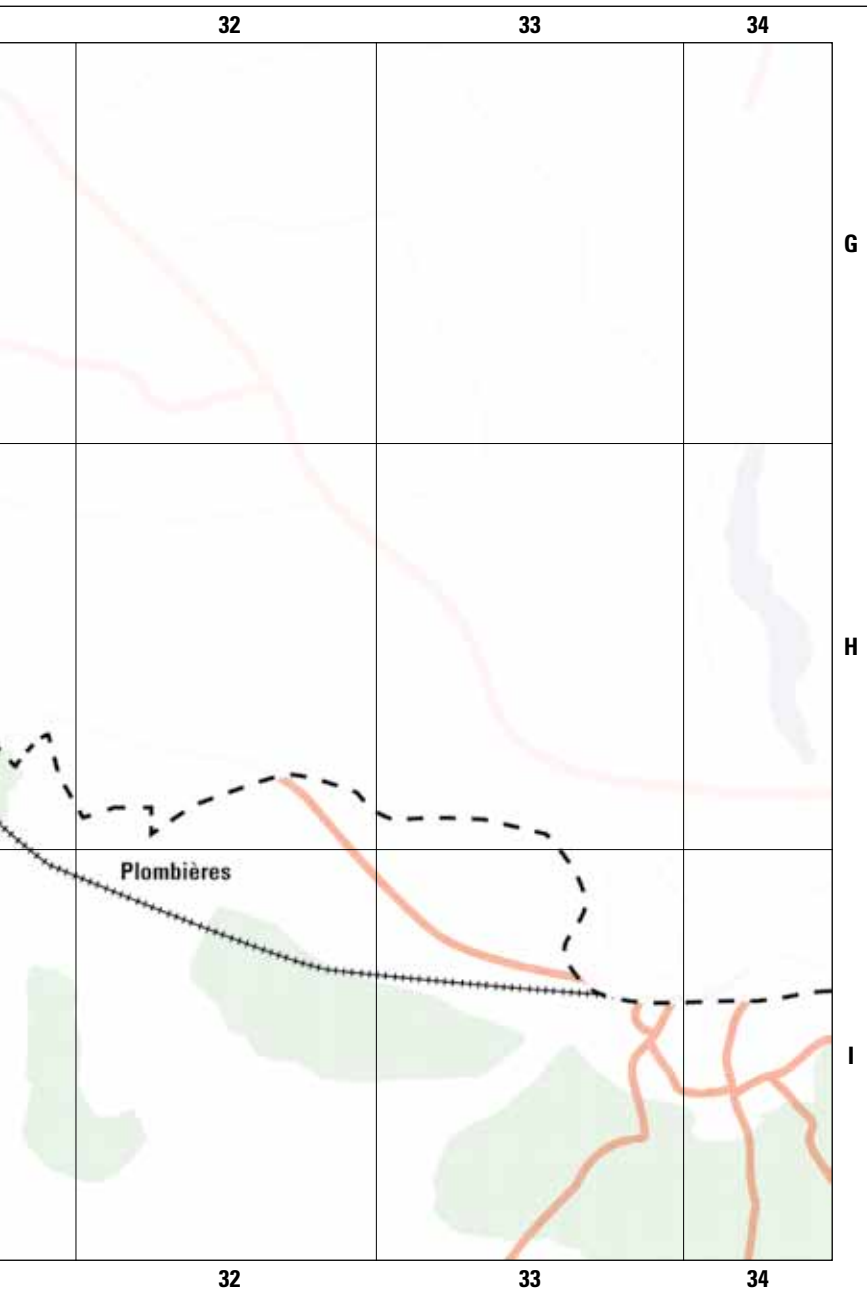
I

Plombières

32

33

34

NR .....PROJECT..... ADRES ..... BOUWHEER .....

OPEN OPROEP REGISTER

EXHAUSTIEVE PROJECTENLIJST

2000–2013

Dit register biedt een volledig overzicht van alle tot op heden in Open Oproep gepubliceerde projecten, gerangschikt per editie en terugtellend van Open Oproep 25 (voorjaar 2013) tot Open Oproep 1 (juli 2000). Per project worden vermeld:

- het Open Oproep volgnummer, samengesteld uit vier cijfers: de eerste twee geven aan om welke Open Oproep editie het gaat, met de laatste twee wordt het projectnummer aangeduid
- een korte omschrijving
- het adres
- de bouwheer
- de deelnemende ontwerpteams (indien de opdracht werd gegund, staat het gekozen team vet gedrukt)
- de status
- de geografische ligging

- ⊙ gerealiseerd
- in uitvoering
- ⊖ nog niet opgestart
- ⊕ selectie lopende
- ⊗ geannuleerd

NR .....PROJECT..... ADRES ..... BOUWHEER .....

00 25 2013

2501.....De Zande Ruiselede.....Bruggesteenweg 130, ...VO, VVG, Agentschap Fonds Jongerenwelzijn, ...
8755 Ruiselede ..... Afdeling Gemeenschapsinstellingen
2502.....NIRAS Dessel.....Gravenstraat, Kasteelsedijk, ...NIRAS – nationale instelling voor radioactief.....
2480 Dessel ..... afval en verrijkte splijtstoffen
2503.....Sociaal woonproject.....Seringenstraat, ...De Gelukkige Haard .....
Oostende ..... 8400 Oostende
2504.....Gemeentehuis.....Burgemeester Omer De Meyplein 1,.....Gemeentebestuur Sint-Gillis-Waas.....
St.-Gillis-Waas ..... 9170 Sint-Gillis-Waas
2505.....Masterplan.....Centrum Puurs, ...Gemeentebestuur Puurs .....
Hondsmarkt Puurs ..... 2870 Puurs

00 24 2012

2401.....AZ Jan Portaels .....CAT-site, ...vzw Algemeen Ziekenhuis Jan Portaels .....
Vilvoorde ..... 1800 Vilvoorde
2402.....UPC St.-Kamillus.....Krijkelberg 1, ...vzw Provinciaal der Broeders van Liefde.....
Bierbeek ..... 3360 Bierbeek
2403.....Eigen Thuis en Heilig .....Schildpadstraat 30, ...vzw Eigen Thuis en vzw Woon-en .....
Hart Grimbergen ..... 1850 Grimbergen ..... Zorgcentrum Heilig Hart
2404.....Zeedijk Oostende.....Oostende Zeedijk, zone Raversijde .....Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en ....
tot Wellington, 8400 Oostende ..... Kust (MDK) – afdeling Kust
2405.....Dorpskernvernieuwing .....centrum Nazareth, ...Gemeentebestuur Nazareth.....
Nazareth ..... 9810 Nazareth
2406.....Destelheide Dworp.....Destelheidestraat 66, ...Agentschap Sociaal – Cultureel Werk voor Jeugd
..... 1653 Dworp ..... en Volwassenen
2407.....Masterplan Woon-Bal .....Gebied begrensd door de spoorweg, ...Gemeentebestuur Nijlen .....
Nijlen ..... Molenstraat, Kesselsesteenweg,
..... Goorstraat en Loze Bareel
2408.....Sinte-Gitter Landen .....Sinte-Gitter, Landen .....Stadsbestuur Landen.....
2409.....Met zicht' appartementen...Verstellestraat, Schietbaanstraat, ...cvba De Oostendse Haard .....
Oostende ..... Voorhavenlaan, 8400 Oostende
2410.....Ontwikkelingsplan .....Woonuitbreidingsgebied Molenveld: .....C.V. De Ideale Woning.....
'Molenveld' Stabroek ..... Grote Molenweg, 's Hertogendijk,
..... Kleine Molenweg, K. Van Tichelenlaan,
..... 2940 Stabroek
2411.....Provinciale .....Alexianenweg, ...Provincie Vlaams-Brabant, Leuven .....
school Tienen ..... 3300 Tienen
2412.....Dienstencentrum .....Koning Alberstraat 9/11, ...OCMW Zedelgem .....
Zedelgem ..... 8210 Zedelgem
2413.....Brandweerkazerne en .....Perceel tussen Oude Smidsestraat en ....Gemeentebestuur Dilbeek .....
polyvalente zaal Dilbeek ..... Ninoofsesteenweg te 1700 Dilbeek
2414.....Academie Kapellen .....Antwerpssesteenweg, 2950 Kapellen.....Gemeentebestuur Kapellen .....

00 23 2012

2301.....Centrumas Mechelen .....as Station - .....Stadsbestuur Mechelen.....
..... Grote Markt
2302.....Nieuwbouw .....Schootstraat, ...Erasmushogeschool Brussel.....
Erasmushogeschool ..... 1000 Brussel
..... Brussel
2303.....Sint-Godelieve .....Turnhoutsebaan 250, ...Provinciebestuur Antwerpen.....
Antwerpen ..... 2100 Deurne

Atelier Kempe Thill , architecten de vylder vinck taillieu, Architectenbureau Jan Maenhout, UR architects.....	Ⓢ	VII E9
Bovenbouw – ONO architectuur, PASCAL FLAMMER, Powerhouse Company + LARS + Vlietlandscapes	Ⓢ	V C24
.....	⊖	I C4
architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche / Technum , AgwA, Hans Verstuyft architecten, ...	Ⓢ	III C15
URA, Wiel Arets Architects		
maat-ontwerpers, Maxwan, Nero, plusoffice / DELVA, Posad	Ⓢ	VIII E17
NU – dJGA – AR-TE – WEST8 – STABO – DAIDALOS , Claus en Kaan & Poponcini en Lootens, ...	Ⓢ	IX F18
Philippe Samyn & Partners, Schmidt Hammer Lassen Architects, AAPROG AWG		
Van Belle & Medina , SNCDA, noAarchitecten, Atelier Kempe Thill / Daniel Van Doorslaer, ...	Ⓢ	XV G21
Stéphane Beel Architects		
architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche, Bovenbouw – David Kohn Architects, ...	Ⓢ	IX F18
LAVA – JAJA architects, RADAR – MARC MACKEN		
Stefano Boeri Architetti, Technum/Georges Descombes/ADR architectes, Artgineering /	Ⓢ	I C4
ARUP, BEL / Ney & Partners, Xaveer De Geyter Architects		
Atelier JPLX, Denis Dujardin en Grontmij Belgium, MJOSE VAN HEE ARCHITECTEN, Posad	Ⓢ	VII F11
LPP (Ledroit Pierret Polet) / Landzicht, Planners, Point Supreme & Koolhaas & Melis, ...	Ⓢ	XIV H17
Studio Associato Secchi-Viganò		
Atelier JPLX, maat-ontwerpers, Maxwan, Posad	Ⓢ	IX D20
Buro Lubbers, Landlab / MARC / DaF, VERSA, Vista / Antea Group / Bailleul	Ⓢ	XVI H24
Bevk Perovic Arhitekti , Charles Vandenhove et Associés	Ⓢ	I C4
Lens Ass / Pascal François, Next architects, NFA		
Import.Export Architecture, Karbon', sculp(IT)architecten, Studio Associato	Ⓢ	IV B17
Secchi-Viganò, Witherford Watson Mann Architects		
B-ILD , Bart Macken Eef Boeckx Partnership, Collectief Noord, NL architects, Tom Thys architecten	Ⓢ	XV H17
BRUT / JAVA, Bulk Architecten, Haerynck en Vanmeirhaeghe Architecten	Ⓢ	VII E7
Studio SNCDA et al , architecten de vylder vinck taillieu, Office Kersten Geers David Van Severen, ...	Ⓢ	XIV G17
BEL, met zicht op zee, SSA/xx / back mcmaister architecten	Ⓢ	IV B18
Maxwan , BRUT+LAND, Bureau B+B, Studio Associato Secchi-Viganò, BUUR / LATZ	Ⓢ	IX E19
Bevk Perovic Arhitekti / B-architecten , architecten BOB361, De Smet Vermeulen Architecten, ...	Ⓢ	XV G128
PASCAL FLAMMER, Xaveer De Geyter Architects		
Schmitz / Igodt , ABSCIS ARCHITECTEN, HASA architecten, Mecanoo international, ...	Ⓢ	IV C18
Point Supreme & Koolhaas & Melis		

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
2304	Middelbaar onderwijs	Desguinlei 33, Antwerpen 2018	AG Vespa, autonoom gemeentebedrijf voor vastgoed en stadsprojecten Antwerpen
2305	Sociaal woonproject	Dorpplaats, Koksijde 8760	OCMW Koksijde
2306	Ontmoetingscentrum en dorpskern Kasterlee	Markt/ Binnenpad, 3460 Kasterlee	Gemeentebestuur Kasterlee
2307	Masterplan en ontwikkelingsplan Gooik	centrum van de gemeente Gooik	Gemeentebestuur Gooik

00 22 2011

2201	QVIT Antwerpen	Provinciestraat-Ploegstraat, 2018 Antwerpen	Provinciebestuur Antwerpen
2202	Cultuurcentrum Deinze	Brielstraat / Mouterijdreef 9800	Stadsbestuur Deinze
2203	Politiehuis Koksijde	Marktlein, 8670 Koksijde	Politiezone Westkust
2204	OCMW Eeklo	Zuidmoerstraat 136, 9900 Eeklo	OCMW Eeklo
2205	Bibliotheek Niel	Antwerpestraat 24, 2845 Niel	Gemeentebestuur Niel
2206	Bibliotheek Kortemark	Torhoutstraat 9, 8610 Kortemark	Gemeentebestuur Kortemark
2207	Gedempte Zuiderdokken Antwerpen	tussen Waalse Kaai en Vlaamse Kaai, tussen Scheldestraat en Van der Sweepstraat	AG Stadsplanning Antwerpen
2208	Groen Lint Oostende	Oostende	Stadsbestuur Oostende
2209	Structuurvisie Strombeek-Bever	Grimbergen, centrum Strombeek-Bever	Gemeentebestuur Grimbergen
2210	Masterplan landschapspark Puurs	Molenstraat, 2870 Puurs	Gemeentebestuur Puurs
2211	BSO De Dageraad	Tapstraat 12, 3720 Kortesseme	G-O! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap Kortesseme
2212	BS De Muziekladder Schaarbeek	Jan Blockxstraat, 1030 Schaarbeek	G-O! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap Schaarbeek
2213	Bibliotheek Predikherenklooster Mechelen	Edgard Tinellaan en de Goswin de Stassartstraat, 2800 Mechelen	Stadsbestuur Mechelen

00 21 2011

2101	Provinciehuis Antwerpen	Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen	Provinciebestuur Antwerpen
2102	Woonzorgcentrum en kinderdagverblijf Kruishoutem	hoek Marolleweg en Passionistenstraat, Kruishoutem	vzw Vijvens
2103	Zorgcampus Wingene	H. Sacramentstraat, 8750 Wingene	vzw Amphora
2104	Woonzorgcentrum Machelen	Koningin Fabiolalaan 62, 1830 Machelen	OCMW Machelen
2105	Huis Perrekes Oosterlo	Zammelseweg 1, 2440 Oosterlo	vzw Huis Perrekes
2106	Crematorium Zemst	Erasmuslaan, site Cargovil, 1980 Zemst-Eppegem	Havicrem
2107	Immerzeeldreef Aalst	zone tussen Brusselsesteenweg, Hof ten Bergestraat/Langestraat, Zandberg en Somergembeek	Stadsbestuur Aalst
2108	Sociaal Huis Sint-Niklaas	Abingdonstraat, 9100 Sint-Niklaas	OCMW Sint-Niklaas

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

explorations architecture, Office Kersten Geers David Van Severen / Bureau Bas Smets, ... ④ ..... detail IV
Philippe Samyn & Partners, architecten de vylder vinck taillieu / DRDH architects /
Istema, Wiel Arets Architects

Puls architecten, BLAF architecten, Point Supreme & Koolhaas & Melis, SUMoffice + Van Noten..... ④ ..... VI E3

DIERENDONCKBLANCHE ARCHITECTEN, Architectenbureau Paul de Ruiter + LARS, Hub, ... ④ ..... V E5

Label Maat, Baukunst / Denis Dujardin
maat-ontwerpers, CLUSTER, Something Fantastic, Artgineering / H+N+S Landschapsarchitecten / ..... ④ ..... XIV H16
KPW architecten

ONO, Barak, Baukuh, L'Escaut / Greisch, Witherford Watson Mann Architects – ORIGIN ..... ④ ..... detail IV

V+ & TRANS, AgwA, ONO, Sou Fujimoto Architects ..... ④ ..... VII F10

Achtergael / Technum, Crepain Binst architecture, Lens / Arets, Low architecten, OFIS Arhitekti..... ④ ..... VI E2

1:1 Architecture, Marc Koehler Architects, Nero, OFIS Arhitekti, Tom Thys architecten..... ④ ..... VII D11

PLUS office architects, Architectuur Kristoffel Boghaert, Christian Kieckens Architects, ... ④ ..... IX E18

sculp(IT)architecten, ... ④ ..... VI E6

..... ④ ..... detail IV

Technum / Georges Descombes, DS, HOSPER NL, MUST stedebouw, Witteveen + Bos Belgium..... ④ ..... I C4

Atelier Starzak Strebicki, PALMBOU / €SPACE / Witteveen + Bos, Urban Platform..... ④ ..... XV G18

BUUR, Buro Lubbers, DOGMA, Proap..... ④ ..... VIII E17

Puls architecten, Architectenbureau Praet-Verlinden, dmvA architecten ..... ④ ..... XVI G27

Barak, Bart Macken Eef Boeckx Partnership, Collectief Noord, Puls architecten, Urban Platform ..... ④ ..... XV G18

HildundK / Korteknie Stuhlmacher Architecten, De Smet Vermeulen / Roma, ... ④ ..... IX E19

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, Robbrecht en Daem Architecten /
Architectenbureau K. Beeck, Witherford Watson Mann Architects / ORIGIN

Xaveer De Geyter Architects, T.O.P. office / 1:1 Architecture / Arup, SO-IL, AWG Architecten, ... ④ ..... detail IV
Miralles Tagliabue

Sergison Bates architects, HildundK / Korteknie Stuhlmacher Architecten, Rapp+Rapp, OFFICE / HHF ..... ④ ..... XIII G10

Sergison Bates architects, Architecten Groep III, HENLEY HALEBROWN RORRISON, JDWA&OPEN, RAU... ④ ..... VII E8

HildundK / Korteknie Stuhlmacher Architecten, Casanova + Hernandez Architecten,..... ④ ..... XV G19
MikeViktorViktor architects, noAarchitecten, Osar Architects

NU architectuuratelier, Schmitz / Igodt, PT ARCHITECTEN, RAUM architecten, UR architects..... ④ ..... X E23

Christian Kieckens Architects / DAE, Sou Fujimoto, NU architectuuratelier, noAarchitecten, ... ④ ..... IX F18
Pascal Flammer

MAARCH, BRUT+LAND, Bureau B+B en Jan Lauwers & partners, DOGMA, Urban Platform..... ④ ..... VIII F15

architecten Els Claessens en Tania Vandebussche, architecten BOB361,..... ④ ..... VIII D16
Architectenbureau K. van Velsen, Hootsmans Architectuurbureau, Poponcini & Lootens

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
2109	Sint-Jan Staden	site Home Sint-Jan	Gemeentebestuur Staden
2110	Oud ruchtuis Laarne	Molenstraat 35, 9270 Laarne	OCMW Laarne + SHM Eigen Dak
2111	Sociale woningen	Paquaylaan 2-4-6, Tongeren	Tongershuis cvba
2112	Sociale woningen	Rodekruisstraat/Guldensporenlaan, Westerlo	C.V. Zonnige Kempen
2113	Campus Schoonmeersen Gent	Campus Schoonmeersen, Voskenslaan 362 / Schoonmeersstraat 52, Gent	Hogeschool Gent
2114	Pastorij Moorsel	Bergskens 1, Aalst	Kerkefabriek Sint-Martinus
2115/1	Pleinschool Kortrijk	Plein 14, Kortrijk	School Invest
2115/2	St.-Amandscollege Kortrijk	Diksmuidekaai 6, 8500 Kortrijk	School Invest
2116	Vrij Onderwijs Oudenaarde	Groenstraat 44-46, 9700 Oudenaarde	School Invest
2117	Sint-Paulus Mol	Kruisven 25, 2400 Mol	School Invest
00 20 2010			
2001	Nieuwbouw en renovatie waterbouwkundig labo Borgerhout	Berchemlei 115, Borgerhout	VO, BZ, Agentschap voor facilitair Management, Afdeling Gebouwen
2002	Provinciehuis Gent	Bouwblok Woodrow Wilsonplein, Kuiperstraat en Oude Scheldestraat Gent	Provincie Oost-Vlaanderen
2003	De Wijnpers Leuven	Mechelsevest 72, Leuven	Provincie Vlaams-Brabant, Leuven
2004	Crematorium Aalst	Siesegemkouter Aalst	Intercommunale Westlede
2005	Rabottorens Gent	Site tussen Griendeplein, Opgeëistenlaan, Filips Van Cleeflaan en Rabotpark	Sociale huisvestingsmaatschappij Woningent
2006	Stedelijk BLO Leuven	Ruelensvest 127, Leuven	Stadsbestuur Leuven
2007	Scholencampus Knokke	Oksel Driewegen – Tolpaert, Knokke-Heist	Gemeentebestuur Knokke-Heist
2008	Wijkplein Cadix en Napelsstraat A'pen	Aan het Kattendijkdok, centraal in de Cadixwijk op het Eilandje	AG Stadsplanning Antwerpen
2009	BKP centrum Dilbeek	Centrum Dilbeek	Gemeentebestuur Dilbeek
2010	Masterplan centrum Heist-op-den-Berg	Centrum Heist-op-den-Berg (tussen station en gemeentehuis)	Gemeentebestuur Heist-op-den-berg
2011	Stationsomgeving Turnhout	Stadshart – stationsomgeving Turnhout	Stadsbestuur Turnhout
2012	Citadelpark Gent	Citadelpark Gent	Stadsbestuur Gent
2013	Cordonnier Wetteren	centrum Wetteren (tussen Schoolstraat, Schooldreef, Jan Broeckaertlaan en Lange Kouterstraat)	Gemeentebestuur Wetteren
2014	Gemeentehuis Zulte	centrumstraat / Grote Steenweg	Gemeentebestuur Zulte
2015	OCMW-campus	Prinsenspad 25, Rijkevorsel	OCMW Rijkevorsel
2016	Gemeenschapscentrum Wulpen Koksijde	Doorpsplaats 24, Wulpen	Stadsbestuur Koksijde

DEELNEMERS/GEGUND.....	STATUS.....	KAART
Volt-architecten , Architectenbureau Jan Maenhout, Atelier Pierre Bernard, ... ©		VI F6
Hootsmans Architectuurbureau, Poot Roegiers architecten		
Lohmann's Architecture , architecten de vylder vinck taillieu, Architectenbureau Praet-Verlinden,..... ©		VIII E3
Architectuurbureau Karel Lowette		
S333 , Bruggink Samenwerking, Dick van Gameren architecten, met zicht op zee, NFA..... ©		XVI H27
PLUS Office Architects , DOGMA, DaF-Architecten, Cluster / Poot – Roegiers Architecten, ... ©		IX E23
Witherford Watson Mann Architects		
SADAR+VUGA , Hootsmans Architectuurbureau, Studio Leon Thier architecten, AR-TE / ..... ©		VII E12
SeARCH, BEL / Bureau d'études Weinand		
SUMoffice + Van Noten , Architectuur Kristoffel Boghaert, Filip De Mulder architect, ... ©		VIII F15
karuur architecten, ONO		
ABSCIS ARCHITECTEN , Atelier Pierre Bernard, JDS + PAILLARD ..... ©		XIII H8
zie 2115/1 ..... ©		XIII H8
Koppert + Koenis Architecten , Bulk Architecten, evr-Architecten ..... ©		XIII G11
TEEMA architecten / Schilling Architekten / Wirtz International , Dok architecten, WAW..... ©		X D24
Lieven Achtergael Architecten / Group A, META architectuurbureau, V+ TRANS Ney & Partners DGMR, ... ©		detail IV
Verdickt & Verdickt architecten		
Nero , de Architekten Cie, mlzd, Philippe Samyn & Partners, Tony Fretton Architects ..... ©		VIII E12
Office Kersten Geers David Van Severen / Util , URA, Henley Halebrown Rorrison, MDMA..... ©		XV G21
Claus en Kaan Architecten , Baukunst, ONO, Philippe Samyn & Partners, Tony Fretton Architect..... ©		VIII E15
Poponcini & Lootens , Architectenbureau Bart Dehaene, De Smet Vermeulen architecten,..... ©		VIII E12
Tony Fretton Architects, architecten BOB361 / Kempe Thill		
LAVA architecten , architecten BOB361, Atelier Kempe Thill, ... ©		XV G21
HENLEY HALEBROWN RORRISON, LAT architecten		
NL architects , adn / Matador, BOGDAN & VAN BROECK ARCHITECTS, De Smet Vermeulen..... ©		II B8
architecten, DIERENDONCKBLANCKE / L.U.S.T. ARCHITECTEN		
PT ARCHITECTEN , GROSS. MAX., OKRA Landschapsarchitecten, Office Kersten Geers..... ©		detail IV
David Van Severen / Land In zicht, uapS		
MAARCH , Aldrik Heirman / LAND9 TRANS, BRUT+LAND, Mecanoo international, Vectris ..... ©		XIV G17
Planners , Claus en Kaan Architecten, HOSPER NL, maat-ontwerpers, LAND ..... ©		IX E21
landschapsarchitecten / Brut / ARCADIS		
Bureau B+B / B-architecten , AWG architects, KCAP, maat-ontwerpers, ... ©		V B23
Grontmij / MikeViktorViktor architecten		
H+N+S landschapsarchitecten/Artgineering/Peter Kint architecten , AKB / FLA, Baukunst, ... ©		VIII E12
HOSPER NL, zus / maat-ontwerpers		
De Smet Vermeulen Architecten , HEIDE & VON BECKERATH, Low architecten, Planners, ... ©		VIII F14
SPONGE & WW+		
goedefroo+goedefroo architecten , Lens°Ass architecten, URA Van Belle & Medina architects, WE-S ..... ©		VII F10
Poot Roegiers architecten , Carton123 architecten, dmvA architecten, ZED, UR architecten ..... ©		IV B21
SO-IL , Architectuur Kristoffel Boghaert, Baukunst, Van de Walle-Bossuyt architecten, ... ©		VI E3
Orizon / nuvolaB / Goossens+Bauwens		

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
2017	Topsportschool Wilrijk	Edegemsesteenweg 100, Wilrijk	AG Vespa, autonoom gemeentebedrijf voor vastgoed en stadsprojecten Antwerpen
2018	Heilig Pius-X instituut	VIIde-Olympiadelaan 25, Antwerpen	School Invest
2019	Ursulinen Mechelen	Hoogstraat 35, Mechelen	School Invest
2020	MS en KTA Stene	Steensedijk 495, Oostende	School Invest
2021	BS De Brug Erpe-Mere	Koebrugstraat 7, Erpe-Mere	School Invest

00 19 2011

1901	Campus Schoonmeersen 1 Gent	Campus Schoonmeren 1, Schoonmeersstraat 52	Hogeschool Gent
1902	Campus Schoonmeersen 2 Gent	Campus Schoonmeren 2, Voskenslaan 362, 9000 Gent	Hogeschool Gent
1903	Campus Mercator Gent	Campus Mercator – Nonnemeersstraat, 9000 Gent	Hogeschool Gent
1904	Campus Vesalius Gent	Campus Vesalius – Keramiekstraat 80, 9000 Gent	Hogeschool Gent
1905	Academie Deinze	Leiedam 4 A, 9800 Deinze	Stadsbestuur Deinze
1906	De Kazematten Gent	Kazemattenstraat 17, 9000 Gent	vzw Kazematten
1907	Bezoekerscentrum Heuvelland	Reningelststraat 11, 8950 Heuvelland (Kemmel)	Gemeentebestuur Heuvelland
1908	Droogdokkenpark Antwerpen	gebied tussen de Schelde en het Kattendijkdok, tussen de Kattendijksluis en de Royersluis	AG Stadsplanning Antwerpen – Waterwegen en Zeekanaal
1909	masterplan en bkp Landen	grondgebied Landen	Stadsbestuur Landen
1910	Publieke ruimte Wijnegem	.2110 Wijnegem	Gemeentebestuur Wijnegem
1911	masterplan en bkp en RUP Machelen	Machelen	Gemeentebestuur Machelen
1912	Sociaal huis Merksplas	Markt 11, 2230 Merksplas	OCMW Merksplas
1913	Fietsersbruggen Gent	Oudespoorweg – Leebeekstraat – De Pintelaan	Stadsbestuur Gent – Dienst Wegen, Bruggen & Waterlopen
1914	Parkeergebouw Ledeborg	Gent – Hundelgemsesteenweg (Ledeborg)	Stadsbestuur Gent – parkeerbedrijf
1915	Pendelparking Oostkamp	Kapellestraat, 3945 Oostkamp	VO, MOW, Agentschap Wegen en Verkeer West-Vlaanderen
1916	BO Woudlucht Heverlee	Prosperdreef 7, 3001 Heverlee	School Invest
1917	BS Boom Park	Van Lerijslaan 221, 2850 Boom	School Invest
1918	KTA Heist-op-den-Berg	Fr. Coeckelbergstraat 22,	School Invest
1919	KA Koekelberg	Klein Berchemstraat 1, 1080 Koekelberg	School Invest
1920	BS Schakelschool Kuringen	Larestraat 15, Kuringen	School Invest
1921	VBS Lebbeke	Brusselsesteenweg 41- 43, 9280 Lebbeke	School Invest
1922	KTA1 en Ter Zee Oostende	M. Sabbestraat 2, Oostende	School Invest
1923	Groendaelcollege Merksem	Uillenshofstraat 2 2170 Antwerpen	School Invest

DEELNEMERS/GEGUND.....	STATUS.....	KAART
Compagnie O. , AgwA / Landinzicht, Geurst & Schulze architecten, Hub, WIT.....	⊙	IX D18
IEA / PLUSOFFICE , Drost + van Veen architecten, Huiswerk architecten.....	⊙	detail IV
label architecture , A2D Architects, Kathy Vanhulle / ARJM.....	⊙	IX E19
Urban Platform , Puls architecten, Studio leon Thier / HET Architecten.....	⊙	I C4
Architectenbureau Bart Dehaene / Sileghem en Partners , Compagnie O.,.....	⊙	VIII F15
Geurst & Schulze architecten		
.....	⊙	VII E12
.....	⊗	VIII E12
architecten de vylder vinck taillieu , 360 architecten, ARCHITECTURE RESEARCH UNIT,.....	⊙	VIII E12
Ipostudio Architetti Srl, noAarchitecten		
Marc Koehler Architects , Architectenbureau Dirk Coopman, Architectenbureau Praet-Verlinden,.....	⊙	VIII F12
csd architecten, Lohmann's Architecture		
WIT – LENS , Atelier4-architecten/Geninasca Delefortrie / G3 adviesbureau, Claus en Kaan.....	⊙	VII F10
Architecten, JDWA&OPEN, T'Jonck-Nilis		
met zicht op zee , Dekeyser & Vereeken,.....	⊙	VIII E12
Geert Peymen / Volt-architecten, kris vandecasteele, Vander Maren / Teitelbaum/ François		
Happel Cornelisse Architecten , Barak, BLAF architecten, onzeville, Rocha Tombal Architecten.....	⊙	XII H4
Van Belle & Medina , CLUSTER, Palmbout Urban Landscapes /.....	⊙	detail IV
Satrian Beheer, Import.Export Architecture / Juurlink + Geluk, H+N+S/ BRUT		
PLUS office architects , CLUSTER, Eker & Schaap landschapsarchitectuur, Technum.....	⊙	XVI H24
Plattformerberlin / Studiolvay / PlanSinn		
BRUT + LAND , Artgineering, BUUR, Palmbout / Happel en Cornelisse, Studio Associato Secchi-Viganò.....	⊙	IV C19
Maxwan , MAARCH, Nero, ORG, Arriola & Fiol Arquitectes / Kris Huysmans.....	⊙	XV G18
RADAR architecten , moriko kira architect, PT ARCHITECTEN, Geert Pauwels /.....	⊙	IV B22
Gunnar Degerlid, ZED		
Bureau d'Etudes Greisch , 360 architecten, IPV Delft, Philippe Samyn & Partners,.....	⊙	VII F12
Marie José Van Hee / BAS		
.....	⊗	VIII E12
Artgineering / H+N+S , Buro voor vrije ruimte / Vermander & Van Mol, maat-ontwerpers,.....	⊙	VII D8
Paul Deroose, ssa/xx		
Cuyppers & Q , DSDHA, LAT architecten / AR-TE / STABO.....	⊙	XV G21
AREAL ARCHITECTEN / GEBOTEC / DEFLANDER , architecten de vylder vinck taillieu, Planners.....	⊙	IX E18
Architektenburo Jef Van Oevelen , Bekkering Adams Architecten, URA.....	⊙	IX E21
Bogdan Van Broeck , WIT, Hertzberger / Bossuyt.....	⊙	XIV G17
Geurst & Schulze architecten , Bert Gellynck / Burobill, JAVA architecten.....	⊙	X F26
Compagnie O. , Dial-architects, L'ESCAUT.....	⊙	VIII F26
Tom van Mieghem / Ghislain Lams , Architectenbureau ir. Marlies Rohmer, Nero.....	⊙	I C4
Hub , Atelier PRO architecten, MARKANT.....	⊙	IV C18

NR .....PROJECT..... ADRES ..... BOUWHEER .....

1924.....BS Klim Op Vilvoorde .....Ledegackstraat 16, Vilvoorde ..... School Invest.....
 1925.....BS 't Kofschip Duffel.....Kwakkelenberg 53, 2570 Duffel..... School Invest.....
 1926.....BS De Klinker Riemst.....Sint-Jansstraat Herderen, 3770 Riemst..... School Invest.....
 1927.....BS De Brug Bocholt.....Brugstraat 22, Bocholt..... School Invest.....
 1928.....KTA Pro Technica Halle .....Kluisstraat 1, Halle..... School Invest.....
 1929.....Emmaüsinstituut Aalter .....Sint-Gerolfaan 20, 9880 Aalter ..... School Invest.....
 1930.....Technische scholen.....Jef Denynplein 2, 2800 Mechelen ..... School Invest.....
 Mechelen
 1931.....BS 't Zandhofje .....Liersebaan 51, Zandhoven ..... School Invest.....
 Zandhoven

00 18 2009

1801.....CVBA Waalse Krook .....Bouwblok Lammerstraat, ... CVBA Waalse Krook .....
 Gent Walpoortstraat en Schelde, Gent
 1802.....Markt Harelbeke.....Marktlein tot en met Westwijk, ... Stadsbestuur Harelbeke.....
 tussen N43 en Leie incl. beide
 jaagpaden, Harelbeke
 1803.....Kattenberg – Regina .....Grotestraat, Genk ..... Stadsbestuur Genk.....
 Mundi Genk
 1804.....OCMW Damme .....Burgstraat 4, Damme ..... Stadsbestuur Damme / OCMW Damme .....
 1805.....Ontmoetingscentrum .....Aartrijkestraat nr. 9 en 65, ... Gemeentebestuur Zedelgem .....
 Aartrijke Aartrijke
 1806.....masterplan en bkp.....Centrumgebied Kontich ..... Gemeentebestuur Kontich .....
 Kontich
 1807.....zie 2410.....
 1808.....Noordelijke Singel.....R71-N74-N75 Hasselt ..... VO, MOW, Agentschap Wegen en Verkeer Limburg
 Hasselt
 1809.....Brug E40 Gingelom.....Lagestraat Gingelom ..... VO, MOW, Agentschap Wegen en Verkeer.....
 Vlaams-Brabant
 1810.....Complex N76 en E313.....Kruising E313 – N76, Diepenbeek ..... VO, MOW, Agentschap Wegen en Verkeer.....
 Diepenbeek Limburg
 1811.....Administratief gebouw .....Tieltsesteenweg 229, Eeklo ..... VO, MOW, Agentschap Wegen en Verkeer.....
 Eeklo Oost-Vlaanderen
 1812.....Zaal Harmonie Antwerpen..Mechelsesteenweg 216, Antwerpen ..... Stadsbestuur Antwerpen .....

1813.....Sportcentrum Genk .....Emiel Van Dorenlaan 144, Genk..... Stadsbestuur Genk.....
 1814.....WZC Sint-Truiden.....Diestersteenweg, St-Truiden..... OCMW Sint-Truiden.....

1815.....Sociale Woningen.....Frans Beirenslaan – ..... C.V. De Ideale Woning.....
 Borsbeek Singel Borsbeek
 1816.....Stadhuis Diksmuide.....Grote Markt 6, Diksmuide ..... Stadsbestuur Diksmuide .....
 1817.....Dienstencentrum.....E. Vanderveldestraat 169, Willebroek..... Samenwerkende Maatschappij voor .....
 Willebroek Volkshuisvesting Willebroek
 1818.....Administratief centrum.....Rechtstraat 44-48, 2275 Lille ..... Gemeentebestuur Lille.....
 Lille
 1819.....Gemeentehuis Berlare.....Dorp 47, 9290 Berlare ..... Gemeentebestuur Berlare .....
 1820.....Administratief.....Speelpleinstraat 10, Bierbeek..... Gemeentebestuur Bierbeek .....
 centrum Bierbeek
 1821/1...Dienstgebouwen.....Noordersingel 1, Deurne ..... Aquafin NV .....
 Aquafin Deurne
 1821/2...Dienstgebouwen.....Zandvoordestraat 299, Oostende ..... Aquafin NV .....
 Aquafin Oostende

PT ARCHITECTEN , DEWIL architecten, Kathy Vanhulle / ARJM.....	⊙	IX F18
Peter Kint / Architectenbureau A.J. Philippe / Pieter Walraet , HET is MADE, wdog architecten.....	⊙	IX E19
DIERENDONCKBLANCKE ARCHITECTEN , C.T. Architects / E.S.A., De Gouden Linaal Architecten.....	⊙	XVI H28
Lens / Uarchitects , Egide Meertens architecten, SKETS architectuurstudio.....	⊙	X D28
Stéphane Beel Architecten , Rapp+Rapp / Snelder Architecten / Snoek & Partners, uapS.....	⊙	XIV H17
VMX Architects , AIKO, META.....	⊙	VII E10
AWG Architecten , De Smet Vermeulen Architecten, Inbo.....	⊙	IX E19
A33 architecten , ahalvonk, Onix.....	⊙	IX D21
RCR Aranda Pigem Vilalta arquitectes / Coussée & Goris , Mateus / Beel, Schmidt Hammer Lassen,.....	⊙	VIII E12
UNStudio, Toyo Ito		
VERNE / PALMBOUT , Casanova + Hernandez Architecten, Derman Verbakel Architecture,.....	⊙	XIII G8
OKRA Landschapsarchitecten, uapS		
De Gouden Linaal Architecten / GEOSTED , Hub, Maccreanor Lavington Architects,.....	⊙	X F28
Maxwan, WE-S		
Tom van Mieghem / Ghislain Lams , De Smet Vermeulen architecten, DELVA, Hub, Stramien.....	⊙	II C8
ILIASARCHITECTEN / JOZEF LEGRAND / TOM GANTOIS , Architectenbureau Felix & Partners,.....	⊙	VI D6
JDWA&OPEN, Marc Koehler Architects, Tom van Mieghem / Ghislain Lams		
KuiperCompagnons , CLUSTER Grontmij Derman Verbakel.....	⊙	IX D19
Architecture, Stijlgroep landschap en stedelijke ruimte, Kathy Vanhulle / ARJM		
VenhoevenCS architecture+urbanism , OMGEVING, BUUR / LIBOST, Urhahn Urban Design /.....	⊙	X F26
Witteveen + Bos, uapS		
explorations architecture , E+W Eggermont, Ney & Partners,.....	⊙	XVI I25
Verburg Hoogendijk Architekten, Zwarts & Jansma en partners		
Bureau Bas Smets / ARCADIS Belgium , NIO architecten/DHV, ORG,.....	⊙	XVI G27
Technum, Zwarts & Jansma en partners		
BLAF architecten , Carton123 architecten, Christian Kieckens Architects,.....	⊙	VII D11
CruX/Burobill, evr-Architecten		
Atelier Kempe Thill , Atelier d'Architecture Pierre Hebbelinck, Hans Verstuyft architecten,.....	⊙	detail IV
moriko kira architect, Bureau Alle Hesper / Braaksma & Roos		
BEL / Ney & Partners , architecten BOB361, Group A, Muoto Architectes, Stéphane Beel architect.....	⊙	X F28
Van Belle & Medina architects , AWG Architecten, DIERENDONCKBLANCKE ARCHITECTEN,.....	⊙	XVI G25
Happel Cornelisse Architecten / OIII Architecten, osar / Landinzicht		
DIERENDONCKBLANCKE ARCHITECTEN , areal architecten, Bevk Perovic Arhitekti,.....	⊙	IX D19
CruX/Burobill, Peter Kint / Architectenbureau A.J. Philippe / Pieter Walraet		
ONO , Architectuuratelier Vertommen, Bakers Architecten, Witherford Watson Mann Architects.....	⊙	VI E4
Poot Roegiers architecten , Groep Archo, Mys & Bomans / Ars Horti, Volt-architecten, WAW.....	⊗	IX E18
1:1 Architecture, DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, OMGEVING, ONO, WAW.....	⊗	IV C22
Puls architecten , 360 architecten, Bilquin Serck architecten, db-artex, HEIDE & VON BECKERATH.....	⊙	VIII E15
360 architecten , 51N4E, A2D Architects, Carlos Arroyo, WIT.....	⊙	XV G21
evr-Architecten , De Smet Vermeulen Ar-Te, Import.Export Architecture, Poponcini & Lootens.....	⊙	detail IV
zie 1821/1.....	⊙	I C4

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1821/3...	Dienstgebouwen	Diksmuidseweg 170, Ieper	Aquafin NV
	Aquafin Ieper		
1821/4...	Dienstgebouwen	Drongensesteenweg 25, Gent	Aquafin NV
	Aquafin Gent		
1821/5...	Dienstgebouwen	Blarenberglaan 31, Mechelen	Aquafin NV
	Aquafin Mechelen		
1821/6...	Dienstgebouwen	Aarschotsesteenweg 20, Kessel-Lo	Aquafin NV
	Aquafin Leuven		
1822...	VITO Mol	Lichstraat 20, Mol	VO, Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek VITO
1823...	School Bonheiden	Schommen 2 – Dorp, Bonheiden	Gemeentebestuur Bonheiden
1824...	BS De Spreeuwen	Battelsesteenweg 259, Mechelen	GOI, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
	Mechelen		
00 17 2009			
1701...	Antwerp Coordination Centre	Sluisplateau tussen Zandvlietsluis en Berendrechtssluis, 2040 Antwerpen, Potpolderweg	VO, MOW, Agentschap voor Maritieme Dienstverlening
1702...	Schipperij haven Gent	Kennedylaan 32, 9000 Gent	Havenbedrijf Gent GAB
1703...	Groen Singel Antwerpen	Singel rond Antwerpen	BAM NV / Stadbestuur Antwerpen
1704...	Elizabetzhaal Antwerpen	Koningin Astridplein 23-24, 2018 Antwerpen	vzw KMDA Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde
1705...	De Nekker Mechelen	provinciaal domein De Nekker, Mechelen, Nekkerspoel-Borcht 19	Provinciebestuur Antwerpen
1706...	Turnhoutsepoortknoop A'pen	districten Borgerhout/Deurne, Provinciaal domein Rivierenhof, aansluiting Ring-E313-34	Stadsbestuur Antwerpen / BAM nv / Provincie Antwerpen
1707...	Stadspark Antwerpen	stadspark Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
1708...	Handelcentrum Boom	centrum Boom	Gemeentebestuur Boom
1709...	Voetballersstraat Boom	Voetballersstraat, Boom	Gemeentebestuur Boom
1710...	Siesegemkouter Aalst	Seizegemkouter, tussen N9, E40 en Siesegemlaan, Aalst	Stadsbestuur Aalst
1711...	Masterplan Albrechtlaan Aalst	Albrechtlaan, Aalst	Stadsbestuur Aalst
1712...	Gemeenteplein Edegem	gemeenteplein, Edegem	Gemeentebestuur Edegem
1713...	Zorgstrategisch masterplan Borgerhout	wijk Nieuw Kwartier	OCMW Antwerpen
1714...	Zorgstrategisch masterplan Berchem	wijk Borgerhout Extra Muros	OCMW Antwerpen
1715...	Zorgstrategisch masterplan Merksem	wijk Merksem Heide-Tuinwijk	OCMW Antwerpen
1716...	Giels Bos Gierle	Het GielsBos, Vosselaarseweg 1, 2275 Gierle	vzw Kindsbergen – gehandicaptenzorg provincie Antwerpen
1717...	WZC Lommel	Jan Davidlaan, Lommel	OCMW Lommel
1718...	WZC Genk	Campus Andre Dumont, Stalenstraat 2, 3600 Genk	VZW Menos
1719...	sociale woningen Geel	Driehoek, Geel	C.V. Geelse Bouwmaatschappij

DEELNEMERS/GEGUND.....	STATUS.....	KAART
zie 1821/1	⊙	XII G4
zie 1821/1	⊙	VII E12
zie 1821/1	⊙	IX E19
zie 1821/1	⊙	XV G21
.....	⊗	V C24
Dok architecten , HASA architecten, Maccreanor Lavington Architects, Kathy Vanhulle / ARJM, Tom van Mieghem / Ghislain Lams	⊙	IX E19
Happel Cornelisse Architecten , Cuypers & Q, doqarchitecten, ... Architektenburo Jef Van Oevelen / Estabilis, ZED	⊙	IX E19
Neutelings Riedijk Architecten , evr-Architecten, UNStudio, ... 51N4E / Ney / Arup, Baumschlager-Eberle	⊙	III B17
TETRA , Barak, DaF-Architecten, De Smet Vermeulen architecten, Eugene Liebaut	⊙	VIII E12
.....	⊗	detail IV
Simpson_Kirkegaard , Caruso St John / signum+ / Technum	⊙	detail IV
DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, Office dA, Robbrecht & Daem VenhoevenCS , Crepain Binst, Martine De Maeseneer Architecten,.....	⊙	IX E19
Schmidt Hammer Lassen Architects, architecten BOB361 / ARUP	⊗	detail IV
.....	⊗	detail IV
atelier Quadrat , AWG architecten, onzeville, Stephen Taylor Architects, Vectris	⊙	IX E18
Artgeneering , 2DR Arquitectos & stil(l)architectuur, Atelier JPLX / SORESMA, Casanova + Hernandez Architecten, Architectenbureau Jan Maenhout / Ontwerp bureau Pauwels / Keppler Consulting	⊙	IX E18
Studio Associato Secchi-Viganò , Field Operations, Hub, MVRDV, OKRA Landschapsarchitecten / Urhahn Urban Design	⊙	VIII F15
BUUR , ABCSIS ARCHITECTEN, ORG, Plattformberlin / Studiovlay / PlanSinn, West 8 Brussel	⊙	VIII F15
Vectris , Buro Lubbers, LAND landschapsarchitecten, Urban Landscape, VERNE / RANKINFRASER	⊙	IX D19
Huiswerk architecten , HUMBLE & METAMORFOS ARCHITECTEN, Nero, ...	⊙	detail IV
osararchitects, PT ARCHITECTEN Hub , CONIX RDBM ARCHITECTS, KuiperCompagnons, Van Belle & Medina architects, ...	⊙	detail IV
Verdickt & Verdickt architecten BRUT , architecten BOB361, RAU, Stramien, SumProject.....	⊙	IV C18
DIERENDONCKBLANCHE ARCHITECTEN , Architectenbureau Jan Maenhout, hoper/onix, ...	⊙	IV C22
Huiswerk architecten, BEL Van Belle & Medina architects , Jeanne Dekkers Architectuur, Office dA, Office KGDVS /	⊙	V C26
HHF Architects / Richard Venlet, WIT osararchitects , a154 architecten, Atelier PRO architecten, HVDN + Studioninedots,.....	⊙	X F28
LAVA architecten Poponcini & Lootens , AWG architecten, DRDH Architects, JSA	⊙	X D23
PLUS office architects / D&A architectenbureau		

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1720	dienstencentrum	Ten Drossaarde 1, Aarschot	Autonoom Gemeentebedrijf Aarschot
	Aarschot		
1721	Politiekantoor Brakel	Jagersstraat 29, 9660 Brakel	Politiezone Brakel- Horebeke -Maarkedal -Zwalm
1722	Gemeentehuis Beerse	Bisschopslaan 56, 2340 Beerse	Gemeentebestuur Beerse
1723	OCMW-zetel Zedelgem	Snellegemsestraat 1, Zedelgem	Gemeentebestuur Zedelgem
1724	Hogeschool De Nayer	Campus DeNayer, Jan de Nayerlaan 5,	vzw Inrichtende Macht van de Hogeschool
	St.-Kat.-Waver	2860 Sint-Katelijne-Waver	voor Wetenschap en Kunst
1725	St.-Lutgardisschool	Begijnenstraat 53-59,	vzw Sint-Ludgardisschool Antwerpen (Raad van..
	Antwerpen	2000 Antwerpen	bestuur) – Stadsbestuur Antwerpen
1726	Kunstencampus Eilandje	Cadixstraat 2, 2060 Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen, Bedrijf Lerende Stad
	Antwerpen		
1727	BS Hoboken	Hendriklei 67, 2660 Hoboken	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

00 16 2008

1601	Herinneringspark '14-'18	Frontstreek '14-'18	Vlaamse Overheid
1602	Pieter & Pauwel	St. Pieter en Pauwelstraat, 1120.	Vlaamse Overheid – Bert Anciaux, Minister
	Neder-over-Heembeek	Neder-over-Heembeek (Brussel)	beveegd voor Brussel
1603	Provinciehuis Antwerpen	Koningin Elisabethlei 22,	Provinciebestuur Antwerpen
		2018 Antwerpen	
1604	Administratief centrum	Brielstraat, 9800 Deinze	Stadsbestuur Deinze
	Deinze		
1605	Politiecommissariaat	Berlaarbaan 227,	Politiezone BODUKAP
	BUDOKAP	2860 Sint-Katelijne-Waver	
1606	Gemeenschapscentrum	Gellenberg 16 A, 3210 Lubbeek	Gemeentebestuur Lubbeek
	Lubbeek		
1607	Oud Gemeentehuis	Antwerpsesteenweg 2,	Gemeentebestuur Kapellen
	Kapellen	2950 Kapellen	
1608	Domein Krankhoeve	Waversesteenweg 13,	Gemeentebestuur Bonheiden
	Bonheiden	2820 Bonheiden	
1609	Ontmoetingscentrum	Dikkebusstraat 133, 8950 Heuvelland	Gemeentebestuur Heuvelland
	Loker		
1610	Kinderdagverblijf	Speelpleinstraat 55, 2170 Merksem	Stadsbestuur Antwerpen, Bedrijf Lerende Stad
	Antwerpen		
1611	Campus De Zande	Sint-Pieterveldstraat 3-5-7, Wingene	VO, WVG, Agentschap Fonds Jongerenwelzijn,
	Wingene		Afdeling Gemeenschapsinstellingen
1612	Landschapspark	Park Groenendaal	Stadsbestuur Antwerpen
	Merksem		
1613	Park de l'Arbre de	Kruisstraat 368, 9600 Ronse	Stadsbestuur Ronse
	Malander Ronse		
1614	Stationsomgeving Haacht	station Haacht – provinciesteenweg/ stationstraat	Gemeentebestuur Haacht
1615	Kristus Koningplein	Kristus Koningplein, 2180 Ekeren	Stadsbestuur Antwerpen / Districtsbestuur Ekeren
	Ekeren		
1616	Stadscentrum en	centrum en stationsomgeving	Stadsbestuur Zottegem
	Zottegem		
1617	Centrum Oedelem	Markplein en omgeving, Oedelem	Gemeentebestuur Beernem
1618	Zone watertoren	Schanslaan en Lucien Hendricklei,	Gemeentebestuur Borsbeek
	Borsbeek	Borsbeek	

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

360 architecten, BOGDAN & VAN BROECK ARCHITECTS, evr-Architecten, Inbo, Nero	⊗	IX F22
ORG , ABSCIS / PROVOOST / INGENIUM, ...	⊙	XIV H12
Hans Verstuyft architecten, Jeanne Dekkers Architectuur, Lens / Cleuren-Merken		
aNNo architecten , A2D Architects, Architectuur Kristoffel Boghaert, kbnj, Mobilair	⊙	IV B22
ZED , Architectenbureau Antoine Dugardyn, Architectuuratelier Vertommen, ...	⊙	VII D7
buijsenpenock, De Hullu & Partners Architecten / nuvolaB Architeti Associati		
Jeanne Dekkers Architectuur , a2o, BRUT, Gino Debruyne architecten, VenhoevenCS	⊙	IX E19
Stéphane Beel architect , 360 architecten, JDS architects, L'ESCAUT, IEA / META	⊙	detail IV
HildundK Architekten , architecten de vylder vinck taillieu, Dick van Gameren architecten /	⊙	detail IV
N2 architecten, Rapp+Rapp, STRAMIEN / Ney & Partners / Origin		
areal architecten , Architectenatelier Boud Rombouts, Architectenbureau Praet-Verlinden, ...	⊙	detail IV
Compagnie O., Martine De Maeseneer Architecten		
Geurst & Schulze , Lodewijk Baljon Ontwerpteam / STOSS, SumResearch, NERO /	⊙	VI – XII
Denis Dujardin, Proap / D-Recta		
LAT architecten , architecten BOB361, BOGDAN & VAN BROECK ARCHITECTS, Buro II, Office dA	⊙	XV G18
Beel&Achtergael / Technum, Benthem Crouwel Architekten, CONIX / ARUP, Tony Fretton	⊗	detail IV
Architects, Aires Mateus & asociados / Proap / WIT		
Tony Fretton Architects , AWG Architecten / bossuyt alain, De Smet Vermeulen Architecten, ...	⊙	VII F10
mlzd, uapS		
Architectenbureau Praet-Verlinden , dmvA architecten, DRIESE-MEERSMAN-THOMAS	⊙	IX E19
architecten, guerrilla office architects, Hans Verstuyft architecten		
Alexander Dierendonck , A33 architecten, Compagnie O., ONO, Planners	⊙	XV G22
a154 architecten , Bruls en Co, Low architecten, Philippe Vander Maren en Mireille	⊙	IV B18
Weerts, Verdickt & Verdickt architecten		
Van Belle & Medina architects , Alexander Dierendonck, ONO, ...	⊙	IX E19
Caroline Vanbiervliet / Bruno Van Langenhove, Volt-architecten		
Marc Koehler Architects , Carton123 architecten, Bruno Vanbesien / TSPA architectenbureau, ...	✓	XII H3
WIT, Z&Ampone Architectuur		
51N4E , Barak, JDWA&OPEN, Maaskant / van Velzen Architecten, UR architects	✓	IV C18
osararchitects , ABSCIS ARCHITECTEN, Gino Debruyne, noAarchitecten, Iglesias / Lens	⊙	VII E9
Bureau Bas Smets , DS, OMGEVING, Proap, STOSS	⊙	IV C18
Buro voor vrije ruimte / Vermander & Van Mol, Fondu Landscape Architects, MIXST	⊗	XIII H11
urbanisme, Paul Deroose, Robbrecht en Daem architecten		
Stramien , A33 architecten, E+W Eggermont, Low architecten, MikeViktorViktor architects	⊙	IX F20
LAND landschapsarchitecten , Atelier JPLX / SORESMA, BRUT, Technum, Jozef Legrand / 360°PHL	⊙	IV C18
uapS , E+W Eggermont, BRUT, LAND landschapsarchitecten, MAARCH	⊙	XIV G13
Orizon / nuvolaB / Goossens+Bauwens , BB&GG architectes, Paul Deroose, ...	✓	VII D9
Architectenbureau Jan Maenhout / Ontwerpbureau Pauwels, buro voor vrije ruimte		
BUUR , Grontmij, MIXST urbanisme, re form, Jozef Legrand / 360°PHL	⊙	IX D19

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1619	Centrum en stationsomgeving stationsomgeving Denderleeuw	centrum en stationsomgeving Denderleeuw	Gemeentebestuur Denderleeuw
1620	Masterplan en beeldkwaliteitsplan Retie	centrum van Retie	Gemeentebestuur Retie
1621	Sociaal huis Aarschot	Leuvensestraat, Aarschot	Stadsbestuur Aarschot
1622	De Warande Wetteren	Warandelaan 14, Wetteren	AG Wetteren
1623	Gemeentehuis en cultureel centrum Kalmthout	Kerkeneind 13, 2920 Kalmthout	Gemeentebestuur Kalmthout
1624	BS Roosbeek	Lubbeeksestraat 42, 3370 Roosbeek	VZW Schoolcomité Sint-Anna, Vrije Basisschool de Mozaïek
1625	BS De Driehoek Bocholt	Kaulillerweg – 3950 Bocholt	VZW Katholiek Basisonderwijs Bocholt
1626	BS Ter Berken Hofstade	Ambroossteenweg 13, Hofstade	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
1627	BSBO De Bloesem Sint-Truiden	Halmaalweg 31, Sint-Truiden	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
1628/1	BS Ibis Freinet Herentals	Heesveld 9, Herentals	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
1628/2	Ibis Vlindertuin Lille	Berg 10, Lille	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
1629	KA Zottegem	Meerlaan 25, Zottegem	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
1630	BS 'De Vlinder' Dilbeek	Kasteelstraat 76, Dilbeek	GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

00 15 2008

1501	Sluis Waaslandhaven	Waaslandhaven, Sint-Antoniusweg Beveren-Waas (in de buurt van haven kaai 1620)	VO, MOW, Departement MOW, Afdeling Maritieme toegang
1502	Kantoorgebouw ILVO Merelbeke	Burgemeester Van Gansberghelaan 96, 9820 Merelbeke	Vo, Beleidsdomein Landbouw en Visserij, Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)
1503	Inrichtingsconcept Fintele	Omgeving Fintele en Hullebrugweg, Lo-Reninge	Vlaamse Landmaatschappij VLM
1504	Beeldkwaliteitplan Lommel	Stad Lommel	Stadsbestuur Lommel
1505	Dienstencentrum Oostcampus	Siemenslaan 1, 8020 Oostkamp	Gemeentebestuur Oostkamp
1506	Masterplan Begijnendijk	Cetrum Begijnendijk	Gemeentebestuur Begijnendijk
1507	Dienstencentrum PIVO Asse	Poverstraat 40, Relegem-Asse	vzw CAW DELTA
1508	ZNA Middelheim	Lindendreef 1, Antwerpen	Ziekenhuisnetwerk Antwerpen ZNA
1509	ZNA UKJA	Lindendreef 1, Antwerpen	Ziekenhuisnetwerk Antwerpen ZNA
1510	Sociale woningen Zandhoven	Driehoekstraat 40, 2240 Zandhoven	C.V. Zonnige Kempen
1511	Ginder-Ale Merchtem	Kattestraat Merchtem	Gemeentebestuur Merchtem
1512	In Flanders Fields Ieper	Lakenhallen, Grote Markt 34, 8900 Ieper	Stadsbestuur Ieper
1513	Masterplan Turnhout	R13, omgeving stadspark/ Sint-Elizabethziekenhuis	Stadsbestuur Turnhout
1514	Verkeersbrug Aarschot	Tussen Statonsplein en park Elzenhof, Aarschot	Stadsbestuur Aarschot

DEELNEMERS/GEGUND.....	STATUS.....	KAART
BUUR , De Zwarte Hond, MAARCH, Soresma / IPV Delft / ORCA, uapS.....	⊙	XIV G15
BRUT , Atelier JPLX, AWG Architecten, Technum, Station C23 / OSA.....	⊙	V C24
Jan De Vylder architecten / DRDHarchitects / Technum , 51N4E, B-architecten, Cuypers & Q, ... noAarchitecten	⊙	IX F22
VenhoevenCS , Planners, 360 / Bas Smets, Mys & Bomans / Ars Horti / Util, urbain architectencollectief.....	✓	VIII F14
1:1 Architecture , Cuypers & Q, M10-architecten, Poponcini & Lootens, Robbrecht en Daem architecten.....	⊙	IV B18
.....	⊗	XV G22
De Gouden Liniaal Architecten , Hub, LAVA architecten, M10-architecten, N2 architecten.....	⊙	X D28
msb-architecten , areal architecten, Gerd Cryns / Tom Vercommen, WAW, wdog architecten.....	⊙	IX F19
Puls architecten , De Architectengroep, P8-architecten, Sette Schroyers Architecten.....	⊙	XVI H25
Korteknie Stuhlmacher Architecten , BLA architecten, Christian Chody & Ester Stuyck, abst. .... M10-architecten, Mark Depreewu	⊙	IX D22
zie 1628/1.....	⊙	IV C22
evr-Architecten , Architectenbureau Jan Maenhout, Architectenbureau Praet-Verlinden, ... HVVDN + Studioninedots, Iglesias / Lens	⊙	XIV G13
Bulk Architecten , pasel.kuenzel architects, Alexander Dierendonck, ALT architectenbureau, ... Eugeen Liebaut	⊙	XIV G17
VERNE/BAR architecten , Anorak, B-architecten, Robbrecht en Daem architecten, West 8 Brussel.....	⊙	III C16
.....	⊗	VIII F13
Fris in het landschap , Denis Dujardin, NORDSUDpaysages landschapsarchitecten, Netwerk Ruimte,..... abst.	⊙	VI F3
PLUS office architects , BUUR, KuiperCompagnons, Stijlgroep, BRUT.....	⊙	V C26
Carlos Arroyo , Alexander Dierendonck, Crepain Binst architecture, META architectuurbureau, ... Mys & Bomans / Ars Horti / Util	✓	VII D8
Studio Associato Secchi-Viganò , ORG, PLUS office architects, A20 architecten / Omgeving, Orizon.....	⊙	IX E21
Eugeen Liebaut , a154 architecten, Areal architecten.....	✓	XIV G17
Geert Pauwels / Gunnar Degerlid, Werkplaats voor Architectuur, architectenassociatie		
Philippe Samyn & Partners , architectenbureau cepezed, Baumschlagler-Eberle, ... GB Arquitectos / WIT / BAS, LLOX/EGM	⊙	detail IV
Bladt & Verstraeten , Atelier Kempe Thill, ... JDS architects, Planners, Architectenburo Jef Van Oevelen / ABT	⊙	detail IV
Happel Cornelisse Architecten , PT ARCHITECTEN, De Architectengroep / Heynicks – ..... Vander Waeren architecten, Diederik Nagels / Jos Verbraeken, UR architects	⊙	IV C20
Hub , ABSCLIS ARCHITECTEN, De Smet Vermeulen / Palmboom en van den Bout, L'Escaut, BRUT.....	⊙	VIII F17
noAarchitecten , Architect Eddy François, BOGDAN & VAN BROECK ARCHITECTS, Christian ..... Kieckens Architects, Voet Theuns architecten	✓	XII G4
Office Kersten Geers David Van Severen / Technum , BUUR.....	⊙	V B23
Lieven Achtergael Architecten, MOP, PALMBOUT		
West 8 Brussel , Ney & Partners, BEL / Bureau d'études Weinand, Orizon, Soresma / IPV Delft / ORCA.....	⊙	IX F22

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1515	Dierenasiel Lommel	Maatheide Lommel	Stadsbestuur Lommel i.s.m. provinciebestuur Limburg
1516	Havenhuis Antwerpen	Siberiastraat 20, Haven 44-63, 2030 Antwerpen	Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen
1517	Havencentrum Gent	Zuidelijke kop Grootdok tussen Rigakaai en Port Athurkaai in Gent	Havenbedrijf Gent GAB
1518	Begraafplaats Schoonselhof	Desguinlei 33, 2018 Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
1519	CC en bib Bornem	Sint-Amandsesteenweg 41-43, 2880 Bornem	Gemeentebestuur Bornem
1520	Jeugdherberg Lommel	Sportveldenstraat, 3920 Lommel	Stadsbestuur Lommel
1521	Universiteit Hasselt	Martelarenlaan Hasselt	Universiteit Hasselt
1522	BO Vilvoorde	De Bavaylei in Vilvoorde	Stadsbestuur Vilvoorde
1523	BS De Panne	Verenigingstraat 13, 8660 De Panne	Gemeenschapsonderwijs
1524	BS Brugge	Hugo Losschaertstraat 5, 8000 Brugge	Gemeenschapsonderwijs
1525	BS Mol	Beukenbosstraat 24, Balen/Mol	Gemeenschapsonderwijs
1526	BSBO Lier	Anton Bergmanlaan 18, 2500 Lier	Gemeenschapsonderwijs
1527	BSBO Reet	Predikherenhoevestraat 31, 2840 Reet/Rumst	Gemeenschapsonderwijs
1528	BO Lommel	Speelpleinstraat 75, 3920 Lommel	Gemeenschapsonderwijs
1529	BS Roeselare	Meersstraat 13, 8800 Roeselare	Gemeenschapsonderwijs
00 14 2007			
1401	Kapel Beernem	Bruggesteenweg 130, 8755 Ruiselede	VO, WVG, Agentschap Fonds Jongerenwelzijn, Afdeling Gemeenschapsinstellingen
1402	Stadsschouwburg en balletschool Antwerpen	Theaterplein, Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
1403	Muziekacademie Lokeren	Groendreef 8, Lokeren	Stadsbestuur Lokeren
1404	Politiekantoren Antwerpen	Diverse locaties in de stad Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
1405	Politiekantoor Beveren	Gravendreef 1, Beveren	Gemeentebestuur Beveren
1406	Watertoren Beersel	Grootbosstraat, Beersel	TMVW Integraal Waterbedrijf
1407	Bruggen Oude Dokken Gent	Oude Dokken Gent	AG Stadsontwikkelingsbedrijf Gent / W&Z Waterwegen en Zeekanaal nv
1408	Nieuw Zurenborg Antwerpen	Wijk Zurenborg, Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
1409	Stübbenpark Knokke-Heist	Omgeving Joseph Stübbenpark, Knokke-Heist	Gemeentebestuur Knokke-Heist
1410	Wetenschapspark Genk	Gewezen mijnterrein Waterschei	Stadsbestuur Genk

onzeville , Korteknie Stuhlmacher Architecten, Puls architecten, Cabuy & Pauwels /	⊙	V C26
Daniel Willekens, MAX8 architecten		
Zaha Hadid , Vier Arquitectos, Kempe Thill / A20 / Marcq & Roba / Greisch, Rapp + Rapp, ...	⊙	detail IV
Xaveer De Geyter Architects		
.....	⊗	VIII E12
Architectuur Kristoffel Boghaert , Copijn Tuin- en Landschapsarchitecten, Karres en Brands	⊙	IX D18
landschapsarchitecten, Jozef Legrand / Architectuuratelier Michel De Visscher, OKEA landschapsarchitecten / Wille		
Planners , architecten de vylder vinck taillieu, Studio Klein-Brabant, Ilias architecten /	⊙	VIII E17
Felix en Partners, Okkerse / Vermeulen / Pauwels / Catteeuw		
B-architecten , Import.Export Architecture, Maaskant en van Velzen Architecten, Areal.....	⊙	V C26
architecten, Volt-architecten		
noAarchitecten , 360 architecten, AWG Architecten, Lens / Dewil, Robbrecht en Daem architecten	⊙	X F26
HASA architecten , ABCSIS ARCHITECTEN, Bilquin Serck architecten, evr-Architecten, ...	✓	IX F19
Frencken Scholl architecten		
Tom van Miegheem / Ghislain Lams , Architectenbureau Felix & Partners, Deboyser, Geert.....	⊙	VI E2
Pauwels / Gunnar Degerlid, Van Wassenhove Architecten		
Tom Thys architecten , Charles Vandenhove et Associés, Compagnie O., CRUX architecten, ONO.....	⊙	II C7
Cuyper & O , architecten de vylder vinck taillieu, D'Hondt – Heyninc – Parein architecten, ...	✓	X D24
T'Jonck-Niliis, Uarchitects		
Cuyper & O , architecten de vylder vinck taillieu, D'Hondt – Heyninc – Parein architecten,.....	⊙	IX D20
T'Jonck-Niliis, Uarchitects		
Geurst & Schulze architecten , ssa/xx, aha! / Jeroen Coppens / Xavier Avontroodt, ...	⊙	IX E18
URA, Verdickt & Verdickt architecten		
Ipostudio Architeti , Architectuurgroep Jo Peeters, Huiswerk architecten, ...	⊙	V C26
Iglesias / Lens, Volt-architecten		
GWM architecten , Dial-architects, L.U.S.T. Architecten, ...	⊙	VII F7
Jonas Van de Walle / Eveline Bossuyt / Alain Bossuyt, Lieven Dejaeghere / Karel Vandenhende		
Hootsmans Architectuurbureau , Architectuur Kristoffel Boghaert, Buro II, ...	⊙	VII E9
DevolderArchitecten, Okkerse / Vermeulen / Pauwels / Catteeuw		
360 architecten, Poponcini & Lootens, ssa/xx	⊗	detail IV
Verdickt & Verdickt architecten, Wessel de Jonge Architecten		
PLUS office architects , architecten de vylder vinck taillieu, Bierman Henket architecten, ...	✓	VIII E15
DaF-Architecten, Stein Van Rossem Architectenbureau		
B-architecten , (s)pace interieurarchitectuur, guerrilla office architects, Jeanne	⊙	detail IV
Dekkers Architectuur, Lens°Ass architecten		
ORG , Huiswerk architecten, aha / Jeroen Coppens / Xavier Avontroodt, W.A.R.R.P., WIT	⊗	VIII D17
BEL / Bureau d'études Weinand , West 8, Studiebureau Mouton / Marc Belderbos, Benthem Crowwel, ...	⊙	XV H18
Office Kersten Geers David Van Severen / Util		
DFA Dietmar Feichtinger Architects , Bureau d'Études Greisch, IPV Delft, Luscher Architectes, ...	⊙	VIII E12
NIO architecten / OKRA landschapsarchitecten		
.....	⊗	detail IV
West 8 Brussel , Arquitectura y sistemas urbanas, Chora architecture and urbanism,.....	✓	II B7
Christian Kieckens Architects / Fondu Landscape Architects, Orion		
Hub , Buro Lubbers / Diederix Dirrix architecten, Jo Coenen & Co architecten /	⊙	X F28
Elyps, Onderzoeksinstituut Arck / Proap / WIT, Stéphane Beel & Lieven Achtergael architecten / Latz + Partners		

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1411	Projectontwikkeling	Stedelijk Kanaal, Neerpelt	Gemeentebestuur Neerpelt
	Neerpelt		
1412	Masterplan Sledderlo	Groot Sledderlo, Genk	Stadsbestuur Genk
1413	Sint-Norbertus Duffel	Stationsstraat 22c, Duffel	PZ Sint-Norbertus
1414	Sint-Jozef Pittem	Boterstraat 6, Pittem	vzw Kliniek Sint-Jozef
1415	Multifunctionele zaal	Zavel 7, Lochristi	Gemeentebestuur Lochristi
	Lochristi		
1416	Sporthall Lokeren	Sportlaan, Lokeren	Stadsbestuur Lokeren
1417	Demeysluis Oostende	Stapelhuisstraat, Oostende	VO, MOW, Departement MOW, Afdeling Maritieme toegang
00 13 2007			
1301	Holocaust-museum	G. De Stassartstraat 153, Mechelen	VO, DAR, Afdeling Communicatie
	Mechelen		
1302	Bruggen Albertkanaal	Kanaalzone Albertkanaal, tussen het Straatsburgdok en het Kempisch Kanaal	BAM NV / Stadbestuur Antwerpen
1303	Masterplan Merelbeke	Centrum Merelbeke	Gemeentebestuur Merelbeke
1304	Masterplan Wachtebeke	Dorpskern Wachtebeke	Gemeentebestuur Wachtebeke
1305	Masterplan De Ham	De Ham Oudenaarde	Stadsbestuur Oudenaarde
	Oudenaarde		
1306	Kloostergebouw	Alfons De Cockstraat 12, Herdersem	vzw Denderrust
	Herdersem		
1307	Brugkantoor Mol	Boeretang 200, Mol	VO, Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek VITO
1308	Jeugdbijstand Wervik	Speiestraat 23 en 23A, Wervik	vzw "De Witte Berken" / VZW "Centrum De Wijzer"
1309	Woon- en zorgcentrum	Hoek Veststraat – Rozenstraat Balen	OCMW Balen
	Balen		
1310	MPI Gent	Voskenslaan 362, Gent	Gemeenschapsonderwijs
1311	KTA2-KTA3 Hasselt	Vildersstraat 3, Hasselt	Gemeenschapsonderwijs
1312	GO Ninove	Dreefstraat 31, Ninove	Gemeenschapsonderwijs
1313	GO Sint-Lievens-Houtem	Schoolstraat 4, Sint-Lievens-Houtem	Gemeenschapsonderwijs
1314	GO Nederover-Heembeek	Koning Albertlaan 181, Neder-over-Heembeek	Gemeenschapsonderwijs
00 12 2006			
1201	Boekentoren Gent	Rozier 9, Gent	Universiteit Gent
1202	Loods Spoor	Damplein, Noord Antwerpen 2060 Antwerpen	AG Vespa, autonoom gemeentebedrijf voor vastgoed en stadsprojecten Antwerpen
1203	Postsite Aalst	Werf 8 te 9300 Aalst	De Post
1204	Academie Dilbeek	hoek Kamerijklaan/Kloosterstraat	Gemeentebestuur Dilbeek

0032 Atelier voor Stad en Landschap / Architectenbureau Jan Maenhout , LAVA architecten, ...	☑	..... V C27
BRUT, Buur / Bas Smets, Stramien / Bureau Bongaerts		
Buur / Bas Smets , KuiperCompagnons, Planners, SumResearch / A20-omgeving, ...	☑	..... X F28
Urhahn Urban Design / ARJM / Kathy Vanhulle		
Architectenbureau Jan Maenhout / Ontwerpbureau Pauwels , AWG Architecten, ...	⊙	..... IX E19
Baumschlager-Eberle, Hans Verstuyft architecten, Haverhals-Heysten architecten		
.....	⊗	..... VII F8
Bulk Architecten , ABSCIS ARCHITECTEN, ARKS architecten, evr-Architecten, ...	⊙	..... VIII E14
Architektenburo Jef Van Oevelen		
Cuypers & Q / LAB , Atelier Kempe Thill, META architectuurbureau, Van Belle & Medina architects, ...	☑	..... VIII E15
Zwarts & Jansma architecten		
.....	⊗	..... I C4
AWG Architecten , Claus en Kaan Architecten, MAP Arquitectos, Aires Mateus & asociados /	☑	..... IX E19
Proap / WIT, De Smet Vermeulen / Georges Descombes /		
Koen Van Synghel / AR-TE, Sumproject / Moshe Safdie and Associates		
uapS , De Smet Vermeulen Architecten, DFA Dietmar Feichtinger Architects,.....	⊙	..... IV C18
Maxwan, Quist Wintermans Architekten		
Kathy Vanhulle / ARJM , Dieter Delbaere Architect, Elyps, ...	☑	..... VIII F12
Studio Associato Secchi-Viganò, Vectris		
BUUR , MTD Landschapsarchitecten, OMGEVING, Orizon, Soresma / IPV Delft / ORCA.....	☑	..... VIII D13
Atelier JPLX , HOSPER NL, Paul Deroose, Puls_net, Arcadis Gedas / Brut Architectuur & Stendenbouw	☑	..... XIII H11
Cuypers & Q / LAB , AMV architecten, architecten de vylder vinck taillieu, ...	☑	..... VIII F15
Dial-architects, Architektenburo Jef Van Oevelen / ABT		
Atelier Kempe Thill, evr-Architecten, Poponcini & Lootens Stéphane Beel architect, BEL.....	⊗	..... V C24
PLUS office architects , DaF-Architecten, dmvA architecten, Architectenbureau Anne Ledroit,.....	⊙	..... XII H6
Vincent Pierret en Cédric Polet / Landschapsarchitecten Territoires, Caroline Vanbiervliet /		
Bruno Van Langenhove		
osararchitects , 360 architecten, architecten BOB361, Huiswerk architecten, Nero.....	⊙	..... X D25
.....	⊗	..... VII E12
Libost-groep / A20 architecten , architecten BOB361, architectur.bn bradic.nizic, ...	⊙	..... X F26
Dick van Gameren architecten, Planners		
.....	⊗	..... XIV G15
Isabelle Jacques – Bernard Wittevrongel Architecten / GDGA , De Smet Vermeulen.....	⊙	..... XIV G13
architecten, De Zwarte Hond, Haverhals-Heysten architecten, SCOOP		
B-architecten , Architects Lahdelma & Mahlamäki, Conix Architects, Mys &	⊙	..... XV G18
Bomans / Ars Horti / Util, VBM architecten		
Robbrecht en Daem / Van der Wee Barbara / SumProject / Baro / Daidalos Peutz /	⊙	..... VIII E12
Bureau d'études Greisch / VK Engineering , DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten,		
LIN Gesellschaft von Architekten, Stéphane Beel architect, Wessel de Jonge Architecten		
Verdickt & Verdickt architecten , Abalos & Herreros, Atelier Kempe Thill,.....	☑	..... detail IV
evr-Architecten, Reichen & Robert & Associés		
ABSCIS ARCHITECTEN , AWG Architecten, Machado & Silvetti Associates, noAarchitecten, ...	☑	..... VIII F15
Rapp+Rapp		
Carlos Arroyo , Alexander Dierendonck, Architectenbureau Dirk Coopman, Christian Kieckens.....	☑	..... XIV G17
Architects, Cuypers & Q / LAB		

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1205	F. Sohiecentrum Hoeilaart	Gemeenteplein 39, 1560 Hoeilaart	Gemeentebestuur Hoeilaart
1206	Speelplein Willebroek	Van Bredamstraat, 2830 Willebroek	Gemeentebestuur Willebroek
1207	Park Leuven	Martelarenlaan, Leuven	Stadsbestuur Leuven
1208	Masterplan Maaseik	Tussen Aldeneik en Heppeneert	Stadsbestuur Maaseik
1209	Masterplan waterbouwkundig labo Borgerhout	Berchemlei 115, 2140 Borgerhout	VO, BZ, Agentschap voor facilitair Management, Afdeling Gebouwen
1210	Masterplan Hoge Bergen Ekstergoor Beerse	Weerstanderstraat z/n, 2340 Beerse	Gemeentebestuur Beerse / VO, Dept. BZ, Agentschap Facilitair Management, Afd. Gebouwen
1211	Bejaardenwoningen Baal	Baalsebaan 289, 3128 Baal	OCMW Tremelo
1212	Sociaal huis Halle	August Demaeghtlaan 38, 1500 Halle	OCMW Halle
1213	Districtsgebouw Mechelen	Rode Kruisplein 10, 2800 Mechelen	W&Z Waterwegen en Zeekanaal nv
1214	Sint-Annekerk Antwerpen	Hanegraefstraat 1, 2050 Antwerpen	Kerkfabriek Sint-Anna-Ten-Drieen
1215	Scheepsdalebrug Brugge	Schaapsdalelaan te Brugge	W&Z Waterwegen en Zeekanaal nv
1216	Voetgangersbrug Spoor Noord Antwerpen	Noorderplaats, Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
1217	PHL afdeling kunsten Limburg	Elfde Liniestraat 25, 3500 Hasselt	Provinciale Hogeschool Limburg
1218	BS De Vierklaver Temse	Azalealaan 101, 9140 Temse	Gemeenschapsonderwijs
1219	BSBO Groenlaar Rumst	Rozenlaan 50, 2840 Rumst-Reet	Gemeenschapsonderwijs
1220	BS Stene Oostende	Steensedijk 352, 8400 Oostende	Gemeenschapsonderwijs
1221	BS De Meer Zemst	Bovenweg 17, 1980 Zemst	Gemeenschapsonderwijs
1222	BS 't Beekje Etterbeek	Edmond Mesenslaan 2, 1040 Etterbeek	Gemeenschapsonderwijs
1223	KTA Brasschaat	Prins Kavellei 98, 2930 Brasschaat	Gemeenschapsonderwijs
1224	BS Zilverberk Halle	Pastoor Bernaertstraat 28, 1500 Halle	Gemeenschapsonderwijs
1225	BSBO Herentals	Menenstraat, 2200 Herentals	Gemeenschapsonderwijs

00 11 2006

1101	Brandweer Puurs	Kleine Amer, Puurs	Gemeentebestuur Puurs
1102	Zandvoorde Oostende	Tussen centrum Zandvoorde en Tulpenlaan, Oostende	AG Stadsvernieuwing Oostende
1103	Blauwkasteelstraat Oostende	Blauwkasteelstraat Oostende	AG Stadsvernieuwing Oostende
1104	CC Opglabbeek	Kapelstraat 10, Opglabbeek	Gemeentebestuur Opglabbeek
1105	Zoo Antwerpen	Koningin Astridplein 26, Antwerpen	vzw KMDA Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde

DEELNEMERS/GEGUND ..... STATUS ..... KAART

Planners , Architectenbureau Praet-Verlinden, dmvA architecten, WIT ..... ☒	XV H19
Wetherford Watson Mann Architects ..... ☒	IX E18
H+N+S Landschapsarchitecten , ORG, Technum, Artgineering / DS Landschapsarchitecten, ... ☒	XV G21
VHP / SBE	
360 / Bas Smets , Stijlgroep landschap en stedelijke ruimte, Studio Associato ..... ☒	XI E30
Secchi-Viganò, Lodewijk Baljon landschapsarchitecten / Atelier Zeinstra van der Pol, Topotronic / URA	
Mys & Bomans / Ars Horti / Util , 51N4E, ABSCIS ARCHITECTEN, architecten BOB361, OMGEVING ..... ☒	detail IV
UR architects , Cleuren-Merken, DEEA, PT ARCHITECTEN, SeARCH ..... ☒	IV B21
..... ☒	IX F21
WAW , a154 architecten, Architectenkantoor Lambert-Vancoppenolle, ... ☒	XIV H17
3architecten / Grontmij, Ewoud Saey / Koen Matthys	
..... ☒	IX E19
Architectuur Kristoffel Boghaert , Architectenbureau Praet-Verlinden, Delmulle ..... ☒	detail IV
Architecten, Enter Architecture, PUUR Interieurarchitecten / Lucien Kahane	
..... ☒	II C7
Ney & Partners , B-architecten, DFA Dietmar Feichtinger Architects, Gilles Perraudin, ... ☒	detail IV
T.O.P. office / Luc Deleu	
51N4E, Architecten Tom Thys en Adinda Van Geystelen, DaF-Architecten, ... ☒	X F26
Lohmann's Architecture Urban + Industrial Design, Macken & Macken architecten	
Cuypers & Q / LAB , architecten de vylder vinck taillieu, Architectenbureau Marlies Rohmer, ... ☒	VIII D16
Architectuurbureau Dirk Martens, Nero	
Huiswerk architecten , Architectenatelier Boud Rombouts, Architectenburo Dostpool, ... ☒	IX E18
Kathy Vanhulle / ARJM, Volt-architecten	
Van Wassenhove Architecten , Alexander Dierendonck, Architectenbureau ..... ☒	I C4
Felix-Glorieux, Dial-architects, Uarchitects	
Geert Pauwels / Gunnar Degerlid , A33 architecten, HVDN + Studioninedots, ... ☒	IX F19
M10-architecten, Cols / Eeraerts Morisse / Gebotec / Deflander	
evr-Architecten , Charles Vandenhove et Associés, DKV architecten, ZED, wdog architecten ..... ☒	XV G18
Frencken Scholl architecten , Ipostudio Architeti, BRUT, Gerd Cryns / ..... ☒	IV C18
Tom Vercammen, Marc Belderbos / Jan De Cuyper / Robert Mordyck	
AWG Architecten , architecten BOB361, B612 associates, Cateeuw ..... ☒	XIV H17
Architectuur Praktijk, Van Belle & Medina architects	
Stéphane Beel architect , Bulk Architecten, De Architectengroep, osararchitects, ... ☒	IX D22
Wingender Hovenier Architecten	
Cateeuw Architectuur Praktijk , guerrilla office architects, Lohmann's, ... ☒	VIII E17
Philippe Samyn & Partners, Poponcini & Lootens	
Architectenbureau Jan Maenhout , Alexander Dierendonck, ANA Architecten, Gino ..... ☒	VI D5
Debruyne en architecten, Volt-architecten	
..... ☒	I C4
Verdickt & Verdickt architecten , Jeanne Dekkers Architectuur, ORG ..... ☒	X E28
Planners, Van Belle & Medina architects	
Robbrecht en Daem architecten , Bruno Mader, GZA+A, Fondu Landscape Architects / ..... ☒	detail IV
B-Architecten, Karres en Brands / Land	

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
1106	BKP Brasschaat	Augustijnslei – Aerdenlei, Brasschaat	Gemeentebestuur Brasschaat
1107	Zonnige Kempen Grobbendonk	Floris Primsstraat 1-3, Grobbendonk	C.V. Zonnige Kempen
1108	Museum Izegem	Prins Albertlaan 5, Izegem	Stadsbestuur Izegem
1109	Centrale Werkplaatsen hal 4 en 5 Leuven	Diestsesteenweg 104, Leuven	AG Stadsvernieuwing Leuven
1110	Centrale werkplaatsen hal 9 Leuven	Diestsesteenweg 104, Leuven	AG Stadsvernieuwing Leuven
1111	Opgrimbie Maasmechelen	Hoek Heirstraat-Hoekstraat Opgrimbie, Maasmechelen	Gemeentebestuur Maasmechelen
1112	Zwembad Hasselt	Elfde Liniestraat, 3500 Hasselt	Stadsbestuur Hasselt
1113	De Lovie Diksmuide	Begijnhofstraat 2, Diksmuide	vzw De Lovie
1114	Sportcentrum Essen	Hemelrijk, Essen	Gemeentebestuur Essen
1115	Centrale plein mijnsite Winterslag	Hoek W. Kastanjelaan / E. Coppélaan, Genk	Stadsbestuur Genk
1116	Inrichtingsplan Prosperpolder Beveren		Prosperpolder Beveren Gemeentebestuur Beveren
1117	Inrichtingsplan Kallo	Omgeving Kallo	Gemeentebestuur Beveren
1118	zie 1211		
1119	Scheldekaaien Antwerpen	Scheldekaaien rechteroever van petroleum Zuid tot Royerssluis, Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen / W&Z Waterwegen en Zeekanaal nv
1120	Zennegat Mechelen	Zennegatvaart, monding Zenne en Dijle, Mechelen	W&Z Waterwegen en Zeekanaal nv
1121	Gemeentehuis Beveren	Grote Markt / Stationsstraat Beveren	Gemeentebestuur Beveren
00 10 2005			
1001	BS Ninove	Dreefstraat 31, Ninove	Gemeenschapsonderwijs
1002	KA Veurne	Smissestraat 3, Veurne	Gemeenschapsonderwijs
1003	zie 1417		
1004	OCMW Meeuwen- Gruitrode	Dorpsstraat 44, Meeuwen-Gruitrode	Gemeentebestuur Meeuwen-Gruitrode / OCMW Meeuwen-Gruitrode
1005	Masterplan Deerlijk	Centrum Deerlijk	Gemeentebestuur Deerlijk
1006	Centrum Brakel	Centrum Brakel	Gemeentebestuur Brakel
1007	Bib Waregem	Meersstraat Waregem	Stadsbestuur Waregem
1008	Crematorium Holsbeek	Terreinen Hofeide langs Jennekensstraat en N223, Holsbeek	De opdrachtgevende vereniging voor crematorium- beheer in het arrondissement Leuven "Hofeide".
1009	Linkeroever Antwerpen	Europark – Linkeroever Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

Poponcini & Lootens , François & Mot Ponette, GWM architecten, Maxwan, URA.....	☑	IV C18
DAS / WESP , Ontwerp Kollektief, Teema architecten, The Naked Architects,..... Ewoud Saey / Koen Matthys	⊙	IX D21
Okkerse / Vermeulen / Pauwels / Cateeuw , (s)pace interieurarchitectuur, dmVA.....	⊙	XIII G7
architecten, MJOSE VAN HEE ARCHITECTEN, Axel Ghysaert / Koen Bovée / Benoît Delaey	⊗	XV G21
Karel Vandenhende , 51N4E, architectenbureau cepezed, B-architecten, Lens°Ass architecten.....	⊙	XV G21
.....	⊗	XI F29
architecten BOB361 / ARUP , Baumschlager-Eberle, Luscher Architectes, ...	⊙	X F26
Van Acker en Partners / Libost Groep / Ingenium, Vier Arquitectos		
Egus architecten en ingenieurs , Architectenburo JMW, Dial-architects, Philippe Vander Maren	⊙	VI E4
en Mireille Weerts, Barbara Van der Wee / Sum Project		
.....	⊗	IV A18
HOSPER NL , OMGEVING, A20 Omgeving / Arcadis, Agence Ter / Rob van Gool, Orizon.....	⊗	X F28
BLU-net / Naveen Kulshreshtha , Technum, Agence Ter /	⊙	III B16
Rob van Gool, Cuypers en Q / Bosch Slabbers, Provinciale Hogeschool Limburg / Atelier JPLX		
Proap / WIT / Idroesse / Arcoveneto , Nero, Robbrecht en Daem architecten, Stijlgroep.....	⊙	III C16
landschap en stedelijke ruimte, Vista landscape and urban design		
.....		
Proap / WIT / Idroesse / Arcoveneto , B.A.U. B.,.....	⊙	detail IV
S333, Studio Secchi-Viganò / Arcadis Gedas, West 8 Brussel / Lievens / Tritel		
DFA Dietmar Feichtinger Architects , Bureau d'Etudes Greisch, Bureau SLA,.....	⊙	IX E18
Marie José Van Hee / BAS, West 8 Brussel		
ABSCIS ARCHITECTEN , GWM architecten, Nero, 3architecten / Grontmij, ...	⊗	VIII D17
Jef Van Oevelen Architectenbureau		
Architectenbureau Praet-Verlinden , 360 architecten, Frencken Scholl architecten, ...	⊙	XIV G15
Karel Vandenhende, URA		
vandendries capoen architectenbureau , Gino Debruyne en architecten, ssa/xx, ...	⊙	VI E2
EXIT Architecten, Tom van Mieghem / Ghislain Lams		
.....		
Hans Verstuylt architecten , Architectenbureau Praet-Verlinden, COPS Architecten, DEEA, ...	⊙	X E28
Egide Meertens architecten		
Kathy Vanhulle / ARJM , Nero, OKRA Landschapsarchitecten, Fris in het landschap /	⊗	XIII G9
Grontmij, Provinciale Hogeschool Limburg / Atelier JPLX		
BRUT , Christian Kieckens Architects, KuiperCompagnons, Architectenbureau.....	⊙	XIV H13
Jan Maenhout / Ontwerpbureau Pauwels, uapS / Thierry Kandjee		
Wessel de Jonge Architecten , 51N4E, Architectenatelier Boud Rombouts, ...	⊙	XIII G9
Philippe Samyn & Partners, Planning / Kathy Vanhulle / ARJM		
RCR Aranda Pigem Vilalta arquitectes / Coussée & Goris , architecten	⊙	IX F22
architecten BOB361, Claus en Kaan Architecten, noAarchitecten, Studio Associato Secchi-Viganò		
Technum , KCAP Architects&Planners, Stéphane Beel architect, ...	⊙	detail IV
Fris in het Landschap / evr-Architecten / Werkplaats voor Architectuur, Huiswerk architecten / Atelier JPLX		

NR	PROJECT.....	ADRES	BOUWHEER.....
1010.....	Stadsontwerp.....	Ezelberg – Vooruitzichtstraat - Geraardsbergen Nieuweweg – Stationsplein	Stadsbestuur Geraardsbergen.....
00 09 2005			
0901.....	J. Brelsteiger Zeebrugge ..	Oude Vissershaven Zeebrugge	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0902.....	VDAB Antwerpen	Provinciestraat 211-215, Antwerpen.....	VDAB.....
0903.....	VDAB Menen	Transportzone LAR, Menen.....	VDAB .....
0904.....	VDAB Hasselt.....	Visserstraat 3, Hasselt.....	VDAB .....
0905.....	VDAB Merksem	Rerum Novarumlaan 1, Merksem.....	VDAB.....
0906.....	Zaal en jeugdlokaal	Pastoorstreef 7, Bocholt.....	Gemeentebestuur Bocholt.....
0907.....	Jezuïtenkerk Lier	Gasthuisvest 50, Lier	vzw Open Monumenten-vereniging Eduard Bressinck
0908.....	Crematorium Kortrijk.....	Senator Baertlaan, Kortrijk	Intergemeentelijke vereniging voor crematorium- beheer in Zuid-West-Vlaanderen
0909.....	Centrale bedieningspost ...	Sluis 1, Rijkevorsel.....	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Maas en .. Albertkanaal, Dienst voor de Scheepvaart
0910.....	Plantentuin Meise	Nieuwelaan 38, Meise	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
00 08 2005			
0801.....	OCMW Lommel	Hertog Jan-site, Lommel	OCMW Lommel.....
0802.....	Zonninge Kempen Berlaar...	Smidstraat en Brassoi, Berlaar	C.V. Zonninge Kempen.....
0803.....	Markt Sint-Lievens-.....	Marktplaats Sint-Lievens-Houtem	Gemeentebestuur Sint-Lievens -Houtem.....
0804.....	Hogeschool Antwerpen.....	Mutsaardstraat 31, Antwerpen.....	Hogeschool Antwerpen.....
0805.....	CC's Antwerpen	Diverse locaties in	Stadsbestuur Antwerpen .....
0806.....	Officierenwijk Brasschaat...	Langsheen Bredabaan, Brasschaat	Gemeentebestuur Brasschaat .....
0807.....	Bedrijfsverzamelgebouw...	Ambachtenlaan 2, Lochristi	Veneco, dienstverlenende vereniging voor..... ruimtelijke ordening en economische ontwikkeling
0808.....	BKP Bonheiden.....	Centrum Bonheiden.....	Gemeentebestuur Bonheiden.....
0809.....	Dorpskern Vorselaar.....	Centrum Vorselaar	Gemeentebestuur Vorselaar.....
0810.....	Red Star Antwerpen.....	Rijnkaai 14 en Montevideostraat.....	Stadsbestuur Antwerpen .....
0811.....	De Schattingbeek	Centrum Zedelgem	Gemeentebestuur Zedelgem .....
0812.....	zie 1119.....		
0813.....	zie 1105.....		
0814.....	Woonproject Pivo Asse.....	Relegemstraat 40, Asse	C.V. Providentia / MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gesubsidieerde infrastructuur

BUUR, BGSV Bureau voor Stedebouw, Puls_net, ... ① ..... XIV H14
 uapS / Thierry Kandjee, Van Belle & Medina architects

Architectuur en Stedenbouw E+W Eggermont, 360 / Bas Smets, BAS / ..... ① ..... II B7
 T.O.P. office – Luc Deleu, Tom Louwette / Station C23, Zwarts & Jansma architecten / Technum

Nero, (s)pace interieurarchitectuur, Bulk Architecten, DRIESEN-MEERSMAN - ..... ① ..... detail IV
 THOMAES architecten, Architectenburo Jef Van Oevelen / Ingenieursbureau Constructor

Van Belle & Medina architects, Catteeuw Architectuur Praktijk, Marc Belderbos / ..... ✓ ..... XIII H7

Jan De Cuyper / Robert Mordyck, Mys & Bomans / Ars Horti, Verburg Hoogendijk Architecten
a2o-architecten, Conix Architects, dmvA architecten, Filip Burgelman / ..... ① ..... X F26

A2M Sebastian Moreno Vacca, Lens°Ass / Grontmij

PETER KINT ARCHITECTEN, A33 architecten, T'Jonck-Niliis ..... ① ..... IV C18
 Gerd Cryns / Tom Vercammen, Hans Verstuylt Architecten / Grontmij

ONO, Planners, Polaris Architects, ssa/xx, uapS ..... ✓ ..... X D28

Beeck – Verwilt Architectenteam, Architectenbureau Vanhecke & Suls, ... ① ..... IX D20
 Atelier Kempe Thill, Blond & Roux Architecten, BOB 361 / Origin / Daidalos Peutz

Sumproject / Souto de Moura Arquitectos, MJOSE VAN HEE ARCHITECTEN, ... ✓ ..... XIII H8
 Studio Associato Secchi-Viganò, Tom van Mieghem / Ghislain Lams, Vincent Van Duysen Architects

WAW, mlzd, Teema architecten, BRUT, Hans Verstuylt Architecten / Grontmij ..... ✓ ..... IV B21

..... ② ..... IX F18

360 architecten, Egide Meertens, Modulo Architects, WIT, Diederendirrix ..... ✓ ..... V C26

Van Belle & Medina architects, Catteeuw Architectuur Praktijk, John Lonsdale ..... ① ..... IX E20
 Architect, Philippe Vander Maren en Mireille Weerts, Citystudio / Verbakel

Christian Kieckens Architects, Buro voor vrije ruimte / Vermander & Van Mol, ... ① ..... XIV G13
 Puls_net, Robbrecht en Daem architecten, Stijlgroep landschap en stedelijke ruimte

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, Bureau Barbara Van der Wee, ... ② ..... detail IV
 Architectenbureau Frank Braakhuis / Bureau Vlaardingerbroek – Wevers, Architectenbureau

Frank Van Hulle / De Meyer & Prims architecten, BAS / T.O.P. office
Poponcini & Lootens, B-architecten, Dial-architects, KCAP, MAP Arquitectos ..... ① ..... detail IV

BRUT, Buro Lubbers, Stéphane Beel architect, Stramien, UR architects ..... ✓ ..... IV B19

evr-Architecten, Barak, Coussée & Goris architecten, De Smet Vermeulen architecten, ... ✓ ..... VIII E14
 noArchitecten

Citystudio / Verbakel, KuiperCompagnons, ssa/xx, Technum, BRUT ..... ✓ ..... IX E19

Architecturaatelier Michel De Visscher / Jozef Legrand, architectenbureau Jan ..... ① ..... IX D21
 Maenhout / Vectris, Artgineering / Goudappel Coffeng, Soresma / IPV Delft / ORCA, VHS'B

Beyer Blinder Belle Architects & Planners, Mys & Bomans architectuurkantoor / ..... ✓ ..... detail IV
 ARS Horti, De Smet Vermeulen architecten, Sergison Bates Architects, Groep planning

i.s.m. Bart Canfyn & Barbara Van der Wee / Luc Tuymans ISM Frank Demaegd – Zeno X Gallery
 Zeno X Storage / Tony Leduc – Studio 44

Johan Van Reeth / Tom Van Mieghem / Michiel Dehaene, architecten BOB361, ... ✓ ..... VII D7
 SeARCH, Technum, Geert De Grootte / Job Floris

..... ① ..... XIV G17

Fris in het landschap, architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche, MDMA / ..... ① ..... XIV G17
 Bureau Bouwtechniek / BAS, VBM architecten, Wingender Hovenier Architecten

NR .....PROJECT..... ADRES ..... BOUWHEER.....

00 07 2004

0701.....	Park Vordenstein Schoten ..Horstebaan 2, Schoten	MVG, Departement LIN, AMINAL, Afdeling Bos.... en Groen
0702.....	zie 0910.....	
0703.....	Voetgangersbrug.....Kustlaan Wenduine	MVG, Departement LIN, AWZ..... Afdeling Waterwegen en Kust
0704.....	Krommehoek Nieuwpoort...Kromme Hoek, jachthaven	MVG, Departement LIN, AWZ, ...
0705.....	zie 1120.....	Afdeling Waterwegen en Kust
0706.....	KA Boom.....J.B. Davidstraat 2, ...	Gemeenschapsonderwijs .....
0707.....	De Tandem Brugge .....Léopold de Bruynestraat 56, ...	Gemeenschapsonderwijs .....
0708.....	De Klare Bron Heverlee.....Jules Vandenbemptstraat 14, ...	Gemeenschapsonderwijs .....
0709.....	BUSO De Mast Kasterlee...Kempenstraat 32, Kasterlee.....	Gemeenschapsonderwijs .....
0710.....	Ter Zee Oostende.....Maurits Sabbestraat 2, Oostende	Gemeenschapsonderwijs .....
0711.....	MS Oudenaarde.....Fortstraat 45, Oudenaarde.....	Gemeenschapsonderwijs .....
0712.....	BS/KA Tervuren.....Hippolyte Boulengerlaan 7, ...	Gemeenschapsonderwijs .....
0713.....	Falconplein Antwerpen ....Falconplein en Zeemanshuis, ...	AG Vespa, autonoom gemeentebedrijf voor .....
0714.....	Administratief centrum.....Marneflaan 3, Hoboken	vastgoed en stadsprojecten Antwerpen Stadsbestuur Antwerpen .....
0715.....		
0716.....		
0717.....	Bibliotheek, politie- .....Bist 1, Wilrijk	Stadsbestuur Antwerpen .....
0718.....	zie 1009.....	
0719.....	zie 1009.....	
0720.....	Nieuwbouw.....Parallelweg z/n, Baarle-Hertog	Gemeentebestuur Baarle-Hertog .....
0721.....	Sint-Jansschool Genk.....Gebied tussen Schoolstraat, ...	Stadsbestuur Genk.....
0722.....	CC Heist-op-den-Berg .....Bergstraat, Heist-op-den-Berg.....	Onderwijslaan, Duinenlaan en Binnenlaan en zone langs Duinenlaan richting KRC Gemeentebestuur Heist-op-den-berg .....
0723.....	Geelse Bouwmaatschappij.Voortseindveld, Westerlo	C.V. Geelse Bouwmaatschappij .....
0724.....	Woordcentrum Lennik.....Arconateplein, Gaasbeek.....	Gemeentebestuur Lennik .....
0725.....	zie 1110.....	

Buro voor vrije ruimte – Vermander & Van Mol , Fondu Landscape Architects, Puls_net, ... ⊗	IV C18
Fris in het Landschap / Bram Breedveld, Wirtz International	
West 8 Brussel , Ney & Partners, Architectenbureau. De Bruycker – De Brock / Brigitte D'hoore, ... ⊙	I B6
Felix – Glorieux / F Grimmelprez, Marie José Van Hee / BAS	
Paul Deroose , Nero, BAS / T.O.P. office – Luc Deleu, BVR Adviseurs / ..... ⊙	VI D3
KAAP3 ontwerp bureau, West 8 Brussel	
360 architecten , Staud, Cabuy & Pauwels / Daniel Willekens, LAB / ..... ✓	IX E18
Bureau Bouwtechniek, Van Wassenhove Architecten	
Sette Schroeyers Architecten , Atelier Kempe Thill, Buro II, ... ✓	II C7
Tomas Nollet en Hilde Huyghe architecten, Volt-architecten	
Maccreanor Lavington Architects , Diederik Nagels / Jos Verbraeken, Pascal Bilquin / ..... ✓	XV G21
Architectenbureau Serck, Van Broeck & Meuwissen / Grontmij, WESP	
Architectenbureau Praet-Verlinden , architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche, ... ✓	V C23
Architectenatelier Daniela Verwilt, Architectenbureau Frank Loos, Atelier Kempe Thill	
Tom van Mieghem / Ghislain Lams , Architettura, Toon Brèyne, ... ✓	I C4
Joachim Walgrave / Bureau Bouwtechniek, Architectuur.be / Grontmij	
DnA architecten ingenieurs , Architectenbureau Praet-Verlinden, Architectuurbureau ..... ✓	XIII G11
Dirk Martens, Feys en Gouwy ingenieurs-architecten, Diederik Nagels / Jos Verbraeken, RE-x / Bureau Bouwtechniek	
Feys en Gouwy ingenieurs-architecten , Atelier Kempe Thill, ... ⊙	XV H19
Architectenbureau De Bruycker – De Brock / Brigitte D'hoore, RAUW / Bureau Bouwtechniek / Ney & Partners, WESP	
Rapp+Rapp , DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, Maccreanor Lavington Architects, ... ✓	detail IV
Technum, Johan Van Reeth / Tom Van Mieghem / Michiel Dehaene	
Architectenbureau Praet-Verlinden , Architectenatelier Boud Rombouts, Huiswerk ..... ✓	IX D18
architecten, Verdickt & Verdickt architecten, Witherford Watson Mann Architects	
Baumschlager-Eberle , Architecten Tom Thys en Adinda Van Geystelen, architectenbureau cepezed, ... ⊙	IX D18
Christian Kieckens Architects, DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten	
Paul Schellekens en ass. , Atelier Kempe Thill, Biecorff..... ✓	V A23
Studio Associato Secchi-Viganò , Hub, Nero, OMGEVING, Technum..... ✓	X F28
Planners , Christian Kieckens Architects, A 2R C, Tom Callebaut / (s)pace interieurarchitectuur / ..... ✓	IX E21
architectuur Vanneste, uapS	
..... ⊗	IX E23
LAB / Bureau Bouwtechniek , Atelier Zeinstra Van Der Pol, Delmulle Delmulle Architecten, ... ⊗	XIV H16
Maccreanor Lavington Architects, 35_100	

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
0726	zie 1109		
0727	Parkveld Heverlee	Parkveld, Heverlee	Stadsbestuur Leuven
0728	Markt Tienen	Grote Markt, Tienen	Stadsbestuur Tienen
0729	Bib Wemmel	J. De Ridderlaan 49, Wemmel	Gemeentebestuur Wemmel
0730	Home Vijvens	Kloosterstraat 18, Huize-Zingem	vzw Home Vijvens
0731	Ziekenhuis Oost-Limburg	Campus St.-Jan Schiepsse Bos 6, Genk	Ziekenhuis Oost-Limburg
0732	Geluidswering Meise	A12 te Meise	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0733	VAC Antwerpen	Copernicuslaan 1, Antwerpen	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0734	VAC Gent	locatie niet bekend op moment van publicatie	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0735	Loodswezen Antwerpen	Tavernierkaai 3, Antwerpen	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0736	zie 1301		
0737	Dageraadplein Antwerpen	Dageraadplein Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
0738	Bruggen Mortsel	Oude spoorberm langsheen R11, Mortsel	Gemeentebestuur Mortsel
0739	De Wallen Burcht	Gebied tussen Schelde en Kerkstraat en Heirbaan	Gemeentebestuur Zwijndrecht
0740	Woningcomplex Burcht	Gebied tussen Schelde en Kerkstraat	Gemeentebestuur Zwijndrecht
0741	Gemeentehuis Kuurne	Marktplein 9, Kuurne	Gemeentebestuur Kuurne
0742	Nieuwe Leie Ronse	Gebied tussen Wolvestraat en Beekstraat, Ronse	Stadsbestuur Ronse
0743	Gemeentehuis Maldegem	Markt 7, Maldegem	Gemeentebestuur Maldegem
00 06 2004			
0601	zie 0739		
0602	zie 0740		
0603	RVT Nevele	Ijsbeerlaan, Nevele	OCMW Nevele
0604	zie 0741		
0605	Crematorium Sint-Niklaas	Waasmunstersteenweg, Sint-Niklaas	Intergemeentelijke vereniging voor crematorium-beheer in Oost-Vlaanderen
0606	Rusthuis Sint-Niklaas	Hospitaalstraat 12, Sint-Niklaas	OCMW Sint-Niklaas
0607	Hopmarkt-Keizerpoort	Hopmarkt-Keizerpoort Aalst	Stadsbestuur Aalst
0608	Integraalplan binnenstad	Centrum Gent	Stadsbestuur Gent
0609	Pastorij Wijchmaal	Hoek Sint-Trudostraat / Dijkerstraat, Wijchmaal	Stadsbestuur Peer
0610	Kunstencentrum Aalter	Boomgaardstraat 14-16, Aalter	Gemeentebestuur Aalter
0611	Theaterplein Antwerpen	Theaterplein Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen
0612	zie 0737		
0613	zie 0742		
0614	Masterplan groen	Kleinstedelijk gebied "West", Geel	Stadsbestuur Geel
0615	Rusthuis Lede	Parkdomein Mesen, Lede	Gemeentebestuur Lede

.....	.....	.....
architecten BOB361 , Puls_net, Rudy Uytenhaak Architectenbureau, ...	⊙	XV G21
Fris in het Landschap / Bram Breedveld, PHL Onderzoeksceel AMO / 51N4E / Buro Kromwijk		
51N4E , Robbrecht en Daem architecten, Architectenbureau Jan Maenhout / Bureau.....	⊙	XV H23
Buitenruimte, JPLX / Arcadis Gedas, West 8 Brussel		
Groeneweg & Van der Meijde, Conix Architects, Ontwerpatelier Bert Gebruers – Peter Jannes,.....	⊗	XIV G17
Gerrit Verbeeck / Hendrik Van Liedekerke, Richard Venlet / Bart Macken / Dries Vande Velde		
Sergison Bates architects , DnA architecten ingenieurs, GZA+A, ...	⊙	XIII G11
Huiswerk architecten, WIT		
architectenbureau cepezed , Bureau d'Etudes Greisch, META architectuurbureau, ...	⊙	X F28
Libost-groep / A20 architecten, Zwarts & Jansma architecten / Technum		
Marie José Van Hee / BAS – Dirk Jaspaert , Ingenieursbureau G. Derveaux, ...	⊙	IX F18
ssa/xx, Staud, Technum		
.....	⊗	detail IV
.....	⊗	VIII E12
.....	⊗	detail IV
Buro voor vrije ruimte – Vermander & Van Mol , B-architecten, Hub, BAS / T.O.P. office – Luc Deleu,.....	⊙	detail IV
BVR / KAAP3 ontwerp bureau		
.....	⊗	IX D19
Studio Associato Secchi-Viganò , Puls_net, Staud, Johan Van Reeth / Tom Van	⊙	IX D18
Mieghem / Michiel Dehaene, West 8 Brussel		
.....	⊗	IX D18
.....	⊗	XIII G8
evr-Architecten , Bunkerhotel Army, Stramien, Architectekantoor Lambert-	⊗	XIII H11
Vancoppenolle / Architectenkantoor Bart Verstraen, Soesma / IPV Delft / ORCA		
Lens^oAss architecten , ABSCLIS ARCHITECTEN, Arch & Teco, Biecorff / Bureau Barbara Van der Wee	⊙	II C9
.....		
.....		
51N4E , dmvA architecten, Grosfeld van der Velde architecten, EXIT Architecten, ...	⊙	VII E11
Rauw / Bureau Bouwtechniek / Ney & Partners		
.....		
Claus en Kaan Architecten , Stéphane Beel Architecten, De Smet Vermeulen Architecten, ...	⊙	VIII D16
Amor Fati – Wim Cuyvers, Vincent Van Duysen Architects		
.....	⊗	VIII D16
Hub , Christian Kieckens Architects, BVR Adviseurs /	⊙	VIII F15
KAAP3 ontwerp bureau, Jan Maenhout architectenbureau / Vectris, Zaha Hadid Architects		
KuiperCompagnons , SumResearch, Technum, BVR Adviseurs /	⊙	VIII E12
KAAP3 ontwerp bureau, Johan Van Reeth / Tom Van Mieghem / Michiel Dehaene, WES		
Cabuy & Pauwels / Daniel Willekens , Diederik Nagels / Jos Verbraeken, MAX8 architecten,.....	⊙	X D27
RE-x / Bureau Bouwtechniek		
Robbrecht en Daem architecten , Claus en Kaan Architecten, Coussée & Goris architecten, ...	⊙	VII E10
De Smet Vermeulen architecten, Pascal Bilquin / Architectenbureau Serck		
Studio Associato Secchi-Viganò , Baumschlager-Eberle, SWK / Tom Van Mieghem /	⊙	detail IV
Johan Van Reeth, West 8 Brussel, Zaha Hadid Architects		
.....		
Johan Van Reeth / Tom Van Mieghem / Michiel Dehaene , SumResearch, Technum	⊙	X D23
51N4E / PHL Onderzoeksceel AMO, BGSV, West 8 Brussel		
Nero , Baumschlager-Eberle, Buro II, Technum, Vincent Van Duysen / Paul Deroose	⊙	VIII F15

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
0616	Bib en gemeenschaps-centrum Stekene	Centrum Stekene	Gemeentebestuur Stekene
0617	De Winkelhaak	Lange Winkelhaakstraat 26, Antwerpen	AG Vespa, autonoom gemeentebedrijf voor vastgoed en stadsprojecten Antwerpen
0618	Kasteelpark Viteux	Kasteelpark Viteux, De Pinte	Gemeentebestuur De Pinte
0619	De Vestingen Oudenaarde	Parkgebied De Vestingen, Oudenaarde	Stadsbestuur Oudenaarde
0620	Stadhuis Schoten	Sint-Cordulastraat 10-14, Schoten	Gemeentebestuur Schoten
0621	Kruispunt Melsbroek	Kruispunt N21-N211, Melsbroek	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0622	Jeugdherberg Antwerpen	Bogaerdenplein Antwerpen	Toerisme Vlaanderen
0623	Restauratie kasteel Groenendaal Hoeilaart	Duboislaan 1, Hoeilaart	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0624	Sanitair paviljoen Peutie	Snelwegparking E19, Peutie	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
06b25	Operaplein Antwerpen	Operaplein Antwerpen	BAM NV / Stadbesteduur Antwerpen
00 05 2009			
0501	Academie Haaltert	Molenstraat 19, Haaltert	Gemeentebestuur Haaltert
0502	Uitbreiding gemeentehuis Baarle-Hertog	Hoogstraat 41, Baarle-Hertog	Gemeentebestuur Baarle-Hertog
0503	zie 0738		
0504	Oude God Mortsel	Gebied 'Oude God', Mortsel	Gemeentebestuur Mortsel
0505	Plein Stadhuis Mortsel	Liersesteenweg, Mortsel	Gemeentebestuur Mortsel
0506	zie 0743		
0507	Gemeentehuis Niel	Dorpsstraat 26, Niel	Gemeentebestuur Niel
0508	Bib Blankenberge	Onderwijsstraat 17, Blankenberge	Gemeentebestuur Blankenberge
0509	Ontmoetingsplein Kapellen	Centrum Kapellen	Gemeentebestuur Kapellen
0510	Hopmarkt Aalst	Hopmarkt Aalst	Stadsbestuur Aalst
0511	Petroleum Zuid	Petroleum-Zuid, Antwerpen	Stadsbestuur Antwerpen / Vlaams Gewest
0512	Zeedijk Knokke-Heist	Gebied tussen Zeedijk en Elisabethlaan ter hoogte van havendam, Zeebrugge	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0513	Fietsbrug Hofstade	Kanaal Leuven-Dijle ter hoogte van domein Planckendaal	NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen
0514	Bruggen Leuven	N19 te Leuven	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0515	zie 0732		
0516	Hertogenmolens Aarschot	Demerstraat 1, Aarschot	MVG, Departement LIN, AROHM, Afdeling Monumenten en Landschappen
0517	Koninklijk Paleis Antwerpen	Meir 50, Antwerpen	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

Verdickt & Verdickt architecten , DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, ...	⊙	VIII D15
Kirkus Plus, Gerd Cryns / Tom Vercammen, Pascal Bilquin / Architectenbureau Serck		
GZA+A , Adjaye Associates, Biecorff, Jan De Vylder / Bert Van Boxelaere, ...	✓	detail IV
Stam architecten / Groep Archo / BAS / Bureau Bouwtechniek		
ABSIS ARCHITECTEN , De Smet Vermeulen architecten, GZA+A, Paul Deroose, ...	✓	VII F11
MDMA / Bureau Bouwtechniek / BAS		
.....	⊗	XIII G11
Pascal Bilquin / Architectenbureau Serck , Cenergie, Conix Architects, Steenhoudt en.....	✓	IV C19
Robaye architecten, SBE / Lucie Van Der Gucht		
.....	⊗	XV G19
Vincent Van Duysen Architects , Groep Archo, Kirkus, Neutelings Riedijk Architecten, ...	✓	detail IV
Soeters Van Eldonk architecten		
Lens⁺Ass architecten , Architectuur Atelier, SumProject, ...	⊗	XV H18
Architectenbureau Frank Braakhuis / Provoost / 3E, Luc Maes / Jan Florizoone		
GZA+A , Castillo De Groote architecten, dmVA architecten, NOX architects, Philippe Samyn & Partners.....	⊙	IX F19
Manuel de Solà-Morales , 51N4E, Office for Metropolitan Architecture OMA, Martinez	⊙	detail IV
Lapena Torres / Stramien, Robbrecht en Daem / Marie José Van Hee / Wirtz International / Group Planning Mens en Ruimte		
Biecorff , Atelier d'Architecture Pierre Hebbelinck, ...	✓	XIV G15
Sergison Bates architects, B5 architecten, Volt-architecten		
Biecorff, Enter Architecture, Huiswerk architecten Rapp+Rapp, Claudio Silvestrin architects / EGUS	⊗	V A23
.....		
Hub , Buro Lubbers, Crepain Binst architecture, KuiperCompagnons, uapS	✓	IX D19
Robbrecht en Daem architecten , B-architecten, Ingenieursbureau France, ...	✓	IX D19
KuiperCompagnons, Kathy Vanhulle / ARJM		
.....		
Rapp+Rapp , Architectenbureau Praet-Verlinden, Biecorff	✓	VIII E17
Poponcini & Lootens, LAB / Bureau Bouwtechniek		
Sergison Bates architects , Architectuurgroep Jo Peeters, MVRDV, Stam Architecten, ...	✓	II B6
Felix – Glorieux / F. Grimmelprez		
Buro Lubbers , Ars Horti, architectuur.be / Haecon, Stargaze Bart Biermans /	✓	IV B18
Jozef Legrand, SWK / Tom Van Mieghem / Johan Van Reeth		
.....	⊗	VIII F15
West 8 Brussel , Bureau d'Etudes Greisch, Ney & Partners, Zwarts & Jansma architecten /	✓	detail IV
Technum, Wirtz International		
Ney & Partners , De Bruycker De Brock Architecten / Brigitte D'hoore, ...	✓	II B7
T.O.P. office / BAS, Urban Platform, Zwarts & Jansma architecten / Technum,		
Ney & Partners , Bureau d'Etudes Greisch, Puls_net, Technum, Verburg Hoogendijk Architekten.....	⊗	IX F19
Ney & Partners , Bureau d'Etudes Greisch, Ingenieursbureau G. Derveaux, SWK /	⊗	XV G21
Tom Van Mieghem / Johan Van Reeth, Zwarts & Jansma architecten / Technum		
.....		
noAarchitecten , Architectenbureau Vanhecke & Suls, Architectuurgroep	✓	IX F22
Jo Peeters, Ontwerpbureau Hugo Lejon, Team van Meer!		
.....	⊗	detail IV

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
0518	Luchthaven Deurne	Luchthavenlei 1, Deurne	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Personenvervoer
0519	School Sint-Gillis	Engelandstraat 49-51, Sint-Gillis	Gemeenschapsonderwijs
0520	Vlaams-Nederlands huis	Leopoldstraat 6, Brussel	MVG, Departement WVC, Administratie Cultuur
0521	WVI Gistel	Steenbakkerstraat, Gistel	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gesub. Infrastr., / SHM Eigen Haard Is Goud Waard – OLW
0522	Acaciapark Gent	Acaciapark Gent	C.V. De Gentse Haard / MVG, Departement AZF, .. AOGGI, Afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur
0523	Luizengevecht Gent	Luizengevecht Gent	C.V. De Goede Werkmanswoning / MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur
0524	Biezenstuk Gent	Biezenstuk Gent	C.V. De Volkshaard / MVG, Departement AZF,
0525	Zonninge Kempen Heist-op-den-Berg	Wijk Pijpelheide, Booischoot	C.V. Zonninge Kempen / MVG, Departement AZF, .. AOGGI, Afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur
0526	OCMW Sint-Niklaas	Lodewijk De Meesterstraat, Sint-Niklaas	OCMW Sint-Niklaas
0527	Renovatie fabriek voor Erasmushogeschool Brussel	Papenvest 12, Brussel	Erasmushogeschool Brussel
0528	PIH Kortrijk	Marksesteenweg 58, Kortrijk	Hogeschool West-Vlaanderen
0529	Seminarie Gent	Biezekapelstraat 2, Gent	Bisdom Gent
0530	Jeugdbijstand Antwerpen	locatie niet bekend op moment van publicatie	MVG, Departement WVC, AGMW, VIPA, Afdeling Gemeenschapsinstellingen voor Bijzondere Jeugdbijstand
00 04 2003			
0401	Kerk en dorpscentrum	Hovingen 37, Waarschoot	Gemeentebestuur Waarschoot
0402	BKP Mechelen	Binnenstad en stationsomgeving, Mechelen	Stadsbestuur Mechelen
0403	Oud-gemeentehuis Muizen	Magdalenasteenweg Muizen	Stadsbestuur Mechelen
0404	Conservatorium Mechelen	Melaan 3-5 en Minderbroedergang 5, Mechelen	Stadsbestuur Mechelen
0405	RUP Bethaniënpolder Mechelen	Gebied tussen Battelsesteenweg en Dijle, Mechelen	Stadsbestuur Mechelen
0406	Fochplein Leuven	Rector de Somerplein, Leuven	Stadsbestuur Leuven
0407	zie 0529		
0408	Basischool Laken	Dieudonné-Lefèvrestraat 41, Brussel	Katholiek Onderwijs Brussel Noord
0409	Sport- en recreatie- centrum Sint-Laurijs	Sint-Janstraat, Sint-Laurijs	Provincie Oost-Vlaanderen
0410	Serviceflats Kruishoutem	Tjollevalddreef, Kruishoutem	OCMW Kruishoutem
0411	Sportcentrum Merksplas	Hofeinde Merksplas	Gemeentebestuur Merksplas
0412	Archief Kaaskerke	Kaaskerkestraat, Kaaskerke	Stadsbestuur Diksmuide
0413	Sociaal bedrijven- centrum Leuven	Ijzermolenstraat, Heverlee	Stadsbestuur Leuven voor vzw's in de sociale economie

DEELNEMERS/GEGUND.....	STATUS.....	KAART
.....	⊗	IX D19
Lens°Ass architecten , GZA+A, Koen Van Synghel, Pascal Bilquin / Architectenbureau Serck, ZED	✓	XV G18
Rauw / Bureau Bouwtechniek , Architettura / studiebureau Mouton /	⊙	XV G18
De Klerck, Cenergie, Arch & Teco Architectuur, Abetec		
space2.be , Sergison Bates architects, Staud, Studio Associato Secchi-Viganò, Urban Platform	⊙	VI D5
ABSCIS ARCHITECTEN , Architectenbureau Dirk Coopman, Laud, Thierry Ferfers /	✓	VII E12
Eddy François, Volt-architecten		
Puls_net , dmvA architecten, MVRDV, Santermans+Cielen architecten, Sergison Bates architects.....	⊙	VIII E12
Architectenbureau Patrick , evr-Architecten, GWM architecten, ssa/xx, Urban Platform	⊙	VII E12
Huiswerk architecten , Architectenbureau Lou Jansen, Jo Degelin_Architecten, Staud, ...	⊙	IX E21
Witherford Watson Mann Architects		
Rapp+Rapp , architectenteam-A, Crepain Binst architecture, DEEA, dmvA architecten.....	⊗	VIII D16
Sergison Bates architects , Crepain Binst architecture, Hub, Stam Architecten, Vincent.....	⊗	XV G18
Van Duysen Architects		
VK Studio Architects , Architecten Groep III, KCAP	✓	XIII H8
Sergison Bates architects, Vincent Van Duysen Architects		
.....	⊗	VIII E12
.....	⊗	IV C18
Stramien , De Smet Vermeulen architecten, Delmulle Delmulle Architecten, ...	✓	VII D11
Rapp+Rapp, Felix – Glorieux / F. Grimmelprez		
WES , Buro voor vrije ruimte – Vermander & Van Mol, De Zwarte Hond, Group A, ...	✓	IX E19
JPLX / Arcadis Gedas		
Mys & Bomans / Ars Horti , Architectuuratelier Vertommen, LAB /	✓	IX F19
Bureau Bouwtechniek, Luc Mathyssen / Gill Mathyssen, Van Helmond Zuidam architecten		
Biecorff, Jeanne Dekkers Architectuur, MVRDV, Pascal Van Dooren, Mys & Bomans / Ars Horti.....	⊗	IX E19
KCAP , Fris in het landschap, Geurst & Schulze architecten, Johan Van Reeth /	⊗	IX E19
Tom Van Mieghem / Michiel Dehaene, Werkplaats voor Architectuur		
Robbrecht en Daem architecten , Christian Kieckens Architects, SeARCH, Technum, T'Jonck-Nilis.....	⊗	XV G21
.....		
Architecten Tom Thys en Adinda Van Geystelen , evr-Architecten, T'Jonck-Nilis	✓	XV G18
Ingenieur-architecten, Buelens Vanderlinden Architects / Hilde De Ruysscher /		
Ney & Partners, MONaRCH / SMaR		
Coussée & Goris / Studiebureau Guy Mouton , Philippe Samyn & Partners, Stramien, ...	✓	II C10
Tomas Nollet en Hilde Huyghe architecten, Arup / Daidalos / Ignace Vermeersch /		
CICI / Bunkerhotel Army		
Architectenbureau Dirk Coopman , Architectenbureau Jan Maenhout, B.O.A. , evr-Architecten, Nero	✓	XIII G10
Poponcini & Lootens , D&C Van Impe & Partners, Gino Debruyne en.....	✓	IV B22
architecten, OMGEVING, Planners		
.....	⊗	VI E4
.....	⊗	XV G21

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
0414	Verkaveling Sint-Katelijne-Waver	Gebied tussen Mechelsesteenweg, Akelei, Berkelei, Maanhoeweweg, Wilgestraat en Dennestraat, Sint-Katelijne-Waver	Gemeentebestuur Sint-Katelijne-Waver
0415	Masterplan CLO Merelbeke	Burg. Van Gansberghelaan 96, Merelbeke	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0416	Verkeerseducatieparken	locatie niet bekend op moment van publicatie	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0417	KMSK Antwerpen	Leopold De Waelplaats Antwerpen	MVG, Departement WVC, Administratie Cultuur, Koninklijk Museum vr Schone Kunsten, Antwerpen (KMSKA)
0418	Anders Werken	Boudewijnlaan 30, Brussel	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
00 03 2002			
0301	zie 0735		
0302	zie 0733		
0303	zie 0734		
0304	Tabaksfabriek Menen	Ieperstraat 14-16, Menen	Stadsbestuur Menen
0305	Kazerne Menen	Leopoldplein 12, Menen	Stadsbestuur Menen
0306	Sluiscomplex Plassendale	Sluizencomplex Plassendale, Oostende	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0307	zie 1301		
0308	Gemeentehuis Zoersel	Kasteel van Halle, Zoersel	Gemeentebestuur Zoersel
0309	CC Merksplas	Leopoldstraat, Merksplas	Gemeentebestuur Merksplas
0310	zie 0902		
0311	KTA Vilvoorde	Vaartstraat 1b1, Vilvoorde	Gemeenschapsonderwijs
0312	BS/KA Beveren Waas	Donkvijverstraat 30, Beveren-Waas	Gemeenschapsonderwijs
0313	BS De Dender Geraardsbergen	Sasweg z/n, Geraardsbergen	Gemeenschapsonderwijs
0314	KA/BS Grimbergen	Brusselsesteenweg 99, Grimbergen	Gemeenschapsonderwijs
0315	KA/KTA Ieper	Plumerlaan 26, Ieper	Gemeenschapsonderwijs
0316	MS/BS/BSBO Lennik	Karel Keymolenstraat 35, Lennik	Gemeenschapsonderwijs
0317	BuBo Heusden-Zolder	Westlaan 191, Heusden-Zolder	Gemeenschapsonderwijs
0318	BuBo Sint-Truiden	Halmaalweg 31, Sint-Truiden	Gemeenschapsonderwijs
0319	KA Maasmechelen	Onderwijsstraat 11, Maasmechelen	Gemeenschapsonderwijs
0320	KTA Kapellen	P. Vandenhoudstraat 8, Kapellen	Gemeenschapsonderwijs
0321	Zonnige Kempen	Gebied tussen Lindelaan en Bergense Steenweg, Herenthout	C.V. Zonnige Kempen
0322	Eigen Haard Gistel	Tempelhofstraat 1, Gistel	C.V. Eigen Haard is Goud Waard, EHIGW
0323	Brug Wommel-Zellik	Baanvak Wommel-Zellik R0	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0324	Brug Overijse	Brug N253 over A4/E411	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

Architectenbureau Jan Maenhout, Buro 4D, DKV architecten, Planners, ... ✓ ..... IX E19
Johan Van Reeth / Tom Van Mieghem / Michiel Dehaene

ABSCIS ARCHITECTEN, a154 architecten, Enter Architecture, evr-Architecten, Stramien..... ✓ ..... VIII F13

architectenbureau cepezed, Avantgarden, Cino Zucchi Architetti, Stramien, SWK / ..... ⊗ .....
Tom Van Mieghem / Johan Van Reeth

Claus en Kaan Architecten, 51N4E, Driesen Meersman Thomaes, Jeanne Dekkers Architectuur,..... ⊙ ..... detail IV
T.O.P. office / BAS

..... ⊗ ..... XV G18

..... ⊗ ..... XIII H7

..... ⊗ ..... XIII H7

..... ⊗ ..... I C5

architecten BOB361, Cenergie, DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, ... ⊗ ..... IV C20

MJOSE VAN HEE ARCHITECTEN, Planners

Planners, Adjaye Associates, Alexander Dierendonck, Atelier Zeinstra Van Der Pol, ... ✓ ..... IV B22
Stéphane Beel architect

HASA architecten, Architectenbureau Van den Broek en Bakema, mlzd, Pascal François / ..... ✓ ..... IX F18
Maarten Wille architects, Rauw / Bureau Bouwtechniek / Ney & Partners

aha! / Jeroen Coppens / Xavier Avontroodt, aRCHITEC, B612 associates, L.U.S.T. .... ✓ ..... III C16
Architecten, UR / Stabitec

Catteeuw Architectuur Praktijk, aRCHITEC, MDMA / Bureau Bouwtechniek / ..... ✓ ..... XIV H14
BAS, NN Architecten / Wim Van Zela, UR architects

Architecten Tom Thys en Adinda Van Geystelen, Architectenatelier Boud Rombouts, ... ✓ ..... IX F18
Huiswerk architecten, M10-architecten, Macken & Macken architecten

GWM architecten, Alexander Dierendonck, Amor Fati – Wim Cuyvers, Joachim Walgrave, T'Jonck-Nilis..... ✓ ..... XII G4

VBM architecten, aRCHITEC, architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche,..... ✓ ..... XIV H16
Architectenbureau Dirk Coopman, Catteeuw Architectuur Praktijk

..... ⊗ ..... X F25

VBM architecten, Architectenbureau Creten – Houtmeyers, Cleuren-Merken, Hub, ... ✓ ..... XVI H25
Architectenbureau Frank Van Hulle / De Meyer & Prims architecten

..... ⊗ ..... XI F29

aha! / Jeroen Coppens / Xavier Avontroodt, Architectenbureau Lou Jansen, ... ✓ ..... IV B18
Architecturale interventies François en Mot Ponette / Projectum

Hans Barbier / TemaS, META architectuurbureau, ... ⊙ ..... IX D21
Planners, Rapp+Rapp, MDMA / Bureau Bouwtechniek / BAS

Witherford Watson Mann Architects, L.U.S.T. Architecten, Santermans+Cielen ..... ⊙ ..... VI D5
architecten, T'Jonck-Nilis, Fris in het Landschap / Bureau Cnockaert

..... ⊗ ..... XIV G17

..... ⊗ ..... XV H19

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
0325	Ecoducten Bierbeek	Naamse Steenweg Bierbeek	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0326	Tunnel Boudewijnlaan Leuven	Tunnel Boudewijnlaan ter hoogte van wetenschapspark Arenberg	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0327	Bruggen Aarschot	Bruggen R25 over N19 en spoorlijn Aarschot-Hasselt	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0328	.....zie 0621		
0329	Ring Asse	Kruising ring met spoorlijn Brussel- Dendermonde	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0330	Tunnel Arenberg Leuven	Tunnel R23 ter hoogte van de Parkpoort, Leuven	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0331	Geluidsschermen Dilbeek	R0 ter hoogte van wijk Kattebroek, Dilbeek	MVG, Departement LIN, AWW, Afdeling Wegen en Verkeer
0332	Nijdrop Opwijk	Kloosterstraat, Opwijk	vzw Jeugdhuis / Muziekcentrum Nijdrop
0333	Imeldaziekenhuis	Imeldalaan 9, Bonheiden	vzw Imelda Imeldaziekenhuis
0334	Paviljoenen water- bouwkundig labo Borgerhout	Berchemlei 115, Borgerhout	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0335	SGM Nieuw Sint-Truiden	Zoutstraat 63-65, Sint-Truiden	C.V. Nieuw Sint-Truiden
0336	Ganzepoot Nieuwpoort	Sluizencomplex Ganzepoot, Nieuwpoort	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0337	Jachthaven Nieuwpoort	Havengeul West, Nieuwpoort	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0338	Fietsveer IJzermonding	IJzermonding nieuwpoort	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0339	.....zie 0530		
0340	Bib Dendermonde	Kerkstraat 111, Dendermonde	Stadsbestuur Dendermonde
0341	Sporthof Dendermonde	Van Langenhovestraat 203a, Dendermonde	Stadsbestuur Dendermonde
00 02 2001			
0201	.....zie 00 0735		
0202	Zeewezen Zeebrugge	Zeewezen Zeebrugge	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Vloot
0203	VLM Brugge		Vlaamse Landmaatschappij VLM
0204	Verkeerspost	Kampenhout-Sas	NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer .. Leuven-Dijle Vlaanderen
0205	Sociale woningen	Pleinstraat, Booischot	C.V. Zonnige Kempen
0206	Ter Rijst Pepingen	Ter Rijst 2a, Pepingen-Heikruis	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0207	KTA Dendemonde	Begijnhoflaan 1, Dendermonde	Gemeenschapsonderwijs
0208	KA Schoten	E. Blangemansstraat 2, Schoten	Gemeenschapsonderwijs
0209	BS Tienen	Oude Vesterstraat 12, Tienen	Gemeenschapsonderwijs

DEELNEMERS/GEGUND ..... STATUS ..... KAART

Technum, Hans Barbier / TemaS, JPLX / Arcadis Gedas, West 8 Brussel ..... ⊗ ..... XV H21

..... ⊗ ..... XV G21

..... ⊗ ..... IX F22

..... ⊗ ..... XIV G16

..... ⊗ ..... XV G21

Ingenieursbureau G. Derveaux, D&C Van Impe & Partners, De Architectengroep, ... ✓ ..... XIV G17

Philippe Samyn & Partners, JPLX / Arcadis Gedas

Architecten Tom Thys en Adinda Van Geystelen, 51N4E, Adjaye Associates, ... ✓ ..... VIII F16

B-architecten, Arup / Daidalos / Ignace Vermeersch / CICI / Bunkerhotel Army

Hans Verstuift architecten, Conix Architects, Delmulle Architecten, ... ✓ ..... IX F19

osararchitects, LAB / Bureau Bouwtechniek

Architectenbureau Praet-Verlinden, architecten BOB361, Teema architecten, ... ⊗ ..... detail IV

Ewoud Saey / Koen Matthys, WAW

Santermans+Cielen architecten, Egide Meertens architecten, FFWD, Johan ..... ✓ ..... XVI H25

Laethem, L.U.S.T. Architecten

..... ⊗ ..... VI D3

..... ⊗ ..... VI D3

Architectuur en Stedenbouw E+W Eggermont, Christian Kieckens Architects, ... ✓ ..... VI D3

MJOSE VAN HEE ARCHITECTEN, Tom Cortoos / Bart Hollanders / Hans Sterck /

Stein Van Rossem / Natalie Vanderick / Marnix Vink, West 8 Brussel

architecten BOB361, Atelier Zeinstra Van Der Pol, Baumschlagler-Eberle ..... ✓ ..... VIII E15

Stéphane Beel architect, Felix – Glorieux / F. GIMMELPREZ

Planners, 51N4E, De Smet Vermeulen architecten, De Zwarte Hond, ... ✓ ..... VIII F16

Buelens Vanderlinden Architects / Hilde De Ruyscher / Ney & Partners

..... ⊗ ..... II B7

..... ⊗ ..... II C7

ssa/xx, architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche, Claikens Jenzen architecten, FFWD, ... ✓ ..... IX F20

Tom Verheyen / Inez Hermans / Geert De Neuter

ZED, Cleuren-Merken, Alexis Versele & Johan Vanhauwere architecten / Brik / ..... ✓ ..... IX E21

Frans De Medts, Van Zundert, Marc Schepens

Karel Breda architectuurbureau, B.O.A. , Lens°Ass architecten, ... ⊗ ..... XIV I15

Stoop & D'Herde Architects & Partners, A20 architecten / BEG

Buro II, Dial-architects, Gino Debruyne en architecten, Stijn Peeters Architecten, ... ✓ ..... VIII E15

Eugeen Liebaut

Architectenbureau Lou Jansen, ES°TE architecten, Hans Verstuift architecten, ... ✓ ..... IV C19

Planners, Architectenburo Jef Van Oevelen / Ingenieursbureau Constructor

ssa/xx, a154 architecten, JMS architectes, Feys en Gouwy / DMVA, MONaRCH / SMaR ..... ✓ ..... XV H23

NR	PROJECT	ADRES	BOUWHEER
0210	Stadhuis en belfort	Grote Markt 1, Menen	Stadsbestuur Menen
	Menen		
0211	zie 0304		
0212	zie 0305		
0213	CC en bib Beveren	Stationstraat 2, Beveren	Gemeentebestuur Beveren
0214	Aquacultuur Universiteit	Kleine Mortelputstraat 1, Afsnee	Universiteit Gent
	Gent		
0215	Zwartzusterklooster	Kasteelstraat 20, Oudenaarde	Woon- en zorgcentrum H.Hart vzw
	Oudenaarde		
0216	Fonds Integratie	Locatie niet bekend op moment	Vlaams Fonds voor de integratie van personen
	gehandicapten Gent	van publicatie	met een handicap
0217	BS De Step Beringen	Paalsesteenweg 20, Beringen	Gemeenschapsonderwijs
0218	KA Brasschaat	Lage Kaart 538, Brasschaat	Gemeenschapsonderwijs
0219	MPI Genk	Richter 25, Genk	Gemeenschapsonderwijs
0220	OPZ Rekem	Lange Scholiersstraat 92-94, Antwerpen	MVG, Departement AZF, AOGGI Afdeling Gebouwen
0221	OPZ Geel	Pas 200, Geel	MVG, Departement AZF, AOGGI Afdeling Gebouwen
0222	Brakke Grond Amsterdam	Nes 45, Amsterdam, Nederland	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0223	Haven Oostende	Verlengde van H. Baelskaai, Oostende	MVG, Departement LIN, AWZ Afdeling Waterwegen en Kust
0224	zie 0337		
0225	Oude Vismijn Zeebrugge	Tijdokstraat, Zeebrugge	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0226	Blankaartbekken	Blankaartbekken Houthulst	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Waterwegen en Kust
0227	zie 0306		
0228	zie 0336		
0229	Brug Vroenhoven	Brug over Albertkanaal, Vroenhoven	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Maas en .. Albertkanaal, Dienst voor de Scheepvaart
0230	Wegenbouwkunde Evere	Olympiadelaan 10, Evere	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0231	Alden Biesen	Kasteelstraat 6, Bilzen	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0232	CC De Lijsterbes Kraainem	Lijsterbessenbomenlaan 6, Kraainem	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0233	CICOV Overijse	Terlindenlaan 14, Overijse	MVG, Departement AZF, AOGGI, Afdeling Gebouwen
0234	zie 0734		
0235	zie 0733		
0236	Site priorij	Duboislaan 2, Hoeilaart	MVG, Departement LIN, AMINAL, Afdeling Bos en Groen
	Groenendaal Hoeilaart		
0237	zie 1301		
0238	Dorpskern Nieuwkapelle	Dorpskern Nieuwkapelle	Gemeentebestuur Diksmuide
0239	Dorpskern Jonkershove	Dorpskern Jonkershove	Gemeentebestuur Houthulst

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

noAarchitecten, Lieven Achtergael Architecten, Philippe Samyn & Partners, Rapp+Rapp, SumProject .... XIII H7

De Smet Vermeulen Architecten, B-architecten, Architectenburo Jef Van Oevelen / .... VIII D17
Ingenieursbureau Constructor, LAB / Bureau Bouwtechniek, WIT

.... VII E12

noAarchitecten, architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche, Haverhals-Heylen .... XIII H11
architecten, Nero, Jan Demuyck / Karel Vandenhende / Sabine Van Meerbeek /
Bureau Bouwtechniek

.... VIII E12

.... X E25

ZED, Architect Philippe Dinet, Architectenbureau Van Hunsel Herman en Van Hunsel Marjan, ... IV B19
Slegers & Martens, S.A.R. architecten

Segers & Moermans architectenbureau, Antwerps Architecten Atelier, B-architecten, ... X F28

De Smet Vermeulen Architecten, Maes en Debusschere

Mys & Bomans / Ars Horti, Delmulle Delmulle Architecten, Feys en Gouwy / DMVA, ... detail IV

OaA Van Dael & Meesters / Stevens – Nivelles / DIA – Philippe Dreesen & Sandra Brauns,

Verdickt & Verdickt architecten

OMGEVING, Architectenburo JMW, Architectuuratelier Vertommen, Spectrum, ... X D23

Eureka Architectuur

Coussée & Goris architecten, Dial-architects, Hans Verstuyft architecten, ... NL

Lieven Achtergael Architecten, uapS

.... I C4

.... II B7

.... VI F4

Ney & Partners, Bureau d'Etudes Greisch, Meyer en Van Schooten architecten, ... XVII G29

Philippe Samyn & Partners, Verburg Hoogendijk Architecten

LAB / Bureau Bouwtechniek, Ewoud Saey, Frank De Groeve architecten, ... XV G18

Verdickt & Verdickt architecten, Zebra architecten

A20 architecten / BEG, De Gregorio & Partners, FBW architecten, Stramien, Barbara Van Der Wee / .... XVI G28

Erik Dhont

.... XV G19

Spectrum, Cenergie, Eva De Wachter, Alexis Versele & Johan Vanhauwere architecten / .... XV H19

Brik / Frans De Medts, Eureka Architectuur

Buro voor vrije ruimte / Vermander & Van Mol, Nero, Planners, Studio Associato .... XV H18

Secchi-Viganò, Barbara Van Der Wee / Erik Dhont

Vectris, Buro voor vrije ruimte / Vermander & Van Mol, Studio Associato Secchi-Viganò, ... VI F4

Teema architecten, WES

.... VI F5

NR .....PROJECT..... ADRES ..... BOUWHEER .....

00 b01 2001

01b01.....Sportvelden BLOSO Blankenberge.....Koning Boudewijnlaan 15/B, BlankenbergeBLOSO
01b02.....Zwembad BLOSO Blankenberge.....Koning Boudewijnlaan 15/B, BlankenbergeBLOSO

01b03...BLOSO Hofstade.....Tervuursesteenweg 399, Hofstade ..... BLOSO.....

01b04...VDAB Kortrijk.....Rijselstraat 57, Kortrijk..... VDAB.....

01b05...zie OO 0735.....

01b06...zie OO 0202.....

01b07...Buitenomgeving KMSK.....Leopold De Waelplaats Antwerpen ..... MVG, Departement WVC, ..
Antwerpen Administratie Cultuur, KMSKA

01b08...Hoge Rielen Kasterlee.....Domein Hoge Rielen..... MVG, Departement WVC, Administratie Cultuur, ..
Afdeling Jeugd en Sport

01b09...Museum Sint-.....J. De Pauwstraat 25, Sint-Pieters-Leeuw .. MVG, Departement AZF, AOGGI, ..
Pieters-Leeuw Afdeling Gebouwen

01b10...De Noorderkempem.....Heuvelweg, Rijkevorsel ..... CV Noorderkempem.....
Rijkevorsel

01b11...Sociale woningen Lier.....Wijk 'De Herderin' Lier..... CV Lierse Maatschappij voor Huisvesting.....

01b12...zie 0203.....

01b13...zie 0204.....

01b14...Verkeerspost Leuven-Dijle . Oostdijk 110, Willebroek ..... NV Zeekanaal en Watergebonden.....
Grondbeheer Vlaanderen

01b15...Administratief gebouw Zeekanaal..... NV Zeekanaal en Watergebonden.....
Grondbeheer Vlaanderen

01b16...zie 0205.....

01b17...Grauwzusters Antwerpen ..Sint-Annastraat 7, Antwerpen ..... MVG, Departement AZF, AOGGI, ..
Afdeling Gebouwen

01b18...Opera Antwerpen.....Van Ertbornstraat 8, Antwerpen..... Vlaamse Opera Antwerpen.....

01b19...VIPA Beernem .....Sint-Andreaalaan 5, Beernem..... MVG, Departement WVC, AGMW, VIPA, Afdeling
Gemeenschapsinstellingen voor Bijzondere
Jeugdbijstand

01b20...zie 0206.....

01b21...GO Oostende ..... Rogierlaan 8, Oostende..... Gemeenschapsonderwijs .....

01b22...zie 0207.....

01b23...MPI Sint-Niklaas .....Eeckhoornstraat 1, Sint-Niklaas..... Gemeenschapsonderwijs .....

01b24...zie 0208.....

01b25...Kunsthumaniora .....Karel Oomstraat 24, Antwerpen ..... Gemeenschapsonderwijs .....

01b26...zie 0209.....

00 01 2000

0101.....zie OO 01b01.....

0102.....zie OO 01b02.....

0103...BLOSO Brugge.....Speelpleinlaan 1, Brugge ..... BLOSO.....

0104...zie OO 01B03.....

0105...VLM Gent.....Ganzendries 149, Gent..... Vlaamse Landmaatschappij VLM.....

.....	⊗	.....	II B6
Michel Van Langenhove Architectenbureau, Snoeck & Partners, Libost Groep / L-Groep, Verba, WIT	⊗	.....	II B6
Atelier De Bondt , E+W Eggermont, Paul Deroose, Steenhoudt en Robaye architecten, BAS / T.O.P. office	✓	.....	IX F19
.....	⊗	.....	XIII H8
.....	.....	.....	.....
.....	⊗	.....	detail IV
Studio Associato Secchi-Viganò , Coussée & Goris architecten, KuiperCompagnons, SWK / Tom Van Mieghem / Johan Van Reeth, Xaveer De Geyter Architects / SWK	✓	.....	V C23
Architektenateljee ARK , ABCSIS ARCHITECTEN, SCOOP Stoop & D'Herde Architects & Partners, Groep Serck / Bouquet / Stockman	✓	.....	XIV H17
Teema architecten , François en Mot Ponette / Projectum, TemaS / Hans Barbier	✓	.....	IV B21
François en Mot Ponette / Projectum , A33 architecten PETER KINT ARCHITECTEN, MDMA / Bureau Bouwtechniek / BAS, ZED	✓	.....	IX D20
.....	.....	.....	.....
.....	⊗	.....	IX E18
.....	⊗	.....	IX E18
.....	.....	.....	.....
AR-TE / Van Broeck & Meuwissen , architecten BOB361, Crepain Binst DRIESEN-MEERSMAN-THOMAES architecten, Johan Laethem	✓	.....	detail IV
Robbrecht en Daem architecten , Architectenburo Ro Berteloot, DRIESEN-MEERSMAN- THOMAES architecten, A 2R C, Dhooghe en Werckx / BAS / TTAS / Daidalos / Roelandts & Rys	✓	.....	detail IV
Buro II , ABCSIS ARCHITECTEN, De Zwarte Hond, Cuypers en Q / Bosch Slabbers, WIT	✓	.....	VII D9
.....	.....	.....	.....
Kathy Vanhulle / ARJM , Delmulle Delmulle Architecten, SumProject Cuypers en Q / Bosch Slabbers, Felix – Glorieux / F. Grimmelprez	✓	.....	I C4
.....	.....	.....	.....
Architectenbureau Jan Maenhout , ABCSIS ARCHITECTEN, Maccleanor Lavington Architects, PETER KINT ARCHITECTEN, ZED	✓	.....	VIII D16
.....	.....	.....	.....
.....	⊗	.....	detail IV
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	⊗	.....	II C7
evr-Architecten , Christian Kieckens Architects, KCAP, META architectuurbureau, Stéphane Beel architect	⊗	.....	VIII E12

NR	PROJECT.....	ADRES	BOUWHEER.....
0106.....	zie OO 01b04		
0107.....	VDAB Sint-Niklaas	Noordlaan 4, Sint-Niklaas	VDAB.....
0108.....	Radio 2 Kortrijk.....	Doorniksesteenweg 214, Kortrijk.....	VRT .....
0109.....	Radio 2 Hasselt.....	Via Media 2, Hasselt	VRT .....
0110.....	zie OO 0735		
0111.....	Huis van Oombergen Gent	Koningsstraat 18, Gent.....	MVG, Departement WVC, Administratie Cultuur .....
0112.....	zie OO 0202		
0113.....	Centrum voor.....	Vijversdreef 15, Linkebeek	MVG, Departement LIN, AMINAL, ...
	visteelt Linkebeek		Afdeling Bos en Groen
0114.....	Boswachterswoning.....	Naamse Steenweg 581, Leuven	MVG, Departement LIN, AMINAL, ...
	Leuven		Afdeling Bos en Groen
0115.....	zie 01b07		
0116.....	Werkhuis-magazijn	Hoogmolendijk 1, Schoten.....	MVG, Departement LIN, AWZ, Afdeling Maas en... ..
	Schoten		Albertkanaal, Dienst voor de Scheepvaart
0117.....	Renovatie en	Berchemlei 115, Borgerhout	MVG, Departement AZF, AOGGI, ...
	herinrichting waterbouw- kundig labo Borgerhout		Afdeling Gebouwen
0118.....	Loods domein.....	Boerenkrijglaan 51, Olen	MVG, Departement LIN, AMINAL, ...
	Teunenburg Olen		Afdeling Bos en Groen
0119.....	Boswachterswoning.....	Kolonie 33, Hoogstraten.....	MVG, Departement LIN, AMINAL, ...
	Hoogstraten		Afdeling Bos en Groen
0120.....	De Otter Diksmuide	Iepersessteenweg 56, Diksmuide	MVG, Departement LIN, AMINAL, ...
			Afdeling Natuur
0121.....	Boswachterswoning.....	Kapelstraat 59, Hulshout.....	MVG, Departement LIN, AMINAL, ...
	Hulshout		Afdeling Bos en Groen
0122.....	OVAM Mechelen		OVAM.....
0123.....	Vertrekzalen Luchthaven	Luchthavenlei 1, Deurne	MVG, Departement AZF, AOGGI, ...
	Deurne		Afdeling Gebouwen
0124.....	Inkomhal en sanitair	Luchthavenlei 1, Deurne	MVG, Departement AZF, AOGGI, ...
	luchthaven Deurne		Afdeling Gebouwen
0125.....	zie 01b08		

DEELNEMERS/GEGUND..... STATUS..... KAART

.....		
architecten BOB361 , Architectenbureau Jan Maenhout, Coussée & Goris	✓	VIII D16
architecten, evr-Architecten, META		
architectenbureau cepezed , Antwerps Architecten Atelier, Architettura,	✓	XIII H8
Atelier De Bondt, B-architecten, Coussée & Goris architecten, DRIESEN-MEERSMAN- THOMAES architecten, Haverhals-Heyllen architecten, Stéphane Beel architect, Xaveer De Geyter Architects / SWK		
zie 0108	✓	X F26
.....		
Architectenbureau Frank Van Hulle / De Meyer & Prims architecten , Architettura,		
Architect Pascal Van der Kelen, de Architekten Cie, Macken & Macken architecten	⊗	VIII E12
.....		
.....	⊗	XV H18
.....		
.....	⊗	XV G21
.....		
Hub , Cleuren-Merken, Coussée & Goris architecten, Macken & Macken architecten,	✓	IV C19
Van Zundert Architectuuratelier		
architecten BOB361 , Poponcini & Lootens,	✓	detail IV
Architectenbureau Frank Van Hulle / De Meyer & Prims architecten, Mys & Bomans / Ars Horti, Tom Vercammen Isabelle Urbain / Bureau Bouwtechniek		
.....	⊗	IX D22
.....		
.....	⊗	IV A22
.....		
.....	⊗	VI F4
.....		
.....	⊗	IX E22
.....		
.....	⊗	IX E19
Baumschlager-Eberle , Atelier De Bondt, De architectengroep Rijnbout, Ruijsseenaars,	✓	detail IV
OMGEVING, Philippe Samyn & Partners		
zie 0123	✓	detail IV
.....		

